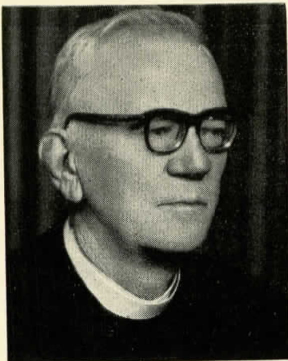

MONS. IVAN VLAŠIĆ
IZ BOŽJE
RIZNICE

IVAN
VLAŠIĆ

IZ BOŽJE RIZNICE
SVEZAK I-II

Ova knjiga monsinjora Ivana Vlašića nosi oznake jednog plodno promeditiranog života. Nije lako pronaći pisca koji tako oštro zapaža ono što mi redovito nazivamo životnim sitnicama. On to životno iverje, u kojemu se nalaze snažni naboji istine, brižljivo odabire, oštro analizira, fino oblikuje i podatljivo daje. Izraz jednostavan, ali upravo zato vrlo uvjerljiv. I svećeniku i vjerniku ona će pružiti i užitak i korist.
Monsinjor Ivan Vlašić rođen je 7. travnja 1888. u Banjaluci. Gimnaziju je svršio u Travniku a bogosloviju u Sarajevu. Za svećenika je zaređen 15. kolovoza 1910.

IZ BOŽJE RIZNICE

IZ BOŽJE RIZNICE

MONS. IVAN VLAŠIĆ

ZAGREB
1967

PREDGOVOR

Kad sam tražio zgodnu sliku da je stavim na naslovnu stranu ove knjižice, pokazali su mi više crteža. Ali jedan prijatelj redovnik predložio mi je baš ovaj crtež, što ga vidite na naslovnoj strani. Meni se slika nije svidjela, i ja sam ga upitao: »A šta znači onaj obješeni ključ na slici?« On mi je odmah odgovorio, pola u šali pola u zbilji: »Evo, šta znači. Ova knjižica nosi naslov IZ BOŽJE RIZNICE. A ti na svakoj stranici ove knjige daješ čitatelju u ruke ključ, da otvori tu riznicu i zagrabi iz nje blaga Božje milosti«.

Tako moj prijatelj redovnik. A ja sa svoje strane dodajem ovo. Sveti Augustin veli: »Božja je riznica neiscrpiva! A gdje se nalazi ključ od te riznice? pita svetac i odmah odgovara: Ima samo jedan ključ, koji otvara tu riznicu, a to je ponizna molitva«.

Zato se pisac, pišući ove retke, bez prestanka molio Bogu za sebe i za sve one, koji će čitati ovu knjigu. Jer bez Božjega blagoslova neće biti nikakve koristi ni od njegova pisanja, ni od vašeg čitanja, pošto veli Duh Sveti: »Niti je onaj što, koji sadi, ni onaj koji zalijeva, nego Bog koji daje, da uzraste!« (1. Kor. 3, 7).

Pisac

SVEZAK

I

1

DVA SRCA U MAKSIMIRU

Srce je od vajkada bilo simbol i znamenje ljubavi. I to s pravom! Jer srce svakog čovjeka veselije zakuca kad postigne ono što ljubi. I obratno, uznemiri se, a kojiput i prestane kucati kad izgubi ljubljenu osobu ili koju veliku dragocjenost. Zato ljudi običavaju naslikati srce kad hoće da označe ljubav. Tih risarija možemo naći posvuda: u novinama, časopisima, po klupama, na zidovima ...

Jednog toplog ljetnog dana šetao sam s nekim starim poznanikom u maksimirskoj šumi kraj Zagreba. Šetajući tako i razgovarajući o svemu i svačemu, ugledasmo na jednom velikom hrastu dva srca, jedno do drugoga, izrezana nožićem u hrastovoj kori. U svakom srcu upisano po jedno ime, a kroz oba prolazi ljubavna Amorova strijela. Po svemu se vidjelo da je to davno urezano, jer hrast je svojom korom već počeo pokrivati oba srca.

Kao po dogovoru stadosmo pred tim hrastom i ušutismo. Svaki se zavezao u svoje misli ... I nehotice upitao sam se: Bože moj, šta je bilo od ova dva mlada srca? Ne znamo. Možda se njihova ljubav, kako to često biva, završila velikim razočaranjem i suzama gorkog kajanja ... Možda je jedno od tih srca ostalo zauvijek slomljeno, odbačeno i prezreno ... A možda je iz tih srca nikla nova obitelj sa svojim bračnim radostima i križevima ...

Nešto slično, po svoj prilici, razmišljao je i moj prijatelj, jer me iza dulje šutnje upita:

— Sjećaš li se kad sam ja Anu vodio pred oltar?

— Kako da se ne sjećam, dočekam ja. Ana bila lijepa kao Nimfa, a ti kao Apolon!

— Onda sam mislio, nastavi prijatelj, da idem ravno u nebo ... I čovjek zašuti s vidljivim znakovima razočaranja na licu. Iza kratke stanke ja nadodam:

— A mjesto neba čistilište! Je li?

— Dobro si rekao, prihvati on. Čistilište! Sada istom vidim da nema raja ovdje na zemlji, o kojem sam ja sanjao kada sam vodio Anu u svoju kuću.

Eto, tako je to sa zemaljskom ljubavlju. Ona je varljiva, nestalna, prolazna, i daje uvijek manje nego što obećaje. Zato čovjek ostane razočaran ako gradi svoju sreću jedino na toj ljubavi.

Ima samo jedna ljubav koja nikad ne može prevariti i razočarati, a to je ljubav Boga našega, za koju veli Sveto pismo da je *»jaka kao smrt i sve je vode ovoga svijeta ne mogu utrnuti. Jer sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi!«*[1]

Stoga, mladiću, djevojko, moli usrdno dragog Boga da On strijelom svoje božanske ljubavi probode vaša dva mlada srca i blagoslovi vašu ljubav. Istom onda donijet će vam ta ljubav sreću ovdje na zemlji i vječno spasenje na nebesima.

2

TRI PRINČEVE LOPTE

U nekom dresdenskom muzeju nalazi se kugla od prostog željeznog lima. Zanimljiva je historija ove kugle.

Bilo je to u srednjem vijeku. Zaručio se neki princ s princezom. Kratko vrijeme iza toga slavila je princeza svoj rođendan. Tom prilikom dobije od zaručnika kao dar jednu kuglu, ili ako hoćete, loptu od najobičnijeg željeznog lima. Princeza je dugo promatrala tu neuglednu limenu kuglu i sve se više mrštila u licu. Naposljetku tresne njom o zemlju, govoreći ljutito: »Hvala ti lijepa na takvom daru!«

Kad je kugla lupnula o zemlju, pukne, a iz nje sijevne druga kugla od čistog srebra. Princeza, onako ljutita, digne sa zemlje tu srebrnu kuglu i počne je znatiželjno promatrati. Što bi to moglo biti?! Najednom otkrije na kugli sitno dugme. Pritisne ga oprezno... Srebro se otvori i u njem zablista treća kugla od suhoga zlata. U njoj je ležao prekrasan, zlatan prsten, sav posut dijamantima. Na prstenu bile su urezane ove riječi Svetoga pisma: *Moj je dragi moj, a ja njegova!«*[1]

Stanimo malo kod ove tri lopte, jer nam sve tri nešto govore. Gospodin Bog ulio je u sva živa stvorenja na zemlji tajanstvenu silu koja ima privlačnu snagu kao kakav jaki čarobni magnet. To je spolni nagon. Zato golubica velikom silom privlači k sebi goluba, a golub nju, košuta jelena, a jelen košutu, lavica lava, djevojka mladića i mladić djevojku. »*Zato će muž,* veli Sveto pismo, *ostaviti svoga oca i majku, i prionut će uz svoju ženu, pa će biti dvoje u jednom tijelu«.*[2]

Što ćemo dakle reći o tom nagonu po kojem je čovjek sličan životinjama? Pogledajmo najprije što bi o tom rekle životinje. — Kad bismo upitali koju životinju, recimo konja ili mazgu: »Šta je to ljubav?« sve bi nam životinje u jedan glas odgovorile: »Ljubav

je spajanje mužjaka sa ženkom!« I taj bi odgovor, s njihove strane, bio potpuno ispravan, jer stoka nalazi u tom spolnom nagonu vrhunac svih svojih čežnja i svoje ljubavi.

Ali ima i ljudi, osobito u naše vrijeme, koji na ljubav dvaju ljudskih srca gledaju očima te stoke, pa na sva usta govore i uče da ljubav između mladića i djevojke, zaručnika i zaručnice, muža i žene, na koncu konca nije ništa drugo, nego spolni nagon koji goni mužjaka prema ženki i nju prema njemu. A brak im je samo reguliranje toga nagona. Zato u svojim romanima i pjesmama, dramama, filmovima i raznim, tobože filozofskim knjigama do nebesa veličaju spolni odnošaj, jer u tom se odnošaju — kako oni tvrde — nalazi ljubav za kojom čezne ljudsko srce.

Svima takvima dovikuje Gospodin Bog u Svetom pismu: »*Nemojte biti kao konj i mazga, koji nemaju razuma!*«[3] Međutim, i bez ovih riječi Božjih, svaki čovjek zdrave pameti na prvi pogled vidi da to nije tako. Jer kad bi ljubav dvaju ljudskih srca bila samo u spolnom odnošaju, svi bi brakovi bili sretni, osobito oni gdje je lijepo tijelo igralo glavnu ulogu. A mi na svakom koraku vidimo da nije tako, nego baš obratno. Pročitajte na primjer autobiografiju čuvene francuske šansonjerke Edite Piaff. U toj knjizi ona s velikom iskrenošću priznaje da je jurila za muškarcima kao pomamna i mijenjala muževe kao čarape... Ali ljubavi nikad nije postigla.

Ili evo što sam čuo baš neki dan. Razgovarale dvije žene, prilično glasno, o ljubavi. Ja sam iz prikrajka slušao. Jedna je ovako opisivala svoju ljubav: »Kad smo se upoznali, on bi svaki čas zavirio u našu kuću da me vidi i progovori sa mnom koju riječ. Ili je poslao pozdrav i poljubac na ceduljici. Jednog sam dana nabrojila četrnaest što pohoda, što ceduljica... A danas iza dvadeset godina braka? Prođe i četrnaest dana da ne progovori ni riječi...« Onda je počela na glas psovati »vražiju mater i takovu vražiju ljubav!«

A tako moraju govoriti o ljubavi svi oni koji traže ljubav jedino u spolnom odnošaju muža i žene. Jer svi oni ostaju prazna srca, duboko razočarani i nesretni kako svedoči cijeli život oko nas. Odatle, u glavnom, tolike bračne tragedije, tolika slomljena srca i prolivene suze, ubojstva i samoubojstva.

Pa ipak, spolni je nagon, kako nas uči Sveto pismo, dar Božji i odigrava veliku ulogu u svakom ljudskom braku. Ali ne jedinu ulogu kao kod konja i mazge i drugih životinja! Taj je nagon kod razumnog čovjeka, stvorenog na sliku i priliku Božju, samo uvod

u ljubav, ili, ako hoćete, ona vanjska limena lopta, pod kojom se istom krije srebro prave ljubavi, za kojom čezne ljudsko srce. Ova je ljubav iskrenim riječima progovorila iz srca našeg pjesnika Domjanića, u onoj poznatoj pjesmi »Fala« koju je adekvatno uglazbio pokojni Paljetak. Evo te pjesme:

Za vsaku dobru reč,
Kaj reći si mi znala,
Za vsaki pogled tvoj,
Za vsaki osmeh fala!
Ah, ti si v srce mi
Tak puno sunca dala.
Kaj morem ti, neg reć:
Od vsega srca fala!

Tako je, Domjaniću! Ljudsko srce traži ljubav u svakoj dobroj i utješnoj riječi, u svakom ljubeznom pogledu, u svakom smiješku ljubljene osobe. Čovjek traži jedno drago srce s kojim će dijeliti ne samo postelju, nego sve radosti i žalosti ovoga života, i koje će ga poput sunca grijati i biti mu najbolji prijatelj i pomoćnik ovdje na zemlji. A svega toga ne može dati samo spolni odnošaj.

Ta ljubav između dva srca jest ona srebrna lopta koja se krije ispod limene lopte spolnog nagona. I stoput blago mladiću i djevojci, mužu i ženi koji kod ljubljene osobe traže takvu ljubav. Neće oni ostati razočarani i psovati »vražju ljubav« kao ona žena nego će plakati od ganuća kad se povede govor o ljubavi.

Ali Krist je otišao još dalje, i to neizrecivo dalje. On je ljubav dvaju srca digao do nebeskih visina i učinio nepresušnim vrelom Božje milosti, blagoslova i spasenja. To je ona zlatna lopta koja se krije u svakom kršćanskom braku, ili kako kaže sveti Pavao apostol: »*Tajna velika u Kristu*«.[4] Jer kršćanski je brak jedan od sedam svetih sakramenata. A svi su sakramenti, pa i ženidba, potekli iz probodenog Srca Isusova na križu, jer Crkva ovako pjeva u svome bogoslužju:

Iz rane Srca Kristova
Iziđe Crkva njegova.
Tu vrata se otvoriše
Svim ljudima na spasenje.
Odonud milost poteče
Ko potok sedmerostruki.

Stoga, kad god kršćanski mladenci stoje pred oltarom i sklapaju ženidbu, otvara se nad njima presveto Srce Sina Božjega da svojom božanskom krvi natopi njihova srca i blagoslovi njihovu ljubav.

Mislite na to katolički zaručnici, pa će vam i prva i druga i treća lopta bračne ljubavi biti izvor Božje milosti i blagoslova ovdje na zemlji i zalog vječnog blaženstva na nebesima.

3

MIRKOVE SUZE

Kad sam gledao te suze, sjetio sam se zgode iz života španjolskog kralja Karla III († 1788) i njegove žene Marije Amalije. Oni su živjeli 22 godine u veoma skladnom braku. Kad je Amalija umrla, Karlo se nije mogao nikako utješiti. Dan i noć je stajao kraj njezina odra i gorko plakao. Njegovi su ministri i generali nastojali da ga utješe i razvedre, ali on im je rekao: »Pustite me da se isplačem, jer ovo je prva bol koju mi je ona nanijela u našem dugom braku«. Dakle, prema ovim riječima, ta žena nije nikada ničim uvrijedila i ražalostila svoga muža. I prva bol koju mu je zadala, bila je njezina smrt.

Mi sada nećemo ispitivati je li ovaj brak bio zaista tako idealan, ili je to samo anegdota koju su Karlovi podanici ispleli o njemu i njegovoj ženi. Ali Mirkove suze nisu anegdota, barem ne za mene, jer sam ih na svoje oči gledao. Evo kako je to bilo.

Mirko je tada stajao baš pred penzijom. Dakle, stari gospodin. Dugo sam vremena, kao njegov pobratim, poznavao iz bliza njega i ženu mu Olgu. I opazio sam da se nježno vole i ljube. Ali da je ta ljubav, iza dugih godina braka, bila tako nježna, toga nisam ni slutio. To su mi otkrile istom njegove suze. A evo kako su potekle.

Jednog dana po podne sjedim ja kod njih. S nama je bila i Mirkova snaha s malim djetetom na krilu i njegova starija sestra, učiteljica u penziji. Uz crnu kavu vodili smo »razgovor ugodni naroda slovinskoga«. Međutim, Mirkova sestra sjede za klavir i zasvira neku živahnu Chopinovu polonezu. Zatim poznatu barkarolu iz »Hoffmannovih priča«. Ali mi nismo puno pazili na svirku, nego smo dalje čavrljali.

Kad li najednom iz klavira prokljućaše dragi akordi Domjanićeve pjesme »Fala«. Odmah svi prihvatismo. Gospođa Olga sopran, snaha alt, ja tenor, a Mirko kao obično bas, koji je bio, kako veli Bošnjak, kabasto dubok. Napominjem da je on bio vrlo glazben.

Kad smo došli do onih riječi: »Ah, ti si v srce mi tak puno sunca dala...«, bas poče nekako škripati kao da si na njega nespretno nasadio kakav sordino... Pogledam ispod oka Mirka da vidim šta to kod njega škripi. Kad li imam šta vidjeti! Mirko gleda u svoju Olgu, a suze mu teku niz lice. Tih suza nisam nikada zaboravio. Dakle, taj čovjek, iza tridesetak godina braka, plače od radosnog ganuća kad se sjeti Olgine ljubavi koja ga je od mladih dana do starosti obasjavala i grijala poput sunca.

Ja sam mu poslije spomenuo te suze, ali on se nekako stidio i ispričavao: »Znaš, ja sam ti osjećajan čovjek pa vrlo lako zaplačem.« Ali suze ne lažu ako se liju kad nitko ne gleda. A Mirko nije ni slutio da ga netko gleda.

Stanimo malo kod ovih suza što ih je izmamila nježna ljubav. Ljubav je najdivniji cvijet što ga je dragi Bog posadio ovdje na zemlji. Ali i najosjetljiviji! Jer često puta, radi kakve sitnice, recimo radi nekakve nepromišljene ili grube riječi, izgubi sav čar i miris, uvene i osuši se. A svi smo mi ponekad svjedoci kako se taj divni Božji cvijet znade pretvoriti u otrovnu biljku, od koje zaboli glava i dolazi na povraćanje kad joj se samo približiš. A koji put se izrodi u oštro trnje koje se ne zabada u noge ili ruke, nego u samo srce.

Stoga se čovjek ne smije poigravati s tim Božjim cvijetom, nego mora dobro paziti da ga svojim egoizmom i poganim strastima ne zatruje. Zato mladiću i djevojko! Čim opazite da u vašem srcu niče taj divni cvijet, prionite uz žarku molitvu. Molite usrdno Oca nebeskog da rosom svoga blagoslova zalijeva taj cvijet da nikada ne uvene, nego da se iz godine u godinu sve ljepše razvija i divnije miriše. Onda ćete ako Bog da i vi, poput Mirka, iza dugih godina ljubavi plakati od ganuća i blagoslivljati onaj trenutak kad ste se upoznali. Tada ćete razumjeti one riječi iz Pjesme nad pjesmama: *»Ljubav je jaka kao smrt, njezin je žar kao oganj. I mnoge je vode ne mogoše ugasiti!«*[1]

4

PAZI NA ZADNJU KITICU

Nema na zemlji ni jedne riječi koja bi ljudima izgledala tako čarobna i zamamna kao riječ — ljubav. Zato ljudi blještavim stilom opisuju tu ljubav u svojim romanima i pjesmama i traže najnježnije boje i najslađe melodije da je uzveličaju na svojim slikama i u svojim operama.

I zaista, ta ljubav znade biti tako opojna da mnogog čovjeka jednostavno hipnotizira. Zato premnogi srljaju bez razmišljanja za njom, i pomamno piju iz njezine čaše, ne pazeći ništa na šestu i devetu zapovijed Božju.

Pa jesu li sretni? Neka nam na to pitanje odgovori zadnja kitica jedne pjesme. Mnogima je poznata ona stara hrvatska pjesma pod naslovom »Prvi cjelov« koja je i uglazbljena. Cijela je ta pjesma puna strastvene i ustreptale ljubavi. Sve se to odigralo jednog sunčanog dana u mjesecu svibnju, pod ružinim grmom u vrtu... Nas ovdje zanima samo zadnja kitica te pjesme koja glasi:

U vrtu ruža vene,
Još strši samo trn.
U mom se srcu vije
Čeznuća oblak crn!

Ovako glasi i mora glasiti zadnja kitica svake ljubavi koja se ne obazire na Boga i njegove zapovijedi. Od divne mirisne ruže ostaje samo trn, a u srcu oblak crn! Još je ovo najljepša zadnja kitica takve ljubavi. Ima ih puno žalosnijih i gorčih. Mi skoro svaki dan svojim očima gledamo kako se takve ljubavi redovito svršavaju s velikim razočaranjem i gorkim suzama kajanja, a često puta revolverom, octenom kiselinom ili skakanjem s peterokatnice.

Ovdje ćemo spomenuti zadnju životnu kiticu jednog čovjeka koji je tražio svoju sreću jedino u tjelesnoj ljubavi. A to je glasoviti njemački pjesnik Heine. On je cijeli svoj život pomamno pio iz čaše te ljubavi. Naposljetku je, baš od toga, teško obolio. Evo šta on sam o tome piše u pjesničkoj ispovijesti svoga života:

Kad je godine 1848. prvi put obolio, otišao je u glasoviti pariški muzej Louvre i potražio ondje poznati kip Venere Milonske, rimske boginje ljubavi i uživanja. Ta je Venera jedan od najljepših kipova svih vremena, ali joj nedostaju obje ruke koje su se negdje odbile.

Pjesnik veli da je klekao pred nju i ovako joj se molio: »Ja sam ti, božice, kroz cijeli život vjerno služio i poslušno pio iz tvoje čaše. Stoga pogledaj sada milostivo na mene i spasi me . . .!« A ona mu je, veli pjesnik, s ledenim smiješkom na usnama odgovorila: »Zar ne vidiš, čovječe, da nemam ruku! Kako ću te dakle spasiti!«

Ove riječi, prevedene u prozu, ovako glase: »Ti si moju slatku čašu iskapio do dna, a sada crkni od njezina otrovnog taloga! Ja ti ne mogu pomoći!« Tako je i bilo. Siromašni je Heine teško bolovao još osam godina i nisu mu mogle pomoći sve Venere ove zemlje. Naposljetku je umro od sušenja kičmene moždine, tabesa. Eto, tako je glasila posljednja životna kitica tog grešnog i nesretnog pjesnika.

Ovu kiticu opisuje nam i Duh Sveti u Svetom pismu. On nam prikazuje grešnu ljubav u obliku zamamne žene koja se šulja okolo i lovi ljude, a *»za njom ide bezumnik kao vol kojega vode na klanje, i kao jelen koji se zaplete u mrežu dok mu strijela ne probode jetra. I kao što ptica leti u zamku, a ne zna da joj se radi o glavi . . . Dakle, sinko, završava Duh Sveti, nemoj da zalutaš na njezine staze, jer ona je mnoge umorila, pobila je i najjače. Njezina je kuća put u podzemlje, ona vodi dolje — u odaje smrti.«*[1]

5

NAJODLIČNIJI SVAT

Za vrijeme rata vjenčao sam dvoje mladih zaručnika koji su već na majčinu krilu usisali vjeru i ljubav prema Bogu. Iza vjenčanja bila je skromna večera koja je predstavljala njihov pir i njihove svatove. U tim svatovima bilo nas je samo četvero: kum, djever, djeveruša i ja. A više nas nije moglo ni biti, jer su mladenci istom završili studije i imali samo jednu sobicu u kojoj su bila dva kreveta, jedan stol i nekoliko posuđenih stolica.

Ali mladenci su pozvali na svoj pir jednog svata koji vrijedi više nego svi gosti i uzvanici ovog svijeta. Naime, dok smo mi prije večere sjedili i pijuckali bosansku šljivovicu, mladenci su nešto kuckali oko kreveta. Pratio sam ispod oka šta to oni rade. I evo šta je bilo.

Najprije su malo pomicali i namještali krevete. Onda su se izmakli i tražili na zidu, više kreveta, točku koja bi bila baš u sredini između oba kreveta. Kad su je našli, zaručnik uze čekić i ukuca jedan čavao u tu točku . . . Ja postadoh još znatiželjniji! Tada zaručnica donese odnekle novo raspelo i dade ga zaručniku. A on ga objesi na taj čavao između kreveta.

Gledajući ovaj prizor, sjetio sam se, i nehotice, svatova u Kani Galilejskoj gdje je bio i sam Spasitelj.[1] Jer bilo je očito da ovi mladenci svim srcem žele da i u njihovim svatovima bude Isus, i da blagoslovi njihova dva mlada srca kako je blagoslovio one sretne galilejske zaručnike.

Eto, zato su prikovali raspelo nad svoj bračni krevet. Htjeli su tim doviknuti Spasitelju: »Isuse! Naši će se svatovi brzo razići i otići kud koji. Ali i kad svi odu, nemoj ti otići, Isuse, nego ostani trajno među nama, te blagoslovi našu ljubav i obitelj koju danas osnivamo!«

Znali su ovi zaručnici dobro da nema sreće u ljubavi bez Onoga koji je usadio ljubav u ljudsko srce i posvetio je u sakramentu ženidbe. A s Njim da će im brak biti blagoslovljen, makar u njihovim svatovima bile samo četiri osobe.

Naravski, nije dosta samo prikucati raspelo nad krevetom, nego Spasitelj mora ostati trajno prikovan u srcu mladenaca. Njegova ljubav i njegov sveti zakon moraju vladati u njihovu bračnom i obiteljskom životu. Istom onda bit će im bračna ljubav na vječno spasenje, jer veli Bog za ženu, a to vrijedi i za muža: da će se po svom braku »*spasiti, ako ostane u vjeri i ljubavi i posvećenju*«.[2]

6

ZAR SAMO JEDAN DAN

Bilo je to u jednoj ženskoj osnovnoj školi, pod satom vjeronauka. Svećenik je tumačio djevojčicama sedam svetih sakramenata. Onda ih upita:

— A jeste li vi već primile koji sakramenat?

— Jesmo — odgovoriše djevojčice: — Krštenje, ispovijed i svetu pričest.

— A koje ćete sakramente još primiti u svom životu? — Sada ustade mala Nadica i sva blistajući od radosti odgovori:

— Kad budemo velike, ići ćemo u crkvu na vjenčanje i primit ćemo sakramenat svete ženidbe! A iza toga bit će svatovi... — I mala od veselja zapljeska rukama. Sada nastade opće raspoloženje u razredu. Djevojčice oživješe kao vrapci u živici. Stoga ih upita vjeroučitelj:

— A zašto se vi toliko veselite vjenčanju i svatovima?

— Eeeee! — zagrajaše djevojčice. — Onda ćemo biti najljepše obučene. Imat ćemo krasnu vjenčanu haljinu, oko glave bijeli mirtov vijenac, a na ruci zlatan prsten... Pjevat će se, svirati, plesati... — Kad su se djevojčice izgovorile, upita svećenik malu Nadicu koja je i bila povod tome veselju:

— A kako će dugo sve to trajati?

— Samo jedan dan, — odgovori snuždeno mala.

Točno, tako je! Cijelo to svadbeno veselje traje redovito jedan dan, i s tim je gotovo! — Pa ipak sveta nas vjera uči da jedan čas toga dana ne prolazi nikad, nego traje do konca života. A to je čas vjenčanja. Evo šta o tome veli umni kardinal Faulhaber:

— Uvenut će svadbeni vijenac, poderat će se vjenčana haljina, umuknut će brzo svatovske pjesme! Ali ona sveta ženidbena veza kojom je sam Bog toga dana, u sakramentu ženidbe, svezao dva mlada srca, ne može nikad, ni za dlaku oslabiti! Ta veza ostaje,

i mora ostati čvrsta do konca života, ili bolje: do sudnjega dana. Jer na sudnji dan bit će vam sakramenat svete ženidbe na vječno spasenje, ako savjesno izvršite one dužnosti što ste ih primili na sebe pred oltarom. Ili, što ne dao Bog, bit će vam na vječnu propast, ako ste ga okaljali blatom grijeha.

Mislite na to katolički zaručnici pa se brižno spremajte na ovaj sveti sakramenat molitvom i drugim dobrim djelima, jer *»mi smo djeca svetih, veli mladi Tobija, i ne smijemo stupiti u brak kao oni koji ne poznaju Boga«.*[1]

7

NAUK VJENČANOG PRSTENA

Evo toga nauka: Prst, na kojem se nalazi prsten, mora potpuno ispuniti kružnicu prstena, to jest ne smije ostaviti nimalo mjesta za što drugo. Inače spade s prsta!

Tako to mora biti i u svakom braku! Tvoj bračni drug mora potpuno ispuniti cijelo tvoje srce, jer evo šta veli Sin Božji: »*Čuli ste da je rečeno: ne učini preljube! A ja vam kažem da svaki koji s požudom pogleda ženu, već je učinio s njom preljub u svom srcu!*«

Dakle, prema riječima Božjim, u srcu oženjena čovjeka ne smije ostati mjesta ni za jednu misao, ni za jednu želju, ni za jedan pogled na koju drugu ženu. Zato s pravom veli slavni španjolski pisac Colona: »U srcu jednog muža ima prostora samo za dvije žene: za njegovu majku i za majku njegove djece«. Jer ako on ostavi mjesta još za koju drugu, to je propast njegova i njegove obitelji. A to naravski vrijedi i za ženu. U srcu udate žene ne smije ostati ni najmanje mjesta za nekog drugog, osim njezina muža.

Prema tome, muž i žena moraju biti jedno drugome jedino i najveće blago ovdje na zemlji. Evo o tome zanimljive crtice iz povijesti srednjega vijeka.

Godine 1140. opsjedao je njemački car Konrad III tvrdi grad Weinsberg, odakle mu je prkosio vojvoda virtenberški. Car osvoji grad na juriš. U svom ratnom bijesu naredi da se grad zapali i do temelja razori, a tko pokuša umaknuti, bit će smjesta pogubljen. Ipak dopusti da žene s djecom slobodno izađu i ponesu sa sobom što imaju najvrednije u kući.

Položaj je bio upravo očajan, jer su svi odrasli muškarci morali izginuti. Ali neka dovitljiva žena spasila je situaciju. Ona je ovako umovala: Car nam je dopustio da ponesemo što imamo naj-

vrednije u kući. A meni je moj muž najveće blago na zemlji. I ona, ne budi lijena, uprti muža na leđa, pa tako krene iz grada...

Kad su to vidjele ostale žene, povedu se za njom. I tako noseći muževe na leđima, pođu prema gradskim vratima. Carev brat htio je to zabraniti kao zloupotreba carske milosti. A car se tomu usprotivio, jer nije htio opozvati svojih carskih riječi.

Kad čovjek pročita ovu crticu, najprije će se nasmijati radi komične situacije tih muževa i žena. Ali u ovoj se komici krije velika istina. Jer kako smo čuli, prema Božjim riječima, muž mora biti ženi jedino blago koje ispunjava cijelo njezino srce. Tako i žena mužu. I ako njih dvoje izvrše ovaj zakon Božji u potpunoj odanosti i ljubavi bez rezerve, onda će im biti lako ispuniti i sve ostale obiteljske dužnosti, jer će čvrsto stajati jedno uz drugo kao i onaj vjenčani prsten na njihovoj ruci.

8

HIMNA ŽENI

Slavni predsjednik Sjevernoameričkih Država Benjamin Franklin († 1790) motrio je dulje vremena kroz prozor svoje kuće, kako se gradi palača na drugoj strani ulice. Oko mu je zapelo za nekog radnika koji je bio uvijek veseo i raspoložen. Bilo je dana, kad su svi radnici, radi velike vrućine, obavljali posao tromo i lijeno, ili su psovali radi slabe plaće i palirove strogosti, a on je bio uvijek vedar. Jednog dana sretne ga Franklin na ulici. Zaustavi ga i upita:

— Eh, prijatelju! Stanite malo, da vas nešto upitam. Ja vas već dulje vremena promatram kod posla na skelama one palače. I molim vas, da mi otkrijete tajnu: kako možete biti uvijek onako dobre volje?

— Ta je tajna, odgovori radnik bez promišljanja, moja žena. Eeeee, moj gospodine, onakove žene nema na daleko! Svaki dan, već ujutro kad ustanem, ona je davno prije mene ustala i naložila peć, ako je zima, spremila vodu za umivanje, očistila odijelo, zgotovila zajutrak... A kad pođem na rad, ona me isprati i kod rastanka mi ljubezno šapne: »Bog te pratio! Nemoj se previše naprezati kod posla, čuvaj svoje zdravlje!« I kad se u večer vraćam kući znojan i umoran, ona me s djecom dočeka na kućnim vratima i već izdaleka pokazuje djeci: »Eno tate, eno tate!« U kući nađem sve čisto i na svom mjestu. Na stolu se već puši ukusna večera. Opet vam kažem, gospodine, završi radnik, nema bolje žene na svijetu!

Međutim, ne treba se zalijetati u prošlo stoljeće, ima i danas dosta takvih žena. Nedavno sam razgovarao s jednim penzionerom baš o tome. I on je hvalio svoju ženu do neba. Naposljetku čovjek zaplaka, pa mi kroz suze reče: »Eh velečasni! Ne dao Bog, da ona umre prije mene. Šta bi onda bilo od mene siromaha!«

Mogli bismo dalje nizati s ovakvim primjerima. Ali to nije potrebno, jer je svaki od nas vidio takvih žena, o kojima je Sveto pismo ispjevalo pravu himnu. Evo nekoliko redaka iz te himne: »*Čestita žena vrijedi više od bisera. Na nju se oslanja srce njezina muža, jer mu čini samo dobro u sve dane svoga života. Ona se odijeva u snagu i ljepotu. Usta svoja otvara mudro i na jeziku joj nauk blagosti. Njezini je sinovi blagoslivljaju i muž je hvali... Varljivo je lijepo lice i prolazna ljepota. Žena, koja se boji Gospodina, zaslužuje pohvalu!*«[1]

A sada ispitajmo malo svoju savjest. Ovdje je bio govor samo o ženi. Ali to isto vrijedi i za muža, za sinove i kćeri. Svi smo mi dužni, a ne samo žena, da svojom ljubavlju, blagošću, ustrpljivošću i točnim obavljanjem svojih dužnosti unesemo puno radosti i svjetla u svoju obitelj, i da od naše kuće stvorimo svijetlu oazu u trnovitoj pustinji ovoga života. To traži od nas i dragi Bog. A onima, koji zanemare te svoje obiteljske dužnosti, ovako dovikuje po svetom apostolu Pavlu: »*Tko ne vodi brigu o svojim domaćima, odrekao se vjere i gori je od nevjernika*«.[2]

9

OBITELJSKE RUŽE

Sveto nas pismo uči, da je sam Bog u zemaljskom raju ustanovio brak i postavio mu kao glavnu svrhu: rađanje djece. A Krist je kasnije uzdigao brak na dostojanstvo sakramenta i učinio ga vrelom milosti, blagoslova i spasenja.

Dakle, prema Božjoj nauci, svaki je kršćanski brak pravo svetište Božje, posvećeno sa svih strana krvlju Sina Božjega, jer svi su sakramenti, pa i ženidba, nikli iz krvi Isusove. Ali na žalost, mnogi kršćani kaljaju ovo svetište raznim grijesima i opačinama. Mi ćemo ovdje pogledati samo jedan od tih grijeha.

Časna službenica Božja Franjka Schervier († 1876) osnovala je »Družbu siromašnih sestara svetog Franje« s kućom maticom u njemačkom Aachenu. Na jednom duljem putovanju kroz Sasku svrati se u katoličku obitelj, koja je imala mnogo djece. Bilo ih je devetero, sve same djevojčice. Franjka se s djecom brzo sprijateljila, jer je znala zabavljati svojim šalama i dosjetkama. Ali usput ih je pitala i vjeronauk. Na rastanku reče majci, pola u šali, pola u zbilji:

— Gospođo, vama je Bog darovao mnogo djece. Pa kako bi bilo, da koju od svojih djevojčica darujete Bogu i svetom Franji? To jest u njezinu Družbu.

— Vrlo rado, odgovori mati, ako je to volja Božja!

I bila je Božja volja. Kasnije su tri od tih djevojčica, peta, sedma i deveta, otišle u samostan.

Istom sada sjetila se njihova mati jednog davnog sna, što ga je sanjala još u prvoj godini braka. Sanjala sam, veli ona, Majku Božju. Blažena je Gospa imala puno krilo prekrasnih, mirisnih ruža. I počela je te ruže vaditi iz krila, pa davati meni, sve jednu po jednu. Tako sam dobila ravnih deset ruža, i to jednu bijelu i devet crvenih. Onda nisam ništa polagala na taj san. Ali sada istom

vidim, što mi je Bog po onom snu htio poručiti. Onih deset ruža jesu desetero djece, što mi ih je Bog darovao. Jedna bijela naznačuje ono dijete, koje mi je brzo iza krštenja umrlo. A devet crvenih jesu ostale moje djevojčice od kojih su tri stupile u samostan, a sve druge, Bogu hvala, žive pravim kršćanskim životom kao mirisne ruže u Božjem cvijetnjaku.

Ovo je samo san jedne svete i pobožne majke. Mi možemo o tom snu držati i govoriti, što god hoćemo. Nije to Sveto pismo. Ali u tom se snu krije velika istina Božja, jer evo šta veli Duh Sveti u Svetom pismu: »*Sinovi su dar Gospodnji, djeca su nagrada njegova*«.[1] I odmah zatim veliča muža, koji ima punu kuću djece, pa ovako veli: »*Žena je tvoja kao rodna loza, što se ovija po zidovima tvoje kuće. Tvoji su sinovi kao maslinove mladice, poredane oko tvojega stola*«.[2]

Dakle, sam Bog veli, da je udata žena kao rodna loza u svojoj obitelji, a svako je dijete nježni pupoljak i mirisni Božji cvijet na toj lozi. I Bog Stvoritelj, od vremena do vremena pohađa tu obitelj, da na toj lozi, uz suradnju roditelja, proizvede novi pup. Ili da ostanemo kod onoga sna: da posadi novu mirisnu ružu u tom obiteljskom cvijetnjaku.

I evo šta se događa. Često i često puta, kad je Bog već pružio ruku, da stvori novi ružin pupoljak, mnogi supruzi najednom prekidaju svoju suradnju, i to na razne neprirodne načine, i bacaju taj pupoljak natrag u lice Boga Stvoritelja vičući: »Ne trebamo mi tvoje ruže! Zadrži je za sebe!« I Gospodin se mora zasramljen povući, a ruža od njega poslana nikad ne ugleda svjetla Božjega.

Bože moj, koliko je to poniženje za Boga Stvoritelja! Može li Bog ostaviti nekažnjenu toliku drzovitost? — Razmislite o tome, katolički supruzi, pa nemojte tim grijehom kaljati svoga bračnog svetišta, nego ga okitite s toliko ruža, koliko ih Bog pošalje. I baš miris tih ruža privući će Oca nebeskog, da rado boravi u vašem obiteljskom cvijetnjaku i svojim blagoslovom zalijeva vaše in njegove drage ruže.

10

MALI ISUS NA TVOM KRILU

Uzorni katolički mladić Pijo d'Avernas, potomak čuvenih francuskih grofova, imao je veoma dobru i pobožnu majku. U njegovoj zadnjoj bolesti mati ga je, naravski, brižno njegovala. Jedne večeri, kad mu je bilo nešto gore, reče mu mati, da će cijelu noć ostati uz njegov krevet. Ali dječak je to odlučno odbio. Bilo mu je žao, da se majka toliko muči radi njega.

Međutim, mati je svakako htjela, da ostane kraj njega i navađala sve moguće razloge za to. Ali dječak nije pristao. Naposljetku reče mati: »Dragi Pijo! Ja hoću da to učinim iz ljubavi prema dječaku Isusu! Jer čuj, šta ću ti reći: Od tvoga rođenja pa do danas ja sam u tebi uvijek gledala Maloga Isusa. I uvijek sam te tako njegovala i za tebe uvijek se brinula, kao da držim na krilu ono božansko Djetešce iz Betlehema. Pa ja i sada hoću da ostanem uz tvoj krevet iz ljubavi prema Dječaku Isusu, kojega i danas u tebi gledam«.

Kad je to čuo mladi Pijo, koji je svim srcem ljubio Spasitelja, blaženo se nasmiješi svojoj majci i odmah pristade, da bdije kraj njega.

Šta ćemo kazati na riječi ove majke? Ima nas mnogo koji bi je ukorili i ovako rekli: »Ženo, šta ti pada na pamet? Odakle dolaziš, da ti u svom djetetu gledaš ono božansko Djetešce iz Betlehema? Po čemu je tvoj sin to zaslužio? Stoga nemoj tako govoriti, Bog će te pokarati!«

Tako bi mnogi kršćani rekli, i to u najboljoj namjeri. Ali Isus nas je drugačije poučio, jer evo, šta čitamo u svetom evanđelju: Jednog dana »*dozove On dijete, postavi ga među svoje učenike i reče: Zaista vam kažem, tko primi jedno takovo dijete u moje ime, m e n e prima*«.[1]

Jesi li čula majko, što veli Sin Božji? Svako dijete, koje ti rodiš, dar je Božji. I ako ti primiš taj dar iz ruke Božje, u ime Isusovo, onda primaš samog Isusa na svoje krilo. Ne velim to ja, ili koji biskup, ili papa, nego sam Sin Božji. A na drugom mjestu kaže: »*Što god ste učinili jednom od moje najmanje braće, meni ste učinili*«.[2] A najmanja i njemu najdraža braća svakako su nevina djeca, pa i ono dijete na tvom krilu.

Kad ovo imamo na pameti, onda je jasno kao sunce, da je ona francuska majka mogla i smjela reći, da u svome djetetu gleda božansko Djetešce iz Betlehema. Isto tako mogao je kardinal Faulhaber s pravom napisati ove riječi: »Tko služi djeci, služi Kristu!«

Zato i ti, katolička majko, njeguj svoje dijete i brini se za njega, kako bi se brinula za Malog Isusa, da je on na tvom krilu. Tako ćeš se po svome djetetu spasiti, jer s pravom veli jedna mudra poslovica: »Dijete je za roditelje most u nebo«.

11

ČUDESNO VRELO

Skoro u svim narodima ima priča o čudesnom, tajanstvenom vrelu, koje se nalazi negdje daleko, na nekakvom čarobnom brdu. I svaki čovjek, veli priča, koji zaroni u to vrelo, izađe iz njega potpuno preporođen, zdrav, mlad, lijep, pun snage, makar prije toga bio ne znam kako bolestan, ružan i star.

Stoga nije nikakvo čudo, da su sve majke, kako se veli u priči, donosile na taj izvor svoju djecu, da ih okupaju u toj čudesnoj vodi, iz koje struji zdravlje, snaga i ljepota.

Ovo je samo priča, koju je stvorila težnja ljudskog roda za mladošću i ljepotom. Ali dopustite, da vas upitam, dragi roditelji: Kad bi zaista postojalo takvo vrelo negdje na zemlji, biste li i vi tamo odnijeli svoje dijete, da ga zaronite u tu čudesnu vodu?

— Kako da ne bismo, odgovaraju svi roditelji u jedan glas. Ali na žalost, takvog izvora nema ovdje na zemlji.

Tako je! Nema ga... Pa ipak sveta nas vjera uči, da je Krist ostavio među nama daleko čudesnije vrelo, a to je voda svetog Krštenja. U toj vodi čisti Bog dušu djeteta od paklene ljage istočnoga grijeha, i oblači je u božansku haljinu milosti posvetne. I ta duša zablista takvom nebeskom ljepotom, da joj se dive i sami anđeli, pa ovako kliču u Pjesmi nad pjesmama: Čarobna si »*kao jutarnja zora, lijepa poput mjeseca, blistava kao sunce!*«[1]

Ali nije to sve! Sin Božji uči nas, da ona krsna voda čini u duši daleko veće čudo. Da si barem donekle dočaramo to Božje čudo, moramo se poslužiti jednom usporedbom.

Šta bismo rekli, kad bi netko stao pred mramorni kip i dahnuo u njega. I na taj dah da onaj kamen oživi, te počne hodati i razumno govoriti kao čovjek? Zar ne, bilo bi to čudo nad čudesima! Jer nikakva sila na nebu i na zemlji, osim Boga, ne može uliti u kamen ljudskoga života.

Ali još veće čudo događa se u svetom Krštenju. Jer sveta nas vjera uči, da Bog s onom krsnom vodom ulijeva u dušu djeteta svoj vlastiti život, i dijete počne živjeti njegovim božanskim životom. Prema tome, čovjek postaje u Krštenju pravo dijete Božje. Jer kao što dijete prima tjelesni život od svoga zemaljskoga oca, tako u svetom Krštenju primamo Božji život od Oca nebeskog i tim postajemo njegova djeca.

Zato Isus zove Krštenje novim rađanjem i ovako veli Nikodemu: »*Zaista, zaista ti kažem: Ako se tko na novo ne rodi vodom i Duhom Svetim, neće ući u Božje kraljevstvo!*«[2] Tome čudu ne može dosta da se nadivi sveti Ivan apostol, pa ovako kliče: »*Pogledajte, koliku nam je ljubav iskazao Otac nebeski, da se zovemo djeca Božja i da jesmo*«.[3]

Naposljetku evo, šta nas uči sveti Pavao apostol o tom čudesnom Vrelu Božjem.[4]

U staro doba Krštenje se obavljalo tako, da su cijelog čovjeka zaronili, ili, ako hoćete, ukopali u vodu. Ovo spuštanje čovjeka u krsnu vodu, veli sveti Pavao apostol, slika je spuštanja Isusova u grobnicu, to jest ukopa Isusova. Isus je pokopan u grob s iznakaženim, smrtnim, raspadljivim tijelom. A ustao je iz groba potpuno preobražen, slavan i besmrtan.

Nešto se slično, veli sveti Pavao, događa i kod svetog Krštenja. Čovjek se »ukopava« u krsnu vodu iznakažen istočnim grijehom, i drugim grijesima, ako se krsti u odrasloj dobi. A izlazi iz one vode potpuno preobražen, s dušom čistom i lijepom kao samo nebo. Ili drugim riječima: spušta se u krsnu vodu kao bijedno dijete Adamovo, a izlazi iz nje kao slavno dijete Božje, »*koje nije rođeno od krvi, ni od volje muževe, nego od Boga!*«[5]

Stoga nemojte čekati s krštenjem djeteta, nego ga što prije nosite k onom čudesnom Vrelu Božjem, iz kojeg će vam izaći kao pravi anđeo Božji. A Bog će, baš radi toga anđelića u vašoj kući, ljubaznim okom gledati na vas i na vašu obitelj.

12

TVOJ MALI ANĐELAK

Kad sam bio dječak, posluživao sam skoro svaki dan kod svete mise. Jednog dana, iza mise, dođe neka žena s malim djetetom u naručaju i zamoli župnika, da je uvede u crkvu. Ja sam pri tom obredu držao kotlić sa svetom vodom. Kad ju je župnik uveo, žena se s djetetom uputi k oltaru Majke Božje, stavi dijete pred Gospin kip, a sama klekne moleći se dugo Majci Božjoj. Ovaj mi je prizor ostao do danas u pameti.

A tko je tu ženu naučio, da svoje malo dijete stavlja pred Gospin kip i pod njezinu zaštitu? Ja toga ne znam. Ali znam nešto drugo. Ako otvorimo sveto evanđelje, vidjet ćemo, da je Majka Božja svoj prvi blagoslov ovdje na zemlji, svakako po Božjem nadahnuću, dala baš jednom djetetu. Bio je to sveti Ivan Krstitelj, koji je još drijemao pod srcem svoje majke svete Elizabete. Evo, šta o tom veli sveto evanđelje. Čim je Blažena Djevica začela Sina Božjega, odmah je, potaknuta od Duha Svetoga posjetila svoju rođakinju svetu Elizabetu. Kad je stupila u njezinu kuću i pozdravila je, »*Elizabeta se napuni Duha Svetoga i povika iza glasa: Otkud meni ta milost, da mati Gospodina moga dolazi k meni! Jer gle, čim dođe glas tvoga pozdrava u moje uši, zaigra dijete od radosti u mojoj utrobi!*«[1] U taj čas, vele svi sveti Učitelji, Bog je Ivana očistio od istočnoga grijeha i obasuo svim svojim milostima. Zato igra od radosti. A sav taj blagoslov dođe na malog Ivana po Blaženoj Djevici Mariji.

I od onda pa do danas, a tako će biti do konca svijeta, Majka je Božja, s Malim Isusom u naručaju, prvi i najveći zaštitnik naše djece. Zato su svete kršćanske majke od vajkada stavljale svoju djecu pod njezinu materinsku zaštitu. Mogli bismo o tome pripovijedati na tisuće nježnih primjera iz života svetaca i pravednika Božjih. Ali možda je bolje, da spomenemo jednu veliku svjetsku ženu.

Bila je to pobožna austrijska carica Marija Terezija († 1780). Ona je rodila šesnaestero djece. I kad god je rodila koje dijete, odmah ga je izvagala i to ovako: na jednu stranu vage stavila bi dijete, a na drugu utege od čistog srebra. Potom je od tog srebra dala saliti malog anđela, i stavila bi ga u koju bečku crkvu podno kipa Blažene Djevice Marije. I tako je ova pobožna carica molila Majku Božju, da njezino dijete, poput malog anđela, bude uvijek pod njezinom materinskom zaštitom.

Katolička majko! Ti nemaš zlata ni srebra, da salijevaš anđele. Ali toga ti i ne treba. Ni onom carskom djetetu ne bi ništa koristio onaj srebrni anđeo, ako ga mati nije za rana privikla, da nježno ljubi i štuje Blaženu Gospu.

Stoga ti, mjesto mrtvog srebrnog anđela, uzmi svoga živog anđelića i odmah kod rođenja predaj ga potpuno u ruke Majke nebeske. Uz to ga od malih nogu uči, da nježno ljubi i štuje Blaženu Djevicu. Onda se ne boj za njega, »jer ako za njom ide, veli sveti Bernard, neće zalutati, ako se njoj moli, neće očajati, ako se nje drži, neće pasti«. Ona će ga sigurnom majčinom rukom voditi kroz sve nevolje i pogibelji ove suzne doline, i ako Bog da sretno dovesti u vječno blaženstvo.

13

TEMELJ OBITELJSKOG TROKUTA

Svaka se obitelj sastoji od zdravog obiteljskog trokuta, a to su: muž — žena — djeca. O tom je trokutu napisano mnogo knjiga, u kojima se daju svi mogući savjeti, kakav odnos mora vladati, s jedne strane između muža i žene, a s druge, između roditelja i djece, da se uzdrži harmonija u obitelji.

Ali u cijeloj toj pisaniji obično se mramorkom šuti o glavnom temelju, na kojem mora počivati taj sudbonosni trokut, ako želimo, da ostane čvrst. Mi ćemo ovdje promotriti baš taj temelj.

Pogledajmo naprije onu crtu, koja spaja muža i ženu.

Glasoviti vođa njemačkih katolika, Windthorst († 1891) bio je dulje vremena sudac u Hannoveru. Jednoga dana doleti k njemu na sud neka žena i energično zatraži rastavu braka.

— A zašto, gospođo? — upita je mirno Windthorst.

— Pa moja je kuća pravi pakao — uskipi žena. A sotona je u tom paklu njezin muž. I onda poče najcrnijim bojama opisivati njegove grijehe i mane, pa završi: — Slavni sude, ja ne mogu više izdržati, moram prekinuti i tražim rastavu! — Dok je ona tako siktala, Windthorst je šutio i strpljivo slušao. A kad se izgovorila i malo smirila, reče joj:

— Izgleda, gospođo, da u vašoj kući nedostaje jedan komad pokućstva.

— Komad pokućstva?! — začudi se žena. A koji to?

— Nedostaje vam klecalo, odgovori Windthorst, to jest klupica, na kojoj se kleči i moli. Nabavite taj komad pokućstva, pa kad vam bude teško, kleknite i molite se dragom Bogu. Izjadajte njemu sve vaše bračne nevolje i poteškoće. Jer ako vam on ne pomogne, neće vam pomoći stotinu sudova, ni tisuću sudaca.

Iza duljeg nagovaranja popusti žena i povuče svoju tužbu. Otišta je kući i poslušala savjet mudrog i pobožnog suca. Počela se revno moliti Bogu za mir i slogu u svojoj obitelji.

Poslije nekoliko mjeseci sretnu se njih dvoje na ulici. Windthorst je zaustavi i živahno upita:

— No, kako je, gospođo, kako je?

— Vrlo dobro, — odgovori ona. — Ne mogu vam se dosta zahvaliti na vašem savjetu. Počela sam se moliti Bogu za svoj brak i odonda vlada mir u mojoj obitelji. Muž mi se posve promijenio, a i ja sam se popravila, jer sada istom uviđam, da sam i ja često puta bila kriva svađama i nemiru. Doduše, imade još poteškoća, ali se s molitvom puno lakše snose.

Da je molitva najjači temelj svakog braka i obitelji, uči nas prastaro iskustvo svih vremena. A to je i posve prirodno, jer Bog je »*Kralj mira i ljubav dolazi od njega*«.[1] Zato bez njega nikada prave ljubavi i sloge u obitelji.

Isto je tako i s one dvije crte koje spajaju muža i ženu s djecom. Evo na primjer, šta čitamo u životopisu glasovitog njemačkog župnika Flatticha († 1797). Jednoga dana dođe k njemu neki gospodin i poče mu se gorko tužiti na svoga sina, dječaka od desetak godina.

— Ne znam, velečasni, šta ću s njim. Mali je tvrdoglav, neposlušan, srdit, svojeglav . . .

— Pa šta ste radili, da ga popravite? — upita župnik.

— Sve, velečasni, štogod sam znao i mogao. Kušao sam i lijepim i ružnim: i savjetom i opomenom i šibom i nagradom. Ali sve je bilo ututanj. Mali je iz dana u dan sve gori.

— A jeste li se molili? upita župnik. Jeste li s njim i s drugom djecom obavljali večernju molitvu, jeste li s njima išli nedjeljom u crkvu?

— Eh, velečasni, znate — znate . . . poče čovjek vrdati. — Znate, ja sam poslovan čovjek. Radim kao crv od jutra do mraka, pa ni uz najbolju volju nemam vremena za molitvu.

— Morate naći vremena, — prekide župnik njegovo izmotavanje, — jer se radi o spasenju vašeg djeteta, a bez molitve sav će vaš trud biti uzaludan. Stoga idite kući i počnite s pobožnom i poniznom molitvom. Molitva će učiniti ono što vi ne možete.

Čovjek otišao kući i poslušao župnikov savjet. Počeo se od svega srca moliti Bogu za cijelu svoju obitelj, osobito za ono dijete. Nedjeljom su morali svi u crkvu, a svaki dan su obavljali zajedničku večernju molitvu . . . Poslije kratkog vremena dođe taj gospodin opet k župniku, da mu se od svega srca zahvali, jer se dječak iz temelja popravio, a i sve druge prilike u njegovoj obitelji krenule su na bolje.

Dakle, opet nije išlo bez molitve. A tako to i mora biti, jer davno je rekao Duh Sveti: »*Niti je onaj, što, koji sadi, ni onaj koji zalijeva, nego Bog, koji daje da raste!*«[2] Ovim riječima hoće Duh Sveti da rekne: Ako ti posadiš kakvo stabalce u svom vrtu, možeš ga svaki dan zalijevati i na vrijeme obrezivati, ali bez Božjeg blagoslova bit će sav tvoj trud uzaludan.

I djeca su nježna stabalca u obiteljskom vrtu. I ta će stabalca, veli Duh Sveti, bez molitve i Božjeg blagoslova, zakržljati i zahiriti, makar se roditelji ne znam koliko trudili oko njihova odgoja. Bez molitve i pomoći Božje bit će sav njihov trud uzaludan.

Naposljetku samo još jedno pitanje: I ti si član nekog obiteljskog trokuta. Pa kakvi odnosi vladaju u tom trokutu? Kako stoje svi oni zamršeni obiteljski sinusi i kozinusi, sekansi i kosekansi . . .? Znam da bi mnogi čovjek na ovo pitanje najradije briznuo u plač . . . Ali nemoj plakati! Pokušaj i ti s poniznom i ustrajnom molitvom. Nećeš se pokajati. Molitva će opet utvrditi vaš rasklimani obiteljski trokut, jer »što se više moli u jednoj kući, sve su čvršći njezini temelji« (Kolping).

14

TRI KAPI KRVI IZ BOŽJEG PRSTA

O materinskoj ljubavi napisane su čitave biblioteke. Tu su ljubav opjevali svi narodi u svojim pjesmama i dirljivim pričama. Nećemo sada listati po tim knjigama i pjesmama, nego ćemo pogledati samo dvije mrtve majke: jednu pticu i jednu ženu.

Neki je seljak kosio livadu. Trava je dobro ponijela i bila visoka do pojasa. Najednom kosa udari o nešto tvrdo. Evo šta je bilo. U travi je savila gnijezdo jarebica, i kosa je udarila u nju. Odsjekla joj desno krilo i otvorila duboku ranu na prsima. Jarebica je, onako ranjena, brzo utekla i sakrila se u gustu travu.

Kad je seljak zavirio u gnijezdo, ugleda u njem šestero ptičadi. Istom se izlegli. Pošto je bio dan na izmaku, on uze suhe trave, pa dobro ogradi i pokrije gnijezdo, da gološavim ptičima bude po noći toplije, i da ih sakrije od jastreba.

Kad je sutradan došao s kosom na livadu, potraži najprije ono gnijezdo. A u njemu ni jednog ptičeta. Pretraži teren naokolo, i nađe ih desetak metara dalje, sakrivene u pšenici. Svi su bili živi, a kraj njih je ležala mati mrtva. Dakle, ona je onako na smrt ranjena, smogla još toliko snage, da ih sve — jedno po jedno — prenese na sigurno mjesto i sakrije. I još mrtva, veli seljak, raširila je nad njima ono sačuvano lijevo krilo, da im bude toplije.

Eto, koliko se ljubavi krije u materinskom srcu jedne ptice, koja nema razuma! I čovjek se u čudu pita: Tko je usadio u njezino srce tu silnu, čudesnu ljubav? Ali prije nego odgovorimo na to pitanje, pogledajmo drugu majku.

Nekakav brod putovao iz Evrope u Ameriku. Među putnicima bila i jedna žena s malim djetetom u naručaju. Nasred oceana digne se strašna bura, i brod se razbije na obalama pustog, nenaseljenog školjića. Nitko se nije spasio.

Ali kad su iza nekoliko dana pomno pretražili onaj otočić, nađoše onu majku s djetetom na prsima. Ona je bila mrtva, a dijete još živo. Svima je bilo vrlo zagonetno, kako je to dijete moglo ostati na životu. Ali zagonetka je brzo riješena. Kad je mati vidjela da će joj dijete umrijeti od gladi, uzela je oštri kamen i otvorila sebi poveliku ranu na prsima. Na tu je ranu prislonila usta svoga djeteta, da siše njezinu toplu krv. Tako je dijete ostalo na životu, a mati je umrla.

Mogli bismo i dalje, bez kraja i konca, nizati ovakve i slične primjere materinske ljubavi. Ali to nije potrebno, jer mi tu ljubav susrećemo na svakom koraku u životu. Umjesto toga postavit ćemo opet ono pitanje: Odakle majci ta silna ljubav? Tko ju je usadio u majčino srce? Turski narod odgovara na to pitanje dirljivom pričom koju ćemo ovdje ispričati.

Sveto nas pismo uči, da je Bog stvorio čovjeka »*od blata zemaljskoga*«.[1] I kad je dragi Bog, vele Turci, zagrabio šakom u to blato, ujede ga za prst škorpija, koja je bila sakrivena u blatu. I tri kapi krvi potekoše iz Božjeg prsta, pa se pomiješaše s onim blatom. Od te šake blata, pomiješanog s Božjom krvi, stvorio je Bog majčino srce. Odatle tome srcu ona čudesna ljubav.

Ovo je samo priča. Ali tom pričom htio je turski narod reći, da je sva materinska ljubav, kojoj se toliko divimo ovdje na zemlji, potekla od dragog Boga »od tri kapi njegove krvi«. A to nas uči i Duh Sveti, koji veli u Svetom pismu, da je »*Bog Ljubav*«[2] a njegovo Srce, da je »*Žarko ognjište ljubavi*«.[3] I Bog je s toga ognjišta svoje ljubavi prebacio jednu iskru u majčino srce. A ta iskra gori tako čarobnim plamenom, da grije svakog čovjeka ovdje na zemlji.

Pa ispitaj se majko, kako barataš tom Božjom iskrom u svom srcu? Možda si svu svoju materinsku ljubav posvetila samo tijelu svoga djeteta i njegovu zemaljskom životu, a ništa se ne brineš za njegovu dušu i njegovo vječno spasenje? — Ili, možda si karikirala onu božansku iskru u svom srcu, pa u svemu tobože iz ljubavi, ugađaš svome djetetu i onda, kad je to na njegovu propast? — A možda si na onu iskru Božju cinički pljunula, i ubila pod svojim srcem ono malo stvorenje, kad se siroče spremalo, da zakorači na ovu zemlju . . .

Ispitaj se pomno, jer ćeš polagati strogi račun o onoj iskri Božjoj u svome srcu.

15

POVIJEST JEDNE MOLITVE

Svi se roditelji brinu i staraju za svoju djecu. I često se puta sa zebnjom u srcu pitaju: Šta će biti od ovog ili onog mojeg djeteta? Hoće li sretno završiti škole? Kako će se snaći u životu? Ali pri tom mnogi roditelji zaboravljaju, da je dragi Bog dao svakom njihovu djetetu dragog prijatelja, koji će ga vjerno pratiti i čuvati na svim putovima njegova života. To je anđeo čuvar.

Ti su anđeli najbolji prijatelji njihove obitelji. Ali na žalost mnogi roditelji ne misle na te prijatelje, pa se nikad ne mole ni svome anđelu čuvaru, ni anđelima svoje djece. A to je velika šteta! Jer tko će se bolje brinuti za tvoje dijete od njegova anđela? Stoga roditelji, popravite ono, što ste do sada možda propuštali. U prvom redu, učite svoje dijete od malih nogu, da se svaki dan moli i preporučuje svome anđelu čuvaru.

A anđeo čuvar neće vam ostati dužan. To nam potvrđuje prastaro iskustvo svih kršćana i bezbrojne čudesne zgode iz života onih koji štuju svoga anđela čuvara. Evo jedne takve zgode.

Godine 1884. donijele su francuske novine ovu vijest. U francuskom gradiću Fainsu živjela je radnička obitelj Loup. Među ostalom djecom imali su i sinčića Eugena, dječaka od tri godine. Jednog dana ukradu Cigani malog Eugena i odmagle s njim u nekakvo udaljeno mjesto. Tu su ga neko vrijeme sakrivali u čergi, a onda ga počeše svaki dan nositi na rub ceste, da prosi od prolaznika. Iza četiri godine takova života uspije malom jednog dana, da uteče od Cigana.

Naravski, odmah je dospio u ruke policiji, koja ga je počela ispitivati. Ali dječak se nije ničega sjećao. Samo je, kao kroz maglu, upamtio, da su ga jednog dana Cigani ukrali. Ništa drugo nije znao, ni kad je to bilo, ni gdje je bilo, ni kako mu se zovu roditelji, ni kako izgledaju. Samo je znao napamet jednu molitvicu anđelu čuvaru koju je svaki dan potiho u čergi molio. Tko ga je naučio tu molitvu, on nije znao. Ali svakom je bilo jasno, da ga je to mogla naučiti samo njegova majka. Naglasujemo, da je u molitvici bilo dosta jezičnih pogrešaka.

Sada su građanske vlasti dale oglas u novinama, da se našlo jedno dijete od 7 godina. U tom oglasu je spomenuta i ta molitvica anđelu čuvaru, ali za svaki slučaj, nije štampana. — Kad je mati pročitala taj oglas, odmah je javila, da je njoj toga i toga datuma prije četiri godine nestao sinčić Eugen. I napisala je onu molitvicu koju je svaki dan s malim Eugenom molila. Molitva se do zadnjega slova i sa svim pogreškama slagala s molitvom nađenog djeteta. To je bio siguran znak da je mali Eugen njezino dijete. Ali bilo je također očito, da je maloga spasio njegov anđeo čuvar, kojem su se i on i mati svaki dan preporučivali. Stoga su roditelji kroz cijeli život, zajedno s Eugenom, bili zahvalni anđelu čuvaru i vjerno ga štovali.

Možda će sada netko reći: »Sve je to bio samo slučaj! Ima puno takvih i sličnih slučajeva!« Dobro! Slobodno reci, da je to slučaj i ništa drugo. Ali zapamti ovo: Ako ti budeš štovao svoga anđela čuvara, bit će cijeli tvoj život upravo protkan takvim čudnovatim slučajevima, jer Duh Sveti veli: *»Oko onih, koji se boje Gospodina, stoji anđeo Gospodnji i spasava ih«.*[1] Dakle, Bog nas uči, da je anđeo čuvar kao kakva tvrđava oko nas, i odbija neprijateljske napadaje, s koje god strane dolazili.

16

S PUŠKOM U RUCI

Prije nekoliko godina osvanula je u Americi dopisna karta s veoma zanimljivom slikom. Na slici se vide bezbrojni krovovi nekakvog velegrada, koji je sav utonuo u studenu, ali svjetlu zimsku noć. Nad kućama kruže cijela jata roda. Svaka od njih nosi u kljunu živu bebu, zamotanu u plave i ružičaste povoje. Rode se trude na sve moguće načine, ne bi li kako spustile svoju bebu u koju kuću, bilo kroz dimnjak, bilo kroz prozor, ili kakvu rupu na krovu.

Ali uzalud im sav trud! Iza svakog dimnjaka, u svakoj rupi i na svakom prozoru stoje muž ili žena s puškom u ruci, pa pucaju na rode. Gone ih, da ne bi spustile svoga tereta u njihovu obitelj.

Ovo je samo zanimljiva, šaljiva slika. Ali, u njoj se krije žalosna i grešna zbilja. Dobro znademo, da djecu ne nose rode u obitelj, nego netko drugi, malo veći od rode, jer evo šta veli Duh Sveti: »*Sinovi su dar Gospodnji, djeca su nagrada njegova*«. Onda prispodablja sinove sa strijelama, što ih ratnik drži u torbici, pa ovako završuje: »*Blago čovjeku, koji je njima napunio svoj tobolac!*«[1] Dakle, ne roda, nego sam Bog donosi djecu na svojim rukama u obitelj, i Duh Sveti veli, da je to njegov dar i najbolja nagrada roditeljima.

Pa kako se ponašaju katolički supruzi, kad se Gospodin pojavi s tim darom u njihovoj obitelji? Na žalost, često i često puta, čim osjete da dolazi, odmah se dignu i počnu Ga svom silom goniti iz kuće. Ili, da ostanemo kod one dopisnice: pograbe za pušku, pa pucaju na njega vičući: »Ne trebaš nam s tim dolaziti! Hvala ti lijepa na tvome daru i tvojoj nagradi!«

I Stvoritelj mora postiđen uzmaknuti, jer je već u početku postavio zakon, da neće stvarati novih ljudi bez suradnje muža i žene. Naime, kad je Bog u zemaljskom raju sastavio prvog muža i prvu ženu, rekao im je: »*Rastite i množite se i napunite zemlju!*«[2]

Ovim je riječima dao njima i svim njihovim potomcima, do konca svijeta, jedan dio svoje tajanstvene stvoriteljske moći. — Bože moj, kolika je to čast za svakog muža i za svaku ženu! Evo, šta o tome piše sveti Franjo Saleški u svojoj »Filoteji«:

»Dragi Bog hoće da bez prestanka stvara duše, koje će ga poput anđela kroz sve vijeke slaviti na nebesima. Ali on neće da stvara sam, nego zove u pomoć muža i ženu. Bože moj! kliče sveti Franjo, koliko je to odlikovanje za vas, katolički supruzi! Vi ste najintimniji suradnici Božji u stvaranju novih bića.«

Pa šta rade ti odlikovani suradnici Božji? Čuli smo malo prije. Često puta, kad je misterij stvaranja skoro potpuno dovršen, oni ostavljaju Boga na cjedilu vičući: »Nećeš stvarati! Mi ti ne damo!« I Bog ostane izigran od svojih stvorenja.

Promislite malo, katolički supruzi, koliki je to grijeh protiv Boga stvoritelja. Stoga čujte, šta vam dovikuje Duh Sveti: »*Nemojte se varati! Ne da Bog sebi se rugati*«.[3] Vi ćete brzo polagati račun vječnome Sucu, kako ste baratali s onom misterioznom, božanskom silom, koju vam je Bog dao za stvaranje novih bića, a vi ste je upotrebili, da Mu se narugate i da Ga izigrate.

17

NJEZIN KRIŽ

U kući nekog svećenika sjedilo je nekoliko starijih žena, koje su došle, da obađu njegovu staricu majku. Bile su to od reda dobre i prokušane katoličke žene. Uz obligatno slatko i crnu kavu govorilo se o svemu i svačemu. Naposljetku o našim časnim sestrama... Među ostalim jedna od njih reče:

— Eeeee, lako je njima u samostanu! Ne znaju one, šta je briga i pokora, kao mi u svijetu! Nego, rade mirno svoj posao, mole se dragom Bogu i spase dušu!

— Tako je! — upade joj druga u riječ. Nema mirnijeg života od onoga u samostanu. Ali imaju i one svojih križeva. Da spomenem samo jedan. Sve mi dobro znademo, koliko ženska duša čezne za djecom. Još dok je malena, uvijek joj beba u rukama. A kad odraste, sanja i mašta o djetetu. Tako nekako mora biti i kod redovnica, jer na koncu konca i one su žene, pa sigurno već od prirode imaju tu čežnju. Ali eto, one se odriču udaje i obiteljskog života iz ljubavi prema Bogu i tuđoj djeci. Velika je to žrtva za žensko srce.

Svećenik je napeto slušao ovo razlaganje i pomislio: vidi, vidi, u čemu žene nalaze križ! — Poslije nekoliko dana dobije pismo, koje ga je još više uvjerilo, da taj križ može biti vrlo težak. Pismo je napisala neka udata, još mlada učiteljica. Ona je već godinama bila u braku, a nije imala djece. Povod pismu bio je ovaj: svećenik joj je poslao jednu knjižicu koju je sam napisao. U njoj se opisuju razne zgode i nezgode iz svagdanjeg života. Ona mu se najprije zahvaljuje, a onda piše ovo:

»Pročitala sam vašu knjižicu od početka do kraja. Crtice su veoma zanimljive i poučne. Ali pouka u njima nije nametnuta, nego je logično izvedena iz samog života. Posebno mi se dopadaju pojedine crtice iz dječjega života. A to je i razumljivo, kad se uzme u obzir, da su mi djeca po prirodi i zvanju najbliža«. I potom ovako nastavlja:

»Uvijek sam toliko voljela i željela djecu, a osobito poslije mamine smrti. Od onda se osjećam nekako osamljena, i često puta sama u sebi uzdahnem: Kako bi to bilo lijepo, kad bih imala svoje dijete! O njem sanjam u snu i na javi. Ali sve su to puste sanje, od kojih ostaje samo kruta realnost. Na žalost, moram se zadovoljiti, da volim tuđu djecu i da još više čeznem za svojim djetetom. Ljubomorno promatram sliku malog Brace i Seke na toj i toj stranici vaše knjige. Kako bih bila sretna, kad bih mogla da ih nazovem svojom. A ovako mladost prolazi u nepovrat...

Možda sam vas ugnjavila svojom jadikovkom, ali vi mi nećete zamjeriti. Vjerujem, da bi se i vi obradovali, kad bih vas jednog dana posjetila s bebom u naručaju. Vama odana...«

Ovo nije pismo, nego bolni krik ženskog srca za materinstvom. Šta ćemo joj reći? Evo, šta joj je odgovorio svećenik:

»Primio sam tvoje pismo, u kojem nepatvorenim riječima opisuješ posebne patnje tvoga ženskoga srca. Mnogi bi se ljudi, a možda i žene, ironično nasmijali tvojim, kako ti veliš, jadikovkama. Ali ja neću, jer mi je poznat taj križ ženske duše. Međutim, imaj na pameti, da i taj križ dolazi iz ruke Oca nebeskog, bez čije volje, kako kaže Krist *ne pada ni jedna vlas iz naše glave.*[1] A zašto ti je poslao taj križ? To su neispitane tajne Božje providnosti. Evo jedne zgode iz života, koja će bar donekle osvijetliti ovu tajnu.

Moja je obitelj imala jednu staru kumu, koja je u mladim danima nosila isti križ kao i ti. Šta sve nije radila da rodi koje dijete! Liječnici, banje, razni čajevi itd. U svom jadu išla je jedne godine pješice iz Banjaluke čak u Sinj, i na koljenima obilazila sliku Majke Božje Sinjske. I njezina je molitva bila uslišana. Rodila je dva sina. Ali kad su ti sinovi odrasli, postali su veliki majčin križ. Osobito jedan od njih kojega vrlo dobro poznam jer je išao samnom u školu. I ona je sirota, jednoga dana, rekla u povjerenju mojoj majci: »Draga kumo! Ja sam se ogriješila, što sam toliko navaljivala na dragog Boga i Blaženu Gospu, da mi dadu djece... Kamo sreće, da ih nisam nikada rodila!«

»I ti se«, nastavlja svećenik u svome pismu, »pobožno i ponizno moli Ocu nebeskom, da ispuni tu veliku želju tvoga srca. Ali nemoj previše forsirati, nego sve svoje molitve završi onim riječima Isusovim: »*Oče, ne kako ja hoću, nego kako ti hoćeš!*«[2] Među-

tim, sve tajanstvene materinske sile svoga ženskoga srca upregni, da još nježnije ljubiš svoga muža i da poput majke odgajaš djecu, koju ti je Bog povjerio. A dobar dio te materinske ljubavi posveti siromasima i ostalim patnicima. Tako ćeš jednom dobiti na nebesima preobilnu materinsku plaću, i ako nisi bila tjelesna mati, jer veli Duh Sveti: »*Blago onoj, koja nema djece, ako živi čisto. Kad se budu ispitivale duše, primit će plaću!*«[3]

18

NAJLJEPŠI PRIZOR NA ZEMLJI

Glasoviti vođa njemačkih katolika Windthorst († 1891) darovao je nekoj gospođi, radi njezina požrtvovnog rada za siromahe, svoju fotografiju s vlastoručnom posvetom. Gospođa se htjela odužiti Windthorstu svojom fotografijom pa ga upita:

— Kako želite da se slikam! On se malo zamisli, a onda će joj:

— Slikajte se, gospođo, kako sa svojom djecom obavljate večernju molitvu. Jer nema ljepše slike na zemlji od majke, koja se u krugu svoje djece moli Bogu.

I zaista je tako! Zato su mnogi slikari i pjesnici ovjekovječili taj prizor na svojim platnima i u svojim pjesmama. Ali nije taj prizor samo nježan i pun čara, nego je upravo sudbonosan i za djecu i za roditelje. Evo zašto.

Poznati njemački pjesnik Klemens Brentano († 1842) bio je potpuni brezvjerac. Kasnije se upoznao sa službenicom Božjom Katarinom Emmerich († 1824) i krasnim je stilom napisao njezina poznata viđenja. Na koncu se obrati svim srcem Bogu.

Mnogi su mislili, da je njega obratila ova službenica Božja. »Ali nije tako,« veli on. »Mene je obratila Bogu moja pokojna majka«. Evo, kako se to dogodilo. Pjesnik je imao veoma dobru i pobožnu majku. Ona je s malim Klemensom svaki dan obavljala večernju molitvu. I kad ga je položila u postelju, uvijek ga je poškropila svetom vodom i stavila mu na čelo znak svetog križa.

Međutim majka je umrla, a mladi je Klemens, u vrtlogu života, pošao stranputicom i pustio uzde svojim strastima. Na koncu izgubi i vjeru. I tako je godinama lutao mračnim stazama, daleko od Boga.

— Jedne noći, pripovijeda on, vratio sam se kasno kući s bučne i raspojasane zabave. Kad sam se bacio u krevet, najednom iskrsnu pred mojim očima blagi lik pokojne majke. Učini mi se, da se ona

i sada, kao nekoč u dalekom djetinstvu, nadvija nad moju postelju i da me škropi svetom vodom, praveći mi na čelu znak svetog križa.

Ta ga je uspomena duboko potresla. Majčina je slika cijele noći lebdila pred njegovim očima. Pred njim su se, kao na filmu, redali prizori iz djetinjstva, provedenog na krilu pobožne majke, zatim otpad od Boga i sva tragedija grešnog života... On se poče gorko kajati i čvrsto odluči, da će se popraviti i vratiti na majčino krilo. I od te noći postade posve drugi čovjek. Živio je i umro kao pravi kršćanin.

Ovdje vidimo, šta znači za dijete dobra i pobožna majka. Ona je u malo djetinje srce ulila pobožnost, vjeru i ljubav prema Bogu. Kasnije se uvukla u to srce nevjera s raznim grijesima, koji obično prate otpad od Boga. Pa ipak sav taj gad nije mogao iz toga srca istjerati one prave vjere i pobožnosti. Ta je vjera uvijek drijemala u tom srcu. I na koncu, dok je majka davno ležala u grobu, spasila je svoje dijete.

Šta velite na to, katolički roditelji? Evo šta veli Gospodin Bog u Svetom pismu: »*Odgoji dijete prema putu, kojim treba ići, pa neće skrenuti od njega i kad ostari*«.[1]

19

BOŽJA ŠKOLA

Danas ima na svijetu vrlo mnogo raznih škola koje pohađaju naša djeca, mladići i djevojke. Jedni idu u gimnaziju, drugi u realku, treći na tehniku, četvrti u preparandiju itd. Ali sve te škole malo će koristiti našoj mladeži, ako ne budu pohađali onu školu koju je sam Bog uredio ovdje na zemlji, a to je nazaretska kućica. U toj školi predaje Duh Sveti razne predmete, a glavni je onaj: kako treba ljubiti, poštivati i slušati svoje roditelje. Neka nam o tome nešto rekne mladić koji je od malih nogu revno pohađao tu školu.

Bio je to glasoviti biskup u Trieru Mihael Korum († 1921). On je kao dječak izvanredno slušao svoje roditelje i marljivo im pomagao u svim kućnim poslovima, bilo u kuhinji, bilo u štali ili kod spremanja soba. Ljudi su se divili njegovoj poslušnosti i stavljali ga kao uzor drugim dječacima.

Iza svršene osnovne škole otiđe u biskupsko sjemenište i upiše se na gimnaziju. Kad se vratio kući iza svršene prve gimnazije nastavio je da sluša svoje roditelje i u svemu im pomaže. Isto tako iza druge, treće, četvrte gimnazije... Jednog ljeta vrati se kući već kao student-bogoslov u kleričkom odijelu. I odmah sutradan ujutro prihvati za metlu, pa poče mesti stepenice. Kad je to vidjela njegova majka, reče mu:

— Ostavi to, Mihael! Nije metla više za tebe. Pa ti si već klerik!

— Ali, mama, odgovori mladi bogoslov, šta će onda biti od nazaretske kućice, a kojoj si mi toliko govorila još na svom krilu?

Ove nam riječi rješavaju zagonetku njegove izvanredne odanosti i poslušnosti roditeljima. Naime njega je majka od malih nogu vodila u onu Božju školu, koja se zove nazaretska kućica. Pa šta je ondje vidio i čuo? Mnogo toga! U prvom je redu vidio, kako Isus u svemu sluša svoje roditelje i pomaže im u svim kućnim poslovima, i to ne godinu — dvije, nego ravnih trideset godina.

Onda je mladi klerik iz toga napravio posve logičan zaključak: Ako sam Sin Božji tako poštuje i sluša svoje roditelje, onda je pravedno, da i ja koji sam prema Kristu nitko i ništa u svemu slušam svoga oca i majku!

Eto dakle onog glavnog nauka, koji se uči u toj školi nazaretske Obitelji. Taj nauk skupio je Duh Sveti u nekoliko kratkih izreka, koje glase: *Poštuj oca i mater, da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!«*[1] Onda: »*Djeco, slušajte roditelje, jer je to pravedno*[2] *i vrlo ugodno u Gospodinu!«*[3] Zatim: »*Slušaj moj sinko pouku svoga oca i cijeni savjete svoje majke, pa će milinom zasjati tvoje lice«.*[4]

A koliko je važan ovaj nauk za svakog čovjeka, uče nas i godine Kristova života ovdje na zemlji. On je živio 33 godine. Pa šta je radio kroz to vrijeme? Tri je zadnje godine propovijedao sveto evanđelje. A trideset je godina učio svojim primjerom u nazaretskoj kućici, kako treba poštivati i slušati roditelje. Iz toga se vidi, kako je to važan nauk po cijeli ljudski rod.

Stoga sinko, »*poštuj svoga oca zborom i tvorom, da dođe na tebe njegov blagoslov. Jer očev blagoslov učvršćuje kuće sinova, a majčina ih kletva obara iz temelja!«*[5]

20

ZLATNA OGRADA

Svima je poznata tužna historija engleskog kralja Henrika VIII (1509—1547). On je bio jedan od najmoćnijih kraljeva svoga doba i ujedno dobar kršćanin-katolik. Branio je Crkvu Isusovu na svakom koraku i riječju i perom. Zato mu je Papa Leon X dao časni naslov »Branitelj vjere«.

Ali kasnije postade Henrik najveći neprijatelj Namjesnika Kristova i pravi krvolok. Evo, šta je bio uzrok. Živio je već 17 godina u zakonitom braku s Katarinom Aragonskom. Onda je bacio oko na lijepu dvorsku damu Anu Boylen. Stoga zamoli papu, da mu dopusti kidanje prvoga braka i novu ženidbu. Sveti otac odbije tu molbu.

To je kralja silno razbjesnilo. I da se osveti papi, uvede u svoju zemlju, koja je bila čisto katolička, novu luteransku vjeru, uz neke preinake. Tko se u njegovoj državi tome usprotivio, bio je smjesta pogubljen. Tako je platilo glavom više od 20 biskupa, oko 600 svećenika i redovnika, preko 400 plemića iz najviših krugova. U svemu 72.000 katolika. Među njima državni kancelar glasoviti sveti Toma Morus i kardinal sveti Ivan Fisher.

Kad čovjek čita ove strahote iz povijesti, dođe mu da sklopi ruke i zavapi: »Papa, papa! Zašto mu ne daš rastave braka? Zar ne vidiš, koliko se krvi radi toga prolijeva? Zar ti nije jasno, da će jedan veliki katolički narod, radi tvoje zabrane, da ne reknemo tvrdoglavosti, biti izgubljen za svetu Crkvu?« Ali papa odlučno odgovara: — Ne mogu! Ja nemam vlasti da raskinem sveti sakrament ženidbe, jer Sin Božji veli: »*Što je Bog sastavio, čovjek ne smije rastavljati!«*[1]

Dakle, prema riječima Isusovim, sam je Bog ustanovio nerazrješivost braka. Zato ga ni jedan čovjek, ni kralj ni biskup ni papa, ne može i ne smije raskinuti. Ili kako to duhovito veli kardinal Faulhaber: »Kad dva srca ugovaraju ženidbu pred oltarom, onda i

sam Bog stavlja svoj potpis na taj ugovor. I On veli, da svoga potpisa neće nikada povući s toga ugovora«.

Što dakle, što nas uči sveta vjera o braku. A šta na to veli naš zdrav razum? Zašto je Krist učinio brak nerazrješivim? Mogli bismo o tome puno pisati, ali mi ćemo istaknuti samo jednu stvar. — Jeste li ikada gledali razvaljeno ptičje gnijezdo? Palo je sa stabla ravno na cestu. Mali, golušavi ptići nemoćno cvrkuću i očajno zovu u pomoć. Gore u zraku kruži nad njima jadna njihova majka, ali im ne može pomoći. Čovjeku se, i nehotice, sažali nad ovim malim, nemoćnim stvorenjima, koja su osuđena na propast, jer jedva da se koji od njih spasi.

Takove jadne ptičadi, ali stvorene na sliku i priliku Božju, puna je Evropa i Amerika. To su djeca rastavljenih roditelja. U samom New Yorku ima godišnje oko 60.000 rastava. Ako uzmemo, da rastavljeni roditelji imaju prosječno po dvoje djece, to godišnje samo u tom velegradu ispadne iz gnijezda oko 120.000 nesretne ptičadi.

Jasno je kao sunce, da su ta djeca, u golemoj većini, osuđena na propast, jer zapravo nemaju ni oca ni majke. Evo šta o tom piše ruski časopis Literaturnaja Gazeta u jednom broju od god. 1967: »68 posto nepunoljetnih prestupnika u Rusiji, osuđenih zbog huliganstva, odraslo je bez jednog ili oba roditelja. Dok je 73 posto nepunoljetnih kradljivaca također raslo u istim prilikama«.

Sada ćemo razumjeti očajni krik djevojčice, o kojoj smo u novinama čitali ovo. Ta je djevojčica istom pošla putem grijeha. Kad je dospjela u ruke policiji, sklopila je ruke i kroz plač uzviknula: »Nemojte me kazniti, jer ja nemam ni mame ni tate!« I zaista ih nije imala, jer je i ona bila nesretno ptiče, izbačeno iz gnijezda rastavljenih roditelja. A koliko takove jadne ptičadi ima na svijetu, vidjeli smo malo prije. Stoga je s pravom rekao predsjednik SAD pokojni Roosevelt: »Vrlo laka rastava braka propast je za narod, prokletstvo za društvo, vrelo nesreće, rđava stvar za muževe, još rđavija za žene«.

Eto, to je jedan od najvećih razloga, zašto je Bog naredio, da brak bude čvrst i nerazrješiv. Ako je nama žao jadnih ptičica, izbačenih iz materinskog gnijezda, kako da milosrdni Bog ne bi žalio one male bespomoćne djece, koju je stvorio na svoju sliku i otkupio krvlju Sina svoga! Ne da on nikome da radi svog ćeifa dirne u tu njegovu ptičad. Zato je ogradio sakramenat svete Ženidbe čvrstom ogradom nerazrješivosti. Ta je ograda od suhog zlata, jer čuva temeljnu stanicu ljudskog roda, a to je obitelj, od raspadanja i propasti.

21

NAJODLIČNIJI ČLAN OBITELJI

Bilo je to prije šezdesetak godina u nekom bosanskom gradu. U našem susjedstvu živjela siromašna udovica sa svojom djecom. Jednog proljetnog dana selila je u novi stan. Pri tome mi smo joj dječaci pomagali. Koliko se sjećam, cijelo njezino pokućstvo stalo je u jedna osrednja kola. Jer nije tu bilo fotelja, ni otomana, ni psiha i perzera, nego sve jednostavno i skromno. Ali među stvarima njezina pokućstva bio je jedan komad, vredniji od najskupocjenijeg namještaja. I taj mi je komad ostao u pameti do danas.

Naime, kad smo s kolima došli pred novi stan počeli smo mi dječaci unositi stvari. Ali žena reče: »Pričekajte!« I uze s kola najprije poveliko raspelo pa ga nekako svečano i s velikim počitanjem unese u kuću. Mi smo je pratili. Kad je došla u sobu, pobožno poljubi raspelo i objesi ga na najvidnije mjesto. Htjela je ona time reći: »Isuse, i ti si član moje obitelji, i to najodličniji! Zato uniđi prvi u naš novi stan i zauzmi u njem najčasnije mjesto . . .«!

Tako je to bilo prije šezdesetak godina. Krist Gospodin bio je u središtu naših kršćanskih obitelji. Pod njegovim raspelom obavljala se svaki dan zajednička večernja molitva. Pred njim su sklapali ruke u svojim radosnim i žalosnim časovima. I, koliko se sjećam, bilo je tada u našim domovima malo više ljubavi i sloge, poslušnosti i ustrpljivosti, vjernosti i drugih obiteljskih kreposti. A manje se psovalo, svađalo i klelo, a da o rastavama i ne govorimo, jer za njih se skoro i nije znalo. A tako je to i moralo biti, jer Krist je naš jedini »*Put, Istina i Život*«.[1]

A kako je u tom pogledu danas? To dobro znademo, jer gledamo na svoje oči. Današnji moderni čovjek polako izbacuje raspetog Krista iz svoje kuće. A tkò ga nije izbacio, stidi ga se i stavlja ga u najtamniji kut, da ga nitko ne vidi. Pa jesu li naše obitelji postale sretnije bez Krista? Mjesto odgovora evo jednog gorkog priznanja.

Neki kaznionički duhovnik pripovjeda nam ovo. Jednog sam dana, veli on, posjetio u ćeliji robijaša, koji je prije nekoliko dana dobio vijest, da mu je majka umrla. Bio je veoma potišten, nastavlja svećenik. Ja sam ga tješio, koliko sam mogao. A on mi uzdišući reče: »Velečasni, ja imam vrlo dobru ženu i zlatnu djecu. Ali svi su me napustili. Žena je davno utekla od mene, jer sam je zlostavljao. Odvela je sa sobom djecu, da ne bi djeca pošla za mojim primjerom. A mamu sam ja svojim naopakim životom spremio u grob. Jer od kada sam žigosan kao robijaš, bez prestanka je plakala...«

Onda je dugo šutio i gutao suze. Naposljetku reče: »A nije uvijek bilo tako. I ja sam bio jednom sretan u svojoj obitelji, sve do onog nesretnog dana, kad sam — nahuckan od bezbožnog društva — došao kući, skinuo sa zida Krista raspetoga i bacio van... A s Kristom i svoju sreću!«

Svaki od nas morao bi dobro upamtiti ove riječi: »A s Kristom i svoju sreću!« Ove se riječi doslovno slažu s riječima Duha Svetoga koji veli, da »*nema drugog imena pod nebom, danoga ljudima, u kojem bi se mogli spasiti*«[2] osim Krista Gospodina!

22

MUDROST KINESKOG DJEDA

Sveto evanđelje veli, da je Mali Isus u Nazaretu »*napredovao u mudrosti i dobi i milosti pred Bogom i pred ljudima,*[1] *jer je u svemu postao sličan nama*«.[2] Dakle, njegovo je djetinjstvo u Nazaretu bilo posve jednako djetinjstvu svakog drugog čovjeka. I njega je Blažena Gospa morala materinskom ustrpljivošću dojiti, kupati i na rukama njihati kad je plakao. Isto tako morala ga je, kao i svaka druga dobra majka, na svom krilu učiti da sklapa ručice i moli se Bogu. A kad je malo odrastao, sveti ga je Josip polako i ustrpljivo učio tesarskom zanatu.

A zašto je dragi Bog htio, da njegov Sin ovdje na zemlji polako napreduje i da ne bude odmah gotov čovjek? Evo zašto! Htio je time dragi Bog doviknuti svim kršćanskim roditeljima: Pogledajte u nazaretsku kućicu! Ako je moj Sin morao polako napredovati u dobi, mudrosti i milosti, ne može ni vaše dijete preko noći postati gotov čovjek. Za to treba vremena i puno truda. I ako je Blažena Gospa morala Malog Isusa s velikom ustrpljivošću podizati na noge, koliko više ustrpljivosti morate imati vi, da dobro odgojite svoju djecu, koja su od rođenja sklona na zlo.

Zato Pavao apostol, na blagdan svete Obitelji, dovikuje svim roditeljima u ime Božje: »*Obucite se u milosrđe, dobrotu i ustrpljivost!*«[3] Dakle, Bog nas uči, da bez velike ustrpljivosti nema dobra odgoja.

Međutim, ovu istinu može upoznati svaki čovjek svojim zdravim razumom. Evo na primjer, šta o tom vele Kinezi. Neki njihov car obilazio svoju golemu carevinu. Na tom putu svrati se u jednu kuću, da se odmori dan—dva. Kuća je bila puna djece, sve jedno drugome, što se kaže, do uha. Ali među njima je vladala velika ljubav i sloga. Nisu se svađali, nego su spremno pomagali jedno drugom u poslu i slušali svoje starije. Car se tome veoma

začudio, pa upita roditelje, kako im je pošlo za rukom, da tako dobro odgoje svoju djecu. Oni mu rekoše, neka o tome pita starog djeda, jer on je glava obitelji. A djed je mirno sjedio pred kućom, šutio i sunčao se.

Car pristupi k starcu i reče: »Kaži mi djede, kako ti je uspjelo onako dobro odgojiti djecu i unučad. Bi li mi napisao kratak recept, po kojem si to postigao.« Starac zaište malo papira i olovku, pa poče drhtavom rukom pisati. Onda pruži caru papir govoreći: »Evo recepta!« Car uze papir i pročita na njemu ove tri riječi: »Ustrpljivost — ustrpljivost — ustrpljivost!« Dakle isti recept, koji nam daje dragi Bog u Svetom pismu.

A sad evo, kako je neki mali dječak poučio svoju majku, da mora u odgoju biti ustrpljiva. Ta je mati bila prava kršćanka, išla je u crkvu, molila se Bogu, brinula se u svemu za svoju djecu. Ali je često puta bila veoma neustrpljiva baš s djecom. Jednog im je dana u nervozi doviknula: »Smirite se već jednom, vrag vas odnio!«

Na večer, iza kratke zajedničke molitve, koja se u toj kući svaki dan obavljala, mali Ivica ostade klečeći i nešto je šaptao prema raspelu. Mati ga upita:

— A šta ti to, Ivice, moliš? — Mali joj šapne na uho:

— Molim dragog Isusa, da me odnese k sebi . . .

— A zašto?!, začudi se mati.

— Pa ti si danas rekla, da nas vrag odnese. Zato molim Isusa, da me odnese on, a ne vrag . . .

Mati je slušala razrogačenih očiju svoga dragog anđelka, kojeg je još toga dana poslala k vragu. Bila je to za nju velika lekcija. Više nikad nije klela, nego je odgajala svoju djecu sa svom ustrpljivošću.

Primi i ti k srcu lekciju ovog nevinog djeteta, pa nastoj, da te u odgoju djece — i onda, kad moraš koriti, opominjati i kazniti — uvijek vodi kršćanska materinska ljubav, a ne srdžba, bijes i neustrpljivost. Jer i tebi dovikuje Bog one riječi svetoga Pavla: »*Opominji, pokaraj, zaprijeti se, zamoli, uči — sa svom ustrpljivošću!*«[4] Onda će i tvoja djeca, poput Malog Isusa u Nazaretu, napredovati u mudrosti i milosti pred Bogom i pred ljudima.

23

PRED SLIKOM SVETE ANE

Svima je dobro poznata slika svete Ane, Gospine majke, jer se ona uvijek slika na isti način. Naime, svetica sjedi na stolici i drži na krilu otvoreno Sveto pismo, iz kojeg uči malu Gospu Božjem nauku. A mala se Gospa naslonila na njezino krilo, pobožno sklopila ručice i pažljivo sluša riječi Božje iz usta svoje majke.

Svaka bi kršćanska mati morala često kleknuti pred ovu sliku i pobožno razmatrati. Jer davno su rekli sveci Božji, da je mati prvi učitelj, prvi svećenik i prvi apostol svoga djeteta. Njezino je krilo prva škola, koju pohađa dijete. I što u toj školi nauči, neće toga do smrti zaboraviti.

Ovo je istina, koju nam potvrđuje iskustvo svih naroda i svih vremena. Jer ako samo prolistamo životopise svetaca Božjih i ostalih velikana ljudskog roda, odmah ćemo opaziti, da iza svakog velikog i svetog muža redovito stoji pobožna i sveta majka. Ta je stvar tako poznata, da se na tome nećemo dulje zadržavati, nego ćemo samo nabrojiti nekoliko svijetlih imena.

Eno na primer, iza velikog Augustina stoji svetica, njegova majka Monika, koja ga je svojim suzama i molitvama drugi put rodila na život vječni. Iza slavnog Ivana Zlatoustog stoji opet sveta majka Antuza. Na njenom je krilu usisao onu čudesnu ljubav prema Bogu i bližnjemu kojoj se i danas divimo. Iza svetog Benedikta stoji sveta Abundanca, iza svetog Bernarda sveta Aleta, iza svetog Dominika sveta Ivana, iza svetog francuskog kralja Luja IX stoji njegova mati sveta Blanka. A iza one najveće i najsvetije žene, Blažene Gospe, stoji opet sveta mati Ana.

I tako bismo mogli nabrajati bez kraja i konca, jer cijela nam povijest ljudskog roda svjedoči, da su svete i pobožne majke odgajale svetu i pobožnu djecu. Tako je to bilo u starini, tako je danas i tako će biti do konca svijeta. Evo na primjer, šta nam pripovjeda naš suvremenik, njemački pisac Deutl:

Neki misionar držao je propovijed baš o ovoj temi, u prepunoj crkvi. Naposljetku je pripovijedao ovu idiličnu crticu:

— Bilo je to jedne krasne ljetne večeri prije pedesetak godina. Pred jednom kućom sjedila je mlada majka i držala na krilu svoga sinčića. Govorila mu je o muci i smrti našega božanskog Spasitelja. Svaka njezina riječ bila je puna žive vjere i duboko je prodirala u nevino srce njezina djeteta. Mali je pažljivo slušao... Najednom, veli misionar, osjeti dječak, kako mu po glavi kapaju tople majčine suze. Bile su to suze ljubavi i zahvalnosti prema dragom Bogu, koji *»nije poštedio svoga vlastitog Sina, nego ga je predao za sve nas«.*[1]

— Tih suza, nastavlja misionar, nije mali nikad mogao zaboraviti, jer je s njima usisao živu vjeru i ljubav prema Bogu. Te su ga suze u mladenačkim godinama čuvale od mnogih napasti. A kasnije ga dovedoše na oltar kao svećenika i misionara... Ako baš hoćete da znadete, završi misionar, taj dječak — bio sam ja!

Onda je pred punom crkvom opetovao one riječi svetog Augustina i svetog Ivana Vianneya: »Sve što jesam i što imam, zahvaljujem iza Boga najviše svojoj majci«.

Želiš li i ti, katolička majko, da tvoja djeca i o tebi tako govore? Onda često puta klekni pred sliku svete Ane i moli za milost, da i ti onako odgajaš svoju djecu, kako je ta velika majka odgojila Blaženu Gospu. Onda će ti djeca biti na vječno spasenje, a ne na propast, jer davno je rekao Gospodin Bog: *»Žena će se spasiti rađanjem djece, ako ostane u vjeri i ljubavi«.*[2]

24

SUDBINA MUŽEVA

Njemački svećenik Leopold Arthofer bio je cijeli svoj život duhovnik u nekoj velikoj kaznionici. Na koncu je napisao knjigu pod naslovom »Zuchthaus« to jest »Kaznionica«. U toj knjizi pripovijeda, među ostalim, i ovo:

Jednog je dana posjetio nekog robijaša u njegovoj ćeliji. Robijaš je sjedio za stanom i tkao. Dok su se razgovarali, opazi svećenik na vratilu stana urezane ove riječi: »Sudbina muževa jesu njihove majke.«

— Šta ovo znači? upita svećenik robijaša, pokazujući na vratilo.

— Eeee, velečasni! odgovori kažnjenik. Čovjek u zatvoru ima vremena da razmišlja. Tako sam i ja neki dan, razmišljajući o svemu i svačemu, napisao ove riječi... A onda uz bolni uzdah prošapće: »Velečasni, dobra je majka najveći blagoslov, a rđava najveće prokletstvo svoje djece!«

Svećenik ga nije dalje ništa pitao, »jer sam, veli, znao, da bih morao slušati kakvu žalosnu pripovijest o rđavoj majci, koja je upropastila svoga sina«.

Riječi ovoga robijaša tako su istinite, kao da su izvađene iz Svetog pisma. »Sudbina muževa jesu njihove majke...!« Mi smo u pređašnjem članku pogledali svijetlu stranu te sudbine, naime kako je dobra majka blagoslov svoje djece. A sada ćemo pogledati drugu, tamnu stranu te sudbine.

Bilo je to godine 1890. u francuskom gradiću Voironu. Neki dječak bio je veoma raspušten u svakom pogledu. U školi je prkosio učiteljima i kvario ostale dječake. Bio je uvijek spreman na tučnjave i druge pasjaluke. A vrlo je nemarno dolazio na vjeronauk i u crkvu. Zato vjeroučitelj posjeti jednog dana njegovu majku i

opreznim riječima preporuči joj, da vodi više računa o svome sinu, da bolje pazi na njega i da ga redovito šalje na vjeronauk i u crkvu.

Ali mati je skočila kao furija u obranu svoga dječaka i počela ga na sve moguće načine ispričavati. A kad je svećenik spomenuo vjeronauk i crkvu, ona mu je cinički odgovorila: »Vrlo važno! I hrastovi u šumi sasvim lijepo rastu i bez crkve i bez popova!« Svećenik je rekao još nekoliko riječi, i kad je vidio da ništa ne koristi, udaljio se.

To je bilo godine 1890. Dvadeset godina kasnije, dakle godine 1910, donijele su francuske novine vijest, da je taj i taj mladić — a bio je to onaj dječak — osuđen na vješala. Zašto? Zato, jer je zadavio svoju majku, koja mu nije dala novaca za lumpanje i kartanje...

Gospodin Bog veli u Svetom pismu: »*U čem tko griješi, u tom će biti i kažnjen.*«[1] Ove su se riječi dosljedno ispunile na toj nesretnoj majci. Ona se teško ogriješila o svoga sina, zanemarujući njegov kršćanski odgoj. I Bog ju je strašno kaznio baš po tome sinu.

Draga majko! Što je onaj robijaš urezao u drveno vratilo, ureži ti u svoje srce: »Dobra je majka najveći blagoslov, a rđava najveće prokletstvo svoje djece!«

25

JEDNO PISMO

Stari je svećenik sjedio u svojoj sobi i premetao preko ruke pismo, što ga je upravo primio od neke mlade, njemu nepoznate gospođe. Bilo je to u vrijeme devetnice svetom Josipu koju je on držao već nekoliko godina u jednoj zagrebačkoj crkvi. Evo nekoliko odlomaka iz toga pisma:

»Prečasni gospodine! Poslušajte jednu tužnu dušu. Sa suzom u očima zaklinjem vas, savjetujte mi, što da činim. Ja sam slaba žena, ali u meni živi goruća želja za materinstvom. Kod našeg vjenčanja rekao nam je svećenik, otprilike, ovo: ‚Djeca su najljepši ures braka. To su sunčane zrake vašeg života. Pogledajte prirodu. Kako bi tužno izgledala zemlja, kad bi osvanulo proljeće, a stabla ostala prazna, bez zelenila i cvijeća... Tako je isto i žena bez djece.'

Ove riječi župnikove žive i danas u mojoj duši, i kao srebrno zvono neprestano odjekuju u meni. Ja sam na tu zvonjavu uvijek odgovarala, da želim biti drvo s puno proljeća, cvijeća i ploda. Ali prolaze godine, a radosno očekivanje ‚*sunčane zrake*' pretvorilo se u bolni vapaj za njom. Zašto baš ja ne mogu biti majkom, a imade toliko žena, koje su majke, a svoje materinstvo smatraju nesrećom.

Vi ste još lani, prigodom devetnice rekli, da nema te molbe, koju ne bi Spasitelj na zagovor svetog Josipa, svoga predragog hranitelja, uslišao. Puno sam se i pobožno molila svetom Josipu, ali eto, nisam bila uslišana... Nemojte smatrati, da nešto predbacujem vama ili svetom Josipu, nego vas sa strahom pitam: Što da činim, da mi se molitve uslišaju? Od srca vam unaprijed zahvaljujem. Odana...«

Svećenik je nekoliko puta pomno pročitao pismo i glavne dijelove olovkom podvukao. Onda ustade i poče šetati po sobi. Dugo je tako šetao i razmišljao. Napokom sjede za stol, prekrsti se i poče pisati odgovor:

»Štovana gospođo! — Primio sam vaše pismo, koje je, kako se iz svega vidi, poteklo iz idealne ženske duše. Razumijem dobro vaš križ, jer znam, da je želja za materinstvom najjača prirodna sila, koja drijema u svakom ženskom srcu. I ako se ta želja ne ispuni, može nastati razočaranje, koje poput olovnog oblaka pritiskuje žensku dušu. Stoga dobro razumijem vaše vruće molitve Bogu i svetom Josipu kojega toliko štujete. Ali eto, velite, da vaše molitve nisu uslišane, i pitate zašto?

Na ovo pitanje ne može nitko dati pravog i definitivnog odgovora, jer su *»sudovi Božji nedokučljivi i njegovi putovi neistraživi.«*[1] Zato mjesto odgovora čujte, što nam pripovijeda jedan župnik.

Neka gospođa imala sinčića jedinca, kojeg je ljubila kao oko u glavi. Ali dijete se najednom razboli. Mati poče moliti Boga, da joj spasi jedinca. No što se više molila, djetetu bivalo sve gore. Na koncu ode do župnika i plačući ga zamoli:

— Velečasni, moj je mali teško obolio. Odmah sam pozvala liječnika i počela moliti Boga za njegovo zdravlje. Ali ništa ne pomaže, malom je sve gore. Stoga vas molim, preporučite ga i vi u svetoj misi i vašim molitvama.

— Hoću, gospođo, drage volje, odgovori svećenik. Molit ćemo zajedno, ako Bog da, mali će ozdraviti. Ali ipak nek se vrši volja Božja, kako to molimo svaki dan u Očenašu . . .

— Ne, velečasni, ne, ne, ne! poviče žena sva u očaju. Neka Bog jednom ispuni i moju volju! Neka mi ozdravi sina, jer ja ne dam djeteta, ne mogu ga pregoriti!

Župnik ju je na sve moguće načine umirivao i nagovarao, da se preda u volju Božju, jer Bog zna, šta radi. Ali žena je uporno tražila, da joj Bog pod svaku cijenu ostavi dijete. — I mali je ozdravio. Ali, po ljudskom računu, na propast njezinu i njegovu. Naime, kad je dječak odrastao, bio je najveći križ i pokora svoje majke. Napsljetku je završio nesretnom smrću, koju ovdje ne mogu opisati, jer bi mi ruka zadrhtala, a možda bi i vi izgubili plemenitu želju za djecom.

A sada vas pitam, gospođo, nastavi stari svećenik svoje pismo: Znate li vi, što bi bilo od onoga djeteta, koje biste vi rodili? Toga nitko ne zna osim Boga. Možda bi to dijete bilo vaša najveća pokora i propast, vremenita i vječna . . . Stoga molite dalje. Isus veli: *»Kucajte i otvorit će vam se«.*[2] Nije on odredio, koliko puta treba zakucati, da nam se otvori. Možda kod vas treba samo još nekoliko kucaja. Ali svaki vaš kucaj završite onim riječima našega Spasitelja: *»Oče, neka bude onako kako ti hoćeš, a ne kako ja hoću«.*[3] — Uz mnogo pozdrava, odani u Kristu . . .«

Žena je poslušala starog svećenika. Molila je dalje ustrajno, ponizno i što je glavno, odano u volju Božju. A Bog je pogledao na molitve službenice svoje, o čemu svjedoče tri zlatne curice, kao tri rumene jabuke, i mali braco u kolijevci. A peto je na putu.

26

IZVUKLA GLAVNI ZGODITAK

Da i mi izvučemo koju paru iz toga glavnog zgoditka, spomenut ćemo najprije jednu zgodicu iz svetog evanđelja. Neki dobri siromašni mladić pozvao našeg Spasitelja na svoju svadbu. Isus se odazvao. Usred pirovanja nestade vina. Tada je Isus, da spasi situaciju, učinio poznato čudo: pretvorio je šest velikih sudova obične vode u najbolje vino.[1]

A sada evo toga zgoditka.

Bilo je to prije tridesetak godina. Neka časna sestra slavila 25-godišnjicu mature. Njezine školske kolegice, već od reda udate žene, dogovorile se, da tu godišnjicu proslave u Zagrebu, gdje su i maturirale. Dakako, pozvale su i našu redovnicu. I sestra je, dopuštenjem poglavara, otišla u Zagreb. Kad se vratila, evo šta mi je pripovijedala.

— Ujutro smo imale zajedničku misu zahvalnicu, pod kojom su se mnoge od nas i pričestile. Onda je bio sastanak u jednoj dvorani, na kojem su čitani razni sastavci i evocirane stare uspomene iz školskih klupa. A u podne je bio zajednički ručak. Odmah na početku ručka, veli časna sestra, sve su mi kolegice u jedan glas čestitale, što sam izabrala redovnički život. — »Blago tebi, Zorka, blago tebi!« zavapila je jedna, sklapajući ruke i držeći ih prema nebu. A druga je nastavila: »Ti i ne slutiš, koliko i kako teških križeva moramo nositi mi koje smo u svijetu, u braku, u obitelji!« A treća se ovako izrazila: »Ti si, Zorka, izvukla glavni zgoditak na životnoj lutriji!« I tako redom. U istom su tonu, završava časna sestra, bile i sve nazdravice, što su mi kolegice, po starom hrvatskom običaju, kod ručka uputile.

Dakle ove inteligentne, iskusne žene u jedan glas tvrde, da u braku ima puno više križeva, i to težih nego u samostanu. A to je i posve prirodno. Sestra u samostanu nosi svoj vlastiti križ, bez

kojega smrtni čovjek ne može biti. A udata žena nosi svoj križ, a uz to — hoćeš nećeš — mora nositi križ svoga muža i sve križeve svoje djece. Isto tako muž. A ti su križevi često puta veoma teški.

Uzmimo na primjer muža pijanca, kockara, raskalašenika, siledžiju, kojemu je obitelj deveta briga. Koliki je to križ za jednu ženu! To zna samo Bog i njezino skršeno srce. — Ali i obrnuto. Žena svadljiva, lijena, nevjerna, neuredna, zna biti toliki križ za jadnoga muža, da mudri Sirah ovako piše u Svetom pismu: »*Nema otrova nad zmijski otrov, i zlobe nad žensku zlobu!*« I odmah ovako nastavlja: »*Lakše je prebivati s lavom i zmajem, nego s naopakom ženom*«.[2]

Ili uzmimo nezahvalnost u obitelji. Koliko ima siromašnih udovica, koje su svoju djecu othranile i podigle, štono se kaže, sa deset nokata svojih prstiju. A kad djeca odrastu, često puta zaborave na staru siroticu majku i ne mare za nju. Kolika je to bol za njezino materinsko srce! Jer ta se nezahvalnost poput oštrog trna zabada u samu dušu.

Stoga se u mnogim brakovima prolije toliko suza, da bi se njima mogle do vrha napuniti one velike posude, u kojima je Spasitelj pretvorio vodu u vino. A možda su i ovi reci pokapani nečijim suzama...

Naravski, nije u svim brakovima tako. Ali i u najboljem braku ima puno teških križeva. Tu su česte nesuglasice između muža i žene, roditelja i djece. Tu je bolest, siromaštvo, smrt ljubljenog muža ili žene ili najdražeg, možda jedinog djeteta. O tim bračnim križevima govori i Duh Sveti, kad veli po svetom apostolu Pavlu: »*Ako se oženiš, nisi sagriješio. I djevojka, ako se uda, nije sagriješila. Ali takovi će trpiti nevolju.*«[3]

Šta ćemo dakle raditi? Ugledaj se u onoga mladića koji je pozvao Isusa na svoju svadbu. Pa i ti, poniznim i ustrajnim molitvama zovi Spasitelja, da blagoslovi tvoj brak i tvoju obitelj. A Onaj koji je baš kod osnivanja jednog braka pretvorio vodu u vino, kadar je i danas pretvoriti vaše bračne i obiteljske suze u vino radosti, ljubavi i sloge, te stvoriti od vaše obitelji kutić raja ovdje na zemlji.

27

OBITELJSKI RECEPT

Bilo je to u Irskoj. U neku osnovnu školu došao biskup, da vidi kako djeca napreduju u kršćanskom nauku. Među ostalim, postavi vjeroučitelj jednoj djevojčici ovo pitanje: »Šta je sakramenat ženidbe?«

Mala se zbunila i počela mucati: »Sakramenat ženidbe... Sakramenat ženidbe...« Onda joj ode pamet na posve drugu stranu, pa odlučno odgovori: »Sakramenat je ženidbe mjesto velikih muka, gdje nekoje duše moraju trpiti, prije nego što dođu u nebo«. Vjeroučitelj je bio u sto neprilika i poče malu popravljati:

— Ma, sinko, to je čistilište, a ne ženidba...

— Ostavi, ostavi, nasmiješi se biskup. Možda mala ima pravo!

I zaista, svaki je brak donekle čistilište, u kojem moraju i muž i žena dosta toga trpiti i progutati. A mnogi ljudi postaju veoma nestrpljivi u tom čistilištu, pa od njega stvore pravi pakao. Evo o tome jedne zgode iz prošlosti. Kad je umro Napoleon Veliki, koji je bio zakleti neprijatelj Engleza, doleti engleskom kraju Đuri IV njegov ministar predsjednik Lord Castlereagh i javi mu:

— Veličanstvo, umro je vaš najveći neprijatelj...!

— Šta! razrogači kralj oči. Moja žena umrla?

Kad čovjek ovo pročita, u prvi mah se nasmiješi. Ali ako malo bolje o tom promisli, mora se zgroziti u srcu. Jer eto, ona, koja bi mu iza Boga morala biti najmilija, ta mu je najveći neprijatelj, ili barem on je tako mislio. To već nije čistilište, nego pravi pakao.

A odakle dolazi do takovih žalosnih pojava u obitelji? Redovito odatle, što se muž i žena ne znaju pravo vladati u trenucima nesporazuma, kojih ima i u najidealnijem braku. Stoga ćemo ovdje iznijeti Božji recept za takove kritične časove. Naime, Bog je osnovao sveučilište, na kojem se mogu dobiti svi mogući savjeti i upute za sretan obiteljski život. A to je kućica nazaretska. Odatle i mi vadimo svoj recept.

I u toj je kućici odmah na početku izbio veliki nesporazum, koji je prijetio katastrofom. Došlo je dotle, da je sveti Josip »*namislio potajno otpustiti*« Mariju.[1] Bog je dopustio ovaj nesporazum, da kuša svetu Obitelj, a nama da ostavi primjer.

Evo, u čem je stajala ta kušnja. Josip je vrlo dobro znao, da je Marija najčišća i neoskvrnjena Djevica. Ali nije bio upućen u božansku tajnu koja je bila sakrivena u njezinu krilu. Međutim, tajna je postala vidljiva cijelom svijetu, pa i svetom Josipu. Oko ga nije varalo... I Josip i Marija mnogo su trpili radi toga.

Pa kako se vladaju u tim preteškim časovima? Sigurno su tada još više prionuli uz molitvu. Ali opažamo još jednu značajnu stvar: šutili su o tome i jedno i drugo. Sveti se Josip nije prenaglio, nego je šuteći razmišljao, šta mu je raditi u toj preteškoj kušnji. A s druge strane i Blažena Gospa šuti o tome, jer joj poniznost nije dala, da govori o svom čudesnom materinstvu.

A Otac je nebeski nagradio tu ustrpljivost i doskora pritekao u pomoć. Poslao je anđela, da objavi svetom Josipu tajnu Kristova začeća. I kućna se atmosfera u jedan čas razvedrila.

Evo dakle prvog recepta za kritične časove u obitelji: ne prenagliti se i šutiti! »*Ima vrijeme šutnje i vrijeme govora*«[2] veli Sveto pismo. Muž i žena moraju dobro znati, da je u časovima nesuglasica vrijeme, kad treba razborito šutjeti. Jer inače on će jednu, ona pet, on deset, ona sto... I obično od kakve sitnice izlegu se velike svađe. Zato je mudro rekao španjolski kralj Alfonz XIII. »U braku će se najbolje sačuvati mir, i sloga, ako žena zna u pravi čas biti nijema, a muž u pravi čas gluh«.

28

NOSITE BREME JEDAN DRUGOGA

Gornje riječi Duha Svetoga trebalo bi plamenim slovima napisati na svaki brak i na vrata svake obitelji, jer bez njih nikada prave ljubavi i sloge! Šta znače, neka nam pokaže jedna žena.

Bilo je to u nekoj radničkoj obitelji: muž, žena i malo dijete. Muž je bio prilično odan piću i kartanju, a uz to veoma nagle i srdite ćudi. Za svaku je sitnicu odmah žestoko planuo i počeo ženu psovati, kleti, a katkad i tući.

Žena je bila puna žive vjere, pa je iz ljubavi prema Bogu i za dobro svoje obitelji strpljivo podnosila njegove zulume. Ali on se nije popravljao. Jedne je večeri opet priredio, štono se kaže, scenu. Radi nekakve malenkosti počeo bjesniti i psovati. Na koncu dohvati šešir i s kletvom na ustima odjuri iz kuće, naravski u krčmu. Ali se na hodniku prodomisli. Zastao je i polako se prišuljao k vratima.

Ona je međutim počela spremati dijete u krevet. Izmolila je s njim najprije »Anđele moj dragi«. Onda reče: »A sada ćemo izmoliti jednu Zdravomariju za našeg dobrog i dragog taticu!« Muž je ove riječi jasno čuo u hodniku.

U taj mu se čas otvoriše oči »Ja da sam dobri i dragi tatica! Ova žena najbolje zna, tko sam i šta sam ja, jer već godinama podnosi moju naopaku ćud i zulume. Pa ipak ona je tako obzirna prema meni, da me pred djetetom zove dobrim i dragim taticom . . .!«

Evo, ova je žena dobro razumjela, šta znače one riječi Duha Svetoga: »*Nosite breme jedan drugoga!*«[1] To znači, da moramo biti do skrajnjih granica obzirni i strpljivi s grijesima i raznim manama drugih ljudi, u prvom redu onih, s kojima živimo u obitelji. Naravski nije to ona mogla učiniti bez ponizne molitve i Božje pomoći, jer »*svaki dobar dar dolazi odozgor, od Oca svjetlosti*«.[2]

To ga je slomilo, i oči mu se orosiše suzama. On se odmah vrati u sobu, poljubi svoju ženu i zamoli je za oproštenje. Obeća joj, da će od sada biti posve drugi čovjek. A to je obećanje i održao.

29

ČUVAJ, SINKO, SVOJU ŽENU

Bilo je to u nekom bosanskom gradu između dva rata. U lokalu našega uglednog gostioničara bila mala prostorija, kao stvorena za malo zatvorenije društvo. U toj se sobici svake večeri skupljala mjesna hrvatska inteligencija, a koji put došli bi i prijatelji druge narodnosti i vjere. Tu su, uz čokan rakije ili čašicu vina, pretresali dnevne novosti, nadmudrivali se i pričali razne šale. Tako su se svake večeri zabavljali i odmarali.

Stalni posjetilac toga društva bio je i mladi rudar, mladić dotad neoženjen. Međutim, kad se oženio, i dalje je redovito dolazio u naš kružok. Jedne večeri, dva-tri tjedna iza njegova vjenčanja, ustade on oko sedam sati i da će kući na večeru. Ali sada počeše padati primjedbe: »Nije to radi večere, druškane! Nego imaš ti sada tutora za vratom, pa se mora slušati!« A drugi iz jednog čoška poče po vojnički komandirati: »Diž se! — Stoj! — Desno ravnaj s! — Na mjestu voljno!«

Mladi je rudar stajao sa šeširom u ruci, ne znajući, šta bi im odgovorio. Sada se umiješa u razgovor stari svećenik, koji se te večeri zatekao u društvu. On uze u obranu našeg rudara:

— Pustite ga na miru! Dobro on radi. Oženjen čovjek mora redovito rano dolaziti kući, jer inače može biti velikog belaja. Da vam ispričam jednu bračnu tragediju, kojoj je glavni uzrok ležao baš u tome, što je muž uvijek kasnio kući. Bio je on sposoban činovnik unosne struke. Prva mu je žena, koju ja nisam poznavao, umrla dosta mlada. On se malo iza toga drugi put oženi mladom, vrlo pristojnom djevojkom. Ja sam ih vjenčao i bio u svatovima. Imali su iza toga dijete, koje je umrlo u kolijevci. Poslije nisu imali djece. Moram naglasiti, da je ona bila dobra kršćanka, pa je svojim primjerom i njega povukla u crkvu.

— Ali on je bio čovjek po naravi društven, a volio je dosta i potegnuti, doduše u podnošljivim granicama. I tako je svoje večeri provodio po gostionicama, ostajući duboko u noć. Jednog dana ona mi se potuži, da uvijek dolazi kasno kući. Oko ponoći ili još kasnije! Ja sam ga poslije, nastavi svećenik, vrlo oprezno i kao usput opomenuo, da ne kasni kući, jer mladoj je ženi teško biti samoj. — »A šta joj fali?« prekide me on. I zaista nije joj ništa nedostajalo. Bila je odjevena bolje i modernije od svih gospođa u gradu, a kuća puna svega. »Fališ joj ti!« odgovorio sam na njegovo pitanje.

— Ali on je dalje ostao pri svom. Stavimo se malo u položaj te mlade žene, poče svećenik analizirati. Ona ga čeka jedne večeri — nema ga! Čeka druge večeri — nema ga! I tako iz dana u dan sama večeraj, sama lezi... I ljubav se u njezinu srcu počela gasiti, iz dana u dan bivala sve hladnija, dok se na koncu nije posve utrnula. I jednog dana, iza pet-šest godina braka, ona ga je ostavila. Da se može vjenčati s drugim, odrekla se i svoje vjere... A on je nevjenčan živio s jednom drugom. Oboje su mrtvi, Bog im bio milostiv!

— Stoga, sinko, obrati se starac k mladom rudaru, idi rano kući i čuvaj ženu. Time ćeš joj svaki dan dokazati, da je ljubiš i da te ona privlači. A pošto sam ja svećenik, evo ti nekoliko riječi iz Svetog pisma za život: *»Muževi, veli Bog, ljubite svoje žene i nemojte im ogorčavati života!«*

Mladi se rudar duboko naklonio svećeniku, pozdravio društvo i odletio svojoj ženi.

30

I IZ GROBA SPASAVA

Neki austrijski župnik pripovijeda nam ovu zgodu iz svoje svećeničke prakse. — Jedna obitelj imala je veoma dobru i pobožnu majku. Ona je vjerno ispunjavala sve materinske dužnosti prema svojoj djeci. Prednjačila im je dobrim primjerom i bez prestanka se molila Bogu za njihov napredak, duševni i tjelesni. Među ostalom djecom imala je i sina jedinca, imenom Karla. Kad se dječak počeo spremati za prvu svetu Pričest, ona ga je revno vodila k svećeniku na kršćanski nauk, i kod kuće ga je pomno ispitivala, što je ondje čuo i naučio. I tako je mali Karlo gledajući živu vjeru svoje majke, s najvećom pobožnošću primio prvu svetu Pričest.

Iza svršene osnovne škole pohađao je gimnaziju i poslije mature otišao u Beč na studije. Međutim, majka je umrla, a umro je i otac. Kod kuće su ostale samo dvije njegove sestre. Studirajući u Beču, pođe Karlo zlim putem. Polako je zaboravio na svoju dobru majku i njezine materinske pouke. Družeći se s rđavim mladićima i sam se pokvario. Naposljetku izgubi svaku vjeru i poče živjeti neurednim životom, ne pazeći ništa na Božje zapovijedi.

Živeći tako raspušteno, oboli od tuberkuloze. Tražio je po raznim sanatorijima lijeka svojoj bolesti, ali uzalud. Sušica je polako ali sigurno podgrizala njegov organizam. Na koncu, ne biva kud, vrati se teško bolestan u roditeljski dom k svojim sestrama.

Sestre odmah zamole župnika, da ga koji put posjeti, ne bi li ga obratio Bogu i spremio za smrt. Župnik je ispunio svoju dužnost. Ali kad god je bolesnom mladiću spomenuo Boga, ili svete sakramente, on je upravo pobjesnio. Ne treba njemu tih gluposti i babjih priča! Nije on analfabet, nego prosvijetljen čovjek! — A jednom — bio je to zadnji pokušaj — mal da nije istjerao svećenika iz svoje sobe.

Ali iza nekoliko dana doleti jedna od njegovih sestara i plačući od ganuća, zamoli župnika, da odmah dođe, jer braco želi da se

ispovijedi. Župnik je sumnjivo zaklimao glavom, ali se brzo spremi i ode bolesniku. Mladić se skrušeno i sa suzom u očima ispovjedio, a onda s najvećom pobožnošću primio Spasitelja u svetoj Pričesti, i na koncu sakramenat svetog Ulja.

Kad je sve bilo gotovo, sestre su podvorile svećenika čajem. Čekajući, da se čaj malo ohladi, upita župnik bolesnog mladića:

— A sada mi recite, prijatelju, tko vas je zapravo obratio?

— Evo tko, odgovori mladić. Vidite ovaj ormarić ovdje u zidu, više moga kreveta. U njem se odavno čuvaju stare knjige. Ja sam neki dan, od dosade, kopao po tom ormariću i dođe mi pod ruku molitvenik moje pokojne drage majke. U toj sam knjizi našao i ovu sličicu, na kojoj je mama svojom rukom napisala datum moje prve pričesti, a onda je dodala ove riječi: »Dragi Isuse, ti si danas prvi put došao u srce moga Karla. Molim te usrdno kao majka, sačuvaj mu vjeru, i vodi ga kroz sve pogibelji ovoga zemaljskog života k sebi u život vječni!« Svaka ova riječ, velečasni, zabola se u moje srce poput oštre, ali blagoslovljene strijele. U mojoj se duši poče voditi žestoka borba između Boga i đavola, između vjere moje majke i moga bezvjerstva. Naposljetku je mama pobijedila! Ja čvrsto vjerujem sve ono, što me je majka na svome krilu učila, i želim da živim i umrem kao pravi kršćanin.

Onda zamoli župnika, da ga svaki dan posjeti i pročita mu koju stranicu iz majčina molitvenika. Župnik se odazvao ovoj molbi. A kad su se približavali zadnji časovi Karlovi, župnik je klečeći s njegovim sestrama molio iz istoga molitvenika, a mladić je još nekoliko puta duboko uzdahnuo i prošaptao: »Mama, mama, mama . . .« I tako je umro.

Evo, kako dobra majka i mrtva u grobu spasava svoje zalutalo dijete i vodi ga u život vječni. Za sve takove majke vrijede one riječi Duha Svetoga: »Tijela su im sahranjena u miru. Ali njihov blagoslov ostaje kod njihove djece«.

31

OBIČNA VODA

Badava sve pjesme i smijeh, badava svi plesovi i zabave. badava sve gozbe i uživanja ovoga svijeta! Nikada se ova zemlja neće pretvoriti u mirisni cvjetnjak ruža, nego će dovijeka ostati dolina suza. Suze su nam baština praroditeljskog grijeha. Bože moj, koliko je proliveno tih suza u ljudskom rodu! Tko bi ih izbrojio — cijelo more, čitav ocean!

Mi ćemo iz toga izvaditi samo jednu kap, koja je sigurno najnježnija i dragom Bogu najmilija, a to je majčina suza, pa neka nam ona održi mali govor . . .

Prije 1500 godina živjela je na obalama sjeverne Afrike neka žena. Među ostalom djecom imala je i sina, koji je bio jedan od najvećih umova, što su ikad živjeli ovdje na zemlji. Sjajan govornik, klasičan pisac, dubok filozof. Radi toga pukla mu je slava po cijelom svijetu. A uz to je nježno i djetinjski ljubio svoju majku.

Pa ipak je ta sretna mati skoro cijeli svoj život proplakala nad njim. Evo zašto: On je još kao mladić izgubio svetu vjeru i mnogo je godina lutao stranputicom grijeha. Zato se majka, uza svu njegovu slavu i sjajnu karijeru, nije mogla nikako utješiti. Nisu joj dale mira one riječi Gospodinove: »*Šta koristi čovjeku, ako cijeli svijet dobije, a dušu svoju izgubi!*«[1]

Stoga je godinama ronila suze i molila Boga za njegovo obraćenje i vječno spasenje. Jednog je dana izjadala svoju bol nekom biskupu, a on je utješi ovim riječima: »Ne boj se majko, samo ustraj! Dijete tolikih suza i molitava neće i ne može propasti!« Tako je i bilo. Iza dugih godina majčinog plakanja i molitava obrati se njezin sin svim srcem dragom Bogu, a danas blista kao presjajna zvijezda gore na nebesima. Bio je to sveti Augustin i mati mu sveta Monika.

Stanimo malo kod ovih suza svete Monike. One su Spasitelju bile neizrecivo drage jer je u njima prepoznao svoje vlastite suze,

što ih je ronio nad grešnicima Jerusalema i cijelog ljudskog roda, pa i nad njezinim Augustinom. Zato je preobilnim blagoslovom nagradio taj majčin plač, jer za takove suze veli on u svetom evanđelju:»*Blago vama, koji sada plačete, jer ćete se smijati!*«[2]

Svaka bi se majka morala zamisliti nad ovim suzama svete Monike. Evo zašto. Bog je majci odredio, da plače puno više od ostalih ljudi. Jer svaka bol njezine djece zabada se poput trna u njezino srce i teče kao gorka suza iz majčina oka. Stoga se malo ispitaj, kakve su tvoje suze, imaju li cijenu pred licem Božjim kao suze Monikine? A da lakše obaviš taj ispit, okrenimo list.

U jednom našem gradu živjela katolička majka. Išla je kako-tako u crkvu i molila se Bogu. Inače bila je potpuno zadojena svjetskim duhom. Imala je dvoje djece, kćerku i sina gimnazijalca. Ona je i plakala radi te djece... Evo, kako su izgledale njezine suze.

Gledala je ona godinama, kako joj se sin druži s rđavim mladićima i čita razne knjige, opasne po mladog čovjeka. Ali to joj nije zadavalo velikih briga. Nije radi toga nikada ni jedne suze prolila. Glavno je, da je on zdrav i da u školi prolazi! A bio je, Bogu hvala, zdrav kao mladi bik, a i škola napreduje, doduše polako. Što drugi za godinu, on za dvije!

S druge strane gledala je majka, kako joj se kći zapliće u razna sumnjiva poznanstva... Ni za to je nije zabolila glava, a o suzama ni govora. Dapače, kad ju je prijatelj svećenik upozorio na to, otkresa mu: »Pa nije moja kći časna sestra! Kad će se zabavljati, ako ne sada, dok je mlada!«

Gledala je ona također, kako su joj djeca potpuno zanemarila molitvu, svetu misu i sakramente. Ali o tom nije vodila računa, a kamoli da bi zaplakala, premda je bila kršćanka i išla kako-tako u crkvu. — I tako joj sin svrši gimnaziju kao potpuni brezvjerac, a kći se udala bez Božjega blagoslova.

Ali dogodi se jednog dana... Sin joj opasno oboli. Najednom grunuše majčine suze kao prolom oblaka. Nitko ih živ nije mogao zaustaviti, osobito kad je postalo jasno, da neće preboljeti.

Stanimo malo kod ovih suza, pa ih ispitajmo u svjetlu svete vjere. Zamislimo se malo, kako će to izgledati, kad ova mati dođe na sud Božji. Ona će sigurno, među ostalim, pokazati dragom Bogu i svoje suze:

— Pogledaj, Oče nebeski, koliko sam gorkih suza prolila radi djece koju si mi darovao. Pa zar nećeš nagraditi ovih majčinih suza? A Vječni će joj Sudac odgovoriti u duhu Svetog evanđelja:

— Meni su veoma dragocjene majčine suze, ako su pune ljubavi prema Bogu i istinske ljubavi prema djeci. Eno na primjer, suze moje službenice Monike i danas blistaju kao nebeski dragulji pred mojim prijestoljem, jer su bile pune takove ljubavi. Ali tvoje suze...! Pretraži ih dobro, i pokaži mi barem jednu, koju si prolila iz prave, uredne ljubavi prema djeci. Nećeš je naći! Jer ti si plakala jedino radi bolesti i zemaljskih nevolja svoje djece. A »*zar to ne čine i grešnici i pogani?*«[3] Dapače i zvijeri zavijaju i jauču nad nevoljama svojih mladih. — A kad su tvoja djeca griješila i srljala u vječnu propast, ostalo je tvoje oko suho. Zato su tvoje suze obična voda, koja nema nikakve vrijednosti na nebesima...

Ovako će po prilici izgledati sud Božji o tim suzama. Stoga, majko, gledaj, da tvoje suze budu pune prave, uredne, istinske ljubavi prema djeci. Onda će se i tvoje suze, poput suza Monikinih, pretvoriti u božanske dragulje, koji će na vijeke blistati u tvojoj kruni gore na nebesima.

32

DA BOG DA, ZMIJE RAĐALA!

Poznavao sam dobro djevojku, štono se kaže, iz dobre katoličke obitelji. Bila je kao i sve naše djevojke u onom bosanskom gradiću. Išla je u crkvu, molila se Bogu, slušala kako-tako svoje roditelje. Ali najednom dogodi se nešto, što nitko nije očekivao. Ona pobježe s jednim oženjenim čovjekom. Da se uzmogne s njim vjenčati, morala je promijeniti vjeru i svojom rukom potpisati, da će i djecu tako odgajati.

To je bio strašan udarac za njezine roditelje i velika sramota među vjernicima. Zato ju je mati pred cijelim svijetom proklinjala i stoput uzviknula: »Da Bog da, zmije rađala!« Ali joj kćerka, iza nekog vremena, pošalje pismo, u kojem, među ostalim, veli: »Mama, badava je sada kleti! Trebala si prije paziti na mene, jer da si pazila, to se ne bi dogodilo.«

Iz ovog se pisma vidi, da njezini roditelji nisu vodili brige, kamo ide njihova kćerka, osobito na večer, s kim se druži i razgovara. A to je velika i sveta dužnost svih roditelja pred Bogom i pred ljudima. Evo zašto.

Mudra indijska poslovica veli: »Od vola, koji se bode, bježi deset koraka! Od konja, koji se rita, bježi sto koraka! Od bijesna slona bježi hiljadu koraka! A od pokvarena čovjeka bježi tako daleko, da ga ne možeš ni vidjeti!« A zašto? Zato, jer bijesne životinje mogu izraniti tijelo, a zločest drug i pokvareno društvo mogu upropastiti i tijelo i dušu. To je prastaro iskustvo svih naroda i svih vremena. Evo na primjer, kako stari Tobija, koji je živio prije 2700 godina, opominje svoga sina: »*S grešnicima nemoj jesti ni piti!*«[1]

Eto, stoga roditelji moraju brižno nadzirati svoju djecu i voditi računa gdje su, kuda odlaze, s kim se druže, kakve knjige čitaju, kada se na večer vraćaju kući itd. Jer ako to zanemare, može rđavo društvo vrlo lako pokvariti njihovu djecu.

Pa ipak, mnogi roditelji ne vode računa o tome. Često se puta brinu za svaku sitnicu u svojoj kući, a dijete im je deveta briga. Tako na primjer, ako opaze na večer, da im fali koja kokoš u kokošinjcu, obilaze okolo sva dvorišta, dok je ne nađu. A ako im se kćerka kasno po noći vraća kući, roditelji mirno spavaju i ne pitaju, gdje je bila i s kim se družila. Dakle, vode više brige o jednoj kokoši, nego o svome djetetu. Bože moj, koliki je to grijeh!

Svi bi se roditelji morali dobro zamisliti u to. Duh Sveti kaže u Svetom pismu, da su »*djeca dar Gospodnji*«.[2] Stoga nastojte svim silama, da taj najskupocjeniji dar Božji brižno čuvate od svakog zla. I da jednom svoju djecu, čistu i nepokvarenu, predate u njegove ruke, odakle ste ih i primili. Onda će vam djeca biti ponos ovdje na zemlji i vaša blistava kruna gore na nebesima.

33

NAJBOLJA PEDAGOGIJA

Kad svećenici opominju roditelje, da brižno odgajaju svoju djecu, mnogi se od njih ovako ispričavaju? »Eeeee, lako tebi govoriti! Ali teško je dobro odgojiti djecu, osobito danas, kad se na svakom koraku vidi grijeh i sablazan«.

Točno, tako je! Dobar je odgoj teška stvar, i to ne samo danas, nego oduvijek. Evo na primjer, šta piše sveti Ivan Zlatousti, koji je živio prije 1500 godina: »Odgoj je umjetnost nad umjetnostima. I lakše je isklesati najljepši kip i naslikati najdivniju sliku, nego li odgojiti dijete, kako treba«. Siguran sam, da će svi roditelji, učitelji i odgojitelji, kad pročitaju ove riječi svetog Ivana, u jedan glas potvrditi :»Točno, tako je! Vrlo je teško odgojiti dijete, kako treba«.

Pa tko će naučiti roditelje tu veliku umjetnost? O tom su napisane cijele knjige i čitave biblioteke. Dapače ima posebna znanost, tako zvana pedagogija, koja istražuje i utvrđuje zakone dobroga odgoja. Ali evo poteškoće! Golema većina roditelja na kugli zemaljskoj, ili ne zna čitati, ili jednostavno nije sposobna i nema vremena, da čita i studira te knjige. Međutim, to nije ni potrebno. Jer na koncu konca cijela ta pedagogija, sa svim svojim pravilima sama po sebi malo koristi ili ništa. Evo tome dokaza.

Ima mnogo visokoškolovanih roditelja, koji znaju napamet sva pravila moderne pedagogije, pa ipak im djeca ne vrijede ništa, ili vrlo malo. I obratno! Poznajemo mnogo nepismenih seljanki, koje savršeno odgajaju svoju djecu.

Sigurno će mnogi seljački sin, kad ovo pročita, uskliknuti — možda sa suzom zahvalnicom u oku: »Tako je, posve točno! Moja je mati bila obična nepismena seljanka, pa ipak nas je odgojila bolje od svih profesora pedagogije«. — I opet se nameće pitanje: Gdje

su ove priproste žene naučile tu »umjetnost nad umjetnostima« kako reče Zlatousti? Evo gdje.

Slavnom francuskom biskupu Fenelonu († 1715) dođe jednog dana neka žena i poče mu se jadati:

— Presvijetli, ne znam šta ću sa svojom djecom. Svjetujem ih dan i noć. Bez prestanka im govorim o Bogu i njegovim zapovijedima. Ali ništa ne pomaže, djeca svaki dan gora.

— Dobro je to, odgovori biskup, što im često govorite o Bogu. Ali zapamtite, gospođo, nije dosta djeci samo govoriti o Bogu, nego morate još više s Bogom razgovarati o njima... Žena nije razumjela biskupovih riječi, pa ga upita:

— A što to znači: razgovarati s Bogom o djeci?

— To znači, rastumači joj biskup, da se morate puno moliti Bogu za njih. Iznesite svaki dan pred dragog Boga, u poniznoj molitvi, sve njihove mane i pogreške, pa ga molite usrdno, neka vam on pomogne da ih dobro odgojite. Pokušajte to, gospođo, jer bez molitve nema dobrog odgoja. Dragi Bog veli u svetom evanđelju: »*Bez mene ne možete učiniti ništa!*«[1] Dakle ni najmanje, ni najlakše stvari ne možemo obaviti bez Boga. Pa kako bi onda, bez njegove osobite pomoći, mogli dobro odgojiti djecu, kad svi znamo, da je to veoma teška i delikatna stvar.

Žena je poslušala. Ona se i do sada molila za svoju djecu. Ali sad je udvostručila svoju pobožnost i svoje molitve. I doskora se nije tužila, nego se pred cijelim svijetom hvalila i dičila sa svojom djecom.

Iz svega ovoga vidimo, da je imao pravo onaj estonski pastor koji je na zidu svoje pisarne velikim slovima napisao ove riječi: »Dvoje se ne može bez Boga: strpljivo nositi križ i dobro odgojiti djecu«.

34

UZABRANA RUŽA

Bilo je to u palestinskom gradiću Naimu. Jednog je dana Spasitelj posjetio to mjesto i »*kad se približio gradskim vratima, upravo su iznosili mrtvaca, jedinca sina u majke njegove, a ona je bila udovica. Kad ju je Gospodin ugledao, bi mu žao i reče joj: Nemoj plakati!*«[1] Šta se iza toga dogodilo, poznato je svakom od nas.

Koliko takvih žalosnih i zaplakanih majki ima ovdje na zemlji! Možda i ti oplakuješ baš jedinca, u kojeg si stavila sve svoje nade. Ili ti je umrla u cvijetu mladosti najdraža kćerka — ili je nesmiljena smrt ugrabila s tvoga krila onog anđelka koji je istom progledao u svijet i počeo tepati najslađe riječi: Mama, tata! I tvoje se srce grči od žalosti, a suze same od sebe teku niz lice.

U tim bolnim časovima pristupa i k tebi naš božanski Spasitelj, pa ti svojim blagim glasom šapće: Nemoj plakati! Jer se tvoje drago dijete nalazi kod mene na nebesima, gdje ćeš ga doskora naći, da se više nikad od njega ne rastaviš. Ta vjera neka te tješi u tvojoj tuzi!

Tako Krist. A sveci se Božji služe krasnom usporedbom, da nam ovu istinu svete vjere još jasnije stave pred oči. — Moćni kralj, vele oni, imao velik prekrasan cvjetnjak. U cvjetnjaku je namjestio čovjeka, koji je sav živio za cvijeće. Taj baštovan svaki cvijetak u tom perivoju ljubio kao svoje dijete, jer ga je sam svojom rukom posadio, zalijevao, obrezivao, branio od štetočina.

Jednog mu je proljeća uspjelo, da odgoji prekrasan ružin grm, kakvog do tada nije nitko vidio u tim krajevima. Na grmu je toga ljeta procvala samo jedna ruža. Ali od te ruže nije bilo ljepše i mirisnije u cijeloj carevini. Stoga je baštovan drhtao od radosti, misleći na onaj čas, kad će ružu uzabrati i staviti na stol pred kralja i kraljicu. A taj čas nije bio daleko, jer se ruža divno razvijala i svaki dan opojnije mirisala.

Jednog jutra uranio baštovan, da zalijeva cvijeće. Naravski, najprije će otići i zaliti svoju miljenicu. Ali kad se primakao ružinom grmu, stade kao gromom ošinut. Netko je ružu uzabrao i odnio... To ga je tako ražalostilo, da je od tuge počeo plakati. I cijeli je dan hodao okolo potišten i žalostan. Niti je što jeo, niti pio, niti s kim razgovarao.

A njegova je dužnost bila, da svakog dana, u večer, uzabere veliku kitu cvijeća i stavi na stol u kraljevoj blagovaonici. To je učinio i ove večeri. Ali svaki cvijet, što ga je uzabrao, bio je orošen njegovim suzama... Kad je stupio u blagovaonicu, kralj je već sjedio za večerom i sav ushićen pokazivao kraljici i ostalim gostima prekrasan cvijet, koji je u kristalnoj vazi stajao pred njim i ispunio cijelu dvoranu svojim opojnim mirisom.

Baštovan pogleda malo bolje... Pa to je njegova ruža miljenica! Dakle i kralja je taj cvijet toliko zadivio, da ga je sam svojom rukom uzabrao i stavio u kristalnu vazu, da bude ures njegova stola!

Baštovan zadrhta od veselja, pristupi kralju i poljubi ga u ruku. A kralj ga, sav razdragan, pohvali pred cijelim dvorom, što mu je odgojio tako divnu ružu, kakve u životu nije vidio.

Da li ti poznaš toga baštovana i njegovu ružu? pitaju sveci Božji svaku zaplakanu majku. Pogledaj malo bolje, možda ćeš ih poznati... Jer ti si taj baštovan. A divna ruža, koju si odgojila u svom obiteljskom cvjetnjaku, to je ono drago dijete, što je bilo sva radost tvoga života... I jednog dana svidjelo se »*Kralju kraljeva*«[2] da uzabere tu tvoju dragu ružu i presadi je k sebi na nebo, da bude ures nebeskog dvora...

Ti to sve čvrsto vjeruješ. Pa zašto onda toliko tuguješ? Onaj baštovan ne bi prolio ni jedne suze, da je znao, da je sam kralj uzabrao njegovu ružu, jer mu se izvanredno svidjela. A ti to znadeš, pa ipak toliko plačeš »*kao ostali, koji nemaju nade*«.[3] Doduše Bog ne brani plakati. Ali tvoje suze moraju biti pune kršćanske utjehe i čvrste nade, da ćeš doskora naći svoju dragu ružu gore u vječnoj domovini, gdje će »*Bog otrti svaku suzu iz njihovih očiju. I smrti više neće biti, ni tuge ni jauka ni boli, jer je prošlo*« vrijeme zemaljske kušnje.[4]

35

ŽRVANJ O VRATU

Njemački župnik dr Klemens Oberhammer pripovijeda ovu potresnu zgodu. — Neki mladić ležao je teško bolestan u bolnici. Prije smrti pozove svećenika i reče mu:

— Velečasni, pozvao sam vas, da izručite zadnji pozdrav mojim roditeljima, koji stanuju daleko odavle, u mjestu N. Pišite im, da ih ja doduše ne proklinjem, ali da im se i ne zahvaljujem. Ne proklinjem, jer ću za koji čas stajati pred sudom Božjim. A ne zahvaljujem se, jer im se nemam na čemu zahvaliti. Ne mogu im se zahvaliti na životu, jer sam po njihovu grijehu došao na svijet kao kopile. A još im se manje zahvaljujem na odgoju, jer od njih nisam vidio ništa dobra, nego samo grijeh i sablazan, pa sam i ja pošao tim putem, i padao sve dublje...

Mladić je na to umoran zašutio. Iza dulje stanke smogao je još toliko snage, da zavapi: »Roditelji, roditelji! Vi ste mi upropastili dušu i tijelo. Vi ste krivi, da ovako mlad i bijedan umirem!« Iza nekoliko časaka bio je mrtav.

Šta ćemo kazati na potresne riječi ovoga mladića, od kojih se ježi kosa na glavi? Evo, šta kaže Sin Božji u svetom evanđelju: *»Tko bude kriv, da jedan od ovih malenih sagriješi, bolje bi mu bilo da se objesi mlinski kamen o njegovu vratu i da ga bace u more.«*[1]

Roditelji, zamislite se malo u ove riječi Božje, od kojih se ledi krv u žilama. Pa uprite sve sile, da ispunite svoju nasvetiju dužnost i odgojite svoju djecu u strahu Božjem. U prvom redu nastojte, da im u svemu prednjačite pravim kršćanskim životom. *»Neka vaša svjetlost, veli Krist, tako svijetli pred ljudima, osobito pred djecom, da vide vaša dobra djela i slave Oca na nebesima«.*[2] Onda vas djeca neće proklinjati, nego blagoslivljati u životu i na samrti, ovdje na zemlji, i kroz sve vijeke gore na nebesima.

36

MOLIM?

O tome m o l i m pripovijedao mi je stari, dobri župnik. Ali da njegova pripovijest bude svakome jasna, napravit ćemo najprije mali uvod.

Časna službenica Božja Katarina Emmerick († 1824) morala je u svom životu vrlo mnogo trpiti. Ali je svoje križeve nosila s najvećom strpljivošću i odanošću u volju Božju. A tko ju je tome naučio? Evo tko: Katarina je znala često puta reći svojim prijateljima: »Moj prvi katekizam bila je moja mati«. Iz toga katekizma naučila je, među ostalim i ovo:

— Dok sam bila malena, veli ona, slušala sam često puta, kako moja majka, kad je morala nešto trpiti, opetuje onaj uzdah našeg Spasitelja u Maslinskom Vrtu: *»Oče moj! Ne, kako ja hoću, nego kako ti hoćeš!«*[1] Te su mi se riječi, veli Katarina, tako usjekle u pamet, da ih nikada nisam mogla zaboraviti.

Eto, odakle joj ona velika ustrpljivost i odanost u volju Božju. Dobra joj je mati, u najranijoj dobi, to usadila u srce. A prastaro iskustvo uči nas, da ono što čovjek nauči na majčinu krilu, ostaje u njemu kroz cijeli život i teško se dade odatle istjerati. Za ovu su istinu dobro znale sve pobožne i svete majke, o kojima čitamo u životopisima svetaca. Stoga nisu čekale, nego su u najranijoj dobi ulijevale u srce svoje djece vjeru, ljubav prema Bogu, pobožnost i ostale kreposti.

A za ovu prastaru istinu zna dobro i vrag. Zato i on ne čeka, nego sa svojim pomoćnicima ovdje na zemlji sije u nježna djetinja srca svoje pakleno sjeme nevjere, psovke, kletve, prezira prema Božjim zapovijedima... Zna on vrlo dobro, da će to vražje sjeme kadli-tadli niknuti i donijeti svoje gorke plodove.

Samo na žalost, mnogi katolički roditelji, osobito po gradovima, ne razumiju ove životne istine. I dok vrag sije, oni spavaju...

Tako se na primjer često puta dogodi, da majka dovede svoje dijete od 7—8 godina na vjeronauk, a dijete joj se ne zna čestito ni prekrižiti, a kamoli izmoliti Očenaš i Zdravomariju.

Eto, o tom smo razgovarali ja i onaj stari župnik. Kad smo se potužili na mnoge naše majke, ja — da ih ispričam — prošapćem kao sam za sebe:

— Šta ćemo! Ne razumiju gospođe one velike životne istine, da se s odgojem mora početi još prije, nego je dijete progovorilo...

— Tako sam i ja uvijek mislio, dočeka župnik. Ali sam se napokon uvjerio, da naše gospođe i te kako razumiju tu životnu istinu, samo u drugu svrhu. Evo, kako sam to saznao. Jednog dana idem ja ulicom po svom poslu. Preda mnom vodi neka gospođa za ruku svoju malu kćerku, curicu od 2— 3 godine. Mala nešto melje, a mati je ne razumije, pa će joj: »Molim?« Mala opet nešto zatepa a majka će opet »Molim?«... Oho, začudim se ja. Eto, šta smo dočekali, da mati svome djetetu, i to šmrkavici od 2 godine govori: »Molim?« Odakle to sad! snebivam se ja od čuda. Ali kasnije sam često puta slušao, kako i druge gospođe isto tako govore svojoj djeci. I postade mi jasno, da se u onome m o l i m krije upravo rafinirana odgojna metoda, upravo ona, o kojoj smo govorili.

— Naime te su dame odlučile, da svoju djecu pošto-poto nauče tako zvanim lijepim manirama. Djeca moraju za cijeli život naučiti da govore: »Molim — klanjam se — izvolite — ljubim ruke — hvala lijepa...« i ostale, često puta šuplje fraze modernog društva. Zato im u najranijoj dobi govore »molim«, da se od malih nogu tome priviknu.

Dakle, kad se radi o tričavim lijepim manirama i kojekakvim karefekama, onda te majke savršeno razumiju onu prastaru odgojnu istinu. Ali kad se radi o vječnom spasenju djeteta, one toga ne razumiju.

Šta veliš na to katolička majko? Ispitaj dobro svoju savjest, jer ćeš polagati Bogu strogi račun za svako svoje dijete. Sveto pismo veli, da će djeca takovih roditelja *»svjedočiti proti njima na sudu Božjem«*[2]

37

MENI JE LIJEČNIK ZABRANIO

Glasoviti njemački slikar Dürer († 1528) rođen je u obitelji koja je imala osamnaestero djece. Zato je uvijek s ponosom govorio o svojoj majci, koja se nije bojala žrtava, nego ih je sve rodila i s velikim trudom odgojila.

Prije nekoliko godina slavila se jedna godišnjica Dürerova. Tom prigodom išao je neki svećenik u Njemačkoj od župe do župe i držao predavanja o tome velikom, izrazito kršćanskom slikaru. Svoja je predavanja pratio uvijek skioptikonskim slikama.

Svećenik izričito naglašuje, da su predavanja bila redovito vrlo dobro posjećena, i to od čisto katoličke publike. Na početku svakog predavanja uvijek je stavio na platno sliku Dürerove majke. Ali kadgod je spomenuo, da je ta žena rodila osamnaestero djece, uvijek se cijela dvorana grohotom nasmijala, i padale su glasne, neukusne šale na račun te majke.

Bože moj, šta smo dočekali! uzdiše taj svećenik. Da kršćani katolici, koji idu u crkvu i mole se Bogu, jednostavno ismjehivaju majku koja se pokorava prirodnom zakonu i rađa djecu do Božje volje. Ali danas to više nije u modi! završuje svećenik, nego: jedno — dvoje ili ni jedno!

Odakle ta pojava? Ljudi, osobito žene navađaju za to stotinu isprika i razloga. Mi ćemo pogledati samo jednu takovu ispriku. Naime mnoge žene vele: »Meni je liječnik zabranio, jer sam slaba zdravlja i mogla bih nastradati«. Šta ćemo reći na to?

Čast liječnicima, mi njih uvijek trebamo. A evo, šta nam veli i sam Bog u Svetom pismu: *»Čast liječnika prije nego što ti zatreba!«* I onda ovako nastavlja: *»Sinko moj! U bolesti ne čekaj, moli se Gospodinu i on će te ozdraviti. Ali pozovi i liječnika. On ne smije ostati daleko od tebe, jer ti je potreban!«*[1] Dakle, prema Božjim riječima, mi smo dužni cijeniti liječnike i njihovo znanje.

Ali život je velika tajna Božja, isto tako smrt. I svi liječnici ovoga svijeta neće nikada prodrijeti do dna ovoj tajni. To može samo Bog, »*koji ima vlast nad životom i smrću.*«[2] Stoga treba slušati ono, što veli Bog, makar svi liječnici ovoga svijeta drukčije govorili. A Bog nas uči po svojoj Crkvi, da je uvijek teški grijeh, živjeti bračnim životom, a pri tome, neprirodnim načinom izigravati onu prvu i najsvetiju svrhu braka — rađanje djece. Međutim evo, šta veli život o toj stvari.

Poznavao sam vrlo dobro neku mladu gospođu, koja je zanijela prvo dijete, ali ga nije donijela radi velikog straha, što ga je morala pretrpiti jednog dana za vrijeme rata. Tom prilikom rekli su joj liječnici, da nije bio kriv strah, nego neka pogreška u njezinim organima. Radi toga ona ne može nikako donijeti i roditi živo dijete. Stoga su joj preporučili, da se čuva djece, jer bi mogla i sama nastradati.

Međutim žena je cijelu stvar, u prisutnosti svojih sestara, povjerila starom svećeniku, dobrom prijatelju njihove obitelji. On im je rastumačio, šta nas o tome uči Bog po svojoj Crkvi. I žena se — uz poniznu molitvu Bogu i svetom Josipu, kojeg je vrlo štovala — junački odlučila na bračni život po zakonu prirodnom i Božjem.

Iza godinu dana zanijela je drugo dijete. Liječnici su i sada ostali kod svoje tvrdnje, da ona ne može normalno donijeti i roditi dijete. Nekoji su predlagali i kiretažu — pobačaj. Ali žena se nije dala pokolebati... I rodila je na vrijeme curicu, doduše uz neke poteškoće nosila i rodila. Onda četvrto, peto, šesto... Imam njijeme oporavilo i izraslo u prekrasnu, rumenu djevojčicu. Kadgod je gledam, uvijek uzdahnem: Bože moj, kolika bi šteta bila, da ovo dijete nije ugledalo Božjega svjetla!

Žena je odmah iza toga zanijela treće dijete, koje je bez ikakve poteškoće nosila i rodila, Onda četvrto, peto, šesto... Imam njihovu skupnu fotografiju, i kome je god pokažem, svatko oduševljeno uzvikne: »Ah, krasne li djece! Čija su?«

Eto dakle, šta nam veli život na onu ispriku mnogih žena. A sigurno bi i mnogi čitatelji mogli pripovijedati sličnih slučajeva. Iz ovoga se jasno vidi, da je Bog jedini gospodar života i smrti, a ne čovjek, makar bio i najučeniji specijalist. Naravski, gdjekoja žena postane žrtva svoga materinskog poziva i nastrada u porodu. Ali i mnogi svećenik i liječnik i vojnik nastrada u svome pozivu. Pa ipak im ne smijemo savjetovati, da ne vrše svojih dužnosti, nego baš obratno. Oni su dužni ostati na svome mjestu, makar i uz

cijenu svoga života. Tako se i žena ne smije protuprirodno čuvati od rađanja djece, makar se pri tome izvrgla pogibelji, da nastrada, jer na koncu konca, materinski je poziv pun opasnosti.

Stoga, ženo, koja provodiš bračni život, nemoj se iznevjeriti svome materinskom pozivu, pa ćeš primiti od Boga vječnu krunu na nebesima, jer davno je rekao Bog za udate žene: »*Žena će se spasiti rađanjem djece, ako ostane u vjeri i ljubavi.*«[3]

38

OBITELJSKA ZAGONETKA

Prije tridesetak godina bio sam jednog dana na putovanju. Sa mnom u odjeljku sjedio je neki gospodin, s kojim zametnem razgovor. Domala saznam, da je advokat iz Bačke, naš »Švabo« i korjeniti katolik. Stoga povedemo razgovor o Katoličkoj akciji — i malo zatim o problemu djece u našim obiteljima. Među ostalim reče mi moj suputnik:

— Ja sam već dugo godina advokat i bavim se najviše građanskim parnicama. Zato moram vrlo često dijeliti baštinu među braćom i sestrama. I sada ću vam postaviti jedno pitanje. Šta mislite, kad je lakše razdijeliti: ako ima puno braće i sestara, recimo dvanaestero, ili ako ih je samo dvoje, troje?

— Pa to je barem jasno! odgovorim ja. Mnogo je lakše razdijeliti, ako ih je malo, na primjer dvoje, nego ako ih je dvanaestero. Ali moj suputnik zadrma glavom i reče:

— Velečasni, ja ću vam iz spisa svoje kancelarije dokazati, da je baš obratno. Redovito smo puno lakše dijelili, kad je bilo mnogo braće i sestara. A kad ih je bilo samo dvoje, parnica se obično mnogo dulje otegla. Uvijek su izbijali novi nesporazumi i svađe.

Te su advokatove riječi bile za mene prava zagonetka. Stoga, kad sam se vratio kući, zavirim u razne knjige, da vidim šta o tome vele drugi pametni ljudi. Ima li taj advokat pravo? Ali listajući po knjigama naiđem na novu zagonetku. Naime, našao sam zanimljiv popis raznih velikana ljudskog roda, iz kojeg je bilo jasno, da su skoro svi velikani potekli iz obitelji s mnogobrojnom djecom. Evo na primjer:

Jedan od najvećih svetaca 19. stoljeća bio je svakako Klemens Hofbauer († 1820), kojeg su još za života zvali apostolom i ocem siromaha. Taj se čovjek neslomljivom energijom probijao kroz život, što nam pokazuju slijedeći podaci: od 16—19. godine pekarski

šegrt — zatim samostanski sluga — onda pustinjak — radnik — kalfa — slušatelj visoke škole u Beču — svećenik — redovnik... A rodio se kao dvanaesto dijete u mnogobrojnoj obitelji.

Da spomenemo samo još nekoliko slavnih imena iz redova svetaca Božjih. O svakom tom svecu napisane debele knjige, ali mi ćemo radi kratkoće staviti samo njegovo ime i do imena broj braće i sestara: sveta Katarina Sienska 25 — sveti Ignacije Lojolski 13 — sveti Vinko Fererski 8 — sveti Vinko Paulski 6 — sveta Angela Merici 8 — sveta Mala Terezija 9, itd.

A isto je tako i s ostalim velikanima na kulturnom i političkom polju. Da ih spomenemo samo nekoliko: Osovina, oko koje se kreće moderna glazba, jest slavni Sebastijan Bach 12 — genijalni predsjednik Sjevernoameričkih Država Benjamin Franklin 17 — najveći njemački slikar Dürer 18 — glasoviti švicarski pisac Alban Stolz 17 — nedostiživi dramatičar Shakespeare 8 — Napoleon Veliki 13, itd.

Iz ovoga se jasno vidi, da se velikani redovito javljaju u obiteljima s mnogo djece. A to je za nas nova zagonetka, jer čovjek bi očekivao, da će jedinac lakše postati velikan, nego dijete iz mnogobrojne obitelji, pošto ga roditelji mogu lakše školati i puno mu više pažnje posvetiti, nego oni s mnogobrojnom djecom. Ali eto, život veli, da nije tako!

I sada nastaje pitanje: odakle to dolazi? Ima tome više razloga. Navest ćemo samo jedan. — Svako dijete ima svojih želja i željica, bilo ono iz mnogobrojne ili malobrojne obitelji. Samo je razlika u tome, što se jedincu može skoro svaka želja ispuniti, jer mu roditelji nisu opterećeni mnogom djecom, pa imaju odakle.

Zato vidimo na svakom koraku, kako roditelji maze jedinca. Još dok je malen, upravo ga zatrpavaju raznim, često puta skupim igračkama i slatkišima. A kad malo odraste, kupuju svome mazi bicikl, fotoaparat, gumene čamce, skupe sanjke itd.

Sve to ne može biti u obitelji s mnogobrojnom djecom. Stoga se ova djeca moraju već od malih nogu priviknuti na odricanje i disciplinu, a često puta i na oskudicu. To je razlog, da su poslije u životu puno otpornija od razmaženih jedinaca.

Time je riješena i naša zagonetka, zašto se velikani redovito rađaju u obiteljima s mnogobrojnom djecom. Isto je tako razumljivo, da je naš advokat lakše razdijelio baštinu među djecom iz takvih obitelji, jer ta su djeca od malih nogu naučena na odricanje, stegu i popustljivost, pa je dioba obično išla kao namazana.

Naravski nitko ne tvrdi, da će svaki jedinac biti propalica u životu, i da će sva djeca iz mnogobrojne obitelji postati kakvi velikani. Ali ostaje životna istina, da su ova djeca redovito sposobnija za život. Stoga i Otac nebeski milim okom gleda na obitelj s mnogo djece i ovako kliče u Svetom pismu: »*O kako je lijepo i ugodno, kad braća stanuju zajedno!*« Onda uspoređuje svako dijete s mirisnom kapljicom svetog ulja, kojim je bio pomazan veliki svećenik Aron, i s blistavom kapljicom rose na čarobnoj gori Hermonu, pa ovako kliče: »*To je kao dragocjeno ulje na glavi Aronovoj, što kaplje na skut njegove haljine. I kao rosa hermonska što pada na gore sionske!*«[1]

39

RAZOČARANA

Bila je to vrlo dobra, još mlada katolička majka, koja je savjesno ispunjavala sve svoje dužnosti i prema mužu i prema djeci. Imala je tri sina gimnazijalca, kao tri zlate jabuke, i jednu curicu. Jednoga dana posjetim je s njezinim bratom, koji je bio svećenik. Brzo dođe razgovor o njezinoj obitelji, i ja joj pohvalim sinove, koji su bili vrlo aktivni u omladinskom katoličkom pokretu.

— Ali nije baš sve onako, kako sam si ja u mladosti zamišljala, odgovori žena. Da vam pravo kažem, ja sam se razočarala.

— U čemu to? zapitam ja.

— U cijelom bračnom i obiteljskom životu. Evo na primjer, da ostanemo kod djece. Ja sam uložila svoju mladost i svoj život u njihov kršćanski odgoj. I očekivala sam obilan plod svoga truda. Međutim, vidim kod njih toliko neposlušnosti, prkosa, lijenosti i drugih mana. Bojim se za njihovu budućnost . . .

Iz njezinih riječi izbijala je neka klonulost i malodušnost. Kao da je htjela reći: Čemu tolika briga i trud, kad i onako nema velike koristi! — Sada se umiješa u razgovor njezin brat:

— Nemoj tako, Vikice, nemoj! Tebi je dobro poznata ona priča Isusova o sijaču. U toj priči veli Spasitelj, da je »*riječ Božja kao sjeme*«.[1] A je li ikada tko vidio, da sjeme donese odmah plod, čim se posije? Nikada! Nego valja ga najprije baciti u zemlju, gdje mora dugo vremena ležati, dok nikne. A gdjekoje zrno ni ne nikne, nego propane. Zatim mora rasti, pa cvjetati i zametati se, sazrijevati itd. Sve to ide polako. I možda se onaj, koji je posijao, naleži u grobu, dok sjeme donese plod.

— Tako je to sa sjemenom zemaljskim, nastavi brat joj svećenik. A Spasitelj nas uči, da je isto tako i s Božjim naukom, što ga mi svećenici i vi majke sijemo u nježna djetinja srca. Prema tome, naša je dužnost, da revno i s velikom ustrpljivošću sijemo, i sve to zalijevamo poniznom i pobožnom molitvom. A kad će to sjeme

niknuti i donijeti plod, to stoji u rukama Božjim. Možda ćemo se naležati u grobu a jedno će se naše dijete, u stisci života, sjetiti koje istine Božje, što smo je davno posijali u njegovo srce... I to će ga spasiti. Evo na primjer, što nam pripovijeda svećenik, koji je bio duhovnik u kaznionici.

— Neki dječak imao je vrlo dobru i pobožnu majku, koja ga je brižno i u strahu Božjem odgojila. Ali kasnije pođe zlim putem. Padao je sve dublje i dublje, dok naposljetku nije dospio u zatvor. U tom zatvoru bila je lijepa kapelica, u kojoj je onaj duhovnik svake nedjelje služio svetu misu i propovijedao. Onaj mladić, veli duhovnik, dolazio je doduše svake nedjelje k svetoj misi. Ali nije nikada pokazao ni najmanjeg znaka kakve pobožnosti, sabranosti ili skrušenja. Tako sve do jedne nedjelje... Te nedjelje opazim kod propovijedi, kako se mladić najedanput trgnuo... A malo kasnije vidim, da mu teku suze niz lice.

Iza svete mise, veli duhovnik, posjetim ga i zatečem, kako plače.

— Zašto plačete? upita ga svećenik.

— Velečasni, ja sam mnogo sagriješio, odgovori kažnjenik kroz suze.

— Pa svi smo grešnici. A šta vas je potaklo, da se kajete za svoje grijehe?

— Onaj crkveni pod u vašoj kapelici.

— Crkveni pod?! začudi se svećenik. A kako to?

— Evo kako. Ja sam doduše dolazio svake nedjelje na vašu misu. Ali to nisam činio iz kakve pobožnosti, jer sam davno izgubio svaku vjeru, nego samo iz dosade, da promijenim prostoriju. Ali danas sam se slučajno zagledao u pod vaše kapelice. I opazio sam, da se pod u našoj župnoj crkvi, gdje sam se rodio i odrastao, sastoji od posve istih pločica, jednake boje i šåre, kao ovaj ovdje. I ta mi je sitnica zaokupila cijelu dušu... Sjetio sam se, kako sam kao dječak, prije dvadesetak godina, svake nedjelje stajao na tom podu, a iza mene je klečala naša dobra pokojna mama, i molila se za sve nas... Želim se vratiti na put koji mi je pokazala mama. Onda se skrušeno ispovjedio i postao posve drugi čovjek.

Stoga, Vikice, gore glavu, pa nastavi s kršćanskim odgojem svoje djece. Naravski, pri tome moramo uvijek imati na pameti, da će sav naš trud, bez molitve i pomoći Božje, biti uzaludan, jer kaže Duh Sveti: »*Niti je onaj, što, koji sadi, ni onaj, koji zalijeva, nego Bog, koji daje da raste.*«[2]

40

OD ČEGA ONE BOLUJU?

Poznavao sam vrlo dobro gospođu, koja je rodila dvoje djece a onda — prema današnjoj modi — devet godina nije htjela rađati. A bila je tanka zdravlja, suhonjava i blijeda. Osim toga, patila je često od živčanih i srčanih napadaja, radi čega je njezin muž morao mnogo trpiti.

Poslije su oni premješteni nekud daleko, i tako smo se rastali. — Iza nekoliko godina sretnem opet tu gospođu. Kad mi se javila, jedva sam je prepoznao jer preda mnom je stajala jaka, rumena žena koja je upravo pucala od zdravlja. Tome sam se vrlo iznenadio i upitam je:

— Odakle vam, gospođo, to zdravlje i rumenilo? Pa vi ste bila tako slabušna.

— Opet sam rodila, velečasni, odgovori ona i dijete mi je povratilo zdravlje.

A njezin muž, moj školski drug, inače pravnik i vrlo dobar kršćanin, rekao mi je kasnije: »Kad god budeš govorio o takozvanoj ‚bijeloj kugi' navedi i slučaj moje žene. Ona je dokaz da ženi ne škodi rađanje, nego baš obratno, djeca učvršćuju njezino zdravlje. Jer rađanje je prirodna posljedica bračnog života, a priroda nagrađuje svakog koji živi po njezinim zakonima.«

Da je zaista tako, mogli bismo potvrditi tisućama primjera, kojima vrvi život oko nas. Evo na primjer, koliko žena živi u našoj sredini koje su rodile po osmero, desetero i četrnaestero djece, pa ipak su dočekale duboku starost od 70, 80, 90 i više godina. Da ne idem daleko, moja majka je rodila trinaestero djece, a živjela je 93 godine. Ove nam starice dokazuju, da rađanje ne škodi zdravlju žene, nego baš obratno.

A to nam potvrđuju i liječnici svjetskoga glasa. Svi oni u jedan glas tvrde, da čuvanje od djece škodi zdravlju žene daleko više, nego

rađanje, jer veliki postotak ženskih bolesti stoji u vezi sa zloporabom bračnog života. A jedan je od njih u svojoj dugogodišnjoj liječničkoj praksi došao do zaključka, da udate žene »ne boluju od djece, koju su rodile, nego od djece, koju nisu rodile«. A tako to i mora biti, jer »priroda se, veli slavni Pestalozzi, prije ili kasnije, ali sigurno i uvijek, osvećuje čovjeku, koji radi proti njoj«. Tako se osvećuje i svakoj ženi koja se protuprirodno čuva od djece.

Naravski, rađanje je uvijek skopčano s velikim žrtvama, mukama i bolovima. To je kazna za istočni grijeh, jer odmah iza grijeha reče Bog ženi: »*U bolovima rađat ćeš djecu!*«[1] Ali majka mora imati na pameti i one druge riječi Božje: »*Žena kad rađa, trpi bolove. Ali kad rodi dijete, ne sjeća se više muke, od radosti što se rodio čovjek na svijet*«.[2]

Stoga ženo, izvrši svoj poziv i rađaj djecu prema prirodnom zakonu i Božjoj uredbi. To će te doduše stajati mnogo muke i žrtava, ali ne boj se! Bog će već ovdje na zemlji sve tvoje materinske muke pretvoriti u radost i veselje. A jednom će tvoje materinstvo nagraditi vječnom krunom na nebesima, u kojoj će tvoja djeca blistati kao najljepši nebeski dragulji.

41

BOŽJI BERIĆET

Sjećam se dobro večere u svojoj roditeljskoj kući kad mi je bilo oko osam godina. Starije su sestre donijele zdjelu s večerom i postavile na takozvanu sofru, jer onda nije bilo stolova u Bosni. Mi djeca, a bilo nas je onda jedanaestero, posjedasmo na pod oko sofre. A mati je izmolila s nama jedan Očenaš i Zdravomariju »za sveti berićet Božji«, kako je ona uvijek govorila.

Berićet je turska riječ, a evo šta znači. Kad čovjek ima nečega vrlo malo, recimo jela, i boji se, da neće biti dosta, a ipak se nasiti i možda još preostane, onda se u Bosni veli: »Dao je Bog svoj berićet!« Prema tome, ta riječ znači po prilici kao hrvatski »Božji blagoslov«.

Dakle, kad smo svršili molitvu »za sveti berićet Božji«, prihvatismo za drvene kašike, pa udri po zdjeli... Iza desetak minuta najmlađa sestra spusti kašiku na sofru — najela se! Iza nekoliko minuta spusti se i druga kašika, onda treća i tako redom. Na koncu ostavismo svi kašike — siti!

Sada nam je mati rekla nekoliko riječi, kojih neću nikada zaboraviti. »Vidite djeco, rekla nam je ona, šta radi sveti berićet i blagoslov Božji! Ja sam danas spremila vrlo mršavu večeru, jer sam imala drugih poslova preko glave. I sve sam se bojala, da ćete ostati gladni. A eto, Bog je dao svoj berićet, svi se nasitili i još je ostalo, da bi moglo dvoje večerati. Zato nemojte nikad zaboraviti molitve kod jela, jer bez Božjeg blagoslova nećete nikad izaći na kraj. A s Božjim blagoslovom i malo će vam biti dosta«.

O tom Božjem berićetu i blagoslovu govori Sveto pismo na mnogim stranicama. Evo na primjer: Jednog se dana skupilo oko Isusa nekoliko hiljada ljudi, da slušaju njegov božanski nauk. A bilo je to u pustinji, daleko od svakog naselja. Ljudi su veoma ogladnili, jer su tri dana išli za Isusom i potrošili sve rezerve hra-

ne. Samo su još apostoli imali sedam kruhova. Ali šta je to za toliku množinu ljudi! Isus je ipak te kruhove blagoslovio, prelomio i dao apostolima da razdijele među narod. I gle čuda! *»Svi jedoše i svi* se nasitiše. *I skupiše sedam punih košara komada, što preteče«* od onoga kruha.[1]

Naravski, ovo je bilo veliko i očigledno čudo Božje. A ona večera u mojoj roditeljskoj kući nije bila nikakvo čudo. Ali Bog je svemoguć. On može i bez čuda učiniti, da čovjek na čudesni način podmiri sve svoje potrebe i s malom zalihom hrane, ili s malom plaćom. A to on čini osobito u obiteljima s mnogobrojnom djecom. Koliko sam puta u svom životu sreo oca kršćanina, koji ima male prihode, a punu kuću djece. I baš nedavno pitam jednog takvog oca:

— Pa kako ti izlaziš na kraj s tolikom djecom?

— Eto, velečasni, smiješi se on, izlazim, ne znam ni ja, kako. Često sam puta, kad primim plaću, u sto briga. Treba jednom djetetu kupiti cipele, drugom kaput, trećem školske knjige — a onda tu je žena, tu sam ja . . . Nekakvih sto briga! I kakogod računam, ne mogu sve podmiriti da imam triput veću plaću. Pa ipak na koncu sve se podmiri, ne znam ni ja, kako. Blagoslov Božji, velečasni, ili kako vi Bošnjaci kažete: Božji berićet!

Ovim blagoslovom potvrđuje dragi Bog one riječi Isusove: *»Nemojte se previše tjeskobno brinuti i govoriti: šta ćemo jesti, ili šta ćemo piti, ili u što ćemo se obući? Jer zna Otac vaš nebeski, da vam sve to treba. Nego tražite najprije kraljevstvo Božje i njegovu pravdu, pa će vam se sve ovo dodati.«*[2] Zato nam prorok David sa svetim Petrom dovikuje: *»Svu svoju brigu baci na Gospodina, i on će te hraniti, jer on vodi brigu o vama!«*[3]

42

KUĆNI LIJEK

U nekoj obitelji bilo je dvoje djece, braco i seka. Jednog dana dođe im u posjet stara tetka. I dok je ona razgovarala s ukućanima, braco se u kutu bez prestanka svađao sa sekom. Na koncu je to tetki dodijalo, pa ga ukori:

— Braco, pusti seku na miru! Zašto se s njom bez prestanka svađaš?

— Ali, teto, odgovori mali bezazleno, mi se ne svađamo, nego se igramo mame i tate.

Ovaj je mali i nehotice odao kućnu tajnu. Naime, iz njegovih se riječi vidi, da su se njihovi roditelji uvijek svađali. To su djeca svaki dan gledala i slušala, pa na koncu mislila, da tako i mora biti između mame i tate.

Mogli bismo sada opisati na tisuće takovih brakova, ali to nije potrebno, jer ih svaki dan gledamo dosta oko sebe. Mjesto toga postavit ćemo jedno pitanje: Ima li tome lijeka? Narod u Bosni veli, da je Bog ostavio lijek za svaku bolest, samo mi ne znamo, gdje se nalazi. Međutim, sveci su Božji pronašli davno lijek i za takove brakove. Evo na primjer, šta pripovijeda sveti Augustin o svojoj majci svetoj Monici.

Njegov otac Patricije bio je poganin i čovjek vrlo nagle ćudi. Za svaku se sitnicu znao upravo razbjesniti. »I koliko se ja sjećam, piše Augustin, u našem susjedstvu nije bilo na daleko tako ljuta i srdita čovjeka. I čudnovato, nastavlja Augustin, skoro sve žene u susjedstvu živjele su u vječitim svađama sa svojim muževina, a na nekojima vidjele se i modrice . . . Međutim moja je majka uvijek uspijevala, da sačuva harmoniju u braku, a o modricama ni govora, premda je otac bio upravo surove naravi«.

A kako je ona to postigla? »Evo kako, odgovara Augustin. Kad je došlo do kakve nesuglasice i otac planuo, majka je uvijek strpljivo šutila i mirno slušala njegove ispade. Istom, kad se bura

stišala, možda sutradan, a koji put i prekosutra, mirno ga je opomenula radi njegove naglosti i uvreda. A otac je onda rado primio taj ukor«.

Evo dakle lijeka za takove brakove: strpljivo š u t i t i , kad dođe do kakvog nesporazuma. Moja je majka, veli sveti Augustin, svim ženama preporučila taj kućni lijek. Nekoje su poslušale, i brzo je nestalo modrica s njihova lica.

A što vrijedi za ženu, vrijedi — možda još više — i za muževe. Jer ženski je jezik okretniji i muževi ga mogu samo strpljivom šutnjom umiriti. Evo, na primjer, šta mi pripovijeda stari svećenik kojega poznam od mladih dana. Njemu je godinama vodila kućanstvo njegova starija sestra. I nju sam vrlo dobro poznavao. Bila je to veoma pobožna žena, odana svim srcem Bogu i Crkvi. A toga svog brata nježno je ljubila i dala bi za njega što se ono kaže — krvi ispod vrata. Ali imala je jednu manu, koje se nikako nije mogla otresti. Kad bi u kući došlo do kakvog nesporazuma, jezik joj je proradio za četiri jezika, pa nikad kraja. I svećenik je s njom u takovim časovima teško izlazio na kraj.

Jedne nedjelje — priča mi on — propovijedam ja u crkvi baš o toj temi. I usred propovijedi nešto mi šapne u srcu: A zašto se ti tako ne vladaš u svojoj obitelji? Ja sam upamtio taj glas i počeo istog dana s tom taktikom. Čim sam vidio, da će doći do prepirke, ušutio sam i strpljivo slušao, dok se ona ne izgovori. I od onda vlada mir u mojoj kući. A to je i posve prirodno, završava svećenik. Jer ako jedna strana ušuti, druga će kao prazan mlin tandrkati još minut-dva i brzo ušutiti.

A sada evo, šta veli Gospodin Bog o tom kućnom lijeku: »*Netko šuti*« veli Sveto pismo, *jer je nijem od prirode, a drugi šuti, jer zna, kad je zgodno vrijeme*« da se šuti ili da se govori. A za govor je najnezgodnije vrijeme, kad izbije kakav nesporazum u obitelji. Tada će »*mudar čovjek* — nastavlja Sveto pismo — *šutiti do zgodnog časa*«.[1]

Možda će sada netko reći: Eh, lako je kazati, šuti! Ali to je često puta vrlo teško. Točno, tako je! Ne ide to bez Božje pomoći. Zato treba moliti Boga, da pogodimo pravi čas, kad treba govoriti, a kada treba zašutiti. Onaj mi je stari svećenik preporučio, da svako jutro zazovem Blaženu Gospu u pomoć onim zazivom iz litanija: »Majko dobrog savjeta, ti me danas savjetuj, kako ću se vladati prema svojim ukućanima i prema drugim ljudima, s kojima ću danas doći u doticaj!« A Bog i Blažena Gospa priskočit će u pomoć i sačuvati mir u našoj obitelji.

43

NAJLJEPŠA ŽRTVA RODITELJA

Kad je Blažena Gospa bila u nježnoj djetinjoj dobi, pokuca Duha Sveti na njezino srce i pozove je, da se potpuno posveti njegovoj službi u hramu. I kao da mu je bilo teško čekati na taj čas, poče joj ovako šaptati:

Ustani prijateljice moja,
Požuri se Golubice moja, i dođi!

Na polju je procvalo cvijeće,
Čuje se grgutanje grlice u našoj zemlji,
I slatko mirišu vinogradi u cvatu!

Ustani prijateljica moja, lijepa moja,
I dođi![1]

Kad su Gospini roditelji saznali za ovaj nježni poziv Duha Svetoga, nisu ni časa oklijevali, nego odvedoše Malu Gospu u jerusalemski hram, da se ondje potpuno posveti molitvi, razmatranju i radu za ures bogoslužnih predmeta. Vratiše se kući sami, bez Male Gospe... To je svakako bila velika žrtva, koju oni prikazaše dragom Bogu.

Stanimo malo kod ove žrtve. — Kadgod promatram ovo otajstvo iz Gospina života, priča mi jedan stari svećenik, uvijek se sjetim davne zgode iz svoga života. Kad mi je bilo desetak godina, veli svećenik, odvede me majka u daleki grad, i ostavi ondje u sjemeništu, da se učenjem i molitvom spremam za svećeničko zvanje. Sjećam se našeg rastanka, kao da je to jučer bilo. Mati me je zagrlila i briznula u plač, a ja sam još više plakao. Dugo smo ostali tako zagrljeni i jedva smo se rastavili. I cijele slijedeće godine plakala je ona kod kuće za mnom, a ja u tuđini za njom.

Tako to biva, kad se roditelji moraju rastati od svoga djeteta. Stoga su, bez ikakve dvojbe, i Gospini roditelji plakali, kad su pošli kući bez One, koja je bila najljepše i najmilije dijete, što je ikad živjelo ovdje na zemlji. Te suze nisu umanjile njihova dara Gospodinu, nego su bile samo znak, kako je velika ta žrtva.

Sličnu žrtvu traži Spasitelj koji put i od katoličkih roditelja. Često puta uniđe on nečujno u ovu ili onu obitelj, pa tiho pokuca na vrata, govoreći one riječi Svetog pisma:

— *Evo stojim pred vratima i kucam.*[2]

— Tko je? pitaju oni iznutra. Što hoćeš?

— Ja sam Krist, šapne glas s onu stranu vrata. Molim, da mi darujete onu kćerku — možda najdražu roditeljima — neka mi se potpuno posveti u samostanu. Ili traži, da mu daruju kojeg sina za svećenika, redovnika, misionara.

A šta na to oni iznutra? Mnogi se spremno odazovu tome kucanju, i daju velikodušno sve, što Bog od njih traži. Tako je na primer obitelj Alaupović iz bosanskog gradića Busovače darovala Bogu dva svećenika i jednog redovnika. Srednji od njih postao je nadbiskup. A obitelj Mutić iz Vareša dala je Bogu tri uzorna redovnika i dvije redovnice. Isto tako čuvena obitelj Čekada, dala je Bogu tri brata svećenika, od kojih je jedan biskup. A mogli bi navesti još mnogo takvih obitelji.

Ali, na žalost, događa se često puta, da kršćanski roditelji izbace Krista iz svoje kuće i zatvore pred njim vrata. »Ne dam ja, veli otac i majka, da se moje dijete živo zakopa u grob i gnjije po samostanima. Ili da se kao župnik povlači po selendrama, gdje svaka hulja može pljunuti na njega. Jok valaj!«

I Krist mora postiđen, poput otjeranog prosjaka, izaći iz njihove obitelji.

Zamislite se malo roditelji, što to znači: otjerati Boga iz svoje kuće i začepiti uši, kad on kuca na vrata. On doduše nikoga ne sili na tu žrtvu, nego samo savjetuje i moli. Ali ako mi budemo škrti prema njemu, bit će i On škrt prema nama, jer »*kakvom mjerom mjerite,* veli On u svetom evanđelju, *onakovom će se i vama odmjeriti*«.[3] A teško nama, ako nam Bog uskrati svoju milost!

Imajte ovo na pameti kršćanski roditelji, sinovi i kćeri. Možda će Krist jednog dana pokucati i na vrata vaše obitelji, pa tihim šapatom zamoliti od vas sličnu žrtvu, kakvu je zatražio od Male Gospe i njezinih roditelja. Pa »*kad čujete njegov glas, ne budite tvrda srca*«[4] i nemojte začepiti svojih ušiju. »*Onda će i njegove uši,* veli prorok, *biti uvijek otvorene, da čuje i usliša vaše molitve.*«[5]

44

OCA PO GUBICI!

Glasoviti grčki filozof Diogen nije imao, štono se kaže, dlake na jeziku. Svakom je otkresao u brk, što ga pripada. Jednog je dana šetao ulicama glavnog grada Atene. A za njim se natisnuo neki deran i počeo ga na sve moguće načine ismjehivati i dobacivati mu najprostije riječi. Diogen je na sve to šutio i mirno išao dalje.

Ali još isti dan se raspita, čiji je taj dječak. Kad je saznao, potraži mu oca. Nađe ga u jednom većem veselom društvu, i pred svima odvali mu pljusku po zubima govoreći: »Pravedno je, da oca udarim po gubici radi bestidnih riječi njegova sina!« Ovom pljuskom htio je taj originalni filozof da rekne: Roditelji su najviše krivi, ako su im djeca raspuštena i neodgojena.

To je bilo prije dvije tisuće i dvjesto godina. A evo, šta mi je nedavno pripovijedao jedan svećenik. Neki dan, veli on, idem ja nekuda za svojim poslom. A s druge strane ulice stoji majka s dječakom od svojih osam godina. Kad je dječak ugledao mene, poče mi se glasno rugati i dobacivati pogrdne riječi. Mamica je na sve to šutila, i to me je najviše revoltiralo. Zato polako, kao da ništa ne čujem, pređem na drugu stranu ulice i opalim dječaku šamarčić, naravski pazeći, da ne bude prejak. Na to majka poče protestirati... Ali su prisutni građani držali sa mnom i glasno govorili: »Trebao je njoj privezati pljusku, kad ne mari za odgoj svoga djeteta«.

Dakle ne samo u doba Diogenovo, nego i danas, potežu ljudi roditelje na odgovornost radi rđavog ponašanja njihove djece. I to punim pravom! Jer ako su djeca pokvarena i nepristojna, to je redovito — ne kažem uvijek — znak, da su roditelji zanemarili odgoj svoje djece. A to je njihova prva i najveća dužnost. Na tu dužnost opominje roditelje i Gospodin Bog, često puta u Svetom pismu. »*Ako imaš djece, veli on, moraš ih odgajati i držati u stezi*

od malih nogu«.[1] I tu opomenu opetuje Bog u raznim varijacijama bez prestanka.

Zato roditelji moraju svaki dan ispitati svoju savjest, da li vrše tu veliku dužnost, i kako je vrše. Evo nekoliko pitanja za taj važni ispit: Jesam li prema djeci bio previše popustljiv, ili možda prestrog? — Jesam li ih privikavao na čednost, blagost, marljivost i druge kršćanske kreposti? — Jesam li budno pazio, s kim se druže, kamo odlaze, čim se zabavljaju, kakve knjige čitaju? — I što je glavno: Jesam li svojoj djeci u svemu prednjačio dobrim primjerom? Jer dobar je primjer roditelja najbolji odgoj ... I ako nađeš, da nešto nije u redu, pokaj se i obećaj dragom Bogu, da ćeš to ispraviti.

Naravski, sve to ne ide bez ponizne i ustrajne molitve, jer veli Bog: »*Bez mene ne možete činiti ništa!*«[2] Zato moraš svaki dan u pobožnoj molitvi preporučiti Ocu nebeskom i sebe i svoju djecu. Onda će dati Bog, da ih odgojiš sebi na diku, a njima na vječno spasenje.

45

KUHINJA I CRKVA

Kad su naši praroditelji u zemaljskom raju sagriješili, reče Bog Adamu: »*U znoju svoga lica jest ćeš kruh svoj*«.[1] I od toga časa počeo je mukotrpni rad čovjeka ovdje na zemlji. Ali baš u tom radu, ako se obavlja kako treba, leži veliki blagoslov Božji i naše vječno spasenje. Ima o tome krasna legenda.

Jednog je dana, veli ta pobožna priča, radio naš praotac u polju. Teškom je mukom krčio gusto trnje i korov sa zemlje. I kad se sav okupao u znoju, stade malo da odahne. Tako stojeći obazre se, i ugleda za sobom anđela Božjeg, koji je držao u ruci velik zlatan vrč i smiješio se Adamu. Kad je to Adam vidio, pomisli u sebi: To je predobri Otac nebeski poslao svoga anđela, da me na ovoj žegi okrijepi studenim napitkom — i pruži ruku za ovim vrčem. Ali se anđeo odmakne i reče mu:

— Nije me Bog poslao, da te napojim, nego da u ovaj zlatni vrč skupljam kapi tvoga znoja. Jer, zapamti dobro, Adame: Ako budeš svoj mukotrpni rad, iz ljubavi prema Bogu, obavljao marljivo i savjesno, onda ćeš za svaku kapljicu svoga znoja primiti vječnu plaću na nebesima. — I anđela nestade.

Ovo je samo pobožna legenda. Ali ako mi listamo po Svetom pismu i čitamo životopise svetaca i pravednika Božjih, vidjet ćemo, da je zaista tako. Eno, već na prvoj stranici Svetog pisma, kako smo čuli, veli Bog praocu Adamu: »*U znoju svoga lica jest ćeš kruh svoj*«. Dakle, Bog traži od čovjeka, da svaki zalogaj kruha pošteno zaradi svojim radom i trudom. A na drugom mjestu veli: »*Ptica je stvorena za lijet, a čovjek za rad*«.[2] Dakle, Bog je stvorio pticu da leti, zato joj je dao dva krila. A čovjeka je postavio na zemlju, da radi. Zato mu je dao dvije ruke, da njima pošteno zasluži svoj kruh.

Prema tome, volja je Božja, da čovjek radi. I ako mi, iz ljubavi prema Bogu obavljamo svoje poslove marljivo i savjesno, Bog će i

taj rad nagraditi vječnom plaćom na nebu, jer smo izvršili njegovu volju. Ovo su dobro znali svi sveci i pravednici Božji. Zato su se upravo natjecali, tko će marljivije, tko savjesnije i s više ljubavi obavljati svoje dnevne poslove. Evo na primjer, šta čitamo u životopisu svete Franjke Rimske († 1440).

Ona je bila udata žena sa šestero djece, i znala je često puta reći drugim ženama: »Za mene je kuhinja isto tako važna kao i crkva!« Zaista smione riječi, kojima se kuhinja izjednačuje s crkvom. Ali eto, jedna ih je svetica rekla! A htjela je ona ovim riječima kazati: Nije volja Božja, da ja cijeli dan klečim u crkvi i molim se Bogu. Ne, ne! Nego Bog traži od mene, da se kao žena i mati marljivo i savjesno brinem za muža i djecu, koju mi je darovao. Dakle: da kuham, perem, krpam... Stoga je za mene kuhinja isto tako važna kao i molitva. Jer ako svoje kućne poslove, iz ljubavi prema Bogu, obavljam kako treba, onda vršim njegovu volju isto tako, kao i kad se molim, pa ću i tim radom zaslužiti svoje vječno spasenje.

Stoga blago obitelji, u kojoj i muž i žena, i sinovi i kćeri slave Boga, ne samo svojim molitvama, nego i savjesnim vršenjem svojih dužnosti. Njihov će se dom pretvoriti u pravi hram Božji, u kojem se Otac nebeski slavi od jutra do mraka radom i molitvom — molitvom i radom. »*I moje će oči, veli Bog, biti bez prestanka upravljene na taj dom*«.[3]

46

NE BUDI RAK!

Davno je rekao sveti Franjo Saleški: »Više vrijedi jedan gram dobra primjera, nego čitava tona najboljih nauka i opomena«. Ovo vrijedi u prvom redu za roditelje. Jer mogu roditelji ne znam koliko savjetovati, opominjati i koriti svoju djecu, da budu dobra, ali ako im ne prednjače dobrim primjerom, bit će im sav trud uzaludan. Djeca neće poći za njihovim dobrim opomenama, nego za onim, što vide na njima.

Ova prastara istina poznata je svim narodima. A hrvatski je narod ovu životnu istinu zaodjenuo u duhovitu basnu, koju ćemo ovdje ispričati.

Općenito je mišljenje u narodu, da rakovi idu natraške. Zato se o čovjeku, koji nazaduje, bilo moralno bilo materijalno, obično veli: »Ide ko rak unatrag«. Ova je poslovica, veli priča, veoma vrijeđala i žalostila cijeli račji rod. Stoga jedan ugledni rak sazove sabor svih rakova, na kojem je održao ovaj govor:

— Gospođe i gospodo! Nama je već dodijalo, da se ljudi rugaju našemu rodu i vrijeđaju nas govoreći: »Idu ko rak unatrag!« Stoga je vrijeme, da jednom skinemo sa sebe tu sramotu i počnemo hodati kao i druge životinje, naprijed. A pošto smo mi stari rakovi već nesposobni za to, ja predlažem, da počnemo učiti našu djecu, kako se ide naprijed.

Sabor je s velikim odobravanjem i jednoglasno prihvatio taj prijedlog. Pa kad su se razišli svojim kućama, uze stari rak preda se malog račića i reče mu:

— Moj sinko, ljudi nam se bez prestanka rugaju, što idemo natraške. Mi moramo zbaciti sa sebe tu sramotu. Zato hajde, da te naučim, kako se ide unaprijed.

— A kako ću tata? upita mali.

— Evo ovako: pruži najprije prvu desnu nogu naprijed, onda prvu lijevu, zatim drugu desnu, za njom lijevu ... Mali pokuša. Ali uza sav napor išao je uvijek natrag. Stari ga je tako vježbao nekoliko sati, ali uzalud. Naposljetku se razljuti i poče ga mlatiti. No mali se pobuni i reče:

— Nemoj me tući, nego de, pokaži mi svojim nogama, kako se ide naprijed.

— Evo ovako, odgovori stari ljutito. Pa pruži naprijed prvu nogu, zatim drugu, onda treću ... i pođe, ali — unatrag. A mali, gledajući u oca, pođe za njim, naravski natraške. Stoga — završuje priča — rakovi i danas hodaju natraške, jer im njihovi roditelji nisu primjerom pokazali, kako se ide naprijed.

Ovo je samo basna, ali se u njoj krije velika životna istina, jer ovaj stari rak nije nitko drugi, nego otac i majka. Taj je rak poučavao riječima svoje dijete, šta mora raditi, da pođe naprijed. Ali mu je svojim hodanjem baš obratno pokazao: kako se ide unatrag. I mali račić nije pošao za njegovim poukama, nego za njegovim primjerom — unatrag!

Tako i mnogi roditelji poučavaju doduše i opominju svoju djecu, da budu dobra i čestita. Ali s druge strane svojim rđavim životom ne pokazuju djeci put naprijed, nego natrag. Tako na primjer, opominju djecu, da ne psuju, da se ne svađaju, da ne griješe bludno, da se mole Bogu ... A sami psuju, svađaju se, bludno griješe, ne mole se Bogu ... Pa šta se događa? Djeca redovito ne idu za onim, što su dobroga čuli od roditelja, nego za onim, što na njima vide. I tako — poput onog račića — pođu za njihovim rđavim primjerom u svoju propast.

Stoga roditelji, nemojte biti kao onaj stari rak, nego svoje opomene i savjete, što ih dajete djeci, potvrdite dobrim i kreposnim životom. Tako ćete spasiti i sebe i svoju djecu. Na to vas opominje i Spasitelj, koji kaže u svetom evanđelju, da morate biti kao »*svjetiljka, koja svijetli svim ukućanima*«.[1] I djeca će, gledajući svjetlost vašeg dobrog primjera poći za vama naprijed u život vječni.

47

TKO ĆE TE, MAJKO, UTJEŠITI?

Neki župnik pripovijeda nam ovu zgodu. Jednoga dana, iza prvog svjetskog rata, vozio se on željeznicom. Na nekoj postaji uniđe u vlak žena sa dva krasna dječaka. Na prvi pogled, veli župnik, moglo se opaziti, da ta žena puno pati. Ali s druge strane opažala se na njezinu licu velika smirenost i odanost u volju Božju. Iza kratkog vremena opazi on, da žena tiho miče usnicama. Dakle moli se Bogu. Kad je završila molitvu, reče joj svećenik:

— Oprostite, gospođo! Čini se, da vi puno patite.

— Jest, velečasni, mnogo trpim. Ali ne tužim se, jer mi je Bog dao predobru Majku, koja me bez prestanka tješi i pomaže mi, da lakše nosim svoj teški križ. Onda mu pokaže krunicu, koja je bila sakrivena u ruci pod kaputom, pa nastavi: Evo, velečasni, ovo je moja utjeha i okrepa. Svaki dan izmolim u čast Majke Božje sve tri krunice. Slavnu za svoga muža i dva starija sina, koji su sva trojica poginula u ratu. Molim nebesku Majku, da se jednom svi nađemo u vječnoj slavi, okupljeni oko Nje pred prijestoljem Božjim. — Radosnu krunicu izmolim za ova dva dječaka, da ih odgojim onako, kako je Gospa odgajala Malog Isusa u Nazaretu. — A žalosnu — sad joj se dvije krupne suze skliznuše niz lice — žalosnu krunicu izmolim za sebe, da mi Majka Žalosna pomogne nositi teški križ za dobro moje djece. I ne molim uzalud, velečasni, završi žena, Majka me nebeska bez prestanka tješi i krijepi.

— A tako i mora biti, doda župnik, jer je Ona »Utjeha žalosnih i Uzrok naše radosti«.

Ova je žena i nehotice održala dirljivu propovijed kršćanskim majkama. Mi ćemo dodati samo uvod toj propovijedi. — Cijeli ljudski rod mora trpiti, patiti i plakati. Ali dok drugi ljudi plaču samo na dva oka, dotle majka ne plače na dva, nego na toliko očiju koliko djece ima. Jer svaka suza, koja poteče iz djetinjeg oka, teče

i na majčino oko. Ako je dijete žalosno i ona je žalosna — ako je bolesno i ona je bolesna — ako dijete umre, ono više ne trpi, ali mati trpi i plače.

To vidimo na svakom koraku. Da navedem samo jednu takvu majku. Iza drugog svjetskog rata opazio sam u crkvi ženu, koja je uvijek, ljeti i zimi, nosila crne naočale. Jednog dana dođe u sakristiju, da naruči misu. Tada je upitam:

— Zašto vi, gospođo, nosite uvijek crne naočale?

— Jer slabo vidim, odgovori ona.

— A od čega vam je oslabio vid?

— Eeeeh, moj velečasni! Isplakala sam oči, jer su mi sva djeca nastradala u ratu.

A koliko takovih i sličnih majki ima na zemlji! Pa tko će te, majko, utješiti u tvojoj žalosti, tko će ti suze obrisati? Tko drugi, nego ona najveća Majka, koja je pod križem iskapila čašu materinskih bolova do dna. Njezina je žalost bila tako velika, da joj Crkva u svome bogoslužju dovikuje one riječi proroka Jeremije: »*Ne znam, s kim bih te mogao usporediti, kćeri sionska! Jer tvoja je bol velika poput mora!*«[1]

Stoga nitko na nebu i na zemlji, osim Oca nebeskog, ne razumije bolova majčina srca kao Ona. I nitko nije spremniji od Nje, da otare materinske suze. Ovo instinktivno osjećaju sve kršćanske majke, pa u svojim nevoljama prvi pogled dižu prema Blaženoj Gospi. Uniđite na primjer u baziliku Srca Isusova u Zagrebu, gdje se u predvorju nalazi krasni kip Žalosne Gospe s mrtvim Isusom na krilu. Taj kip nije skoro nikad sam, pred njim redovito kleči nekoliko žena. Došle su, da izjadaju Žalosnoj Gospi bolove svoga materinskog srca i da na njezinu krilu isplaču sve svoje suze. A Majka Žalosna plače zajedno s njima, i svojom blagom materinskom rukom miluje njihova zaplakana lica i ulijeva utjehu u slomljena srca.

48

NAJBOLJA BAŠTINA

Za vrijeme prvog svjetskog rata donijele su njemačke novine ovu vijest. Jedna protestantska majka, iz viših krugova, imala je dva sina na ruskom ratištu. Jednog dana dobije od starijeg sina pismo, u kojem među ostalim piše: »Ti si nas, draga majko, dala u svemu izobraziti i školovati. Mi danas govorimo više jezika, znamo računati, svirati, slikati, sastavljati govore... Hvala ti, majko, na tome! Samo nas jedno nisi naučila: moliti se Bogu. A to mi u ovom paklu, ovdje na fronti, teško osjećamo. Dok se drugi oko nas mole, i u molitvi nalaze snage i utjehe, da izdrže u ovim strahotama, dotle se mi ne molimo, jer nemamo smisla za molitvu, pošto nas od malih nogu nisi priučila molitvi. Kako smo mi ipak siromašni, uza svu našu izobrazbu! Siromašniji od onog zadnjeg nepismenog vojnika, koji se moli Bogu...«

Brzo iza toga — javljaju iste novine — dobije mati tužnu vijest, da su joj oba sina poginula. Kako je toj majci bilo pri duši, zna jedini Bog. Ona se osjećala velikim krivcem pred svojom pokojnom djecom. Stoga se nije mogla nigdje smiriti. Naposljetku nađe svoj mir u krilu katoličke Crkve, gdje se barem mogla moliti za svoje sinove i žalosnoj Gospi izjadati svoje materinsko srce, jer protestanti ne mole za pokojne, niti štuju Majku Božju.

Drago majko! Hoćeš li i ti, da te jednog dana optuže tvoja djeca, što nisu sretna? »Bože sačuvaj!« odgovaraš ti. Dobro! Ali onda ih moraš od najmanjih nogu priviknuti na molitvu, jer bez molitve čovjek ne može biti sretan ovdje na zemlji. Čuj, šta o tom vele sveci Božji. »Čovjek koji se ne moli, jest vojnik bez oružja — lađa bez kormila — riba bez vode — ptica bez krila!«

Zamisli se malo u ove riječi Božjih svetaca. Jesi li, na primjer, ikada vidjela pticu bez krila? Bože moj, kako je to jadno stvorenje! Skakuće sirotica po zemlji od nemila do nedraga. A kad na

nju navale neprijatelji, htjela bi da poleti u vis i uteče, ali ne može, nema krila. Digne se sirota nekoliko centimetara, da odmah iza toga lupi natrag o zemlju. Stoga brzo postaje plijen šumskih zvijeri.

Eto — vele sveci Božji — takovo bijedno stvorenje bit će i tvoje dijete, ako ga iz malena ne naučiš moliti, jer molitva je ono krilo, kojim se čovjek diže k Bogu, da od njega dobije pomoć i milost. To najbolje zna Duh Sveti, stoga nam opet i opet dovikuje: »*Molite se bez prestanka!*«[1] Zato upamti, majko, možeš ti svome djetetu, poput one majke, dati najveću izobrazbu, i možeš mu ostaviti iza sebe najveći imetak, ali ako ga nisi naučila moliti, nijesi mu ništa ostavila, jer će ono uza sve to biti nesretno i bijedno. I obratno! Ako si u njegovo srce ulila duh molitve, to će mu biti najbolja baština, makar mu ništa drugo iza sebe ne ostavila.

Evo, šta o toj baštini veli sveti Augustin. »Kasa je Božja neizmjerna i neiscrpiva. A gdje je ključ od te kase? pita se on, i odmah odgovara: Ima samo jedan ključ, a to je — molitva!« Da je zaista tako, uči nas sam Sin Božji, koji veli u svetom evanđelju: »*Molite i dat će vam se. Kucajte i otvorit će vam se!*«[2]

Dakle, majko, stavi u ruke svoje djece, već na svome krilu, taj zlatni ključ! Onda se ne boj za njih, makar ostali iza tebe ne znam kako siromašni. Jer taj će im ključ otvoriti sva vrata milosti i pomoći Božje.

49

NAD PONOROM

Imao čovjek sina jedinca, dječaka od svojih osam godina, kojeg je ljubio kao oko u glavi. Jednog dana pođe s njim na šetnju u obližnju planinu. Usput im se pridruži i susjed.

Kad su zašli u šumu, mali poče od grma do grma brati jagode, a oni su o nečem živahno debatirali. Tako šetajući zaustave se blizu ponora, koji je bio uzak, ali opasno dubok... Kadli na svoj užas opaze, kako s druge strane ponora ide dječak ravno prema bezdanu. Još korak-dva i survat će se dolje...

Sada se sve odigralo u trenutku. Otac je odmah shvatio situaciju. Naime, ako vikne iz svega grla, mali će se prepasti i trgnuti natrag. Tako bi ga spasio.

I zaista, otac se spremio da vikne, ali ga susjed poče zaustavljati: »Ne viči, prepast ćeš dijete!« No otac ga ne htjede poslušati, nego vikne što ga je glas nosio. Glas se razlijegne nad ponorom i mali se od straha trže. Žurno se okrene i poče odmicati od bezdana. Dječak je bio spasen!

A sada jedno pitanje:

— Tko je imao pravo, otac ili susjed?

— Svakako otac! odgovaraju svi ljudi zdrave pameti.

— Ali on je prestrašio dječaka!

— Neka je! Zato mu je spasio život. A to se isplati, jer bolje je pretrpiti malo straha, nego platiti glavom.

Sasvim točno! — Pa ipak ima mnogo ljudi, koji misle, da je bolje propasti, nego pretrpiti malo straha. Da navedemo samo jedan slučaj. — U jednoj katoličkoj obitelji, koju sam dobro poznavao, oboljela djevojčica od svojih 17 godina. Bolest se dugo otegla. Ali odmah na početku bilo je jasno, da tu nema pomoći. Na koncu i liječnici digoše ruke od nje.

Župnik je, po svojoj svećeničkoj dužnosti, obilazio bolesnicu. Tješio i nju i majku joj, kako je znao i mogao. Jednog dana natukne

majci, kako bi dobro bilo, da bolesnica primi svete sakramente. Ali mati ni da čuje. »Ne, ne, ne! Prepast će mi se jadno dijete!« Međutim, dani su odmicali, a bolest se pogoršavala. Svećenik je još nekoliko puta spomenuo svete sakramente, ali uzalud. Odgovor je bio uvijek isti: »Prepast će mi se jadno dijete!« Istom u zadnji čas pozvali su svećenika, ali je bilo prekasno.

A sada se vratimo onom dječaku. Kad je on lebdio nad ponorom, svi smo rekli, da je bolje pretrpiti malo straha, nego platiti glavom. — A kad nam u obitelji oboli koja draga osoba i lebdi na rubu vječnosti, pa bi mogla pasti i u ponor vječni, odakle nema spasenja, onda mnogi misle — kao na primjer ona majka — da je bolje i navijeke propasti, nego pretrpiti malo straha. Ima li tu logike?

Onaj je otac prestrašio svoga dječaka iz ljubavi. I ti si dužan, iz ljubavi, dovesti svome dragom bolesniku božanskog Spasitelja, da ga On u najtežim časovima života utješi i okrijepi, makar ga tim malo i prestrašio. Međutim, toga će straha odmah nestati, čim Spasitelj posjeti vašu obitelj, jer evo šta On veli: *»Mir svoj dajem vam! Neka se ne plaši vaše srce i neka se ne boji!*[1] *Tuga će se vaša okrenuti u radost!«*[2]

50

NJIHOVA LJUBAV IZA 30 GODINA

Kada sam bio u četvrtom razredu gimnazije, umro mi je otac. Mati je, naravski, gorko plakala. Stajao sam kraj nje i tješio je, kako sam znao i mogao. Ali ona je dalje plakala, jer je suza sama od sebe tekla. Zato sam je i dalje tješio. Na koncu mi ona šapne: »Pusti me, sinko, pusti, da plačem . . . Pa mi smo se sada daleko više ljubili, nega kad smo se uzeli«. A uzeli su se davno, prije tridesetak godina.

Ove majčine riječi zapamtio sam za cijeli život. I kad sam odrastao, puno sam o njima razmišljao. — Ono se obično misli i govori — i to uz razne šale i dosjetke na račun braka — da je vrhunac ljubavi: dan vjenčanja i nekoliko »medenih« mjeseci iza toga. A onda — vele — ljubav polako blijedi, jer je potiskuju bračni križevi i nesporazumi, obiteljske brige i jadi. Naposljetku, od one prve ljubavi ostane samo uspomena, čemer i jad. Ili kako mi reče jedan Bošnjak: »Iza one kašike meda moraš ispiti cijelo bure sirćeta!«

A eto, ova žena tvrdi, a ja joj moram vjerovati, da su se oni iza 30 godina braka daleko više ljubili, nego na početku, kad je ona bila lijepa kao vila, a on kao bor u planini. Kako je ona to postigla? Evo odgovora.

Duh Sveti kaže u Svetom pismu: *»Ako Gospodin ne gradi doma, uzalud se trude oni, koji ga grade«.*[1] Ove su riječi potpuno jasne. O braku i bračnoj ljubavi napisane su mnoge knjige u kojima se daju razni savjeti i upute za sretan brak. Međutim, mogu zaručnici i bračni drugovi prostudirati sve te knjige i poduzeti sve moguće, da im brak bude sretan, ali ako Gospodin ne priskoči svojom milošću u pomoć, sav će njihov trud biti uzaludan. Ovo nas uči sam Duh Sveti.

To je dobro znala ova žena, jer ju je Crkva, od najmanjih nogu, u tome poučila. Stoga je od prvoga dana poznanstva s budućim mužem zazivala Božji blagoslov na njihovu ljubav i budući brak. I tom je molitvom nastavila iza vjenčanja. U njezinoj se kući nije nikad završio dan bez zajedničke obiteljske krunice. — Sjećam se dobro ove zgode. Jedne večeri, kad sam već bio svećenik, izbiju k nama prijatelji »na prelo«. Prelo smo otvorili popularnom igrom »fildžana« i nastavili drugim obiteljskim igrama, koje su se otegle duboko u noć. Kad su prijatelji otišli, bilo je već oko pola noći, a mati će meni: »Ivica, hoćemo li krunicu izmoliti?« Dakle i u pola noći misli ona na zajedničku molitvu, koju te večeri nismo još obavili.

A nije ona ostala samo kod krunice, nego je svlačila Božji blagoslov na svoj brak i na svoju obitelj: svakdanjom svetom misom, revnim slušanjem riječi Božje i primanjem svetih sakramenata. A Otac je nebeski odgovarao svojom milošću na molitve svoje službenice i nije dopustio, da njihova ljubav izblijedi, nego ju je sve više učvršćivao. I eto, kad ih je smrt rastavila, ljubili su se daleko više, nego na početku.

Katolički zaručnici! Želite li i vi, da vaša ljubav nikad ne izblijedi, nego da sve više i više raste? Onda počnite i nastavite svoj brak molitvom i blagoslovom Božjim. »*A Bog svake milosti, on će vas usavršiti, utvrditi i okrijepiti*«[2] da na koncu, u času rastanka, bude vaša ljubav daleko jača, nego kad ste se kao mladenci uzeli.

SVEZAK

II

1

NOVOGODIŠNJA FANTAZIJA

Osvitala je Nova godina. Stari je svećenik vrlo rano ustao, jer će ovog jutra biti puno posla. Iza kratke jutarnje molitve klekne, da obavi svoje dnevno razmatranje. Ali, danas će razmatranje biti malo neobično.

Naime, jučer je primio od prijatelja kartu za Novu godinu. Na toj je karti s jedne strane bila naslikana nekakva baka, koja — sva pogrbljena i sa štapom u ruci — polako zalazi u tminu. To je stara godina! A s druge strane dopisnice pomalja se iz mora svjetla prekrasno dijete. Istom je progledalo u svijet i veselo se smiješi... Nova godina!

Naravski, sve je to pjesnička fantazija, jer niti je stara godina kakva baba, niti je Nova godina malo dijete. Ali svećenik je ostao kod te fantazije. Uzeo je, da je Nova godina zaista malo dijete, rođeno noćas točno u 12 sati. Ono leži pred njim u kolijevci i blaženo se smiješi u sretnu budućnost.

Klečeći u duhu kraj njegove kolijevke, starac je počeo razmatranje. Postavit će dva pitanja, što ih je još sinoć spremio, a vjera će mu odgovarati.

— Odakle je ovo dijete, prošapta svećenik, i čije je? Tko mu je otac?

— A tko bi drugi mogao biti, odgovori mu vjera, nego dragi Bog! Za njega veli Sveto pismo, da je »*Otac budućeg vremena, po kojem se naziva svako očinstvo na nebu i na zemlji*«.[1] Zato mu i kliče prorok David: »*Tvoj je dan i tvoja je noć! Ti si stvorio ljeto i proljeće.*«[2] Dakle, Bog je Otac svakog dana, svake minute i svake sekunde tvoga života. Njegov je očinski dar i ova Nova godina, koju si ti dočekao, a milijuni tvojih vršnjaka nisu je dočekali. Zato mu se od svega srca zahvali na tom daru...

Vjera polako ušuti, a svećenik se sjeti, šta je čitao o životu časnog starca s Kanarskih otoka, svetog Alfonza Rodrigueza († 1617). On je svakog jutra klekao na koljena i raskriljenih ruku izmolio »Tebe Boga hvalimo!« da se zahvali Ocu nebeskom, što je njegovom milošću dočekao novi dan.

Potaknut ovim primjerom dohvati svećenik sa stola brevijar i zanosno izmoli »Te Deum laudamus!« da se zahvali Ocu nebeskom na novoj godini u svom životu. Onda Mu obeća, da će svaki dan i svaku minutu te godine upotrijebiti, da njega proslavi, a sebe spasi,

Kad se tako do sita narazgovarao sa svojim Ocem nebeskim, bojažljivo postavi drugo pitanje:

— A kakva sudbina čeka ovo dijete u kolijevci, ovu novu godinu moga života? Šta će biti sa mnom u toj godini?

Šta će biti s tobom? ponovi vjera njegovo pitanje. To je dubokim tminama sakrito od ljudskih očiju. Ali dogodilo se ne znam što, kršćanin mora ostati spokojan i miran. Sjećaš li se onog dječaka u kolima, o kojem si često puta pripovijedao u crkvi...?

Svećenik se živo sjeti te pripovijesti o dječaku koji se sa svojim ocem vozio u kolima. Otac je čvrsto držao uzde u rukama i upravljao konjima, a mali je kraj njega bezbrižno sjedio. Međutim, dječak zamoli oca, da njemu dade uzde, pa da i on malo upravlja kolima. Otac mu ispuni želju i preda mu uzde.

Tko veseliji od maloga! Ponosno zapucketa bičem i poče ravnati konjima. Išlo je ko namazano! Ali najednom se pojave druga kola, koja su velikom brzinom jurila prema njima. Put je bio uzak, a s obje strane duboke grabe. Mali se prestraši i brzo preda uzde ocu: »Tata, sada ti upravljaj!«

To je bila ta pripovijest o dječaku u kolima. Dok je svećenik o tome razmišljao, vjera nastavi šaptati:

— I tvoja su se kola jutros otisnula u novu godinu. Šta ih čeka na tom putu, znade jedino Bog. Ili i nama je nešto poznato. Naime, da će tvoj životni put i ove godine biti posut, a možda i sav zatrpan križevima, velikim i malim. Tvoj će put i ove godine često puta voditi kraj dubokih provalija i raznih opasnosti za dušu i tijelo...

Svećenik se lecnu. Znao je on dobro, da su njegova »kolica« trošna i rasklimana — slab je on čovjek, vrlo slab!

— Ipak, ne boj se, ne boj se! poče ga vjera tješiti. Jer kraj tebe u kolima sjedi Otac nebeski, koji je, kako veli Spasitelj, *izbrojio i sve vlasi na tvojoj glavi, i ni jedna neće pasti bez njegove volje i znanja.*[3] Stoga mu reci s prorokom Davidom: »*Makar morao proći posred smrtne sjene, i makar se zemlja tresla, a brda rušila na dno mora, ne bojim se, jer si ti sa mnom!*«[4] Samo ti jedno savjetujem, završi vjera: nemoj poput onog dječaka čekati, dok dođe pogibelj i kušnja, nego odmah predaj uzde u svemoguće i sveznajuće ruke Oca nebeskog.

Svećenik posluša. Učini jedva zamjetljivu kretnju, kao da predaje uzde svojih životnih kola u ruke nevidljivoga Boga, i prošapta: »Evo Oče nebeski, ti ravnaj i ovom godinom moga života! Budi volja tvoja, kako na nebu tako i na zemlji!«

Meditacija je bila gotova. Starac se polako diže s klecala. Držeći se čvrsto za nevidljivu, ali svemoguću ruku Oca nebeskoga, prekorači prag nove godine. Iza pučke svete mise nije nitko od njega radosnije zapjevao: »Na tom mladom ljetu veselimo se!«

2

MIR NA ZEMLJI LJUDIMA

Početkom 17. stoljeća vodio se u srcu Evrope veliki rat, koji je trajao ravnih 30 godina. Zato se i zove tridesetogodišni rat. Napokon godine 1648. bio je sklopljen mir. Ta je vijest upravo elektrizirala ljude.

Čim je potpisan mirovni ugovor, ujahaše tekliči na brze konje i poletješe poput vihora od grada do grada, od sela do sela. Kamogod su došli, vikali su na sve strane: »Ljudi! Mir — mir — mir je sklopljen! Čujete li, imamo mir!« A ljudi su na to sklapali ruke i pobožno dizali prema nebu, zahvaljujući Bogu na tom daru. Drugi su plakali od ganuća, a treći su od veselja pjevali, skakali, plesali, ljubili se...

Ovo je samo mali primjer, koji nam pokazuje, koliko čovjek čezne za mirom. A to nije nikakvo čudo, jer mir je prvi uvjet, da čovjek bude sretan. Može čovjek biti ne znam kako bogat i ugledan, lijep i zdrav, ali ako nema mira u srcu, bit će uza sve to nesretan. Isto tako mir je prvi uvjet svake obiteljske sreće. Jer ako u jednoj obitelji nema mira, njihova će se kuća pretvoriti u pakao. A tako je i s narodima i državama. Bez mira ne može ni jedan narod biti zadovoljan i sretan.

To uviđa svaki čovjek zdrave pameti, u prvom redu današnja generacija, koju nemir razdire izvana i iznutra. Jer mi smo svjedoci, kako je davno nestalo mira među ljudima. Nemir se uvukao u dušu modernog čovjeka, nemir je zahvatio njegove obitelji, nemir je zavladao među narodima i državama. Svjedok je tome onaj strašni prvi svjetski rat, zatim malo iza toga drugi, još strašniji. I još se nismo ni oporavili od toga rata, a već se na mnogim točkama kugle zemaljske čuje potmula tutnjava trećeg rata s raketama i atomskim bombama. — Kad čovjek kršćanin danas o tome razmišlja, dođe mu da sklopi ruke i zavapi:

— Kriste, Kriste, udijeli već jednom pravi mir ispaćenom i nemirnom čovječanstvu!

— Pa ja sam davno — odgovara Spasitelj — već kod svoga rođenja donio s neba mir na zemlju. Zato sam odmah u Betlehemu poslao svoje anđele, da navijeste ljudima taj mir i zapjevaju: »*Slava Bogu na visini, i na zemlji mir ljudima!*«[1] A od onda pa do danas moja Crkva svaki dan u svim svetim misama, istim anđeoskim riječima, naviješta vam i donosi taj nebeski mir...

— Ali, Spasitelju, gdje je taj mir? pitaju ljudi. Mi ga nigdje ne vidimo, nego samo metež i nemir, koji prijeti, da nas sve uništi. Spasitelju, zašto nema mira na svijetu?

— Kad me pitate, reći ću vam, odgovara Krist. Čini se, da ste vi čuli samo drugi dio anđeoske pjesme: »Mir na zemlji ljudima!« A kao da ne čujete, ili nećete da čujete onog prvoga dijela: »Slava Bogu na visini!« O tome me ništa ne pitate... Pa ipak nisam ja badava naredio svojim anđelima, da zapjevaju najprije »Slava Bogu!« a onda istom »Mir ljudima!« Jer morate dobro upamtiti: ako želite, da se moj božanski mir spusti u vaša srca, u vaše obitelji i među vaše narode, prvi je uvjet, da najprije dade hvalu Bogu na visini, slaveći ga svojim molitvama i držeći njegove zapovijedi. A kako vi slavite Boga na visini...? Recite mi, ima li i jedne zapovijedi Božje koju niste popljuvali i grubo nogama pogazili?

Šta ćemo odgovoriti Kristu na ovo pitanje? Ništa! Moramo mukom zašutiti. Jer, zaista, grijesi modernog čovjeka nadilaze grijehe Sodome i Gomore, Babilona i pokvarenog Rima. Toga ne treba istom dokazivati, nego ćemo postaviti samo nekoliko pitanja. Da li se ikada na zemlji toliko psovalo, i je li se ikada ime Božje toliko pogrđivalo kao danas? Je li se ikada tako bludno griješilo kao danas? Da li se ikada toliko kralo i varalo kao danas? Je li se ikada toliko nevine djece pod majčinim srcem ubijalo kao danas? Nikada!

I onda vičemo: Gdje je taj mir, što ga je Krist donio na zemlju? Moramo već jednom biti na čistu, da »*nema mira grešnicima*« kako veli Bog u Svetom pismu.[2] I sve ga dotle neće biti, dok se moderni čovjek opet ne povrati Bogu i dade mu onu slavu i čast, koja mu pripada.

3

GODINE NA GRBAČI

Stari je svećenik sjedio za stolom i čitao pismo, što ga je dobio od jednog rođaka iz Amerike. Taj je rođak otišao dosta mlad preko oceana prije tridesetak godina. Svećeniku zapeše oči za ove riječi u pismu: »I ja više nisam mlad, jer nosim na grbači ravnih 60 godina!« Kud prije moj sinko! uzdahne svećenik i zamisli se u godine, koje sjede na njegovoj vlastitoj grbači.

Sjeća se svega, kao da je bilo jučer — Kad je svršio studije, bio je kapelan kod jednog starijeg župnika. Naravski, svi koji su ga tražili u župnom stanu, ovako su pitali. »Gdje je m l a d i ? — Prošlo je od tada nekoliko godina, ili točnije, bilo je to baš koncem prvog svjetskog rata, kad je vladala velika oskudica kruha. On je već postao župnik. Jedne večeri šeta on kraj vojničke kasarne. Pred kasarnom stoji mlad srpski vojnik i tiho mu dovikne: »Č i č a , hoćete li kupiti lebac?« Mladi se župnik lecne: Oho! Zar sam ja već čiča?! — Prohujalo je iza toga opet nekoliko godinica. A on je imao brata studenta, dosta mlađeg od sebe. Jednoga dana šetali su zajedno. Kad su se vratili doma, brat uniđe u kuću, a on je pred kućom još brisao obuću, i čuje, kako sestra u hodniku pita brata: »A gdje je s t a r i?« Dakle, već sam stari! uzdahne svećenik. — Prošlo je opet nekoliko godinica. Jednog dana vozi se naš »stari« željeznicom, baš u posjet tome bratu. Kraj njega sjedi starica i drži na krilu malu unuku, krasnu curicu od 3—4 godine. Svećenik izvadi iz torbe jabuku i pruži maloj, ali ona se nećkala i tuđila. Nato će joj baka: »Uzmi od d i d e, uzmi!« Dakle, već sam dido! promrmlja svećenik i uzdahne sam u sebi. Bože moj, kako je sve to brzo prošlo!

Međutim, to isto mora uzdahnuti i svaki čovjek, kad se osvrne na svoj prošli život. Ali pri tome moramo uvijek imati na pameti, da će isto tako brzo, i još brže prohujati i one godine koje stoje pred nama, makar ti živio sto i više godina. Jer dok sva stvorenja

ovdje na zemlji idu i stanu, rade i miruju, dotle vrijeme nikad ne miruje, nego bez prestanka leti. Juri sekunda za sekundom, minuta za minutom, dan za danom, godina za godinom, jedna goni drugu! I dok mi spavamo, vrijeme ne spava, nego leti naprijed bez predaha. Stoga nije nikakvo čudo, da tako brzo prolazi.

Ali vrijeme ne leti sámo, nego vuče sa sobom sva stvorenja. Jer svi mi živimo u vremenu kao u kakvoj rijeci brzici, koja nas svom silom vuče naprijed i bez prestanka mijesi i glođe. Stoga na zemlji nije ništa stalno, nego se svakog časa mijenja: cvate i vene, rađa se i umire, smije se i plače... Danas mladi gospodin, lijep i pun snage, sutra čiča s progrušalom kosom, prekosutra starac zgužvana lica, i odmah zatim dido pogrbljenih leđa i ugasla pogleda! Zato veli Sveto pismo: »*Čovjek rođen od žene kratka je vijeka. Procvate kao cvijet i uvene. Prolazi kao sjena i ne ostaje nikad isti!*«[1] U ovo nekoliko riječi skupio je Duh Sveti cijelu istinu o godinama na našoj grbači.

Zato nas Spasitelj bez prestanka opominje, da ne prilijepimo svoga srca za ovaj svijet i zemaljski život, koji tako brzo prolazi, i dovikuje nam po svome apostolu: »*Tražimo ono, što je gore, a ne što je na zemlji!*[2] *Jer nemamo ovdje stalnog boravišta,*[3] *nego nam je domovina na nebesima!*«[4]

4

VELIKI I MALI BOG

Božić. Oko jaslica u crkvi skupilo se mnogo vjernika. Ima među njima staraca i djece, mladića i djevojaka, bogataša i siromaha, učenih i neukih, vjernika, a i nevjernika... Svi hoće da vide Maloga Isusa u jaslicama. I taj se prizor opetuje pred našim očima iz godine u godinu.

Zato se čovjeku i nehotice nameće pitanje: Zašto se ljudi toliko kupe oko jaslica Isusovih? Šta ih privlači k onom Djetetu u jaslicama? Neka nam na to pitanje odgovori mala djevojčica.

Bilo je to u katoličkoj osnovnoj školi. Časna sestra tumačila djeci kretanje zvijezda u svemiru. Govorila im o svemirskim maglicama i galaksijama, o neshvatljivim veličinama nebeskih tjelesa, o beskrajnim daljinama između pojedinih zvijezda, o savršenoj točnosti kojom se kreće i vrte jedna oko druge... Naposljetku im reče: »A sada pomislite, djeco, kako velik, kako silan i svemoguć mora biti Onaj, koji je jednom riječi stvorio taj beskrajni svemir, i postavio mu zakone!« Nato jedan dječak digne prst i upita:

— Pa straše li se anđeli i sveci na nebu toga velikog Boga? Dršću li pred njim?

— Ne dršću! odgovori učiteljica. Jer Bog je Otac, kako to molimo u Očenašu i Vjerovanju. Pa kao što mala djeca nemaju straha pred svojim ocem, premda je on puno veći i jači od njih, tako se i sveci na nebu ne straše svoga Oca nebeskog, nego ga ljube i slave.

Iza ovih riječi ustade jedna djevojčica i bez okolišanja reče: »Ja ipak puno više volim onog malog Boga u jaslicama, nego onog velikog na nebesima!« U iskrenim, djetinjim riječima ove curice krije se velika i nježna istina svete vjere, koju ćemo malo pogledati.

Znademo iz Svetog pisma, da se Bog nekojim prorocima i pravednicima pokazao u svojoj božanskoj slavi i veličini. Sveto pismo

veli, da su ti ljudi — gledajući neizmjerno veličanstvo Božje — padali od straha kao mrtvi na zemlju. Evo na primjer, šta piše sveti Ivan apostol o svome doživljaju na otoku Patmosu: »*I ugledah pojavu kao Sina Čovječjeg. Njegova glava i kosa bila je bijela kao snijeg, a oči mu kao plamen ognjeni. Noge su mu bile kao mjed rastopljena u peći, a glas njegov kao huka mnogih voda. Iz usta mu je izlazio mač s obje strane oštar. I pogled njegov bijaše kao sunce, kad plamti u svom žaru... I kad ga ugledah, padoh kao mrtav do njegovih nogu*«[1] A to je i posve prirodno. Jer kao što je naše oko preslabo, da gleda u blistavi sjaj sunca, tako je i ljudska narav preslaba, da podnese neizmjernu slavu Božjeg veličanstva.

Ovo najbolje zna Gospodin Bog. Pa da izađe u susret našoj slabosti »*poništio je sama sebe*« kako veli Sveto pismo.[2] Uzeo je čovječju narav i spustio se u betlehemske jaslice kao malo i slabo ljudsko dijete, kojega se nitko ne boji, i svatko mu može bez straha pristupiti. Tim je pokazao neizrecivu ljubav prema nama. Zato se u drugoj božićnoj misi čitaju ove riječi svetog Pavla: »*I pokaza se dobrota Boga našega i njegova ljubav prema čovjeku*«.[3]

Eto, zato se ljudi u masama kupe oko onog Malog Boga u jaslicama, jer se ljudsko srce ne može nikada dosta nadiviti neshvatljivoj ljubavi Boga velikoga, koji je »radi nas ljudi i radi našeg spasenja sišao s neba i postao čovjekom«.

5

ŠTAKORI NA BRODU

Za vrijeme općeg crkvenog Sabora u Vatikanu (1963—1965) upitali su jednog građanina u Zagrebu, da li je što čuo o tom Saboru. »Naravno da jesam, odgovorio je on. Čitao sam u novinama«. Onda su ga upitali, šta misli o tom Saboru. On je na to ironično odgovorio: »Kad brod tone, štakori se kupe na jedno mjesto«.

Njegova je ironija posve jasna: brod je Kristova Crkva, koja se potapa i brzo će je nestati s lica zemlje. A štakori su biskupi cijelog svijeta, skupljeni na tom Saboru. — Pa ipak u ironičnim riječima ovoga čovjeka ima dosta istine. Stoga ćemo malo pogledati, najprije taj brod, a onda štakore.

Kristova je Crkva u svojoj dugoj povijesti često puta proživljavala teška i strašna vremena. Tako, na primjer, odmah na početku, kad su je rimski carevi, kroz tristo godina, najkrvavije proganjali. Onda početkom srednjega vijeka, za velike seobe naroda, koji su kao poplava nadirali u Evropu i rušili sve pred sobom. Zatim u vrijeme Lutera, velike francuske revolucije, Napoleona itd. I često je puta izgledalo, da lađa Kristove Crkve tone, i da je nikakva sila ne može spasiti od propasti. U tim teškim časovima neprijatelji su Crkve klicali od veselja i proricali skoru propast njezinu.

Sjetimo se samo teških vremena, što ih je Crkva u Francuskoj proživljavala početkom 20. stoljeća. Bezbožni francuski državnici računali su tada sa sigurnošću, da će Crkva za nekoliko mjeseci ili godinica propasti. Tako se, na primjer, god. 1904. diže predsjednik Combes u francuskom parlamentu i viče, da ga cijela zemlja čuje: »Ja ću obračunati s klerikalnom reakcijom! Dajte mi samo tri mjeseca vremena. Ne tražim ni dana više!« A malo kasnije mudri Clemenceau uspoređuje Crkvu s lađom Nojevom i uzvikuje: »I lađu Crkve vitlaju valovi potopa, kojem ona ne može odoljeti«. Onda spominje goluba, koji je sa zelenom grančicom u kljunu navijestio

Noji prestanak potopa, pa ovako prognozira: »Ali nema toga goluba, koji bi Crkvi navijestio spasenje!«

Dakle nije naš građanin ni prvi ni zadnji koji proriče propast Crkve. Bilo je daleko pametnijih ljudi, koji su to isto proricali. Jer bilo je momenata u povijesti Crkve, kada je ona po svakom ljudskom računu morala nestati s lica zemlje. Ali su se ti proroci uvijek prevarili. Kad su se stišale bure i oluje, lađa se Kristove Crkve opet pokazala na površini, ljepša, okretnija, sposobnija za život nego prije. I cijeli se svijet, opet i opet, mogao uvjeriti, da je samo jedan prorok imao pravo. A to je Krist koji je rekao, da njegove Crkve *»sva sila paklena neće nadvladati«.*[1]

Eto, to je povijesna istina o Crkvi. A sada malo o štakorima. — Kadgod je Crkva proživljavala teška vremena, uvijek su se biskupi cijeloga svijeta, s papom na čelu, okupljali na opći crkveni Sabor, da se posavjetuju, šta im je raditi. Tako je već bilo na prvom saboru apostola u Jerusalemu oko god. 51.

U to vrijeme prijetila je Crkvi velika opasnost radi rascjepa između pokrštenih Židova i pokrštenih pogana. Židovi su uporno tražili, da svi kršćani moraju obdržavati cijeli zakon Mojsijev, tako na primjer da se moraju obrezati, da ne smiju jesti svinjetine, da moraju slaviti sve židovske blagdane itd. A pokršteni pogani, poučeni od apostola, nisu nikako htjeli na to pristati. I tako nastade veliki rascjep u Crkvi.

Zato se apostoli sabraše u Jerusalemu. I pošto su stvar temeljito pretresli, donesoše odluku: da je Kristovim dolaskom Mojsijev zakon prestao vrijediti i da nikoga ne obavezuje. A Sveto pismo izričito veli, *da je odluka donesena pod ravnanjem Duha Svetoga.*[2] Jer Krist je rekao apostolima i njihovim nasljednicima, biskupima: *»Štogod svežete na zemlji, bit će svezano i na nebesima.«*[3]

I tako se to nastavilo do dana današnjega i bit će do konca svijeta. Kadgod je »lađa tonula, skupljali su se štakori na jedno mjesto!« I uvijek se ponavljao isti prizor, i to proti svakom ljudskom računu: niti je lađa propala niti je štakora nestalo!

6

OPANAK TEŽI OD SVEMIRA

Sveto pismo veli, da »*Boga nitko od ljudi nije vidio, niti ga može vidjeti*«.[1] Pa dobro! A odakle onda znamo, da ima Bog, kad ga nitko nikad nije vidio? Neka nam na to pitanje odgovori jedan čobanin. — Jednog dana on je čuvao svoje stado i usput molio krunicu. Uto naiđe tuda jedan poznati opančar, koji je pročitao dosta knjiga i smatrao se vrlo pametnim.

— Dobar dan! — Dobar dan!

— Šta radiš mladiću?

— Evo pasem ovce i usput molim krunicu...

— Šta će ti krunica! vikne opančar i prezirno odmahne rukom. Uzmi ti radije knjigu u ruke, pa čitaj. Knjiga će ti otvoriti oči, i ti ćeš doskora biti načistu, da nema Boga i da mu se ne treba moliti.

— Pa dobro, odgovori pastir mirno. Ako nema Boga, odakle onda ovo nebo nad nama, sa suncem, mjesecom i zvijezdama? Odakle ova zemlja s bezbrojnim stvorenjima, što ih gledamo svojim očima. Tko je sve to napravio, zavrtio i uredio?

— Ti nisi ništa čitao, zvekane! odgovori opančar onako s visoka. Znanost je dokazala, da je sve to postalo sretnim slučajem, i sve se, po prirodnim zakonima, samo od sebe, ili kako se učeno kaže, automatski uredilo. Ne treba zato nikakvog Boga!

— Pa dobro, nastavi čobanin prigovarati. Ako je tako, kako ti kažeš, onda je ovaj svemir lakši od tvoga opanka...

— Kako to ti misliš?

— Evo kako, nastavi čobanin. Da nastane jedan opanak, treba dosta toga. Treba po pravoj mjeri skrojiti kožu, treba porubiti ivice, treba učvrstiti šavove, treba oputu provući, treba na pravom mjestu klince zabiti... A sve to nikako ne ide bez opančara, koji mora nekoliko godina učiti, da napravi taj pišivi opanak. — A da

postane ovaj svemir — po tvome — ne treba nikoga! Prema tome: teže je izraditi jedan opanak, nego stvoriti i urediti svemir.

Opančar je nato počeo nešto mucati i brzo se izgubio. — Svaki pametan čovjek vidi, koliko se mudrosti krije u riječima ovog seljačkog »zvekana«.

Eto, dakle, odakle mi znademo, da ima Bog, kojeg mi ne vidimo. Ali vidimo nešto drugo! Gledamo svaki dan svojim očima bezbrojna stvorenja gore na nebu i dolje na zemlji. Sve je to tako čudesno uređeno, da se čovjek od pamtivijeka ne može nikada dosta nadiviti prirodi oko sebe. I gledajući ova stvorenja, ljudski je razum upravo prisiljen priznati: da mora biti jedan Svesilni, jedan Svemogući i Premudri, koji je sve ovo stvorio i uredio. — Inače bi — kako reče onaj čobanin — opanak bio teži od svemira.

Zato nam dovikuje prorok: »*Dignite svoje oči prema zvijezdama i razmišljajte, tko ih je stvorio? Bog je onaj, koji izvodi njihovu vojsku u potpunom broju, i zove svaku po imenu.*[2] — *On je stvorio brda i zavitlao vjetar, on proizvodi jutarnju zoru i tminu. Ime je njegovo: Gospodin Bog nad vojskama!*«[3]

7

TVOJE PRAVO IME

U njemačkom gradu Seligenstadtu pokopan je u opatijskoj crkvi neki vitez. Nad grobom nalazi se mramorna ploča, na kojoj je zlatnim slovima urezano njegovo ime i prezime. A ispod toga su latinskim jezikom ispisane sve službe, što ih je za života vršio, i svi mogući naslovi, kojima se kitio: general, vitez, savjetnik njegova Veličanstva, nosilac željeznog križa itd. Naposljetku je napisano njegovo zadnje ime »Nunc cinis — sada pepeo«.

Ova je ploča zavrijedila, da pred njom svaki čovjek stane i malo se zamisli... Mi ljudi, ovdje na zemlji, nosimo razna imena, vršimo razne službe i kitimo se svim mogućim naslovima. Jedan je papa i pripada mu naslov: Njegova Svetost. Drugi je kralj i vele mu: Njegovo veličanstvo. Treći je maršal i titulira se: Preuzvišeni. — Onda: Velemožni, presvijetli, veleučeni, inženjer, doktor, monsinjor, itd. I mi se često puta do krvi borimo i otimamo za te položaje, časti i naslove.

A na koncu dobivamo svi bez razlike: i papa i radnik, i kralj i prosjak, i učenjak i neznalica, isto ime i prezime »Prah i Pepeo«. To je i tvoje pravo ime.

O ovoj spasonosnoj istini govori vrlo često Krist u evanđelju, a njegova nas Crkva podsjeća na to kod svakog sprovoda i u drugim raznim prigodama. Osobito svečano daje nam tu opomenu na Pepelnicu, kada nam posiplje glavu pepelom i dovikuje one riječi Božje: Sjeti se čovječe *»da si prah i da ćeš se u prah pretvoriti«.*[1]

Ali možda će sada netko reći: »Zar treba čovjeka istom podsjećati na to? Pa barem to svi znademo, da ćemo jedanput umrijeti i u prah se pretvoriti! O tome nitko živ na zemlji ne dvoji.«

Tako je! To mi svi vrlo dobro znademo. Stoga ne bi trebalo o toj evidentnoj istini ni jedne riječi trošiti. Ali, ali... Uza svu sigurnost smrti ipak mnogi od nas ne znaju, ili — kako reče jedan

mudrac — ne vjeruju, da će umrijeti. Zato ih treba na to od vremena do vremena podsjetiti. Evo, što o tom veli glasoviti talijanski Isusovac Segneri († 1694).

On je jedne nedjelje propovijedao baš o toj stvari. Usred propovijedi povisi glas i vikne: »A sada ću vam, draga braćo, reći jednu veliku novost, koju mnogi od vas ne znaju...« Na ove se riječi cijela crkva potpuno umirila. Svi se pretvoriše u jedno uho: Da čujemo!

— A ta novost, nastavi Segneri u svečanoj tišini, jesu one riječi svetog Pavla: *»Određeno je ljudima jedanput umrijeti!«*[2] Kad su to vjernici čuli, ostadoše razočarani. Kakva mu je to novost! Pa barem to svi znademo!

Slavni je govornik opazio razočaranje slušatelja, pa će ovako nastaviti:

— Ja vas, drago braćo, nisam prevario, jer sam zaista rekao veliku novost, za koju golema većina ljudi ne zna. Stavite ruku na srce i recite mi po duši: zar bi se ljudi toliko otimali i do krvi borili za novac, položaje, časti i razna uživanja, kad bi znali, da će brzo biti prah i pepeo? Ne, ne, ne i stoput ne. Kad bi to ljudi znali, drukčije bi živjeli.

Svaki od nas, kad čuje ove riječi slavnog propovjednika, mora priznati: Točno, tako je! Čovjek vrlo brzo zaboravlja, da će jednom umrijeti. Zato je potrebito, da nas Crkva, po nalogu Božjem, opet i opet na to opomene.

I blago čovjeku koji posluša tu opomenu, pa uvijek ima na pameti, da mu je pravo ime »Prah i Pepeo«. Takav neće olako zalutati na stramputice. To nam garantira sam Bog, koji veli: *»U svim svojim djelima sjeti se svoga svršetka, pa nećeš dovijeka sagriješiti«.*

8

KRISTOVA PIRAMIDA

Svakom su od nas poznate egipatske piramide. To su glomazne građevine od najtvrđeg kamena. Podnožje svake piramide je golema četvorina, koja se, idući uvis, sve više sužuje i sužuje. Na koncu vršak je piramide jedan jedini kamen. Graditelji tih piramida bili su svakako pametni i vješti ljudi. To nam dokazuje činjenica, da su mnoge od tih piramida stare 3, 4, 5 i više tisuća godina. Pa ipak im se ljudi i danas dive.

A sada uzmimo ovaj slučaj. Recimo, da je netko pozvao te graditelje i ovako im rekao: »Vi ste, bez dvojbe, genijalni statičari, matematičari i arhitekti. Pa de, proslavite svoje ime, i sagradite piramidu, kojoj bi vršak stajao na zemlji. To jest, da onaj završni kamen bude na dnu. I da se piramida, idući uvis, sve više širi, tako da ona golema četvorina bude na vrhu«.

Šta bi na to oni graditelji? Sigurno bi razrogačenih očiju pogledali toga čovjeka i uzviknuli: »Čovječe, gdje ti je pamet! Ili možda misliš, da smo mi budale? Takove piramide ne može ni jedan čovjek sagraditi, ni svi ljudi zajedno. To je apsolutno nemoguće!«

Točno, tako je! Nemoguća stvar! Pa ipak, Krist je izveo tu nemogućnost. On je cijelu svoju Crkvu podigao na jednom jedinom kamenu, a to je papa. Jer prvom papi, svetom Petru, svečano je rekao: »*Na tebi ću sagraditi svoju Crkvu*«.[1] Ležeći na tom kamenu, Crkva se diže uvis i pri tom sve više širi. Jer, odmah nad papom ugrađeno je u tu Kristovu piramidu oko 3000 biskupa, nad biskupima oko milijun svećenika, redovnika i redovnica, a nad njima svi ostali vjernici, kojih danas ima preko 500 milijuna.

I ta čudesna piramida Kristova, s vrškom na dnu, stoji već dvije tisuće godina. A bilo je momenata u povijesti, kad se po svakom ljudskom računu morala srušiti. Da spomenemo samo nekoliko takovih epizoda.

Sotona je, sa svojim jakim pomoćnicima na zemlji, kroz vjekove upinjao sve svoje paklene sile, da satare i istisne onaj kamen ispod Kristove piramide. Sjetimo se samo krvavih progona kroz prva tri stoljeća kršćanstva. U tim progonima platilo je glavom oko 30 papa. — A bilo je slučajeva, kad je onaj kamen na dnu bio sam u sebi gnjio i mekan poput gline. To je onih desetak nedostojnih i grešnih papa, koji su na sablazan cijelog svijeta zastupali Krista ovdje na zemlji. — Ili uzmimo napadanu šizmu kad su se dva ili tri kamena najoštrije borila među sobom koji će od njih stati pod piramidu Kristovu. To je ono žalosno doba kad su se dvojica, ili trojica papa svim silama borila za vlast. A to je trajalo ravnih 40 godina (1378—1417).

U tim teškim časovima piramida se tresla iz temelja, i njihala poput trske na sve strane. Tada je sotona trijumfirao, a njegovi su pomoćnici u sav glas vikali: »Eno gledajte! Ruši se i Crkva, za koju popovi vele, da ne može propasti do konca svijeta!« Ali kad se bura stišala, uvijek se pokazalo, da se piramida nije srušila, nego da stoji čvršće nego prije, opet na jednom kamenu — na papi.

Sve nam to jasno dokazuje, da Crkvu zapravo ne drži onaj donji kamen, nego netko drugi. Jer samo Božja desnica mogla je, u tim časovima, održati piramidu uspravno. I tako se pred očima cijelog ljudskog roda ispunjavaju riječi Kristove, da »*sva sila paklena neće nadvladati*« njegove Crkve.[2]

Naposljetku bacimo još jedan pogled na onaj donji kamen te čudesne piramide Kristove. Svaki čovjek, gledajući u taj kamen, mora i nehotice uzdahnuti: Bože moj, koliki teret leži na tom kamenu! Jer papa mora voditi brigu o svim biskupima i biskupijama, o svim svećenicima i župama, o svim redovnicima i redovnicama, o svim vjernicima po cijelom svijetu, na svih pet kontinenata. Koliki je to teret! I ako je ikome na zemlji potrebita izvanredna milost Božja, njemu je potrebita. Zato nas on bez prestanka moli i zaklinje, da se molimo za njega.

Odazovimo se ovom pozivu Namjesnika Kristova, pa molimo s cijelom Crkvom: »Gospodin ga poživio, i blaženim učinio na zemlji! I ne pustio ga na volju njegovim neprijateljima!«

9

SA DRUGE STRANE GOBELINA

Profesor na teologiji u Sarajevu Isusovac P. Bock († 1945) pripovijedao mi je ovo. Neka mlada katolička djevojka oboljela od tuberkuloze. Dugo je bolovala. Napokon pozovu roditelji njega, da dođe i pripravi je na svete sakramente. On posjeti bolesnicu i u razgovoru, među ostalim, reče joj:

— Dobro bi bilo, da se lijepo ispovjedite i uredite račune s dragim Bogom. Pa onda u njegove ruke, kako se njemu svidi...

— Štaaaa?! Bog!, plane djevojka. Mrzim ga iz dna duše! Kako on može dopustiti, da ja ovako mlada tako dugo bolujem i umrem! — I nije htjela da čuje za ispovijed.

Ovakvih i sličnih primjera mogli bismo pripovijedati na tisuće, jer često puta na svoje uši slušamo, kako ljudi viču: »I Bog je nepravedan! Jer eno, lopovima daje i šakom i kapom, a poštenim ljudima samo jad i nevolju«. Drugi opet u svojoj neustrpljivosti jednostavno vele: »Nema Boga! Jer da ga ima, ne bi on mogao gledati ove nepravde, što se čine na zemlji«.

Dapače i mnogi su sveti ljudi stavljali razna pitanja, u tom pogledu, na Gospodina. Evo, na primjer, kako pita Boga prorok Habakuk: »*Tvoje su oči, Gospodine, odviše čiste, da gledaš nepravdu. Zašto onda šutiš, kad bezbožnik proždire boljeg od sebe?*«[1] A mukotrpni Job, da se opravda pred svojim prijateljima, ovako ih pita: »*Zašto zlikovci ostaju na životu, ostare i obogate se? Provode svoje dane u sreći, pjevaju uz bubanj i citaru, vesele se uz sviralu!*«[2]

A šta Bog na sve to? Koji put, doduše rijetko, odgovori on s neba na ta pitanja. Tako je, na primjer, pravednom Tobiji poslao anđela Rafaela, da mu rastumači, zašto je bilo potrebno, da toliko trpi. — A kad je jednoga dana prošao neki slijepac kraj apostola, upitaše oni Spasitelja, zašto je taj čovjek slijep. Isus im odmah odgovori: Zato »*da se na njemu pokažu Božja djela*«.[3] I u taj čas ozdravi slijepca i povrati mu vid.

Međutim, Bog redovito ne odgovara na razna pitanja, kritike i prigovore na račun njegove providnosti. Nego šuti i traži od nas čvrstu vjeru, da je on pravedan, milosrdan i dobar, i onda, kad nam šalje križ i nevolju. Jer on je i tada naš predobri Otac koji nam sve to šalje za naše spasenje.

Ali, doći će jednom čas obračuna, a to je sudnji dan, kad će Bog suditi svim ljudima zajedno, od Adama pa do zadnjeg čovjeka. Tada će Bog — ako smijem tako reći — položiti račun ljudima, kako je upravljao ovim svijetom. Onda će pred svima ljudima otkriti, zašto je onoj djevojci u Sarajevu poslao bolest i smrt. I pokazat će nam, da je i ta smrt bila određena za njezino vječno spasenje. Isto tako otkrit će nam, zašto je grešnicima bilo često puta dobro ovdje na zemlji, dok su pravednici morali trpjeti i stradati. Jednom riječi, Bog će nam tada pokazati, kako je vodio očinsku brigu i o najmanjoj sitnici naše sudbine, pa i o svakoj dlaki na našoj glavi, kako nas uvjerava Krist.[4]

Tada će svi ljudi, pravednici i grešnici, zajedno s anđelima i cijelim paklom, morati pasti na koljena i zavapiti sa starim Tobijom: »*Pravedan si Gospodine, i pravedni su svi tvoji sudovi! Svi su tvoji putovi milosrđe, istina i pravda!*«[5]

Da nam se ova istina duboko usiječe u pamet, evo jedne usporedbe. — Svakom je od nas poznato, da se umjetnički vezene slike zovu gobelini. Svaki gobelin, naravski, ima lice i naličje. Ali ako čovjek gleda u naličje, vidi samo zbrku od niti, boja i nekakvih repića. I ne sluti, kakva se divna umjetnina nalazi sa druge strane.

I Gospodin je Bog sličan umjetniku, koji od povijesti svih naroda i sudbine svakog pojedinog čovjeka veze grandiozni gobelin historije čovječanstva. Ali, dok on tako veze, mi stojimo sa druge strane slike, s naličja, odakle se često puta ne vidi ništa drugo, do li zbrka od niti i boja. Zato bismo mi često puta htjeli, da Bog upotrebi drugu nit ili drugu boju, i da ubode iglom na drugo mjesto... Ali Gospodin i dalje veze i traži od nas živu vjeru, da je sve dobro, kako on radi.

Ali kad se slika dovrši, na koncu svijeta, okrenut će je Bog k nama... I tada ćemo ostati zadivljeni savršenstvom njegova djela. Jer ćemo potpuno upoznati neshvatljivu mudrost, ljubav i dobrotu, kojom je Bog upravljao svijetom. Stoga će svi morati pasti na koljena i dati zadovoljštinu providnosti Božjoj, kličući s mladim Azarijom: »*Pravedan si Gospodine u svemu, što si nam učinio. I sva su tvoja djela istinita, i putovi su tvoji pravi, i sve presude tvoje istinite!*«[6]

10

KAKO SE NEBO KRADE?

Gornji naslov nije moja mudrolija, nego svetog Bernarda, koji veli, da se nebo može i ukrasti. Evo kako. — Svaki tat obavlja svoje poslove u najvećoj tajnosti i tišini, obično u gluho doba noći, tako da ga nitko ne vidi i ne čuje. A kad se dočepa kakve dragocjenosti, brižno je sakriva od ljudskih pogleda i krišom prodaje. Tajnost i sakrivanje bitna je oznaka svake krađe.

A sada evo, što nam zapovijeda Krist. On traži od nas, da i mi budemo slični ovakovim tatovima, pa da sva svoja dobra djela obavljamo u tajnosti i brižno krijemo od ljudi. Stoga, kad daješ milostinju, veli Spasitelj, sakrij to, ne samo od drugih ljudi, nego ako je moguće i od samoga sebe, tako »*da ne zna tvoja ljevica, šta radi tvoja desnica. I Otac tvoj, koji vidi ono, što je sakriveno, naplatit će ti*«.[1] I kad postiš, nastavlja Krist, nemoj napraviti tužnog lica kao farizeji, da ljudi vide, kako ti postiš, nego »*namaži — mirisnim uljem — svoju glavu i umij svoje lice, da ljudi ne vide, da postiš. I Otac tvoj, koji vidi ono, što je sakriveno, naplatit će ti.*«[2]

Dakle, naređuje nam Spasitelj, da oprezno — poput tatova — sakrivamo svoja dobra djela od ljudi, i da ih činimo jedino iz ljubavi prema Bogu, a ne zato da nas ljudi vide i pohvale. Eto, tako se, veli sveti Bernard, krade nebo.

Sveci su Božji i svi ostali pravednici slušali Spasitelja, pa su sva svoja dobra djela i svoje kreposti brižno sakrivali od ljudskih pogleda. Evo, na primjer, šta čitamo u životopisu svete Terezije od Maloga Isusa († 1897). Ona je bila Karmelićanka. A kod njih je običaj, da se iza smrti koje sestre, još istog dana kod večere, pročita njezin kratak životopis, u kojem se nabrajaju njezina djela, odlike i kreposti.

Tako je bilo i kod svete Male Terezije. A onog dana kad je ona umrla i dok je još ležala na odru, prale su dvije sestre rublje u samostanskoj praonici. I jedna će od njih:

— Eto, ode nam i sestra Terezija... Iza dulje šutnje nadoda druga:

— Ne znam, šta bi se moglo večeras o toj mladoj sestri pročitati. — Drugim riječima: Nema se o njoj Bog zna šta reći!

Iz ovog se razgovora vidi, da ove sestre nisu ni slutile, kolika je svetica živjela u njihovoj sredini. Dakle, Mala je Terezija — poput kakvog Božjeg tata — znala brižno sakrivati svoju svetost i kreposti od ljudskih pogleda. I tako je u tajnosti, tihim ali velikim koracima, letila prema nebu, dok nije — prema riječima svetog Bernarda — jednostavno ukrala krunu vječne slave, a da ljudi nisu toga ni slutili. Istom iza njezine smrti otkrio je Bog toga »tata« čineći velika čudesa na njezinu grobu.

Sličnih »tatova« možemo vidjeti i u redovima ostalih pravednika, koje ne štujemo na našim oltarima. Da navedemo samo jednoga od njih. — Kroz cijelu gimnaziju bio mi je profesor jedan stari redovnik. Znali smo doduše svi, da je dobar i pobožan, ali nismo ni slutili, koliko se kreposti krije u tom čovjeku.

Istom 15 godina iza njegove smrti saznali smo iz spomenice naše gimnazije, da je taj čovjek redovito spavao na tvrdom podu mjesto u krevetu. Zamotao bi se u biljac i ruku pod glavu! Tako bi provodio svoje noći u neprestanoj pokori, a da toga nitko nije znao. Istom potkraj njegova života slučajno se to saznalo. Dakle, i ovaj je čovjek dobro razumio tajnu, kako se nebo krade.

A sada, naposljetku, moram učiniti jedan ispravak. Naime, mogao bi netko reći: Prema tome, ja ne smijem ni jednog dobrog djela učiniti, kad me drugi gledaju.

Ovo bi bio posve kriv zaključak. Jer, smisao nauka Kristova traži od nas, da svoja dobra djela činimo jedino iz ljubavi prema Bogu, a nipošto zato, da nas ljudi vide i pohvale. »*Pazite, veli Spasitelj, da svoju pravdu ne činite pred ljudima, zato da vas oni vide, jer u tom slučaju nećete primiti plaće od Oca vašega, koji je na nebesima*«.[3]

11

KAKO SE NEBO KUPUJE?

Krist nas uči u svetom evanđelju, da ima samo jedan put koji vodi u nebo. A to je put ljubavi prema Bogu i bližnjemu. Ali, na tom putu ljubavi, veli sveti Bernard, ima mnogo usporednih staza, ili da se izrazimo današnjim jezikom, ima mnogo paralelnih tračnica, koje sve vode prema nebu. Sveti Bernard nabraja te staze. Da spomenemo samo tri: Čovjek može, veli svetac, kraljevstvo nebesko ili kupiti, ili ukrasti, ili oteti. Mi ćemo ovdje pogledati samo prvu stazu svetog Bernarda na kojoj se nebo kupuje.

Možda će netko odmah sada upitati: A čim se nebo može kupiti, kojom to valutom? Je li novcem, dolarima, dukatima? Odmah odgovaramo: Jest, baš novcem, zlatom, srebrom i ostalim blagom ovoga svijeta. Ne velim to ja, nego sam Sin Božji. Ali prije nego što čujemo njegove riječi, pogledajmo najprije na jednom primjeru, kako se novcem može kupiti nebo.

Sveti je Vinko Paulski, u jednoj propovijedi, pripovijedao ovu nježnu zgodu iz života nekog trgovca. Taj je čovjek kroz cijeli svoj život obilno dijelio siromasima. Među ostalim, on je svake godine na Božić pozvao k sebi u goste: jednog siromašnog starca, jednu sirotu ženu i jedno malo siroče, na čast svete obitelji Isusa, Marije i Josipa. Već na badnjak u večer obukao je svoje goste od glave do pete u nove haljine. Onda ih je cijeli dan obilno gostio, i naposljetku darovao svakom nekoliko dukata. Tako je radio iz godine u godinu, kroz cijeli svoj život.

Kad se približio njegov zadnji čas, veli sveti Vinko, ukaže mu se Mali Isus s Josipom i Marijom, i dovikne mu veselo: »Dragi prijatelju! Ti si nas svake godine, na moj rođendan, pozivao k sebi u goste. A evo, sada smo došli mi, da te pozovemo za svoga vječnog gosta u nebeskom kraljevstvu!« Malo iza toga trgovac je blaženo preminuo.

Možda će sada netko reći: Pa to je samo lijepa pripovijest svetog Vinka Paulskog i ništa drugo! Dobro, uzmimo slobodno, da je to pobožna pripovijest jednoga sveca. Ali nije pripovijest, nego riječ Boga živoga, koji veli, da će Krist na sudnji dan ovako doviknuti pravednicima: »*Dođite i primite kraljevstvo koje vam je pripravljeno! Jer sam bio gladan, i vi ste me nahranili, žedan i vi ste me napojili, gol i vi ste me obukli. — Tada će mu pravednici odgovoriti: Gospodine, kad smo te vidjeli gladna i nahranili te, žedna i napojili te, gola i obukli te? A Kralj će im odgovoriti: Zaista vam kažem. Štogod ste učinili jednome od moje najmanje braće, meni ste učinili!*«[1]

Kad imamo na pameti ove riječi Sina Božjega, bit će nam potpuno jasna blažena smrt onoga trgovca. A bit će nam jasne i ove riječi Kristove: »*Stecite sebi prijatelje ništetnim novcem, da vas iza smrti prime u vječne stanove.*«[2]

Dakle, sam Sin Božji poziva nas, da svojim novcem, dijeleći milostinju, kupimo sebi vječni stan na nebesima. Naravski, Bog ne gleda, koliki je tvoj dar, nego koliko se ljubavi krije u njemu. Zato Spasitelj kaže, da su dvije pare one siromašne udovice, o kojoj govori evanđelje, bile daleko teže na Božjoj vagi, nego bogati darovi onih oholih farizeja koji su davali, da ih svijet vidi i pohvali.[3]

12

KAKO SE NEBO OSVAJA?

Francuski kralj Karlo V prozvan Mudri († 1380) stavio je jednog dana na svoj stol kraljevsku krunu i kraj nje mač. Onda zovne svoga sina i reče mu:

— Izaberi, sinko, šta hoćeš. — A sin odmah pograbi mač, upre njim u krunu i uzvikne:

— S ovim se dolazi do onoga! To jest, s mačem do krune.

— Tako je, sine, živio! odobri mu otac i potapša ga po ramenu.

Nešto slično čini i »*Kralj kraljeva*«[1] Isus Krist, naš Spasitelj. I On veli u svetom evanđelju, da je »*donio mač na zemlju*«[2] pa traži od nas, da borbom i silom osvojimo krunu vječnoga života na nebesima. Naravski, velika je i bitna razlika između Karla V i Krista Kralja. Jer, zemaljski kraljevi prolijevaju tuđu krv i nanose zulum drugim ljudima, da se dočepaju krune, ili da je zadrže. A Krist nam je dao svoj mač u ruke — ne zato da prolijevamo tuđu krv i tlačimo druge ljude, ne, ne, ne, nego da sami sebi nanesemo silu, i da se odlučno, do krvi borimo proti svojim naopakim strastima i grešnim požudama, jer se jedino tom silom osvaja kraljevstvo nebesko. Pogledajmo malo tu silu iz bližega.

O pradjedu irskih grofova od Ulstera, O'Neilu, zabilježena je ova zanimljiva zgoda. Godine 1015. navalili su Vikinzi na irski otok, da ga osvoje. Među njima je bio i O'Neil. A da navala što bolje uspije, obećano je onom vojniku koji prvi svojom rukom dotakne irsku obalu, da će postati grof od Ulstera. Kad je O'Neil čuo za tu veliku nagradu, čvrsto je odlučio, da će on biti taj vojnik, pa stajalo ga ne znam kakovih žrtava i pregaranja.

I zaista, kad je počeo općeniti juriš, on je bijesno potjerao svoj čamac prema irskoj obali i stalno veslao na čelu flote, premda je oko njega sipala prava kiša strelica. Ali u zadnji čas, kad je

već bio posve blizu cilja, najednom opazi, da ga je jedan čamac pretekao. Dakle, sav će njegov napor biti uzaludan...

Pa šta radi O'Neil? On nije razmišljao ni jednog časa, nego položi lijevu ruku na klupu od kormila, dohvati sjekiru, i jednim udarcem odsiječe ruku u zglobu, pa je onako krvavu baci u velikom luku na obalu. Tako je njegova ruka prva dotakla zemlju irskog otoka. Iza nekoliko trenutaka uspne se O'Neil kao grof od Ulstera na obalu. Zato se i danas u grbu irske grofije Ulster nalazi krvava ruka na srebrnom polju.

Ovaj nam događaj pokazuje, a sličnih primjera možemo vidjeti često puta u životu, šta sve ljudi podnose i trpe, i kakvu silu sebi nanose, da se dočepaju zemaljske slave, blaga i časti, koja danas jest, a sutra prolazi i vene kao trava. Stoga nam Krist s pravom naređuje, da i mi sebi sličnu silu nanesemo, ako želimo da se dočepamo neprolazne slave i vječnog blaženstva na nebesima.

Eto, zato nam daje svoj mač u ruke i ovako dovikuje u svetom evanđelju — »*Ako te tvoja ruka ili noga zavodi na grijeh, odsijeci je! Jer bolje ti je kljastu ili hromu unići u život vječni, nego da te s dvije ruke ili dvije noge bace u oganj vječni. I ako te oko tvoje sablažnjuje, iskopaj ga i baci od sebe. Bolje ti je s jednim okom unići u život, nego da te s oba oka bace u pakao*«.[3]

Ove nam Kristove riječi izgledaju čudnovate, da ne reknemo okrutne. Ali to je samo na prvi pogled. Jer Spasitelj ne traži od tebe, da iskopaš oko iz glave, ili da si odsiječeš ruku kao O'Neil, Bože sačuvaj! Nego evo, šta on traži od tebe: Ako ti je kakvo stvorenje, recimo koja osoba, mila i draga kao oko u glavi, ali ti je na grijeh i na vječnu propast, onda ti ne preostaje drugo, nego da radikalno prekineš s tom osobom, makar te to boljelo, kao da vadiš oko iz glave. — Ili ti je koje stvorenje, recimo opet jedna osoba, tako potrebna u životu kao desna ruka. Ali, ako bi radi nje izgubio život vječni, Krist traži od tebe, da s tom osobom prekineš, makar te to boljelo, kao da ti sijeku desnu ruku.

Zamisli se malo u ove riječi Kristove, i morat ćeš priznati, da Spasitelj traži tu žrtvu jedino iz ljubavi prema tebi. Jer, jasno je kao sunce, da ni jedna žrtva nije prevelika, kad se radi o tome, da se spasiš od pakla i postigneš život vječni, jer »*šta koristi čovjeku, pita nas Krist, ako cijeli svijet dobije, a svoju dušu izgubi?*«[4] Apsolutno ništa! Jer sva ljubav, sva slava, sva ljepota i sve bogastvo ovoga svijeta prohujat će kao vjetar, i svega će brzo nestati, a ostat će samo vječnost, ili blažena na nebesima, ili ne dao Bog, nesretna u paklu.

13

MATIN SLUČAJ

Bio je Mato prava ljudeskara, rodom negdje ispod Dinare. Odličan Hrvat i katolik s mnogobrojnom djecom. Skoro svaki dan je dolazio u naš veseli kružok, gdje smo se sastajali na prijateljski razgovor uz fildžan kave ili čašicu vina.

Ali od nekog vremena nema ga. Šta je? Teško obolio... I počeše ga prijatelji obilaziti, ali liječnik brani posjete. Stoga su samo s gospođom malo porazgovarali i oprostili se. A ona im je plačući govorila: »Doktor mi veli, ako bude jeo, može potegnuti još koju sedmicu. Međutim, budite spremni svakog časa«. Ljudi su je tješili, kako su znali i mogli, a prijatelj svećenik već je Mati podijelio svete sakramente.

Kadgod su se oglasila zvona, mislili smo, ode nam Mato. Ali on neće da ide, nego od nekog vremena krenu bolest na bolje, i Mato se poče polako oporavljati. Napokon se pojavi na ulici. Bio je doduše još slab i mršav, ali zdrav. Kad je prvi put došao u naš kružok, skupismo se oko njega i počesno ga salijetati raznim pitanjima. Zanimalo nas je, kako se on to izvuče i ostade živ.

— Bog, braćo, i nitko drugi! odgovori Mato. Od onoga dana, kad sam primio svete sakramente i posve se predao u ruke Božje, osjetih da kreće na bolje. Polako, ali sigurno. I evo me među vama do Božje volje.

Na ovaj Matin slučaj nadovezat ćemo još nešto. Neki župnik u Bosni pripovijedao mi je ovo: U mom kotaru, veli, bio je kotarski liječnik jedan Židov. I taj doktor, kad god je liječio kojeg katolika, a bolest bila teža, uvijek je molio ukućane, da pozovu svećenika. A ljudi su ga začuđeno pitali:

— Kako to, da se vi kao Židov, toliko brinete za svete sakramente?! A on im je uvijek odgovorio:

— Ja sam u svojoj dugoj praksi konstatirao, da bolesnici, kad prime svete sakramente, postaju mnogo smireniji i ustrpljiviji. I ja ih puno lakše liječim. A mnogi su, protiv svake moje nade, ozdravili.

A evo šta piše čuveni francuski liječnik Surbled, koji je napisao posebnu knjižicu o djelovanju svetih sakramenata na bolesnike: »U ovo 30 godina moje prakse utvrdio sam kod mnogih bolesnika, kad su primili svete sakramente, neočekivano poboljšanje, dapače i prava ozdravljenja. Sve ovo ne dopušta ni najmanje dvojbe o korisnom djelovanju svetih sakramenata na bolesno tijelo«.

Ovako govore liječnici dobre volje. A tako to i mora biti, jer evo šta veli Bog u Svetom pismu: »*Ako je tko bolestan među vama, neka dozove svećenike crkve, i neka mole nad njim mažući ga uljem u ime Gospodnje. I molitva vjere spasit će bolesnika i Gospodin će ga podignuti*«.[1]

Stoga ljubav traži od tebe, da svome dragom bolesniku dovedeš onog božanskog Samaritanca, koji jedini može izvidati rane duše i tijela.

14

PERO SE ISPOVJEDIO

Pero je bio vrlo dobro odgojen. I kasnije u životu ostao je kršćanin. Išao je u crkvu, molio se Bogu, slao djecu na vjeronauk. Ali na ispovijed, već godinama nije išao. Badava smo ga opominjali i nagovarali, osobito u korizmi, da se već jednom ispovjedi. On je uvijek obećavao,ali se nije mogao odlučiti, kako to biva često puta kod kršćana koji su dugo vremena zanemarili ispovijed.

Ali, jedne nedjelje vidim ja njega u crkvi baš u času, kada je izlazio iz ispovjedaonice. Malo kasnije pričestio se. Iza nekog vremena opet ga vidim, gdje prima svete sakramente. Kad smo se iza toga prviput sastali, počnem ja odmah o tome:

— Bogu hvala, Pero, vidio sam te na ispovijedi . . .

— I ja velim Bogu hvala! odgovori on. A znaš li, šta me je na to potaklo?

— Odakle bih znao?

— Potakla me šiba svetog Petra, odgovori on.

— Kakva šiba?

— Evo kakva. Prije po prilici dva mjeseca slušao sam propovijed o toj šibi. I tada sam se, Bogu hvala, odlučio. Kasnije sam zamolio onog svećenika, da mi dade tu propovijed, i on mi je dao. Imam je kod sebe, pa ako hoćeš, da ti je pročitam. Vrlo je kratka. — Ja sam, naravski, bio znatiželjan, šta je to njega obratilo, i rekao sam, da ću vrlo rado poslušati. Pero odmah izvadi papir i poče čitati:

— Tko je bio u Rimu, mogao je u crkvi svetog Petra vidjeti posebnu ispovjedaonicu, uz koju je prislonjena dugačka šiba. Kad se čovjek ispovjedi u toj ispovjedaonici, svećenik dohvati onu šibu i mlacne ga njom lagano po ramenu. Evo, šta znači ta šiba:

— U starom, poganskom Rimu bilo je puno robova. Njihov je položaj, kako znademo iz povijesti, bio strašan. Gospodari su mogli

raditi od njih, štogod su htjeli. Nitko im to nije branio. Ali, bilo je slučajeva, da je gospodar zavolio kojeg roba i pustio ga na slobodu. Pri tom se morala obaviti ova ceremonija. Gospodar je doveo roba na trg. Tu su mu dali posebnu šibu, koja se čuvala u gradskoj vijećnici. I gospodar je tom šibom zadnji put udario roba, kao da ga goni od sebe. To je bio znak: Sad više nisi rob, nego slobodan čovjek!

— Eto, tako je to bilo s robovima u starom Rimu. Ali, sveta nas vjera uči, da osim ovih zemaljskih robova ima jedno drugo, daleko strašnije robovanje, u kojem duša čovječja robuje najokrutnijim gospodarima: grijehu i sotoni. Jer evo, šta veli Sin Božji: »*Zaista, zaista vam kažem: svaki čovjek koji čini grijeh, rob je grijehu*«.[1] A njegov apostol veli za sve grešnike, da ih »*đavo drži žive u ropstvu, i radi s njima, što hoće!*«[2] — A da je zaista tako, možemo se vrlo lako osvjedočiti. Naime, ako bacimo samo jedan pogled sami na sebe i na druge grešnike: psovače, bludnike, pijance, škrtice, oholice, proždrljivce . . . vidjet ćemo, da je čovjek često puta pravi rob onog grijeha, i pokorno izvršuje sve, što mu đavo šapće i naređuje . . .

»Tako je! prekine Pero čitanje. Ti dobro znaš moju glavnu manu, o kojoj se stidim govoriti . . . Koliko sam puta htio da se oslobodim toga grijeha, jer vidim, da me vodi u propast. Ali ne da đavo! On samo pritegne lanac, na kojem te drži svezana, i ti dalje ostaješ njegov pokorni rob!« Iza ove opaske nastavi Pero čitati:

— Sve to najbolje zna naš božanski Spasitelj. Zato je u svome milosrđu ustanovio sakramenat svete ispovijedi. U tom sakramentu oslobađa dušu od ropstva grijeha, i trga s nje đavolske lance, u kojima leži sapeta, pa je pušta, kako veli apostol »*na slavnu slobodu Božje djece*«.[3]

— Sada će nam biti jasna ona šiba u crkvi svetog Petra. Udarac tom šibom znači, kao i onaj udarac u starom Rimu: Sada više nisi rob sotone i grijeha, nego slobodno dijete Božje! U drugim ispovjedaonicama doduše nema te šibe, ali ona se, nevidljiva, nalazi u ruci svakog ispovjednika, jer kadgod se skrušeno ispovjediš, Isus te po svome svećeniku oslobađa iz vražjeg ropstva . . .

Pero opet prekide čitanje ovim riječima: »Ti znaš, da sam ja odležao nekoliko godinica u zatvoru, a i sam si bio s onu stranu brave. A znaš i to, kako se čovjek osjeća, kad ga puste. I baš to je spomenuo svećenik na koncu svoje prodike, jer evo, kako je završio:

— A sada se vratimo onom oslobođenom robu u starom Rimu. Šta mislite, kako se on morao osjećati, kad ga je gospodar pustio na slobodu? Njegova se radost ljudskim riječima teško dade opisati. Ako je netko od vas bio u zatvoru, mogao je nešto slično osjetiti kad su ga pustili iz zatvora. Čovjek, od radosti, jednostavno ne vjeruje, da je opet slobodan. Eto, tako se osjeća i svaki grešnik iza skrušene i ponizne ispovijedi. To znadu svi oni, koji se ispovijedaju. A ako je tko od vas možda zanemario svetu ispovijed, neka pokuša, pa će se i on o tome uvjeriti...

»Kod ovih zadnjih riječi, nastavi Pero, upro je prstom baš u mene, ili se meni tako pričinilo. Ali kako bilo, ja sam ga poslušao, pa sam se iza toliko godina grešnog života opet ispovjedio. I da ti pravo kažem, izgledalo mi je u ispovjedaonici, kao da čujem zveku vražjih lanaca, kako spadaju s moje duše. Sada se osjećam slobodan i lagan kao pero, i puno se lakše hrvam s đavolom i s onim svojim grijehom. A ako po ljudskoj slaboći posrnem, brzo letim, da me opet dohvati ona nevidljiva šiba svetog Petra.

15

VEZ NA PROZORU

Prorok David poziva u svojim psalmima sva stvorenja, da s njim hvale i slave Boga. Među ostalim poziva zimu i mraz, inje i snijeg, da uzvisuju Stvoritelja.[1] Mi ćemo se malo zadržati kod ovih ledenih stvorenja, da vidimo, kako i čim ta stvorenja hvale i slave Boga. Popnimo se najprije na Alpe.

Pokojni papa Pijo XI († 1939) bio je u mladosti oduševljen planinar. Jednog se dana, veli on, popeo sa svojim vodičem na jedan alpski vrhunac. Odatle je pukao tako veličanstven pogled na okolne snježne vrhunce, obasjane suncem, da su obojica ostali očarani. A vodič nije mogao izdržati, nego je pao na koljena, sklopio ruke i zavapio: »Velečasni, ovdje treba kleknuti i slaviti Boga koji je stvorio ove snježne velikane.«

Da zima slavi Boga ljepotom blistavih planinskih vrhova i misterioznom slikom polarnih krajeva, svjedoče nam milijuni planinara i tisuće knjiga, koje su napisane o tim ljepotama. — Međutim, ne treba se penjati na Alpe, ili putovati u polarne krajeve, da vidimo, kako zima slavi Boga. To možemo, često puta, vidjeti i u svojoj kući.

Kao mlad svećenik bio sam kapelan kod jednog starijeg župnika. Jednog hladnog zimskog jutra, iza svete mise, dođe on k meni i pozove me, da nešto vidim. Odvede me u sobu, gdje se uopće nije ložilo, i upre prstom u jedan zaleđeni prozor...

Moram priznati, da sam ostao zadivljen, gledajući u taj zamrznuti prozor. Zima je na staklu izvezla nekakve fantastične, ali pravilne grane okićene velikim lišćem. To je lišće bilo tako divno, kao da je izrađeno u zemaljskom raju od samih bisera i dragulja. Obojica smo dugo promatrali te čudesne grane. I nekoliko smo dana, svako jutro dolazili, da se divimo tim čarobnim slikarijama.

Ali nismo mi prvi! Davno su se prije nas cijeli narodi divili tim fantastičnim šarama. Evo, na primjer, šta pripovijedaju Indijci

s Himalaje. U nekom carstvu, veli ta njihova priča, živjela siromašna djevojka, koja je bila velika umjetnica u vezenju. Njezina se umjetnost pročula i do samog cara. I jednog dana pozove je car, da svojim vezovima ukrasi njegov carski dvor. Djevojka se s velikim elanom prihvatila posla. A car je pomno pratio njezin rad, i nije se mogao dosta nadiviti djevojčinoj umjetnosti. Ali, kad je posao bio gotov i cijeli dvor urešen nenadmašivim vezovima, car se pobojao, da bi ona mogla i drugim ljudima izraditi isto takove, i možda još ljepše vezove. Zato je dade potajno pogubiti. Ali djevojka — završava priča — i danas, iza svoje smrti dalje veze. Kad pritisne zima na Himalaji, ide ona svake noći od kuće do kuće i veze one čarobne šare po našim prozorima.

Dakle, Indijci su uvjereni, da te čudesne figure ne mogu same od sebe nastati, nego mora doći netko sa drugog svijeta, da ih izradi. Međutim, mi znademo, da to veze jedan drugi, malo veći Umjetnik, koji je stvorio zimu i mraz, inje i snijeg, i stavio u njih zakone kristalizacije, po kojima nastaju one predivne šare.

I taj božanski Umjetnik izrađuje ove čudesne vezove, kao da se igra i šali. Slikarije ljudskih majstora brižno čuvamo, da se ne bi oštetile i pokvarile. A ovom božanskom Umjetniku kao da nije stalo do toga. On slika kao od šale, i pušta da mu slike propadnu. Evo na primjer: onog istog dana, kad smo župnik i ja stajali pred onim prozorom i divili se Božjem umjeću, zasjalo je sunce i rastopilo fantastične grane na prozoru. Ali, nitko za njima nije žalio. Sutradan su se opet pojavile, još ljepše i čarobnije. Zato čovjek, stojeći pred tom — ako smijem reći — Božjom igrarijom, mora i nehotice uzdahnuti s prorokom: »*Velika su i čudesna tvoja djela, Gospodine Bože svemogući!*«[2]

16

NAJSPASONOSNIJA DIJAGNOZA

Prije tridesetak godina obolio naglo jedan moj prijatelj. Odmah smo pozvali mjesnog liječnika, koji ga je brižno pregledao i propisao nekakav lijek. Sutradan, rano u jutro, dođe opet liječnik, i iza pomnog pregleda dade svoje upute. Prekosutra eto opet liječnika, i pošto je bolesnika najbrižnije pregledao, reče nam otvoreno: »Sada ću vam iskreno kazati, ja ne znam, od čega on boluje. Čekao sam dva tri dana, neće li se bolest razviti, da postavim dijagnozu. Ali, sada moram priznati, da ne mogu konstatirati njegove bolesti. Zato vam savjetujem, da ga odmah prevezete u Zagreb«. Tako smo i učinili. U Zagrebu su liječnici još isti dan pronašli bolest i iza brze operacije čovjek je ozdravio.

Ovaj je liječnik bio svakako ponizan i iskren, a sigurno i dobro potkovan u svojoj struci, kad je pred svima priznao, da ne zna, od čega naš prijatelj boluje. A da mu je tada netko od nas rekao: »Ništa zato, doktore, što ti ne znaš, od čega on boluje! Samo ti njega dalje liječi. . .!« Šta bismo rekli za ovog čovjeka? Rekli bismo s pravom, da je obična budala. Jer, kako ćemo nekog liječiti, ako nam nije poznata njegova bolest? To je apsolutno nemoguće! Prvi je uvjet, da počnemo s liječenjem, ispravna dijagnoza, to jest, da upoznamo od čega čovjek boluje. Istom onda se može govoriti o liječenju.

Eto, tako je to s tijelom. A isto je tako i s dušom. Njezine su bolesti: razni grijesi i mane, neuredne sklonosti i naopake strasti, koje vuku čovjeka u vječnu propast. — I ako hoćeš da se očuvaš od te propasti, prvi je uvjet; da upoznaš samoga sebe, svoje grijehe i grešne požude. Ili da se liječnički izrazimo: prvi je uvjet, da postaviš ispravnu dijagnozu, od čega ti duša boluje. Bez toga nema govora o kakvom popravku i napretku. Jer, kako ćeš se ti kajati za svoje grijehe i kako ćeš ih popraviti, ako ih uopće ne poznaš?

Nemoguće! Eto, to je ona najspasonosnija dijagnoza, od koje ovisi naše vječno spasenje.

Naravski, sve to ne ide bez redovitog i temeljitog ispitivanja svoje savjesti. Zato nam dovikuje prorok u ime Božje: »*Pretražimo svoje putove*[1] — jer — *ako budemo sami sebe sudili, nećemo biti osuđeni*«.[2]

Ovu prastaru istinu dobro su upoznali svi sveci i pravednici Božji. Zato su pomno ispitivali svoju savjest, da tako upoznaju sami sebe, imajući na pameti one riječi Svetog pisma: »*Kad tresemo rešetom, pokaže se pljeva. Tako se pokažu i grijesi čovjeka, kad on o tome razmišlja*«.[3] Ali sveci su i druge ljude bez prestanka na to poticali. Evo, na primjer, šta piše sveti Bernard svome prijašnjem učeniku papi Eugenu III. »Moj sinko! Ako ti i ne budeš poznavao filozofije, književnosti, umjetnosti, prava i drugih znanosti, moći ćeš se i bez toga sasvim lijepo spasiti. Ali zapamti, moj sinko, ako ne budeš upoznao sama sebe, izgubit ćeš se, makar sjediš na Petrovoj Stolici!«

Eugen je poslušao svoga svetog učitelja, pa je uza sav golemi rad oko upravljanja Crkvom, našao svaki dan vremena, da »pretraži svoje putove« kako veli prorok, i upozna sama sebe. Zato nije nikakvo čudo, da je sveto živio i sveto umro, i mi ga danas slavimo kao blaženika na našim oltarima.

Ali pri tom moramo stalno imati na pameti još jednu drugu veliku istinu: da nikad nećemo, kako treba, upoznati sami sebe, i postaviti ispravnu dijagnozu svoje duše, bez pomoći i milosti Božje. Zato je veliki sveti Augustin svaki dan molio onu poznatu kratku molitvicu, koja počinje riječima: »Domine, noverim me — Gospodine, udijeli mi milost, da upoznam sama sebe!«

17

ČVORAK SVETOG MELITONA

Crkva nas Božja sa svim svecima poziva, da u svojim borbama, kušnjama i napastima zazivamo u pomoć Blaženu Djevicu Mariju. A sveti se Meliton služi jednom ptičicom, da nas na to potakne. — Neka pobožna žena, veli on, imala čvorka. A ova se ptica, kako je poznato, može naučiti da izgovara nekoliko riječi. Tako je i ova žena naučila svoga čvorka, da rekne: »Zdravo Marijo!« I on je svakog gosta, koji bi unišao u kuću, pozdravljao ovim pozdravom.

Jednoga dana bio je prozor od sobe otvoren i ptičica izleti napolje. Bezbrižno je i veselo prhala oko kuće. Ali najednom se pojavi jastreb i nasrne svom silom na jadnu ptičicu. Čvorak brzo poleti k prozoru, da se spasi. Ali jastreb je bio brži i već je pružio svoje kandže, da ga ščepa.

Ptičica u smrtnom strahu, ne znajući kud i kamo, okrene se brzo k jastrebu i krikne iza glasa: »Zdravo Marijo!« Jastreb se od toga tako uplaši, da je odmah pobjegao. Siromašni čvorak bio je spasen. Spasila ga je Zdravomarija.

Pogledaj malo bolje tu ptičicu, veli sveti Meliton. Možda ćeš je poznati, jer — to si ti sam! I na tebe često puta nasrne zmaj pakleni raznim napastima i pruža svoje otrovne kandže, ne bi li te ščepao i upropastio zauvijek, jer veli Duh Sveti, da »*đavo obilazi okolo kao lav koji riče i traži, koga da proždere*«.[1]

Pa šta ćeš raditi u tim opasnim časovima kad se radi o biti ili ne biti, o vječnom spasenju ili vječnoj propasti? Ugledaj se u ovu ptičicu, veli sveti Meliton, pa što je ona učinila nesvjesno, učini ti svjesno i promišljeno. Zazovi u pomoć Blaženu Gospu i vidjet ćeš, kako će brzo uteći sotona. Evo zašto.

Bog je već u zemaljskom raju doviknuo sotoni, koji je zaveo naše praroditelje na grijeh: »*Neprijateljstvo stavit ću između tebe*

i žene! Ona će ti satrti glavu!«[2] Tako je poslije i bilo. Jedna Žena, Bl. Djevica Marija, sa svojim božanskim Sinom u naručaju, satrla je glavu zmiji paklenoj. I od onda — vele sveci Božji — zadršće cijeli pakao, kad se samo spomene ime njezino. Ili kako kaže pobožni Toma Kempenac: »Kao što ljudi popadaju na zemlju, kad u blizini udari grom, tako padaju đavli, kad se samo spomene ime Marijino!«

18

STIPANOVA PONOĆKA

Stipan se rodio u gradu bosanske Posavine, gdje je proveo i djetinjstvo. Mati ga je brižno odgajala kao i ostalu svoju djecu. Ali, Stipan je nekako odskakao od drugih. Tako je, na primjer, ranije od ostale djece naučio moliti krunicu. I oči bi mu zasjale od veselja, kadgod mu je mati dopustila, da predmoli krunicu u obitelji. A pošto im je crkva bila blizu, mali je Stipan svaki dan išao u crkvu i posluživao kod svete mise, a nedjeljom i blagdanom pjevao »pištulu«. I ako je pri tom dobio koju paru, stavio bi to u malu kasicu, koju mu je darovao svećenik.

A među ostalom braćom imao je jednu stariju sestru, koja je bila vrlo vješta svakom ručnom radu. I ona mu jedne zime, prije Božića reče, da će napraviti malu betlehemsku štalicu i jaslice. Tko veseliji od Stipana! Odmah je istresao sve pare iz svoje kesice i počeo kupovati sve, što je bilo potrebno za jaslice: papire razne boje, ljepilo, čavliće, gips . . .

Na Badnjak pred večer stavila je sestra gotove jaslice na veliki stol i kraj njih iskićenu božićnu jelicu. I kad je na večer zazvonio pozdrav Gospin, uz pucnjavu prangija, skupiše se sva djeca oko jaslica i počeše iz svega grla pjevati božićne pjesme. Ali Stipan je bio najgrlatiji, njegov se glas čuo do desetog susjeda. — I od onda su u njihovoj obitelji svake godine bile jaslice od Božića do Tri Kralja.

Eto, tako je Stipan proveo svoje djetinjstvo. Ali, kad je napustio roditeljski dom i otišao u daleki grad, da »uči knjigu«, počela je iz njegova srca, sve malo pomalo, hlapiti atmosfera roditeljske kuće. Nije se više svake večeri molio Bogu kao kod kuće, sve je rjeđe išao u crkvu, zanemario je svete sakramente . . . Naposljetku je dotjerao dotle, da uopće nije išao u crkvu, osim na ponoćku i možda na Uskrs. Naravski, bez molitve zapao je u razne grijehe, i

bilo je pri njemu svakakva dima, kako veli Bošnjak. I tako je živio godinama — sve do one ponoćke.

Na tu je ponoćku došao dosta rano, da uhvati mjesto pred oltarom. Točno u ponoć pojavi se na oltaru svećenik, inače poznanik Stipanov. Orgulje zabrujaše i cijela crkva urnebesno zapjeva: »Kirie eleison — e-eleison! Isus se rodi u štalici«. U tom moru glasova isticao se prodorni Stipanov tenor, koji je zvučio još mladenački, premda je Stipan već dobrano posijedio.

Iza evanđelja okrene se svećenik, da progovori nekoliko riječi. Propovijed je bila vrlo kratka, i mi je donosimo u cijelosti. — Časna službenica Božja Marija de Geuser, poče svećenik, bila je najstarija među mnogobrojnom braćom i sestrama. Zato ih je ona zajedno s majkom odgajala. Među ostalim, ona je svakog Božića napravila malu štalicu s jaslicama... Stipan naćuli uši, kad se spomenuše jaslice u obitelji, a svećenik nastavi: I oko jaslica poredala je baš toliko ovčica, koliko je imala braće i sestara. Svaka je ovčica naznačivala jedno dijete... Stipan prisloni ruku na uho, da bolje čuje. Svećenik nastavi: A da se može raspoznati, čija je koja, Marija je svezala ovcama oko vrata vrpce raznih boja.

— I onda je ovako postupala. Ako se koje dijete jednog dana dobro vladalo, ona je njegovu ovčicu primakla bliže k jaslicama. Sutradan je to isto učinila, ako je dijete ostalo dobro. Ali ako je u čemu pogriješilo, odmah je njegovu ovčicu odmakla od jaslica... I kad se na taj način koja ovca primakla posve uz jaslice, ja, da ste vidjeli toga veselja! Dotično je dijete od radosti pjevalo, skakalo, ljubilo braću i sestre. Jer eto, sada je ono posve blizu Malome Isusu! I dijete je obećavalo, da će biti još bolje, poslušnije i pobožnije.

— Dragi brate i drago sestro! nastavi svećenik. Dobro bi bilo, da se i ti ove svete božićne noći pomiješaš među ovu bezazlenu djecu, i da malo ispitaš svoju savjest: gdje se sada nalazi t v o j a ovca? Je li još blizu Isusa i njegovih jaslica, kako je bila kod krštenja i u tvome djetinjstvu?

— Ili... ili je možda tvoja ovca zalutala daleko, daleko od svoga božanskog Dobrog Pastira, pa tumara po mračnim stazama raznih grijeha i opačina, gdje tvoje srce ne može nikada biti sretno... Stipanu se skliznuše dvije krupne suze niz lice. Svećenik ih je vrlo dobro vidio... Pa ako je tako, nastavi svećenik, čuj šta ti dovikuje Mali Isus iz jaslica: »*Dođite k meni svi, koji ste umorni, i ja ću vas okrijepiti!*[1] I ovako nastavlja po svome proroku: *I što je propalo, ja ću potražiti, a ranjeno ću zaviti, i slabo ojačati!*[2] *I kao što mati tetoši svoje dijete, tako ću i ja vas nositi na rukama i milovati na koljenima!*«[3] Odazovi se ovom nježnom pozivu Dobrog Pastira, završi svećenik, pa klekni kraj njegovih jaslica i uzdahni s prorokom: »*Zalutao sam Gospodine kao propala ovca. Traži slugu svojega!*«[4] Amen...

Stipan se svim srcem odazvao tome pozivu Isusovu. Odmah se iza Božića, uoči Nove godine, skrušeno ispovjedio i počeo novi život kao sretna ovca koju je Dobri Pastir našao i privinuo na svoje grudi.

19

MEDENO POLJE

Dan uoči sveta Tri Kralja. Stari je svećenik dugo šetao po svojoj sobi. Od časa do časa nešto bi naglas promrmljao, a onda bi zavirio u Sveto pismo ili koju drugu knjigu na svom stolu. Zatim je opet šetao, nešto potiho šaptao i rukama gestikulirao... To je on spremao propovijed za sutrašnju svetkovinu. Naposljetku sjede i poče pisati:

Današnje sveto evanđelje govori o čudesnoj zvijezdi, koja je sveta Tri Kralja dovela do Maloga Isusa. Svi sveci i crkveni Naučitelji u jedan glas vele, da je ova zvijezda slika svete vjere. Jer kao što je ta zvijezda vodila Kraljeve kroz daleke pustinje i nepoznate krajeve, dok ih nije dovela do Spasitelja i Boga našega, tako i sveta vjera svojim sjajem osvijetljuje sve tamne i zamršene putove našeg zemaljskog života, i pokazuje nam pravi put u život vječni.

Da nam ta svjetlost — nastavi svećenik pisati — bude jasnija i da je što više cijenimo, uzet ćemo jednu usporedbu. — Kao mlad svećenik bio sam župnik u maloj gorskoj župi. Odmah naglasujem, da su zime u tim krajevima veoma surove, a snježne vijavice vrlo opasne. Na teritoriju te župe ima velika visoravan, koja se zove Medeno Polje. To se polje skoro nikako ne obrađuje, ili vrlo malo, jer je teren kamenit i pun takozvanih vrtača. Stoga na toj visoravni nema ljudskih naselja, kuće su se poredale na rubovima toga polja, ispod okolnih brda.

I sada, dogodi se koji put ovo. Vraća se čovjek po noći preko tog polja kući i uhvati ga snježna vijavica, koja za tren oka zamete sve staze i stazice. A nigdje kuće, nigdje svjetla, nigdje ceste, nigdje telegrafskog stupa, koji bi služio za orijentaciju. I čovjek izgubi smjer. Misli, da ide kući, a odmiče se od nje. I tako se vrti u krugu, sad amo sad tamo, sad naprijed sad natrag... Na koncu padne od umora i očaja, i smrzne se. To se dogodilo jednoj ženi baš one godine, kad sam ja došao tamo.

Zato seljaci rade ovako: Ako je netko iz njihove kuće otišao nekud s poslom, recimo u mlin, i mora se po noći vraćati, oni upale svjetiljku i stave na prozor, da se čovjek može orijentirati. Ta je svjetiljka spasila mnoge ljude od propasti, ili bolje: spasila je svakog putnika, do kojeg je doprla njezina svjetlost.

I ja sam se jednog dana našao u očajnoj situaciji, nastavi starac pisati. Bilo je to baš o blagoslovu kuća na sveta Tri Kralja. Kod zadnje kuće sam omrkao i morao sam se po noći preko tog polja vraćati kući. Bio je mrkli mrak, a počeo je i snijeg vijati... Sjetio sam se one žene i nešto me je zazeblo oko srca. Stoga sam išao veoma oprezno i pazio na svaki korak. Ali već sam počeo gubiti pravac. I tako sam u smrtnom strahu proživio jedno pol sata. Onda najednom ugledam u daljini svjetlost! Koliko sam se u taj čas obradovao, teško je opisati, jer ta je svjetlost bila moje spasenje. Sad više nisam mogao zalutati, išao sam prema onom svjetlu i došao kući.

I ovaj zemaljski život — nastavi svećenik pisati — pun je provalija i opasnih stranputica, na kojima čovjek može lako zalutati i propasti navijeke. Zato nam je dragi Bog upalio nebesku sjetlost svete vjere, da nam ta svjetlost, poput one svjetiljke na Medenom Polju, uvijek pokazuje pravi put, koji vodi k Njemu u nebo. Stoga veli Bog u Svetom pismu: »*Moj je nauk svjetlost narodima*«.[1] A Spasitelj nam dovikuje u svetom evanđelju: »*Ja sam došao kao svjetlost na svijet. Koji vjeruje, neće tumarati u tminama, nego će postignuti svjetlosti života*« vječnoga.[2] Prorok je David dobro upoznao uvu istinu, pa ovako kliče: »*Tvoje su riječi, Gospodine, svjetiljka mojim nogama i svjetlost na mojim putovima*«.[3]

Stoga blago čovjeku, kojeg obasjava ta svjetlost svete vjere. On neće lutati kao onaj izgubljeni čovjek na Medenom Polju, nego će — gledajući u tu svjetlost — koracati sigurnim putem u život vječni. — Ali i teško onome, koji ne vidi te svjetlosti. On će tumarati po raznim stranputicama ovog života i na koncu propasti, jer Sin Božji veli: »*Tko ne vjeruje, već je osuđen*«.[4]

Zato se od svega srca zahvali Bogu na toj najvećoj milosti. I zamoli Oca nebeskog, da se ta svjetlost nikad ne ugasi u tvom srcu, da sve jače sjaji, i da te poput one čudesne zvijezde vodi sigurnim putem u život vječni.

Kad je propovijed bila gotova, uzeo je rukopis i — prema svom običaju — odnio ga u crkvu i stavio na oltar. Onda se ponizno pomolio Bogu za sebe i za sve vjernike koji će ga slušati. A sutradan

je taj rukopis oživio u njegovim ustima, jer su riječi dolazile iz srca, punog vjere i ljubavi. A kad je naposljetku pozvao vjernike, da se zahvale Bogu na milosti svete vjere, zablistala je suza u njegovim očima, jer se sjetio, da ga je vjera od malih nogu uvijek vodila sigurnim putem kroz život. Pa i u teškim časovima, kad je posrtao i padao pod teretom svojih grijeha... I tada ga je vjera uvijek podigla, okrijepila i dalje vodila...

20

MUDRI KRALJ

U spisima svetog Ivana Damaščanina († 750) čitamo čudnovatu, ali zanimljivu pripovijest. — U nekoj dalekoj istočnoj zemlji vladao je čudnovat običaj. Velikaši toga naroda išli su u druge, strane zemlje i ondje tražili zgodna čovjeka, da im bude kralj. Kad bi ga našli, doveli bi ga u svoju zemlju s najvećim slavljem, uz pjesmu i talambase. Onda su ga posadili na kraljevsko prijestolje i dali mu neograničenu vlast nad cijelim narodom i svim blagom svoje zemlje.

Ali, to je trajalo samo pet godina... Onda bi ga svrgnuli i protjerali na pusti, nenaseljeni otok, gdje je čovjek morao od glada i zime skapati.

Jednom su tako opet doveli nekog stranca, da im bude kralj. Ali, taj je nanjušio, što ga čeka iza pet godina. Stoga nije bio lijen, nego je svaki dan potajno prevozio na onaj pusti otok zlato i srebro, žito i tkanine, građu za kuće, dapače robove i robinje... U tom je prošlo pet godina. Onda su ga, po svom običaju, svrgli i protjerali na onaj otok. Ali čovjek se nije prestrašio, nego se zadovoljno smješkao, jer je znao, da je otok pun svakog blaga, i njemu neće ništa nedostajati.

Pogledaj dobro toga kralja, veli sveti Ivan. Možda ćeš ga prepoznati... Pa to smo mi kršćani! Iza kratkog života ovdje na zemlji, gdje su nam otvorene sve blagajne Božje milosti, dolazi smrt i — hoćeš nećeš! — goni te s ove zemlje u vječnost. Šta ćemo dakle raditi? Evo šta! Sveta nas vjera uči, da možemo — dok smo živi — puno svakakvog blaga otpremiti tamo u vječnost, a to su naša dobra djela. O tom govori naš Spasitelj u svom divnom govoru na brdu, gdje nas gorljivim riječima poziva da činimo dobra djela, dok možemo: da se molimo Bogu, da postimo i pokoru činimo, a u prvom redu, da od srca ljubimo svoga bližnjega i dobro mu želimo. I

na koncu toga govora ovako nam dovikuje: »*Nemojte zgrtati blaga na zemlji, gdje rđa i moljac izgrizaju, i gdje tatovi obijaju i kradu. Nego skupljajte sebi blago na nebesima, gdje rđa i moljac ne grizu, i gdje tatovi ne obijaju niti kradu!*«[1]

Stoga blago čovjeku, koji posluša ovaj poziv Sina Božjega, pa svaki dan učini koje dobro djelo iz ljubavi prema Bogu, na primjer: oprosti uvredu svome bližnjemu, izmoli koju krunicu, uskrati sebi koji zalogaj, udijeli siromahu milostinju... Takvom čovjeku neće biti teško poći s ovoga svijeta u nesigurnu vječnost, jer ga tamo čeka blago njegovih dobrih djela, kojim se kupuje vječno blaženstvo.

Ovu je istinu dobro razumio onaj bogataš kojeg je upitao njemački car Fridrik IV, koliki je zapravo njegov imetak. A bogataš mu je odgovorio:

— 400 talira, veličanstvo!

— Kako, kako?! začudi se car, jer je znao, da taj čovjek leži na teškim milijunima.

— Evo kako, odgovori čovjek. Sve što ja imam, mogu još danas izgubiti. Ali onih 400 talira, što sam ih podijelio siromasima, ne može mi nikada propasti. To me čeka na sigurnom mjestu, gdje moljac ne grize i tatovi ne kradu.

A sada, naposljetku, samo još jednu riječ o onoj pripovijesti svetog Ivana. U toj priči sve je čudnovato. Samo jedna stvar nije nimalo čudnovata, nego posve prirodna i pametna, naime da je onaj kralj, dok je imao sve u svojoj vlasti, potajno slao svakojako blago na onaj pusti otok. To nije ništa čudnovato, nego veoma mudro. Budi i ti tako mudar, pa šalji — dok možeš, što više blaga dobrih djela u vječnost, ili kako nam dovikuje sveti Petar: »*Nastojte, da svoj poziv utvrdite dobrim djelima, jer tako radeći nećete nikada propasti*«.[2]

21

NJEZIN POST

Bilo je to prije sedamdesetak godina, kad su kršćani malo bolje postili nego danas. Bio sam tada još dijete u osnovnoj školi, a ona u najboljim godinama — vrlo pobožna, energična i razborita, odana svim srcem Bogu i svetoj Crkvi. Među ostalim, uvijek je savjesno obdržavala sve crkvene postove, koji su onda bili puno stroži nego sada. A u korizmi je otišla još dalje, nego što je Crkva tražila. Od Čiste Srijede pa sve do Uskrsa proživjela je o kruhu i povrću — kupus, grah, krumpir bez i jedne kapi masti, mlijeka ili ulja. Sve je kuhala na goloj vodi i samo posolila. Jedne korizme upita je svećenik, kako podnosi post, a ona mu je sa smiješkom odgovorila, da su joj od suhoparne hrane ispucale usne, »ali ništa zato — dodala je — moramo činiti nekakvu pokoru za svoje grijehe«. Nuzgredno spominjem, da je dočekala duboku starost, preko devedeset godina.

Eto tako ova naša žena. A mnogi su sveci Božji činili daleko veće pokore. Tako je, na primjer, sveti...

Ali već čujem, kako me mnogi prekidaju: »Nemojte nam, po Bogu brate, pridikati o tako teškim pokorama! Nije to za nas obične grešnike! Mi se doduše divimo mnogim svecima i ostalim pravednicima radi njihova strogog pokorničkog života, ali ih u tome ne možemo nasljedovati. Stoga spustite durbin malo niže!«

Tako je, slažem se! Bez posebne milosti Božje, mi ne možemo poći za njihovim primjerom. A ja sam naveo ovu pokornicu iz naše sredine samo zato, da pokažem, kako i danas imade pravednih duša, koje čine pokore za grijehe svoje i cijelog svijeta.

Pa ipak, svi mi moramo nekakvu pokoru činiti, jer Sin Božji veli: »*Ako ne budete pokoru činili, svi ćete propasti*«.[1] Zato je i Namjesnik Kristov kad je u naše dane ukinuo skoro sve crkvene postove, izričito naglasio, da: korizma — kvatre — vigilije — badnjak... ostaju i nadalje dani pokore. I pozvao nas, da mjesto posta

izaberemo sebi druge pokore. Stoga evo nekoliko »pokornika« koje možemo svi od reda vrlo lako nasljedovati.

Poznavao sam dobro nekog starog župnika, koji je običavao kod ručka i večere popiti čašu vina. Ali kad je počela korizma, od Čiste Srijede sve do Uskrsa nije okusio ni kapi vina. Evo pokore, koju svaki od nas može činiti. Dapače za čovjeka, koji voli malo više gucnuti, ova bi pokora bila bolja i korisnija od svake druge.

A evo, šta sam čitao o jednom selu, čini mi se u Francuskoj. Na Čistu Srijedu svi su pušači u tom selu odložili svoje lule i stavili u ormar, pa sve do Uskrsa nisu pušili. A novac, što su ga time uštedili, dali bi siromasima ili u crkvu. — I ovu pokoru mogu svi pušači nasljedovati, ako ne u cijelosti, a ono barem tako, da u vrijeme korizme i drugih pokorničkih dana manje puše. A Bog će nagraditi svaku onu cigaretu koje smo se njemu za ljubav odrekli.

Ili, uzmimo drugog »pokornika«. Glasoviti vođa indijskih naroda Mahatma Ghandi bio je svjestan, da mora činiti pokoru. Stoga je, kako znademo, strogo postio. Ali osim posta, svake je sedmice jedan dan obdržavao apsolutnu šutnju, pa od jutra do večeri nije ni jedne riječi progovorio. — Evo opet pokore, koju možemo, više ili manje, svi nasljedovati, pa jednog dana manje brbljati, i više šutiti i slušati. Za mnogog čovjeka ili ženu koji ne znaju obuzdavati svoga jezika, pa ogovaraju, kleveću i siju mržnju, ova bi pokora bila bolja i korisnija od svakog i najstrožeg posta.

Da spomenemo samo još modernu pokoricu. Neki dan bio sam u posjetu kod jedne obitelji. I dok su roditelji samnom razgovarali uz fildžan crne kave, njihova je kćerka, studentica, bila u susjednoj sobi. Mislio sam, valjda uči ili nešto plete... Ali najednom otvoriše se vrata i naša studentica džipne k nama u sobu, pljesne rukom o ruku i pobjednosno vikne: »Evo, naši zabiše prvi gol!« Sada sam shvatio situaciju. Ona je gledala na televizoru davno najavljenu utakmicu između »naših i njihovih«.

Evo dakle najbolje pokorice za sve one koji toliko uživaju u gledanju raznih utakmica: Danas neće ići na utakmicu, iz ljubavi prema Bogu i za pokoru svojih grijeha. A novac, što bih dao za kartu, podijelit ću u dobre svrhe. I tako bi se ta karta mogla vrlo lako pretvoriti u kartu-ulaznicu za nebo.

Naravski, sve te pokore ne bi nam ništa koristile bez one glavne pokore, koja stoji u iskrenom pokajanju za svoje grijehe i čvrstoj odluci, da ćemo se popraviti, jer evo šta nam veli Gospodin Bog u Svetom pismu: *»Ovo je post, koji mi se dopada: da razvežeš spone grijeha«* koje sapinju tvoju dušu.[2]

22

KRISTOVI PROZORI

Prije 150 godina podigli su u sjevernoameričkoj državi Massachusets prvi dom za slijepu djecu. A pošto nisu imali dosta novaca, predložio je graditelj, da se na zgradi ne prave nikakvi prozori, jer ta djeca i onako ništa ne vide i uvijek su u tami. Zato im ne treba svjetla kao drugim ljudima. Prijedlog je prihvaćen i kuća je sagrađena bez prozora.

Ali iza nekoliko mjeseci počela su djeca od reda pobolijevati. Postala su blijeda, troma, neraspoložena. A nekoliko ih je ozbiljno oboljelo. Naposljetku su dva dječaka umrla. Sada je bilo svima jasno, da ne ide bez prozora i sunčane svjetlosti. Stoga su brzo otvorili na zgradi prozore, i djeca su doskora ozdravila.

To je bilo prije 150 godina. A danas znade svako dijete, da čovjek ne može ostati zdrav bez sunčanog svjetla. Njemu je sunce potrebno za život kao svagdanji kruh i zrak.

Eto, tako je to s tijelom. A nešto je slično i s dušom. I duša ne može živjeti i biti zdrava bez svjetla milosti Božje, jer *»kad bi Bog* — veli Sveto pismo — *potegao natrag svoj dah, propalo bi svako stvorenje«.*[1] To najbolje zna naš Spasitelj, Gospodin Isus Krist. Zato je na duši svakog kršćanina otvorio sedam velikih nebeskih prozora, da kroz njih struji u našu dušu svjetlost i toplina njegove milosti. To je sedam svetih sakramenata.

Pogledajmo malo te prozore Kristove. — Nekoje od njih možemo otvoriti, kad god hoćemo. Tako na primjer smijemo uvijek doći na svetu ispovijed. I kad god klečimo u ispovjedaonici, otvara se prozor Božjega milosrđa, koji se zove sakramenat Pokore, da kroz njega prostruji u našu dušu milost oproštenja i pomirenja s Ocem nebeskim, koji nam dovikuje u Svetom pismu: *»I ako vam je duša crvena od grijeha kao skrlet, pobijelit će kao snijeg!«*[2]

Isto tako možemo svaki dan otvoriti najsunčaniji prozor presvetog Oltarskog Sakramenta, da kroz njega uniđe u našu dušu, ne

zraka milosti Božje, nego samo »*Sunce pravde*«.[3] Početnik svih milosti i svake svjetlosti. — A evo, šta nam pripovijeda jedan župnik. Neki njegov župljanin dolazio je svaki dan u crkvu, i dugo bi klečao pred oltarom, gledajući nepomično u svetohranište. A izgledalo je kao da ništa ne moli, jer niti je micao usnama, niti je imao u ruci krunice ili molitvenika. Jednoga dana, kad je izlazio iz crkve, upita ga župnik, šta on zapravo radi svaki dan u crkvi. A on mu, smiješeći se, odgovori:

— A šta rade ljudi na plažama? Sunčaju se! Izlažu svoje tijelo sunčanim zrakama, da se napoje energije i zdravlja. Eto, velečasni, tako i ja izložim svaki dan svoju dušu, barem četvrt sata, nebeskim zrakama onog božanskog Sunca, »*koje obasjava svakog čovjeka, što dolazi na ovaj svijet*« kako veli sveto evanđelje.[4]

Ima još jedan sakramenat, koji se može primiti, kadgod smo ozbiljno bolesni, a to je sveto Pomazanje. Kroz prozor ovog sakramenta ulazi u našu dušu svijetla zraka utjehe i ustrpljivosti u bolesti, onda oproštenje grijeha, a i tjelesno zdravlje, ako je to za naše vječno spasenje.

Drugi se opet prozori otvore samo jedanput u životu i ostaju uvijek otvoreni do smrti. To su: Krštenje, u kojemu postajemo djeca Božja — Potvrda, u kojoj dobivamo snagu, da se možemo odlučno boriti proti svim napastima đavla i našeg grešnog tijela — i sveti Red, u kojem se dobiva milost svećeništva. Ta tri prozora, kako smo rekli, ostaju uvijek, do smrti otvorena, i kroz njih bez prestanka struji u našu dušu nebeska milost, koja je potrebna djeci Božjoj — borcima Božjim — i svećenicima Kristovim. Zato se ovi sakramenti mogu primiti samo jedanput u životu. — Među ove sakramente možemo ubrojiti i Ženidbu, jer se i prozor ovog sakramenta otvara samo jedanput u istom braku, i to kod vjenčanja, i ostaje otvoren sve do smrti jednog ženidbenog druga. Kroz taj prozor prodire u dušu muža i žene svjetlost i toplina milosti Božje, koja im je potrebna za njihov bračni i obiteljski život.

Eto, dakle, to su ti prozori, što ih Krist otvara na duši svakog kršćanina. — A sada da spomenemo nešto iz svemirskih letova. Poznato je svakome od nas, da svemirski letači navlače na sebe oklopna odijela, kroz koja ne prodiru nikakve zrake. Ali imade i jedan strašni oklop, kroz koji ne može prodrijeti ni jedna zraka milosti Božje u našu dušu. Taj oklop je svaki teški grijeh. Mi smo malo prije rekli, da prozori: svetog Krštenja — Potvrde — svetog Reda — i Ženidbe ostaju uvijek otvoreni, i da kroz njih bez prestanka struji u našu dušu svjetlost milosti Božje. Ali badava struji

ta svjetlost, ako je duša okovana u taj pakleni oklop, koji ne da milosti Božjoj, da dopre do nje. Takovu dušu opisuje Crkva u jednom himnu ovim riječima: »Bez Božanstva tvojega — Čovjek je bez ičega — Tone sav u crnom zlu!«

Stoga, tko se želi spasiti, mora najprije u skrušenoj ispovijedi razbiti i zbaciti sa sebe taj strašni pakleni oklop. Onda će mu dušu opet obasjati nebeske zrake milosti i topline Božje, bez kojih nema života i spasenja.

23

OKLADA SVETOG FRANJE

Sveti Franjo Saleški bio je biskup u Ženevi († 1622). Njegova je biskupija bila veoma prostrana, a u njoj malo vjernika, jer su još prije njega mnogi prešli na protestantizam. Zato je sveti biskup morao puno putovati, da barem svake treće godine obađe sve svoje župe. Putovao je redovito na konju, jer u ono doba nije bilo ni željeznice, ni auta.

Jednog je dana tako jašio cestom i ugleda na njivi kraj ceste seljaka, za kojeg je znao, da je katolik. Biskup sjaši, sveže konja za ogradu i uputi se k seljaku.

— Hvaljen Isus! Kako si?

— Dobro! Kako vi, presvijetli?

I nastane živahan razgovor među njima o familiji, o ljetini, o djeci, o susjedima... Među ostalim upita biskup seljaka, da li se u njegovoj kući moli Bogu.

— Molimo, presvijetli, svaku večer Gospinu krunicu.

— Vrlo dobro! obraduje se sveti biskup. Samo nastojte, da vam molitva bude sabrana i pobožna, jer to je prvi uvjet, da nas Bog usliša.

— Što se mene tiče, dočeka seljak, ja sam uvijek sabran kod molitve.

— Baš uvijek? začudi se biskup. I nisi nikad nimalo rastresen?

— Nikad! odgovori seljak odlučno.

To je biskupu bilo veoma čudnovato, jer je dobro znao, kako je često puta vrlo teško biti potpuno sabran u molitvi. Pa da o tome pouči seljaka, stavi mu ovaj predlog: »Dobro! Izmoli sada jedan Očenaš. Pa ako ga potpuno sabrano, bez ikakve rastresenosti izmoliš, dat ću ti onog svog dorata s cijelom ormom na njemu.«

Seljak veselo pristade. Odmah se pobožno prekrsti i poče naglas moliti Očenaš, gledajući sabrano preda se. Kad je svršio, upita ga biskup, je li bio potpuno sabran.

— Jesam, presvijetli, odgovori seljak.

— Vjerujem ti, reče biskup. Ali mi sada reci po duši: zašto si bacio jedan pogled na konja kad si molio one riječi »Kruh naš svakdanji«?... Seljak, iznenađen ovim pitanjem i natjeran u škripac, morade priznati:

— Ulovili ste me, presvijetli. Pogledao sam, i nesvjesno, da vidim, kakvo je sedlo na konju.

— Dakle, izgubio si okladu, zaključi biskup.

Svaki će se od nas od srca nasmijati, kad pročita ovu zgodu iz života svetog Franje. Ali, svetom biskupu nije bilo do šale. On je ovu priliku iskoristio, da tome vjerniku održi temeljitu pouku o sabranosti kod molitve.

Da molitva mora biti u prvom redu sabrana, jasno je svakom djetetu. Jer, kako će nas Bog uslišati, ako pod molitvom mislimo na sve moguće stvari — na konja i sedlo, samo ne na njega. Zato nam sveci Božji daju mnoge upute o toj sabranosti. Mi ćemo istaknuti samo jednu, možda najvažniju stvar.

Baba Mande uzela krunicu u ruke, da se moli Bogu. Lijepo sjela kraj otvorena prozora svoje kućice i počela moliti. Pred njom na sokaku odvija se dosta živahan promet. Ljudi prolaze šorom — jedni pješice — drugi na biciklu — treći u kolima. Jedni idu u čaršiju, drugi iz čaršije. Ona sve to promatra i polako prebire zrna krunice. A ako se tamo negdje na ćošku zametne kakva galama, ona se moleći duboko nagne kroz prozor, da bolje vidi, tko to galami.

Uto naiđe sokakom kuma Luce i ugleda Mandu na prozoru, pa joj mahne glavom:

— Kako si kuma Mande?

— Dobro! Kako ti Luca... Zdravo Marijo...

— Je li ti sin ozdravio?

— Još leži. Ali, Bogu hvala, bolje je... Zdravo Marijo...

To se malo kasnije opetuje s prijom Martom i susjedom Agatom. — Šta ćemo dakle reći za ovu krunicu babe Mande? Jasno je kao sunce, da ta molitva nije i ne može biti sabrana. A tko je tome kriv? Kriva je ona sama, što je sjela kraj prozora, da se ondje moli Bogu. Jer, nemoguće je sve promatrati i biti sabran.

Eto, dakle, prvog uvjeta, da nam molitva bude sabrana: moramo na početku molitve, po mogućnosti, odstraniti sve, što bi nas moglo rastresati u molitvi, to jest odmaknuti se od prozora, ili još bolje zatvoriti ga, prekinuti svaki razgovor, povući se u osamu itd. Zato Spasitelj veli u svetom evanđelju: *»A ti, kad se moliš, uniđi u svoju sobu, pa zatvori vrata i pomoli se u tajnosti svome Ocu!«*[1]

24

PROPOVIJED MISNE KOŠULJE

Ta je župna crkva vrlo dobro posjećena, i župljani su od reda veoma pobožni. Ali od nekog vremena sam opazio, da vjernici puno pobožnije, glasnije i nekako otežući izgovaraju one riječi zajedničkog pokajanja na početku svete mise: »Moj grijeh — moj grijeh — moj preveliki grijeh!« Zato se jedne nedjelje, poslije mise, svratim u sakristiju i upitam mladog župnika, je li i on to opazio.

— Jesam, odgovori župnik. A sve je to učinila ova bijela misna košulja, koju baš sada oblačim. Jer ta im je košulja jedne nedjelje održala propovijed...

— Košulja?! začudim se ja.

— Da, košulja, potvrdi župnik. I evo, šta mi je poslije, za ručkom pripovijedao.

On već godinu dana propovijeda o svetoj misi. Jedne nedjelje počeo je i nastavio ovako: Kod svake svete mise oblači Crkva svoga svećenika u ovu dugačku bijelu košulju, tako da je sav umotan u bjelinu. Ovom bjelinom opominje Crkva i svećenika i ostale vjernike, da brižno čuvamo svoju dušu čistu od svakoga grijeha, pa da čista srca i bijele duše prikazujemo Bogu žrtvu svete mise. Jer, inače neće nam koristiti naše molitve i pjesme, naše mise i druge pobožnosti. Šta bi na primjer koristilo svećeniku, kad bi kod svete mise stavio na sebe i deset najbjeljih košulja, a pri tom se ne bi brinuo, da mu duša bude bijela i čista? Ništa! A tako je i kod svih ostalih vjernika. Ima o tome zanimljiva i duhovita pripovijest.

Neki mladić, veli ta pripovijest, vodio je vrlo rasklašen život, i duša mu je bila okaljana svakojakim grijesima. Uza sve to štovao je i molio se Majci Božjoj. Jednog dana, kad se opet tako molio, ukaže mu se Blažena Gospa. U ruci je držala košaricu, punu prekrasnog zrelog voća. Ali košara je bila iznutra i izvana veoma zamazana. Blažena Gospa ponudi mladiću to voće, da uzme i jede. A mladić se nećkao. Kad mu je drugi put ponudila, on odbije:

— Ne mogu! Gadi mi se jesti iz tako zamazane košare.

— Eto vidiš, moj sinko, nastavi Majka Božja, tako je i s tobom. Tvoje su molitve, same po sebi, dobre i lijepe kao ovo zrelo voće. Ali, pošto dolaze iz duše, okaljane teškim grijesima, gade se dragom Bogu i on odvraća svoje lice od njih. Jer, dragom Bogu nije ništa tako odvratno kao teški grijeh. Stoga, moj sinko, pokaj se od svega srca za svoje grijehe i očisti svoju dušu u skrušenoj ispovijedi, sa čvrstom odlukom, da ćeš se popraviti. Onda dođi i moli se, pa ćeš vidjeti, kakva čudesa čini molitva, jer Bog traži u prvom redu čisto srce i bijelu dušu.

Ovo je samo pobožna pripovijest, nastavio je mladi župnik. Ali ako otvorimo Sveto pismo, vidjet ćemo na svakoj stranici, da nas Duh Sveti to isto uči. »*Žrtve bezbožnika, veli on, gade se Gospodinu, a drage su mu molitve provednika*«.[1] Ili uzmimo suvremenike proroka Izaije. U njegovo doba bilo je mnogo Židova, osobito onih iz viših krugova, bogataša i učenjaka, koji su išli u hram, prinosili žrtve i molili se Bogu. Ali pri tom se nisu ništa brinuli, da očiste svoju dušu od grijeha iskrenim pokajanjem i čvrstom odlukom, da će se popraviti. To im je bila deveta briga. Zato im Bog ovako dovikuje po proroku Izaiji: »Nemojte više prinositi žrtava nevrijednih! Ja zatvaram oči od vas i ne slušam vas, makar se molili ne znam koliko, jer su vam ruke pune krvi. — I onda ovako nastavlja: Posvetite se i očistite! Uklonite zla djela ispred mojih očiju, prestanite zlo činiti! Onda dođite, pa me sudite« *kako ću se vladati prema vašim molitvama!*[2]

Eto, dakle, završio je župnik, šta nam govori ova dugačka bijela misna košulja. Stoga na početku svete mise moli Oca nebeskog, da očisti tvoju dušu od ljage svakoga grijeha, pa se u dubokoj poniznosti kucaj u prsa i skrušeno priznaj: »Moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh!« Onda će Bog izliti sa svoga oltara rijeke milosti i blagoslova na tebe i na tvoju obitelj, da vam sveta misa bude na spasenje duše i tijela.

Vjernici su poslušali ovu propovijed bijele misne košulje. I od onda još pobožnije i poniznije mole »Općinsku Ispovijed« na početku svete mise.

25

TREBA TAMO GLEDATI

U svakoj svetoj misi poziva nas svećenik, da dignemo svoju dušu i svoje misli k dragom Bogu u nebo. »Gore srca!« dovikuje nam svećenik. A mi svi u jedan glas odgovaramo: »Imamo kod Gospodina!« Međutim, dok mi to ustima govorimo, možda su nam misli raštrkane na sve strane, samo nisu kod Gospodina i na oltaru. Možda su u taj čas naše misli kod kuće kraj štednjaka, ili negdje u radionici, ili kod susjeda, ili za klavirom, ili na tržnici...

Pa dobro! Ako je tako, je li onda naša »žrtva ugodna Bogu Ocu svemogućemu«? Jesu li naše rastresene molitve drage Ocu nebeskome? Da odgovorimo na to pitanje, moramo dobro razlikovati. Uzmimo najprije jedan slučaj.

Bilo je to u Americi, u maloj indijanskoj župi, koja se zove Gorske Pećine. Jedne nedjelje dođe u njihovu crkvu na svetu misu neka gospođa iz New Yorka. I dok su se Indijanci pobožno molili i sabrano pratili svetu misu, gospođa se okretala na sve strane, sad lijevo sad desno, onda naprijed pa natrag... Promatrala je, kako im se oblače djevojke, kako muževi, kako žene...

To je na koncu dodijalo jednom starom Indijancu. Zato pristupi k gospođi, stavi joj glavu čvrsto među svoje šake, okrene je prema oltaru pa joj tiho ali odlučno šapne:

— Gospođo, sada treba tamo gledati! Isus kaže: »*Kuća moja kuća je molitve*«.[1] Dakle, u crkvi treba moliti, a ne zvirljati na sve strane.

Mnogi će od nas, kad pročita ovu zgodu, i nehotice ovako uzdahnuti: Bože moj, kad bi ovaj Indijanac obašao malo naše crkve, koliko bi posla imao! Jer se i mnogi vjernici po našim crkvama ponašaju kao i ova gospođa. Ako se netko u kutu nakašlje, odmah gledaju, tko to kašlje. Ako negdje škripne klupa, odmah se okreću, da vide šta to škripi. Ili, ako se na koru pjeva, svaki čas

gledaju gore, tko to pjeva, tko svira, tko dirigira itd. I naš bi Indijanac često puta morao ići od klupe do klupe, pa opominjati: »Gospodine, gospođo, mladiću, djevojko! Sada treba gledati na oltar, gdje se obavlja najsvetiji čin, što ga ima na nebu i na zemlji — ponavlja se žrtva Isusova na križu«.

A sada se vratimo onoj američkoj gospođi. Šta ćemo reći o misi i molitvama te gospođe, i svih vjernika, koji se ponašaju u crkvi poput nje? Jasno je na prvi pogled, da njihovo srce nije kod Gospodina, jer su im misli razbacane na sve strane, samo nisu kod oltara. A tko je tome kriv? Krivi su oni sami, jer neće da se saberu nego zvirljaju okolo. Pa ipak, na poziv svećenikov da dignu svoje srce k Bogu, odgovaraju, i to možda jakim glasom: »Imamo kod Gospodina!« Dakle, riječima vele jedno, a svojom rastresenošću drugo. Zato se na njih ovako tuži dragi Bog u Svetom pismu: »*Ovaj me puk slavi ustima, a njihovo je srce daleko od mene*«.[2]

Nego, možda će sada netko ovako reći: »Kod mene nije tako. Ja nastojim, da se na početku mise saberem i da skrušena srca govorim: Moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh! — Ali već iza dvije-tri minute ulovim se, da su moje misli, ne znam ni sam kako, odlutale daleko od oltara«.

Dobro! Ako je tako, onda ti nisi kriv toj nestabilnosti. Stoga, kad se uhvatiš, da su ti misli odvrludale Bog zna kamo, opet nastoj svim silama, da se齐 sabereš. I ako cijela tvoja misa, veli sveti Alfonz Liguori, prođe u toj borbi sa rastresenošću, dobre su tvoje molitve, i tvoja je žrtva ugodna Bogu Ocu svemogućemu. Jer, i ako su tvoje misli, bez tvoje krivice, odlutale od oltara, ipak je tvoje srce ostalo kod Gospodina. Zna dobro Otac nebeski, da mi nismo anđeli, nego slabi ljudi.

26

NEMOJ KASNITI!

Jednog je dana bio prorok David u velikoj stisci. Zato sklopi ruke i ovako zavapi dragom Bogu: »*Bože, u pomoć mi priteci! Gospodine, požuri se, da mi pomogneš!*«[1] Ovaj vapaj proroka Davida uvrstila je Crkva u svoje bogoslužje, i mi ga s Crkvom često puta uputimo prema nebu.

A šta Gospodin Bog s neba na taj naš poziv, da se požuri i da nam brzo priskoči u pomoć? Prije nego odgovorimo na to pitanje, evo šta mi pripovijeda jedan naš biskup. — S prozora njegove kancelarije dobro se vidi cijeli prostor pred katedralom i ulaz u nju. On je često puta nedjeljom, za vrijeme svetih misa, stajao na tom prozoru i promatrao ljude, kako ulaze u crkvu. A koji put je točno brojio i te brojeve zapisao. Pa evo šta je, među ostalim, pronašao. »Konstatirao sam, veli on, da oko polovicu vjernika zakasni na svetu misu. Jedni dolaze na evanđelje, drugi za vrijeme propovijedi, treći na prikazanje, a nekoji oko podizanja ili još kasnije«.

Eto, tako taj biskup. Međutim, ne treba brojiti, jer svi mi gledamo na svoje oči, da je na koncu svete mise, barem u našim gradovima, redovito puno više vjernika, nego na početku. To je siguran znak, da su mnogi zakasnili.

A sada evo, po prilici, šta odgovara Gospodin Bog s neba na one naše vapaje:

— Vi me u svojim nevoljama pozivate, da se požurim i da vam što prije dođem u pomoć. Dobro je to, i ja se ne ljutim na taj vaš poziv. Ali recite vi meni: kako se vi žurite, kad vas nedjeljom i blagdanom moje zvono poziva, da dođete k meni u crkvu i slušate svetu misu? Eto, čuli ste, šta veli moj biskup, i šta kažu moji svećenici... Kad se spremate u kino ili kazalište, na utakmicu ili koju drugu priredbu, onda svaki čas gledate na sat, da ne biste koju sekundu zakasnili. A kad dođe vrijeme svete mise, onda ne vodite brige o tome, ne žurite se, nego kad stignete!

— Zato se i ja neću žuriti, kad me vi u svojim nevoljama zovnete u pomoć, nego ću se ravnati prema riječima svetog evanđelja: »*Kakvom mjerom mjerite, onakovom će se i vama odmjeriti*«.[2] A otvorite i Sveto pismo Starog zavjeta pa pročitajte riječi, što sam ih davno doviknuo nemarnim Židovima: »*Zvao sam, a vi ste se nećkali. Namigivao sam, ali nitko nije mario. Zato i ja neću mariti, kad vas pritisnu nevolje. — Tada će me zvati, ali ja se neću odazvati. Tražit će me, ali me neće naći*«.[3]

Svaki od nas, kad pročita ove riječi pravednog Boga, mora i nehotice uzdahnuti sa starim Tobijom: »*Pravedan si Bože i svi su tvoji sudovi pravedni!*«[4]

A sada evo, šta nam pripovijeda neki župnik. Njega su jednog dana pozvali k bolesniku. Svećenik se odmah spremi i žurno pođe k bolesnikovoj kući. Usput je, po svom običaju, molio za bolesnika, ali s nekakvom tjeskobom u srcu. Evo zašto.

On je dobro poznavao tog bolesnika. Nije bio Bog zna kakav grešnik, ali je imao veliku manu: svake je nedjelje dolazio kasno u crkvu. Badava je župnik o tome propovijedao, badava ga je i privatno opominjao. On bi uvijek našao nekakvu ispriku, da zakasni u crkvu. Eto, o tom je razmišljao svećenik, žureći se k njemu. I sa strahom je pomišljao: taj je čovjek uvijek dolazio kasno u crkvu. Možda će sada i Spasitelj zakasniti k njemu...

Dok je on tako razmišljao, doleti k njemu u susret bolesnikov sin i dovikne: »Umro je! Kasno...!« Ovdje su se doslovno ispunile riječi Duha Svetoga: »*U čem tko griješi, u tom će biti i kažnjen!*«[5]

Ureži duboko u srce ove riječi Svetog pisma, pa idi uvijek točno k svetoj misi i nemoj kasniti. Onda će se i Bog požuriti, da ti pomogne u tvojim nevoljama, jer evo šta veli Sveto pismo: »*Tada ćeš zazvati Gospodina, i Bog će te uslišati. Zavapit ćeš mu, i on će odgovoriti: Evo me, tu sam!*«[6]

27

NAŠA TREMA

Danas je svakom djetetu poznato, šta je to trema. Kad netko mora održati kakav govor, ili nešto otpjevati i odsvirati pred drugim ljudima, ili odglumiti koju ulogu... onda čovjek često puta zadršće od straha, hoće li sve dobro ispasti, i da se neće osramotiti. To se zove trema pred nastup.

Sličan osjećaj obuzima i mnoge kršćane, kad stoje kod ispovjedaonice i čekaju na red, da kleknu pred svećenika. U tom času uhvati i nas često puta trema, osobito ako imamo na duši koji teži grijeh, što ga moramo reći svećeniku, ako želimo da nam Bog oprosti. Šta ćemo dakle reći o toj tremi?

Najprije moramo istaknuti, da je ta naša trema prije ispovijedi posve prirodna. Jer nije lako čovjeku poniziti se i otkriti drugome najintimnije tajne svoga srca, pa i one, za koje se moramo crveniti. To je dobro poznato i đavolu. Zato on kuša na sve moguće načine, da tu našu tremu pojača do maksimuma. Evo, šta o tom čitamo u knjigama starih pustinjaka.

Jednog dana u korizmi došao jedan od njih u crkvu, koja je bila puna pobožnog naroda. U crkvi je bilo više ispovjedaonica i kraj svake je stajalo mnogo vjernika, čekajući na red. U tom mnoštvu naroda ugleda pustinjak i đavla, koji je neumorno obilazio oko ispovjedaonica. Pleo se i motao između vjernika, i mnogima je nešto šaputao na uho. Pustinjak se razljuti na sotonu i poviče:

— Hej ti! Šta radiš ti ovdje u kući Božjoj?

— Vraćam ljudima ono, što sam im ukrao, zacereka se đavo.

— A šta si im ukrao?

— Stid, šapnu vrag.

— Kakav stid? začudi se pustinjak.

— Evo kakav, poče vrag tumačiti. Kad su ljudi griješili, ja sam im uzimao stid, da lakše griješe. A sad im ga vraćam, da se zastide svećenika i prešute svoje grijehe...

Ovo je samo pobožna legenda, ali se u njoj krije velika istina. Bog je naime dao svakom čovjeku jako oružje proti grijeha, a to je *»stid koji donosi čast i milost«* kako veli Sveto pismo.[1] Taj prirođeni stid očuvao je do sada bezbrojne mladiće i djevojke, žene i muževe od pada i propasti.

Đavlu je to vrlo dobro poznato. Stoga svim silama nastoji, da izbije čovjeku to oružje iz ruke i ovako mu šapće kad ga navodi na grijeh: »Ne boj se, nitko te živ neće vidjeti! Pa ako te i vidi, šta zato! I oni su svi takovi, dapače i gori! Na koncu, ti si sam svoj gospodar i šta te briga za svijet!«

Na žalost, mi često puta podliježemo đavolskom šapatu. Stoga mnogi ljudi, kad griješe, ne stide se ni Boga ni ljudi, poput onog nepravednog suca u svetom evanđelju.[2]

Ali, kad dođe vrijeme ispovijedi, eto opet đavla i ovako šapće čovjeku: »Zar se ti ne stidiš toga grijeha? Pošten bi čovjek volio u zemlju propasti, nego da otkrije tu svoju sramotu! Pa šta će svećenik o tebi misliti, kad mu kažeš taj grijeh?« — To je isto tako, vele sveci Božji, kao kad bismo mi rekli jednom ranjeniku: »Zar tebe nije stid, da tu svoju gadnu ranu pokažeš liječniku?«

Dakle, vraća đavo čovjeku ono, što mu je ukrao. Ali sada mu vraća lažni *»stid, koji donosi grijeh«* kako veli Sveto pismo.[3] I tim lažnim stidom začepi usta mnogim grešnicima, da ne kažu u ispovijedi svih svojih grijeha. Mjesto oproštenja, natovare novi grijeh.

A sada ćemo odgovoriti vragu na njegovo pitanje: »Šta će reći o tebi svećenik, kad mu kažeš taj grijeh?« Evo šta će reći. — U životopisu svetog Franje Saleškog († 1622) čitamo ovu zgodu. Jednom dođe k njemu na ispovijed neki čovjek, koji je imao dosta toga na duši. Kad je potanko i skrušeno ispovjedio svoje grijehe, upita svećenika bojažljivo:

— Velečasni, šta ćete vi o meni sada reći?

— Reći ću, odgovori sveti Franjo, da si svetac Božji...

— Ja svetac? začudi se grešnik.

— Da, sinko! Jer samo su sveti ljudi iskreno i ponizno priznavali svoje grijehe. To nas uči sam Bog, koji veli: *»Pravednik optužuje sama sebe«*.[4]

Eto, dakle, šta će reći svećenik kad mu ispovjediš koji teži grijeh. On će te još više cijeniti radi tvoje žive vjere, duboke poniznosti i velikog pouzdanja u Božje milosrđe. Oduprimo se, dakle, lukavom šaptanju đavolskom i otvorimo svoje uho dragom Bogu, koji nam dovikuje u Svetom pismu: *»Sinko, nemoj se stiditi priznati svojih grijeha!«*[5]

28

NAŠA BORBA

Bilo je to u Americi. Neki siromašni Indijanac radio je kod bogatog farmera. Jednog dana zamoli on gospodara, da mu dade koju cigaru. Farmer mu dade punu kesu duhana. Sutradan donese Indijanac farmeru zlatni dukat i reče:

— Evo, to sam našao u tvom duhanu, pa ti vraćam. — Gospodar se tome veoma začudi i upita ga:

— A zašto ti meni vraćaš taj dukat? Pa ja za njega uopće nisam znao. Zato si ga mogao sasvim lijepo zadržati, jer toga nitko nikada ne bi saznao. — Nato Indijanac stavi ruku na prsa i reče:

— Vidiš, ovdje u mom srcu žive nekakva dva čovjeka, jedan dobar, a drugi zao. I kad sam jučer našao dukat u tvom duhanu, onaj mi je dobri odmah šapnuo: Idi i povrati taj novac gospodaru, jer to nije tvoje. — Kako da nije tvoje, umiješa se onaj zločesti. Pa to ti je dao gospodar! — On ti je dao samo duhan, odgovori dobri, a nije dukata. — Nemoj sada mudrovati, razljuti se onaj zločesti. Nego lijepo razmijeni taj dukat i kupi odmah bocu dobrog viskija, a od onoga što preostane, možeš lijepo proživjeti cijeli mjesec dana... I tako su se ta dva čovjeka u meni cijeli dan svađala. A kad sam na večer legao u postelju, oni nastaviše svoju svađu. Zbog toga nisam cijele noći oka stisnuo. Zato, evo ti tvoga dukata, da mogu mirno spavati...

Ovaj priprosti Indijanac opisao je zorno, upravo plastično onu borbu u čovjeku, kad ga stigne napast. Jer, zaista, u svakom ljudskom srcu žive dva čovjeka. Jedan ga opominje na dobro, a drugi bez prestanka vuče na zlo.

Tko su ta dva čovjeka? Na ovo pitanje odgovara nam Sveto pismo, da su to: ljudsko tijelo i njegova razumna duša, jer evo šta veli sveti Pavao apostol: »*Tijelo želi protiv duha, a duh protiv tijela. Ovo se dvoje bori jedno proti drugome*«.[1] Ta neprekidna borba u ljudskom srcu dobro je poznata svakom čovjeku, kršćaninu

i poganinu, učenom i neukom, dapače i najvećim svecima. Stoga nam se samo od sebe nameće pitanje: gdje je zadnji uzrok toj vječitoj buni tijela protiv duha? Ili da ostanemo kod Indijanca: Odakle ona dva čovjeka u ljudskom srcu?

Na to pitanje ljudska pamet ne zna odgovora. Ali nas je Duh Sveti o tome poučio. — Sve, štogod je Bog stvorio, veli Sveto pismo »*bilo je dobro*«.[2] Pa tako je i čovjek, kad je izašao iz njegove stvoriteljske ruke, bio posve dobar. U njemu je vladala nepomućena harmonija između tijela i duše. Duša je slušala Boga, a tijelo, sa svim svojim nagonima, bilo pokorno duši i slušalo razum. Tako je to potrajalo sve do prvog grijeha naših praroditelja. Ali, čim su oni prekršili Božju zapovijed, i tako se pobunili proti Bogu, odmah se — za kaznu — i njihovo tijelo počelo buniti proti duhu i nije htjelo da sluša razum. I od onda vodi se u svakom čovjeku, i u onom najsvetijem, neprekidna borba između dobra i zla.

Uzmimo na primjer svetog Benedikta, koji je osnovao redovnike na zapadu († 543). On se od svoje mladosti pa do duboke starosti brižno čuvao svakog grijeha. I mnogi su mislili, da se njegovo tijelo uopće ne buni protiv duha. Pa ipak, evo, šta čitamo u njegovu životopisu.

Njega su braća pustinjaci nekoliko puta zatekli u šumi, kako se valja u trnju. Kad su ga pitali, zašto to čini, on je uvijek odgovarao nekom šalom. Ali jednog im je dana priznao, da su ga grešne misli i želje tako zaokupile, da već nije znao, kako će se od njih obraniti. Stoga je odletio u šumu i bacio se u bodljikav grm, da mu trnje svojim ubodima izbije iz glave one misli i želje. Dakle, i u srcu toga anđela u ljudskom tijelu vodila su borbu ona dva čovjeka. — A evo, šta piše o sebi veliki sveti Pavao apostol: »*Ja se radujem Božjem zakonu. Ali vidim u svojim udovima drugi zakon, koji se opire zakonu moga razuma. Jer dobro, što hoću, ne činim, nego zlo, što neću, ono činim*«.[3]

Sada će nam biti jasne ove riječi Svetog pisma: »*Borba je ljudski život na zemlji*«.[4] Bog nas je postavio u tu borbu, da slobodnom voljom odlučimo, jesmo li za dobro ili za zlo, za Njega ili za sotonu. I ovako nam dovikuje u Svetom pismu: »*Stavio sam preda te život i smrt. Izaberi dakle život!*«[5] Stoga je naša glavna zadaća ovdje na zemlji i ono »*jedino potrebito*«[6] da pomoći Božjom pobijedimo onog neprijatelja u svom srcu i za nagradu dobijemo život vječni. »*Tko pobijedi, dovikuje nam Krist, njemu ću dati da sjedi sa mnom na mojem prijestolju. I bit ću mu Bog, a on će biti moj sin!*«[7]

29

BOŽJA TAMNICA

Za vrijeme francuskog kralja Ljudevita XIV bio je neki plemić osuđen na 30 godina robije. Kaznu je morao izdržavati u poznatoj tamnici Bastilji. Iza desetak godina robovanja pošalje jednoj dvorskoj dami pismo, datirano 1. siječnja 1700. U pismu među ostalim veli: »Na 25. siječnja navršit će se 100.000 sati, otkako trpim u ovim strašnim zidinama. A kad to prođe, stoji preda mnom još 160.000 sati muke i stradanja. Stoga vas zaklinjem, gospođo, da progovorite koju riječ kralju za mene«.

Strašno pismo! Čovjeku se ježi kosa na glavi, kad ga čita. Međutim, ovo nam pismo doziva u pamet jednu ozbiljnu istinu svete vjere. Naime, vjera nas uči, da i na ovom svijetu ima tamnica Božja — a zove se čistilište — u kojoj pokojni pravednici moraju okajavati grijehe i pogreške, što su im još ostale na duši. Da su muke u toj tamnici veoma velike, vidi se iz ovih riječi Svetog pisma: *»Strašno je upasti u ruke Boga živoga!«*[1] A eto, ove su duše pale u ruke Božje pravde, i Sin im Božji dovikuje u svetom evanđelju: *»Nećeš izaći odatle, dok ne platiš i zadnju paru«* svoga duga Božjoj pravdi![2]

Ali, s druge strane uči nas Bog, da mi možemo svojim molitvama i drugim dobrim djelima pomoći tim dušama, jer evo šta veli Duh Sveti: *»Korisna je i spasonosna misao moliti se za pokojne, da im se oproste grijesi«.*[3] A na drugom mjestu dovikuje nam: *»Pomozi živome, ali ne uskrati svoje ljubavi ni pokojnome!«*[4]

Ovo dobro znaju pravedne duše u čistilištu. Stoga nas bez prestanka mole i zaklinju, kao onaj plemić iz Bastilje, da im pomognemo, da što prije zadovolje Božjoj pravdi i pređu u slavu nebesku. Tako, na primjer, na Dušni dan dovikuju nam po svetoj Crkvi one riječi Jobove: *»Smilujte se meni, smilujte se, barem vi prijatelji moji, jer me je dotakla ruka Božja!«*[5]

Ovim se vapajima Crkva najspremnije odaziva i u svakoj svetoj misi preporučuje ove duše Božjem milosrđu. A s Crkvom se svi vjernici bez prestanka mole za duše svojih dragih pokojnika.

A sada, evo, šta mi pripovijeda jedan gospodin. On je dulje vremena ležao u zatvoru, i to, cijelo vrijeme u samici. I tuži mi se, da mu je bilo strašno. Ona samoća, veli, tjera te u očaj. Onda, ona beskrajna ispitivanja i neizvjesnost, šta će s tobom biti, pritišću čovjeka kao mora. A imao je on nekog prijatelja svećenika, koji je u tim teškim časovima mislio na njega i slao mu pakete u tamnicu, kad god se moglo poslati. Ja mu toga, veli taj gospodin, ne mogu nikada zaboraviti. Već sam se u zatvoru puno molio za njegovo zdravlje i sreću, a sada mu o Božiću i Uskrsu uvijek pošaljem bilo kakav paketić, da mu se na taj način bar donekle odužim.

Eto, tako taj gospodin. A šta ćemo istom reći za one svete i pravedne duše u čistilištu? Koliko će više one biti zahvalne svojim dobročiniteljima! One se, o tom nema nikakve dvojbe, bez prestanka mole za njih, a molit će se još više pred prijestoljem Božjim, kad njihovom pomoću dođu u slavu nebesku. Tu zahvalnost i pomoć duša u čistilištu osjećaju svi oni, koji se mole za njih. Evo, na primjer šta kaže sveta Katarina Bolonjska: »Kadgod sam osjetila, da se uzalud molim, pozvala sam u pomoć duše u čistilištu, i uvijek sam doskora dobila što sam od Boga tražila«.

Stoga budi milosrdan prema dušama koje trpe u toj Božjoj tamnici, pa će i dragi Bog biti tebi milosrdan, jer veli naš božanski Spasitelj: *»Blago milosrdnima, jer će milosrđe postići!«*[6]

30

OBRANA OCA ILIJE

U Parizu se nalazi staro i slavno sjemenište svetog Sulpicija, u kojem se odgajaju budući svećenici. U analima toga sjemeništa čitamo i ovu zgodu. Jedne nedjelje dođe k svetoj misi u to sjemenište mladi princ, sin Ljudevita XIV. Visokom je gostu odmah dodijeljen stariji bogoslov, da mu bude pri ruci. Za vrijeme svete mise klečao je princ u posebnoj klupi, a do njega onaj bogoslov, njegov pratioc.

Bogoslov je pobožno molio svoj brevijar, jer je bio već svećenik. A princ se bez prestanka ogledavao na sve strane. I svaki bi čas zavirio u brevijar, iz kojeg je bogoslov molio. U toj knjizi vidio je puno raznih znakova i svakojakih slova: crnih i crvenih, malih i velikih. I postao je znatiželjan, kako se to moli brevijar, pa upita bogoslova: »Šta vi zapravo učite u sjemeništu?« Očekivao je odgovor: »Učimo, kako se moli brevijar i služi sveta misa«.

Ali bogoslov nije odgovorio, nego je dalje sabrano molio. Onda ga princ upita drugi i treći put. Ali bogoslov je šutio. Napostljetku, kad ga je opet upitao, šta uče u sjemeništu, odgovori mu bogoslov: »Učimo, da se za vrijeme svete mise ne ogledavamo i da ne brbljamo«. — Princ je razumio lekciju, pa izvadi iz džepa krunicu i poče moliti ...

Mnogi bi kršćani katolici morali otići u školu ovom bogoslovu, da i njima očita lekciju. Jer ima ih dosta, koji se u crkvi za vrijeme svete mise ili blagoslova vrte na sve strane, i hoće sve da vide: tko je to sad unišao u crkvu, tko je izašao, tko se nakašljao, gdje je klupa škripnula ... I svaki čas nešto razgovaraju sa susjedom, dok se na oltaru, u našoj sredini nalazi sam Spasitelj. Naravski da takvo ponašanje mora osuditi dragi Bog. Evo, kako je to rastumačio otac Ilija.

Bilo je to u Sarajevu, koliko se sjećam godine 1909. Na Vel. subotu držala se svečana procesija i proslava uskrsnuća Gospodnjeg, u kojoj je i pisac ovih redaka kao bogoslov sudjelovao. Na procesiju došao je i poglavar Bosne, inače visoki austrijski general, sa svojim civilnim i vojničkim pomoćnicima.

Iza procesije bio je svečani blagoslov u crkvi. Za vrijeme blagoslova počela su gospoda brbljati, premda je presveti Sakramenat bio izložen na oltaru. A među klerom bio je i otac Ilija, koji je više puta pogledao gospodu, da ih tako opomene na šutnju. Ali gospoda nisu za to marila. Na koncu Ilija im pristupi i uljudno reče, da je crkva »*kuća molitve*«[1] a ne mjesto za brbljanje i smijanje.

Poglavar je zemlje bio radi toga veoma uvređen, i otac je Ilija već sutradan pozvan na odgovornost. Ali se dobro obranio.

Uzmimo slučaj, rekao je Ilija na preslušavanju, da jedna deputacija građana dođe poglavaru zemlje, da mu se pokloni. I kad bi se poglavar pojavio u dvorani, gdje ga čeka deputacija, bi li on mogao dopustiti, da se ti ljudi dalje razgovaraju, smiju i brbljaju, kao da njega uopće nema u dvorani? Jasno je, da ne bi, jer to bi bio prezir njegove osobe kao poglavara zemlje.

A šta je jedan general, nastavio je otac Ilija, i šta su sve veličine ovoga svijeta prema Sinu Božjem, koji boravi u našim crkvama? Zato je daleko veća uvreda i prezir dragog Boga, ako mi po našim crkvama, u njegovoj prisutnosti, bez potrebe razgovaramo i brbljamo ... Svi su vidjeli, da otac Ilija ima pravo. I bio je pušten uz opomenu i ukor »radi netaktičnosti«.

Dobro bi bilo, da se i mi malo zamislimo u ove riječi oca Ilije i prema njima uredimo svoje ponašanje u crkvi. Na to nas poziva i Duh Sveti, koji veli: »*Bog je u svom svetom hramu. Neka pred njim šuti cijela zemlja!*«[2]

31

FRA VID

Bio je on svećenik, franjevac i doktor teologije. Svi su ga izvanredno cijenili radi njegove svestrane izobrazbe i načitanosti kojom se on nikad nije razmetao. Ali smo ga još više voljeli, jer je bio vrlo jednostavan i skroman u svakom društvu, bilo to sa seljacima ili građanima i svećenicima.

Skoro cijeli svoj život proveo je kao župnik po raznim seoskim župama. Pa ipak, uza sav posao, knjiga mu je bila nerazdvojni drug. Ali tamo iza šezdesete poče mu vid slabiti, i malo pomalo on oslijepi. Radi toga je desetak zadnjih godina života proveo kao slijepac u samostanu.

Sad se istom pokazalo, koliko se kreposti krije u tom čovjeku. Naime, on se nije nikada, ni jednom riječi, bilo kome potužio radi svoje sljepoće. A kad smo ga pitali, kako može biti tako ustrpljiv, on nam je smiješeći se odgovarao: »Ima toliko slijepaca na zemlji, pa zašto da ne budem i ja!« Međutim, jednog smo dana otkrili tajnu, odakle mu snaga, da tako strpljivo i odano u volju Božju nosi svoj teški križ.

Da bolje razumijemo tu njegovu tajnu, evo najprije jedne zgode iz života svetog Petra Mučenika († 1225). Taj je svetac, radi svoga kreposnog života, uživao veliki ugled kod naroda. Zato su mu mnogi bili zavidni, pa su ga neprestano ogovarali i klevetali. To je njega, naravski, veoma žalostilo, ali se nije branio, nego je strpljivo šutio. Međutim, kad je jednog dana opet čuo, šta sve o njemu govore, nije mogao izdržati, nego odleti u crkvu, baci se na koljena pred raspetim Spasiteljem i ovako se potuži:

— Isuse, Isuse! Šta sam ja toliko sagriješio, da moram ovako mnogo trpjeti! A Isus mu s križa odgovori:

— A šta sam ja, Petre, sagriješio, da moram ove strašne muke podnositi? Barem ja sam bio potpuno nevin! Pa ipak, pogledaj, šta

su od mene radili. A tebe još nisu bičevali, još te nisu trnjem okrunili i na križ razapeli. Stoga, sinko, gledaj u mene, pa strpljivo nosi zamnom križ, što ti ga providnost Božja šalje, jer bez križa ne možeš u nebo . . .

Petar je poslušao glas raspetoga Isusa. Pa kad mu je poslije bilo teško, on bi odmah bacio pogled na križ i ovako uzdahnuo: »Ako ovaj nevini Jaganjac Božji mora toliko trpjeti za tuđe grijehe, pravedno je, da i ja nešto pretrpim za svoje vlastite grijehe kojima sam Boga vrijeđao«. I tako je, gledajući u raspetog Krista, strpljivo nosio svoj križ, i po križu spasio sebe i mnoge druge.

Nama neće progovoriti raspeti Spasitelj s križa, kao ovom svecu. Ali to nije ni potrebno, jer evo šta veli sveti Augustin: »Isusov križ nije samo njegova smrtna postelja, nego ujedno i uzvišena katedra, s koje nam Krist i danas propovijeda«. I zaista je tako! Tko na primjer ne čuje, kako nam Krist, i mrtav sa križa šapće one riječi svetog evanđelja: Pogledajte, *»koliko Bog ljubi svijet, da je predao Sina svoga jedinorođenoga!«*[1] I one druge riječi: *»Tko hoće da pođe zamnom — u slavu nebesku — neka uprti svoj križ i neka me slijedi«.*[2]

Evo, ovaj šapat raspetoga Isusa s križa čuo je i naš fra Vid. Jer kad smo ga jednog dana opet saletili pitanjima, kako može biti onako strpljiv u svojoj nevolji, on nam je jednostavno odgovorio: »Pa ako je i sam Isus morao onoliko trpjeti, zašto da i ja grešnik ne pretrpim štogod za svoje grijehe!«

Dakle, i on je upirao svoj pogled na križ Isusov. I raspeti mu je Spasitelj dao snage, da onako strpljivo nosi svoj križ za njim. Zato veli Sveto pismo, da je *»riječ križa onima, koji se spasavaju, snaga Božja«.*[3] A sveta nam Terezija Velika dovikuje: »Pogledajte na križ i sve će vam biti lako!«

32

DVIJE PROCESIJE

Sveta nas vjera uči, da je đavo zakleti neprijatelj našeg vječnog spasenja, i nastoji na sve moguće načine, da nas zavede na grijeh i povuče sa sobom u propast. On »*obilazi okolo kao lav* — veli Sveto pismo — *i traži koga da proždre*«.[1]

Pa kako ćemo se oduprijeti toj paklenoj zvijeri, da nas ne šćepa i ne upropasti? Sveci Božji u jedan glas odgovaraju, da ćemo najlakše odbiti sve nasrtaje i napasti vraga paklenog, ako budemo duboko ponizni pred Bogom i pred ljudima. Poniznost je, vele oni, najoštrija strijela, koja sigurno pogađa tu paklenu zvijer, jer Duh Sveti kaže tri puta u Svetom pismu: »*Bog se oholima protivi, a poniznima daje milost*« da pobijede sotonu i postignu sve ostale kreposti, u prvom redu ljubav, kraljicu svih kreposti.[2]

Sve je to vrlo dobro poznato i vragu paklenom. Zato je njegova prva briga, da čovjeka navede na oholost. A onda mu je s njim lako, jer »Bog se oholima protivi!« — Da ovu istinu lakše zapamtimo, evo duhovite legende o dvije procesije.

Jednog su se dana skupile sve kreposti u nebu, da se poklone Ocu nebeskom. Na nebeskim vratima formirale su povorku, da tako u procesiji stupe pred Božje prijestolje. Jedan je anđeo imao u ruci spisak i prema njemu svrstavao kreposti u red. Na čelo procesije stavio je Poniznost. Ali ona se dugo otimala toj časti, i htjela je svakako, da bude na zadnjem mjestu...

— Eeeee, moja draga Poniznosti, dovikne joj anđeo. Ti ni sama ne znaš, koliko te Bog cijeni. Ti, doduše, uvijek izabireš zadnje mjesto, ali te je Sin Božji u ovom spisku stavio na prvo. I ja se moram prema tome ravnati.

Kad je Poniznost zavirila u taj spisak, vidjela je u njem popisane sve kreposti, što ih Spasitelj nabraja u svojoj propovijedi na gori. A na prvo mjesto stavio je poniznost, jer je najprije rekao:

»*Blaženi siromasi duhom!*« a to su ponizni ljudi.[3] Sada su sve kreposti upravo primorale Poniznost, da se stavi na čelo povorke.

Ali, i đavo vodi svoju procesiju, sastavljenu od raznih grijeha. Doduše, on lukavo krije spisak, po kojem reda te grijehe, da ljudi ne bi otkrili vražju taktiku. Ali Crkva je Božja— a vodi je Duh Sveti — fotografirala tu njegovu procesiju, i tom snimku dala naziv: »Sedam glavnih grijeha«. Iz te se fotografije jasno vidi red koja vlada u toj đavolskoj povorci. Na čelu, prva stupa oholost — za njom ide lakomost — onda — bludnost... i redom ostali glavni grijesi. Da je to zaista tako, uči nas Duh Sveti, koji veli u Svetom pismu: »*Pred padom stupa oholost, i pred propašću oholi duh*«.[4] A na drugom mjestu uči nas, da je »*početak svakog grijeha oholost.*«[5]

Sve su ovo dobro znali sveci Božji. Zato im je prva briga bila, da ostanu duboko ponizni. Tom su poniznošću uvijek pobjeđivali đavla i gonili ga od sebe. Da je doista tako kaže i zanimljiva zgoda iz života starih pustinjaka. Da bolje razumijemo tu zgodu, moramo se sjetiti riječi svetog Pavla, da se »*sotona — kad mu to zatreba — pretvara u anđela*«.[6] A sada evo te zgode.

Nekog pobožnog pustinjaka napastovao đavao na sve moguće načine. Navaljivao čas sa jedne, čas sa druge strane, sad ovako sad onako. Ali ga nije mogao navući na grijeh. Naposljetku ne znajući šta će, uzme oblik anđela. I tako obasjan divnim svjetlom, stupi pred pustinjaka, pa mu umiljato reče: »Sveti brate! Evo me šalje Bog, da te u njegovo ime pozdravim radi tvoje izvanredne svetosti...!« Vrag je računao sa sigurnošću, da će se pustinjak radi toga uzoholiti do neba. A onda će s njim lako obračunati kao i s drugim oholim dušama.

Ali se prevario. Pustinjak je u prvi kraj ostao izvan sebe od čuđenja. Na koncu se pribere i promuca tobožnjem anđelu: »Dragi anđele! Ti si se sigurno zabunio. Jer po čemu bih ja grešnik zaslužio, da mi dragi Bog šalje svoga anđela! Nego, idi ti onom, zaista svetom bratu, koji ima svoju ćeliju odmah do moje. Bog te je sigurno k njemu poslao, jer on je to i zaslužio, a ne ja grešnik...«

Kad je sotona vidio toliku poniznost, odmah je utekao, jer je dobro znao, da kod poniznog čovjeka ne može ništa postići.

33

OSU SE KAO ČARAPA

Skoro mi se tužio jedan gospodin na ženu svoga brata. A ja mu moram vjerovati, jer je čovjek veoma pošten, iskren i pravi kršćanin katolik. Ta je žena, veli on, bila svakakva. Na koncu je ostavila muža i otišla s drugim. A moj je brat, na to se mogu zakleti, posve nevin. Pa zašto mu onda Crkva ne dopusti, da se ponovno oženi, nego se mora potucati od nemila do nedraga!

Šta ćemo odgovoriti ovom gospodinu? U prvom redu moramo naglasiti, da to Crkva ne može učiniti, jer Sin Božji veli o braku: »*Što je Bog sastavio, čovjek ne smije da rastavi.*«[1] Dakle, ni jedan čovjek, pa ni sam namjesnik Kristov, Sveti otac papa, nema prava da raskine valjano skopljen brak i dopusti novu ženidbu. — Pa zar ni onda, kad je čovjek potpuno nevin kao brat ovog gospodina? Ni onda! A zašto je Bog to tako uredio? Imade za to nekoliko velikih razloga. Ovdje ćemo istaknuti samo jedan.

Uzet ćemo najprije jednu usporedbu. Kod nas u Bosni ima ova poslovica. Ako je jedna državna uredba, ili koja odredba vojničke discipline, ili koja crkvena zapovijed veoma kruta i previše stroga, onda se običaje ovako reći: »Eeeee! Kad bi se u toj stvari samo malo popustilo, onda bi to išlo dalje, i sve bi se osulo kao čarapa!« Naime, prije su se plele čarape rukama. I ako si takovu čarapu načeo samo malo, ona se dalje brzo osipala, dok se sva ne bi rasplela.

Eto, tako je i s brakom. Kad bi se dopustila rastava valjanog braka bilo u kojem slučaju, to bi se dalje rapidno širilo kao epidemija. Odmah bi milijuni ljudi našli stotinu razloga, da promijene ženu ili muža. Da je tome zaista tako, svjedoče nam statistike. Uzmimo na primjer Francusku. Kad se u toj zemlji godine 1884. uveo civilni brak, odmah prve godine iza toga bilo je četiri puta više rastava, nego prije. Onda se ta brojka iz godine u godinu po-

većavala, tako da je godine 1905. već bilo deset puta više rastava, nego prije uvođenja civilnog braka.

A tako je i u drugim zemljama, kako gledamo na svoje vlastite oči. Došlo je dotle, da se mijenjaju žene i muževi kao cipele ili šeširi. Zato se današnja obitelj drma u svojim temeljima. A od toga stradamo svi, cijeli ljudski rod, u prvom redu nevina djeca, jer obitelj je osnovna stanica svakog ljudskog društva.

Sve to najbolje zna Gospodin Bog. Stoga je, iz ljubavi prema nama, da sačuva brak i obitelj od raspadanja, stavio oko braka i obitelji čvrstu ogradu nerazrješivosti. I ne dopušta nikome, da dirne u tu ogradu, ni vladarima, ni biskupima, ni papi — nikome! A ako netko radi toga nevin strada, kao brat onoga gospodina, to je za njega križ, što ga mora strpljivo i odano u volju Božju nositi. A to se može s molitvom i Božjom pomoću. Onda će mu i taj križ — što zvuči paradoksalno — biti na vječno spasenje, jer kaže Duh Sveti: »*Onima koji ljube Boga, sve će se okrenuti na dobro!*«[2]

34

MAGNETOFONSKI SNIMAK

Sveta vjera uči nas, da će se na sudu Božjem otkriti sva naša djela, i ona, za koja nitko nikada nije saznao. Tada će se otkriti i naše najtajnije misli, želje i osjećaji, jer kaže Sin Božji u svetom evanđelju, da »*nema ništa sakriveno, što se neće otkriti*« na tom sudu.[1] Da nam se ova istina što dublje usiječe u srce, navit ćemo jedan magnetofon.

Jednog Uskrsa, poslije podne, posjetio sam sestarski samostan, da zaželim sretan Uskrs starom svećeniku, koji je bio duhovnik u tom samostanu. Dok smo pili crnu kavu, poče najednom iz jednog ugla sobe govoriti magnetofon. Odmah iza prvih riječi vidjelo se, da iz kutije govori svećenik na oltaru. A po glasu smo poznali, da je to baš taj stari svećenik, kojem sam došao čestitati Uskrs. Kad je to starac razabrao, poče se krstiti — štono se kaže — i lijevom i desnom, jer još nikada nije čuo svoga glasa iz magnetofona. Međutim su se redovnice smijuljile. One su, a da to stari nije znao, uhvatile cijelu njegovu uskrsnu misu i propovijed.

Jasno se čula svaka njegova riječ, jer on uvijek vrlo razgovijetno čita svetu misu i propovijeda. Pa ipak, magnetofon nije uhvatio, niti je mogao uhvatiti ono glavno, o čemu će on polagati računa na Božjem sudu.

Ja sam starca odmah zamolio, da li bih smio napisati nekoliko redaka o tom snimku njegove mise, i on mi je to spremno dopustio. A kad je sutradan pročitao ovaj sastavak, reče mi: »Potpisujem svaku riječ s obje ruke«. A sada pođimo redom.

S vrpce se jasno čulo, kako on na početku mise glasno i razgovijetno govori: »Moj grijeh, moj grijeh, moj preveliki grijeh!« A je li se pri tom zaista kajao za svoje grijehe? Je li skrušena srca pristupio k Božjem žrtveniku? Toga vrpca nije mogla uhvatiti. A baš o tom će on polagati račun na sudu Božjem!

Ili, uzmimo njegovu uskrsnu propovijed, koja je iz kutije odzvanjala i bila vrlo lijepa. Ja sam mu odmah na tome čestitao, a on mi reče, da se mnogo trudio oko te propovijedi. Pa hoće li primiti od Boga nagradu za taj svoj trud, i za one hiljade propovijedi, što ih je rekao u svom životu? Evo, šta nas o tome uči sveto evanđelje.[2] Ako se svećenik puno trudi oko svojih propovijedi, ali samo zato, da ga ljudi pohvale i reknu: »Ah, što ovaj krasno propovijeda!« — neće primiti nikakvu nagradu na sudu Božjem, jer je već na zemlji — kako kaže Spasitelj — primio nagradu i pohvalu od ljudi.[3] A ako se trudio, da svojim propovijedima proslavi Boga i spasi svoga bližnjega, primit će preobilnu apostolsku plaću na nebesima. — Ali, o svemu tome ne možeš ništa saznati s one magnetofonske vrpce.

Isto tako čuli smo iz one kutije, kako se naš svećenik prije pričesti kuca u prsa i izgovara one ponizne stotnikove riječi: »Gospodine, nisam dostojan, da uniđeš pod krov moj!« A koliko je poniznosti i vjere, koliko ljubavi i pobožnosti bilo u tim riječima, o tome vrpca šuti. Ali sve je to uhvatio onaj sveznajući magnetofon Božji, koji će na sudu pokazati, hoće li mu ova sveta misa biti na spasenje ili, ne dao Bog, na osudu.

A tako je i kod svih ostalih naših djela. Ljudski magnetofoni, naše fotografije i televizije hvataju samo ono, što je izvana. A Božji magnetofon hvata i ono, što je unutra: naše najtajnije misli, želje i osjećaje. I taj će Božji magnetofon progovoriti, kad budemo stajali na Božjem sudu. I Bog će nas prema tome suditi, a ne prema onome, što su ljudi o nama držali. Zato Sin Božji veli u svetom evanđelju, da će tada »*mnogi prvi biti posljednji, i posljednji prvi*«.[4] A njegov apostol dovikuje nam: »*Ili jeli ili pili ili što drugo radili, sve činite na slavu Božju!*«[5]

35

NAŠ RASIZAM

U naše doba mnogo se govori i piše o takozvanom rasizmu. Naime, ustali su nekoji ljudi i tvrdili, da sve rase i svi narodi nemaju jednaku vrijednost, i zato ne mogu biti ravnopravni. Nego ima izabranih naroda, koji su od prirode pozvani, da vode i zapovijedaju, a drugi su određeni, da slušaju i robuju. U ime te nakaradne nauke počinili su ljudi mnogo velikih zločina baš u naše vrijeme.

Takvog rasizma u još grubljem obliku bilo je uvijek na zemlji. Tako su, na primjer, stari Grci i Rimljani mislili, da su oni jedini gospodari svijeta, a svi su drugi narodi — barbari, divljaci, koji se moraju njima pokoravati. — A u vrijeme svetog Pavla apostola bilo je mnogo Židova, koji su doduše primili Kristovo evanđelje i stupili u njegovu Crkvu, ali su tvrdili, da je židovski narod jedini miljenik Božji, a svi su ostali narodi — goim, Božja pastorčad. Zato su tražili od svih koji nisu bili Židovi da moraju prije krštenja primiti cijeli židovski zakon i sve njihove obrede.

Proti ovoj uskogrudnoj nauci ustali su odlučno svi apostoli, premda su bili Židovi, a u prvom redu sveti Pavao. On bez prestanka naglašuje u svojim poslanicama, da su svi ljudi i narodi jednaki i ravnopravi pred Bogom, jer su svi stvoreni na sliku i priliku Božju — svi su otkupljeni predragocjenom krvlju njegova Sina — svi su pozvani u vječno blaženstvo. »*Nema tu* — veli Pavao — *ni Židova ni Grka, ni roba ni slobodnoga, jer ste svi jedno u Kristu Isusu*«.[1]

Ovu jednakost svih naroda i rasa možemo upravo rukama pipati u katoličkoj Crkvi. Pogledajmo samo na II Vatikanski sabor, koji se odvijao pred našim očima. Tu je, uz američke i evropske bijele biskupe, u istim klupama sjedilo oko 80 crnih biskupa, i među njima jedan crni kardinal, sa posve jednakim pravima i dužnostima. A na euharistijskom kongresu u Bombayu, koji se održavao baš u vrijeme toga Sabora, zastupao je papu čistokrvni Jermen, kardinal Agagianian.

A da ne govorimo o svetim sakramentima, što ih Crkva jednako dijeli svim ljudima bez razlike rase i narodnosti. Pogledajmo samo pričesne klupe po katoličkim crkvama, osobito u krajevima, gdje narodi žive pomiješano, kao u našoj Bačkoj. Kleči tu uz Hrvata Madžar, uz Madžara Nijemac, uz Nijemca Čeh ili Rumunj... A u velikim centrima, kao na primjer u Rimu ili Lurdu, možemo na svakom koraku vidjeti, kako se kraj bijelca moli Bogu crnac, kraj crnca Japanac, kraj njega Indijac... I tako se pred našim očima ispunjavaju riječi proroka Izaije, koji je rekao, da će Spasitelj »*biti zastava, oko koje će se kupiti svi narodi*«.[2]

Eto, to je naš katolički rasizam, koji nas mora voditi u našem javnom i privatnom životu. Naša hrvatska poslovica veli: »Tuđe poštuj, a svojim se diči!« Mi smo doduše dužni ljubiti svoj narod i svoju domovinu, kao što je dijete dužno ljubiti svoju majku. Ali pri tom ne smijemo nikada mrziti, prezirati i zlo željeti drugim narodima, jer svi smo djeca Božja, a On nam je zajednički nebeski Otac, kako to molimo u Očenašu i Vjerovanju.

36

BITI APOSTOL

Danas se mnogo govori i piše o apostolatu. Namjesnik Kristov i biskupi bez prestanka nas pozivaju, da svi budemo apostoli, pa da poput apostola privodimo k Bogu grešnike i zalutale. A kako ćemo to učiniti? Evo najlakšeg i ujedno najuspješnijeg načina.

Godine 1928. mogli smo čitati u njemačkom katoličkom časopisu »Ambrosiumblatt« ovu zgodu. Jednog dana dođe k jednom župniku u Berlinu otmjena protestantska gospođa, i zamoli ga, da je primi u katoličku Crkvu.

— A šta vas je na to potaklo? upita je župnik.

Evo šta, velečasni, odgovori ona. Dok sam pohađala gimnaziju, bili su u našem razredu svi đaci protestanti, osim dvije katoličke djevojke. Jedna od njih ostala mi je uvijek na pameti. Bila je prva u razredu, pa ipak ostala uvijek skromna i ponizna. Prema svim kolegicama, bez razlike, bila je vrlo ljubazna i susretljiva, premda smo je često puta ironično peckali radi njezine vjere i pobožnosti. A ja sam u tom prednjačila. Iz njezinih usta nisam nikada čula kakvu nepristojnu riječ ili šalu, a da o psovci i kletvi i ne govorim. I tako mi je ona kroz cijeli život ostala u pameti.

Ja sam se kasnije često puta pitala: odakle toj djevojci snaga, da živi tako kreposno usred pokvarenog velegradskog života? To pitanje nije mi dalo mira. Zato sam počela zalaziti u katoličke crkve, ne bi li našla izvore njezine snage. I našla sam ih! Prateći vjerski život u katoličkoj Crkvi, uvjerila sam se, da je ona tu snagu primala iz svetih sakramenata ispovijedi i pričesti — iz žrtve svete mise — po zagovoru Bl. Djevice Marije... čega mi protestanti nemamo, jer nam je sva ta vrela Božje milosti nesretni Luter zatrpao. I tako sam došla do čvrstog uvjerenja, da je katolička Crkva zaista ona Crkva koju je Krist osnovao, jer su jedino u njoj

pohranjene milosti Isusova otkupljenja. Eto, zato želim, da postanem živi član te Crkve...

Dakle, ona je učenica svojim dobrim primjerom postala pravi apostol, jer je, poput Isusovih apostola, privodila duše u njegovu Crkvu. A takovih šutljivih apostola ima dosta i u našoj sredini. Evo, na primjer, poznavao sam dobro jednog liječnika, koji je svake nedjelje i blagdana išao u crkvu i pobožno slušao svetu misu. Veli mi za njega jedna gospođa: »Tko došao ili ne došao u crkvu, doktor N. je svake nedjelje, sa svojim malim misalom, u crkvi na svome mjestu!«

A jednog dana sastale se dvije katoličke gospođe, da se malo porazgovore. Jedna je od njih revno išla u crkvu, a druga je to skoro posve zanemarila. I ona prva, u razgovoru, ispriča onoj drugoj, kako taj liječnik svake nedjelje ide u crkvu...

— Ma nemoj govoriti! začudi se ona druga. Zar baš svake nedjelje? Ne vjerujem!

— Ako ne vjeruješ, dođi u nedjelju, pa ćeš vidjeti.

Ova je došla iz znatiželjnosti, i skoro cijelo vrijeme promatrala našeg liječnika, kako se pobožno moli i klanja Isusu na oltaru. Došla je i druge nedjelje — i treće — i četvrte... I od onda ide redovito u crkvu.

Zar i ovaj liječnik nije pravi pravcati apostol Isusov? Jer, eto, on je svojim dobrim primjerom priveo jednu nemarnu, da ne reknem zalutalu ovcu k Vrelu svojih milosti, Isusu u svetoj misi. A Bog zna, koliko je drugih duša priveo na taj način k Božjem oltaru. Možda ih je svojim dobrim primjerom obratio više, nego koji svećenik s hiljadama najboljih propovijedi. To ćemo vidjeti, kad se na sudnji dan otvore knjige života.

A takav apostol može i mora biti svaki od nas: otac i majka u svojoj obitelji — radnik u tvornici — nastavnik i učenik u školi — oficir i vojnik u kasarni... Zato je s pravom rekao glasoviti francuski pukovnik Paqueron: »Ako želiš kojeg grešnika ili bezvjerca obratiti Bogu, ne treba se s njim puno prepirati, nego treba samo kreposno živjeti, jer dobar primjer svijetli svima, a ne vrijeđa nikoga!« A na to nas bez prestanka poziva i naš božanski Spasitelj, koji nam dovikuje u svetom evanđelju: *»Neka tako svijetli vaša svjetlost među ljudima, da ljudi vide vaša dobra djela i slave Oca vašega, koji je na nebesima!«*[1]

37

OBRATILA GA MAHOVINA

Prije pedesetak godina krstarila je Afrikom neka francuska ekspedicija, da ispita život i običaje raznih afričkih plemena. Jedne noći navale na njihovu karavanu pustinjski razbojnici. Otmu im sve, što su imali, i uteku.

Ekspedicija se raspršila. Neki su članovi sretno izmakli, drugi su poubijani. A jedan od njih ležao je smrtno ranjen na pustinjskom pijesku. Pokušao je, da se digne i uteče s onog mjesta nesreće, ali nije mogao maknuti ni rukom ni nogom. — Taj je čovjek bio iz dobre katoličke obitelji, i još kao dječak temeljito poučen u kršćanskom nauku. Kasnije, u vrtlogu velegradskog života, izgubio je svaku vjeru.

Boreći se tako sa smrću, ugleda na jednom kamenu kraj sebe malo mahovine, koja je divno uspijevala. Obasjana zrakama jutarnjeg sunca, koje je baš izlazilo, zelenila se poput smaragda, a iz nje su izbijali mali, nježni cvjetići...

Gledajući tu mahovinu, sjeti se on Isusovih riječi, što ih je još u osnovnoj školi napamet učio: »*Pogledajte ljiljane u polju! Ne trude se, niti predu. A kažem vam, da se ni Solomun u svoj slavi svojoj nije obukao kao jedan on njih. Pa ako Bog tako odijeva travu, koja danas jest, a sutra se u peć baca, zar neće još radije vas, malovjerni?*«[1]

Ove riječi Isusove uliše mu veliko pouzdanje u dragog Boga. I on — iza toliko godina — opet sklopi ruke i poče od svega srca moliti »Oče naš, koji jesi na nebesima...« A Otac je nebeski odmah uslišao njegove vapaje. On se, onako smrtno ranjen, kao nekim čudom, polako podiže na noge i pođe u nepoznato, moleći jednako Očenaš.

Kamo će krenuti? Desno ili lijevo, naprijed ili natrag? Toga nije znao. Ipak nije očajao, nego se čvrsto uzdao u Oca nebeskog,

da ga neće u ovom teškom času ostaviti. I Bog ga nije ostavio, nego je upravio njegove korake u pravom smjeru. Iza kratkog vremena nabasa on, opet kao nekim čudom, na dobre ljudi, koji su ga spasili. Kad se vratio kući, pripovijedao je kroz cijeli život svakome, kako ga je mahovina obratila k Bogu i spasila.

I nas će spasiti one iste riječi Isusove u svim jadima, nevoljama i krizama ovog zemaljskog života. Jer onaj Otac nebeski koji vodi brigu o mahovini u pustinji, na koju nitko živ ne misli, brinut će se daleko više za svoje siromašno dijete, što ga je stvorio na svoju sliku i otkupio krvlju Sina svoga. Stoga nam dovikuje sveti Petar apostol: »*Sve svoje brige bacite na Njega, jer On se brine za vas!*«[2]

38

KALEŽ SVETOG EUZEBIJA

U svakoj katoličkoj crkvi ima jedna ili više drvenih kućica, u kojima se događaju velika čudesa milosti Božje. To su naše ispovjedaonice. Ali pošto tjelesnim očima ne vidimo tih čudesa, mi ćemo se poslužiti jednom usporedbom.

U životopisu svetog Euzebija, milanskog biskupa, čitamo ovu zgodu († 462). Jedne nedjelje, dok je on još bio đakon, bila je crkva puna vjernika. Prije svete mise uze on u sakristiji skupocjeni kalež, urešen dragim kamenjem, da ga odnese na oltar. Idući tako bio je dosta rastresen, nije gledao preda se, nego zvirljao po crkvi. Zato na jednoj stepenici posrne, kalež mu ispane iz ruke i razbije se o mramorni pod.

Sveti je đakon nekoliko časaka prestrašeno buljio u krhotine razlupanog kaleža i komadiće dragog kamenja, razasute po podu. Onda poče pred cijelom crkvom na glas plakati i skupljati one komadiće s poda. Kad je sve brižno pokupio, stavi to na oltar...

I gle čuda! Dok je on klečao pred oltarom, i plačući molio, najednom se skupiše svi oni komadi na oltaru, i kalež zablista pred cijelim pukom čitav i sjajan, kakav je i prije bio.

Slično, i još daleko veće čudo događa se i u svakoj skrušenoj ispovijedi. Sveto pismo često puta veli, da je duša svakog pravednika kao skupocjena posuda, u kojoj prebiva sam Bog sa svojom milošću. Tako, na primjer, kaže Spasitelj za svetog Pavla, da je Pavao »*izabrana posuda*« njegova.[1] A sveta Crkva veli u litanijama, da je Blažena Djevica »Posuda duhovna« u kojoj prebiva sam Bog s puninom svoje milosti.

Ali ako čovjek teško sagriješi, događa mu se nešto slično kao i onom skupocjenom kaležu, što je ispao iz ruke svetog Euzebija. I ta duhovna posuda kao da se razbije, iz nje se izlije milost Božja, Bog je ostavlja... Zato se pobožni prorok David, kad je teško sa-

griješio, ovako tuži: »*Postadoh kao razbijena vaza!*«[2] A i Duh Sveti veli za grešnika: »*Srce je grešnikovo kao razlupan vrč*«.[3]

Sve to najbolje zna naš božanski Spasitelj. Zato je u svome beskrajnom milosrđu ustanovio sakramenat svete ispovijedi. Pa kadgod grešnik donese one krhotine svoje duše u ispovjedaonicu i skrušeno okaje svoje grijehe, događa se slično, i još veće čudo kao s onim razbijenim kaležom svetog Euzebija. Duša ponovno zablista milošću Božjom, i Duh Sveti opet se nastani u njoj. Tu čudesnu promjenu opisuje Bog u Svetom pismu ovim riječima: »*I ako vam je duša crvena od grijeha kao skrlet, postat će bijela kao snijeg!*«[4] Mi, doduše, ne vidimo toga čuda tjelesnim očima, ali iza svake dobre ispovijedi osjećamo u svom srcu Boga i njegov božanski mir, kakvog ovaj svijet ne može dati.

39

ALJEHINOVA SIMULTANKA

Jednog dana odmarao se neki čovjek na travi u sjeni visokog hrasta. Pošto je bila jesen, hrast je bio pun žira. A na ogradi susjedovog vrta vidjela se vriježa od bundeve, koja se uspuzala uz ogradu. I na njoj je visjelo nekoliko velikih bundeva.

Gledajući to, počeo je naš građanin ovako filozofirati: »Kako je sve to naopako uređeno! Na jakim granama ovog hrasta vise tako sitni i lagani plodovi. A ona slaba i mekana vriježa mora na sebi nositi velike i teške bundeve — mjesto da bude obratno! Da sam ja stvarao svijet, ja bih to malo bolje uredio!«

Dok je on tako kritizirao Božja djela, otisne se s vrha hrasta jedan povelik žir i zvrkne našeg filozofa u po nosa, tako da mu je krv potekla... Oho! vikne naš filozof i brzo ustane, pa tarući krv prošapće: »Ipak zna Bog, šta radi! Jer da su gore na hrastu bundeve mjesto žira, možda bih ja sada bio mrtav!«

Uzmite slobodno ovu zgodu kao šalu. Ali nije šala, nego žalosna istina, da mnogi ljudi, poput ovog čovjeka, na svakom koraku kritiziraju Boga Stvoritelja i ovako govore: »Eeeeee! Ovu stvar nije Bog dobro uredio — ono je slabo napravio — ovdje je nepravedan — ondje okrutan... Ja bih sve to malo bolje uredio!« Šta ćemo odgovoriti na ovakove kritike? Mjesto odgovora evo jedne šahovske partije.

Prije tridesetak i više godina gledao sam slavnog svjetskog prvaka u šahu, Rusa Aljehina, kako igra istovremeno sa 40 igrača. Takova se igra zove simultanka.

Partija se odvijala ovako: Bila su postavljena četiri stola u obliku pravokutnika, i na njima 40 šahovskih ploča. Za svakom pločom, s vanjske strane pravokutnika, sjedio je po jedan igrač. Aljehin je stajao s nutarnje strane i pristupio k prvoj ploči. Sada je onaj igrač pred njim povukao svoju figuru, a Aljehin svoju, i od-

mah otišao dalje, do druge ploče — zatim do treće — četvrte... dok nije obredao svih 40 ploča i vratio se onoj prvoj.

Ja sam sa dva-tri prijatelja stajao kod jednog igrača i pratio igru na njegovoj ploči. I često smo puta bili potpuno uvjereni, da će Aljehin, kad se vrati do naše ploče, sigurno povući ovu figuru, recimo konja... No Aljehin je povukao posve drugi potez, koji — po našem mišljenju — nije imao nikakvog smisla. Ali nitko se od nas nije usudio da rekne Aljehinu: »Gospodine, vi ste povukli vrlo slab potez! Trebalo je ovako povući!« Jer tko smo mi, da u šahu kritiziramo slavnog Aljehina! — I naposljetku se pokazalo, da je svjetski prvak imao skoro uvijek pravo. Velim »skoro uvijek« jer i on je, igrajući s 40 igrača, jednu partiju izgubio, a tri remizirao.

Dakle, nitko se od nas ne usuđuje, da kritizira jednog Aljehina u šahu, jednog Einsteina u fizici, Bacha u muzici, Teslu u elektronici... Jer, tko smo mi, da se pravimo pametniji od tih velikana u njihovoj struci!

Pa ipak, mnogi ljudi misle, da su toliko pametni, te mogu kritizirati samog Gospodina Boga, od kojega »*dolazi svaka mudrost, jer je On vrelo sve mudrosti*«.[1] Koliko se drzovitosti, a i ludosti krije u takvom kritiziranju! Stoga nam Bog dovikuje u Svetom pismu: »*Moje misli nisu vaše misli, i moji putovi nisu vaši putovi! Nego, koliko je nebo visoko nad zemljom, toliko su moji putovi visoko nad vašim putovima, i moje misli nad vašim mislima!*«[2] Zato je posve prirodno, da naša ograničena pamet ne može ni iz daleka razumjeti mudrosti Božje, koja se krije u svim njegovim osnovama i odlukama, jer »*njegova mudrost nema granica*«.[3]

Ovu je istinu dobro razumio sveti Pavao apostol, pa usred svoga mučeničkog života ne kritizira, nego ovako kliče: »*O dubljino mudrosti i znanja Božjega! Kako su nedokučljivi njegovi sudovi i neistražljivi njegovi putovi! Sve je od njega i u njemu i po njemu! Njemu slava u vijeke!*«[4]

40

MATI I DIJETE

Jedan od najnježnijih prizora ovdje na zemlji svakako je mati s malim djetetom u naručaju. Baš takav prizor opisuje nam sveti Luka na početku svoga evanđelja. Tu čitamo, kako ona najveća i najsvetija Majka, što je ikad živjela ovdje na zemlji, stoji u hramu s malim Isusom u naručaju, i prikazuje ga Ocu nebeskom. Mi ćemo se malo zadržati kod ovog nježnog prizora, što su ga mnogi slikari ovjekovječili.

Mati i dijete! To je vječita tema svih filozofa i religija, svih državnika, književnika i umjetnika. I mogli bismo o tome govoriti bez kraja i konca. Ali mi ćemo samo pogledati, šta nam o toj temi veli Bog u Svetom pismu. Evo šta: *»Djeca su dar Božji, veli On. Zato odgoji svoju djecu i drži ih u stezi od mladosti! Pouči svoga sina i vodi brigu o njemu!«*[1]

Ove riječi Duha Svetoga, naravski, vrijede i za oca i za majku. Ali davno su rekli sveci Božji, da je mati prvi učitelj, prvi svećenik i prvi apostol svoga djeteta. Njezino je krilo prva i najbolja škola. Što dijete nauči u toj školi, neće nikad, do smrti zaboraviti!

Dakle na majku pada glavni teret odgoja djece. A to je vrlo teška i odgovorna zadaća, kako nas uči svakdanje iskustvo. Pa tko će joj pomoći u tom svetom ali vrlo delikatnom i teškom zadatku? Neka nam na to pitanje odgovori jedna slika.

U župnoj crkvi luksemburškog grada Dommeldingena nalazi se velika, krasna slika Majke Božje, s malim Isusom u naručaju. Slika je izrađena na staklu, kao one slike u zagrebačkoj kapeli Ranjenog Isusa. Tu su sliku, godine 1936, nabavila djeca osnovne škole svojim malim ušteđevinama, na poticaj svoje učiteljice. Pod slikom su napisane ove riječi: Majko! Klekni često puta pred ovu sliku i zamoli Blaženu Djevicu, da sa svojim malim Isusom blagoslovi tvoju djecu, i da ih čuva od svakoga zla duše i tijela! — A vi,

djeco, molite pred ovom slikom od svega srca Majku Božju, da blagoslovi vašu mamu i bude joj u pomoći!«

Eto, dakle, tko će ti pomoći! Blažena Gospa! Ona je na svom materinskom krilu othranila i odgojila najvećeg Sina Čovječjeg i Sina Božjeg, Isusa Krista. Stoga je ona za sva vremena najsvjetliji uzor, najbolji pomoćnik i savjetnik svake majke. Zato u teškim časovima života traži kod nje utjehe, pomoći i savjeta. Ali nemoj pri tom zaboraviti, da joj dovedeš i svoju djecu, jer ona ti dovikuje u svojoj Liturgiji ove riječi Svetog pisma: *»Ako je tko malen, neka dođe k meni!«* Uči dakle svoju djecu od malih nogu, da iza Boga najviše ljube, štuju i časte Blaženu Djevicu Mariju. Onda se ne trebaš bojati za njih, jer »ako ih ona vodi, veli sveti Bernard, neće zalutati. Ako se njoj mole, neće očajati. Ako se nje drže, neće propasti!«

41

ŠTA JE LAKŠE?

Sredinom 4. stoljeća bio je nadbiskup na otoku Cipru glasoviti pisac Epifanije. A njegov veliki prijatelj sveti Hilarion provodio je pustinjački život u Palestini. Kad je Epifanije ostario i spremao se na smrt, pozove k sebi starog prijatelja, da ga još jednom u životu vidi i zagrli.

Hilarion se odazove i dođe na Cipar. U njegovu čast priredi nadbiskup večeru, na koju pozove ostale biskupe i svećenike, da zajedno s njim pozdrave Hilariona. U živahnom razgovoru, za večerom, otkrilo se, da pustinjak Hilarion bez prestanka strogo posti. Jede samo jedanput na dan, i to nikad mesa, nego samo korijenje i povrće. I taj mršavi obrok uzima istom na večer.

Ali za večerom saznalo se i ovo: da nadbiskup Epifanije svake večeri, pošto je ispitao svoju savjest, odmah od svega srca oprosti svima, koji su ga toga dana uvrijedili i ožalostili. A ako je on nekoga uvrijedio, odmah ga potraži i moli za oproštenje. To je on činio držeći se onih riječi Duha Svetoga: »*Neka sunce ne zađe nad vašom srdžbom!*«[1]

Kad je to saznao Hilarion ... Ali, o tom ćemo na koncu. A sada jedno pitanje: Šta je lakše — postiti onako strogo kao pustinjak Hilarion — ili opraštati od svega srca bližnjemu kao nadbiskup Epifanije? Svaki od nas, bez promišljanja, odgovara: Eeeee! Puno je lakše opraštati, nego onako strogo živjeti!

Tako je! Šta te košta, da oprostiš svome bližnjemu? Ništa! A strogi post traži od čovjeka neprekidno svladavanje i odricanje. Pa ipak — čudnovato — dragom je Bogu daleko milije to opraštanje, nego svi naši postovi, sve naše žrtve i molitve. To nas uči Gospodin Bog već u Starom zavjetu. U vrijeme proroka Izaije mnogi su Židovi strogo postili, ali Bogu se nije sviđao njihov post. Stoga oni ovako pitaju:

— Zašto postimo, a ti to ne vidiš, pokoru činimo, a ti se ne obazireš? A Bog im odgovara po proroku:

— *Eto postite! Ali se svađate, prepirete i tučete! Nemojte tako postiti, pa će se vaš glas čuti u visini!*[2]

A evo, šta veli Spasitelj u svetom evanđelju: »*Ako prineseš svoj dar na oltar — to jest žrtvu — i ondje se sjetiš, da tvoj brat ima nešto protiv tebe, ostavi ondje svoj dar, pa idi i najprije se pomiri sa svojim bratom. Onda dođi i prinesi svoj dar*«.[3] Dakle, dragom se Bogu ne mile naši darovi i naše žrtve, ako nismo od svega srca oprostili svome bližnjemu.

Kad je sveti Ivan Zlatousti pročitao ove riječi Isusove, ovako je uskliknuo: »Pogledajte Božjeg milosrđa! On više voli naše opraštanje i međusobnu ljubav, nego svoju čast, koju mu iskazujemo svojim žrtvama i molitvama«.

Sada će nam biti posve razumljive riječi svetog Hilariona, što ih je rekao nadbiskupu Epifaniju, kad je saznao, koliko se on žuri, da oprosti svome bližnjemu. »Moja je regula, rekao je on, post i pokora. Ali tvoja je regula daleko bolja!« Iz ovih riječi ne slijedi, da Hilarion nije opraštao. On je samo htio naglasiti, šta je dragom Bogu milije. Zato nas Spasitelj ovako opominje: »*Kad se spremate na molitvu, opraštajte, ako što imate protiv koga, da i vama oprosti Otac vaš, koji je na nebesima. A ako vi ne oprostite, neće ni vama oprostiti Otac vaš, koji je na nebesima*«.[4]

42

LUDOST, PUNA MUDROSTI

Nedavno sam sreo jednu nepoznatu gospođu. Ali ona je mene iz viđenja u crkvi dobro poznavala i srdačno me pozdravila. Tako smo se uputili zajedno. Iza par koraka sretosmo dvije mlade djevojke, koje su, po svemu sudeći, morale biti kandidatice u jednom samostanu. Ja ih pozdravim i upitam, jesu li one kandidatice časnih sestara.

— Jesmo, odgovore djevojke.

— U kojem samostanu?

— U tome i tome ...

Onda smo izmijenili još nekoliko riječi, i kandidatice otiđoše svojim putom. Kad su se malo udaljile, promrmlja ona gospođa, više sama za sebe: »Budale! Onako mlade, pa hoće da zakopaju svoju mladost u samostanu!«

Ovakove i slične riječi čuju se često puta kad koja mlada djevojka ostavi ovaj svijet i stupi u samostan, ili se koji mladić odluči, da postane redovnik, odnosno svećenik. Za njima se čuje glas ovoga svijeta: »Budale — budale!« Pogledajmo malo tu ludost.

Blažena Ivana Portugalska, kći kralja Alfonza V, bila je veoma lijepa djevojka. Za njezinu ruku otimali se mnogi kraljevi i knezovi u Evropi. Među njima i njemački car Maksimilijan I, francuski kralj Ljudevit XI, engleski kralj Rihard III i mnogi drugi. Radi toga su njezini roditelji klicali od veselja i jedva čekali čas, da im kćerka izabere jednoga od njih. Željeli su, da uhvate prijateljske veze s kojom moćnom kraljevskom kućom. Ali Ivana je sve nekako oklijevala. Na koncu jednog se dana odluči. Dođe svome ocu s arkom papira u ruci i reče mu:

— Tata, ti znaš, da mene prose mnogi kraljevi i knezovi. Evo sam ih sve na ovom papiru popisala. I pročita listu svojih prosaca. — Ali ja sam sve do sada oklijevala, čekajući, neće li se javiti koji bolji i moćniji ...

— Bolji i moćniji od njemačkog cara?! začudi se otac.

— Jest tata! I evo, sada se javio zaručnik daleko bolji i mogućniji od svih ostalih. Pa kako bi bilo tata, da njega odaberemo?

Alfonz je protrnuo od uzbuđenja, i prošapta: »Napokon, napokon ...! A koji je to?« Sada mu Ivana pokaže zadnje ime na onoj listi, ispisano velikim slovima: »*Isus Krist, Kralj nad kraljevima i Gospodar nad gospodarima!*«[1]

Alfonz je ostao kao gromom ošinut. Šutio je nekoliko časaka. A onda, jer je bio ipak dobar kršćanin, zagrli svoju kćerku i sa suzom u očima prošapće: »Izaberi, sinko, toga vječnog Kralja!« Ivana je izabrala i stupila u samostan Dominikanki, gdje je sveto živjela i sveto umrla godine 1490. Crkva slavi njezinu svetkovinu 12. svibnja.

Sigurno su i tada mnogi za njom govorili: »Budala jedna! Mjesto da postane njemačka carica, prva dama u Evropi i na svijetu, otišla je u samostan, da ondje sagnjije!« Eto, tako govori svijet, jer »*svjetovni čovjek*, kako veli Sveto pismo, *ne prima ono, što je od Duha Svetoga. Njemu je to ludost!*«[2] Ali, svaki kršćanin jasno vidi, da se u toj ludosti krije velika mudrost, jer Ivana se nije zadovoljila bilo s kojim zaručnikom, nego je mudro izabrala najboljeg, najmoćnijeg, koji je neće nikad iznjevjeriti, nikad ražalostiti, nikad ostaviti! Zato i veli Duh Sveti: »*Ludost je Božja mudrija od ljudi*«.[3]

Stoga blago djevojci, koja — pozvana od Boga — počini tu ludost i — poput Marije u Betaniji — provodi svoj život u samostanu »*do nogu Gospodinovih slušajući njegove riječi*«.[4] I za nju veli Spasitelj, da je »*izabrala najbolji dio, koji se neće uzeti od nje*«.[5]

43

GRIJEŠNI LIJEVAK

Na početku kršćanstva, točnije polovinom 4. stoljeća, pojaviše se u Crkvi krivovjerci, tako zvani Donatisti. Oni su počeli naučavati, da sakramenti imaju svoju vrijednost samo onda, ako ih dijeli dobar i svet svećenik. A sakramenti koje podijeli nevrijedan i grešan svećenik, ne vrijede ništa. Tako, na primjer, ako jedan grešni svećenik služi svetu misu, ta misa — po njihovoj nauci — nema nikakve vrijednosti. Ili, ako se ti ispovjediš kod takova svećenika, ne dobivaš oproštenje grijeha.

Proti ovoj opasnoj nauci odmah je ustala sveta Crkva i proglasila u ime Božje, da vrijednost sakramenta nikako ne ovisi od svetosti ili grešnosti svećenika. I zato sakramenat, što ga podijeli onaj najgrešniji svećenik, isto je tako vrijedan, i daje jednaku milost Božju, kao da ga je podijelio kakav svetac.

Sveci se Božji služe raznim usporedbama, da nam osvijetle ovaj nauk svete vjere. Evo ih nekoliko.

Recimo, u nekoj se kasi krije veliko blago. Ali ključ od kase nalazi se u ruci gubavog čovjeka. I taj ti gubavac otključa kasu, da uzmeš iz nje blaga, kolikogod hoćeš. — Zar ne, svejedno je, tko ti otvara kasu, da li gubav ili posve zdrav čovjek. Glavno je, da se kasa otvori, i da ti dođeš do blaga.

Isto je tako i kod svetih sakramenata. Svaki je sakramenat nebeska riznica, u kojoj se krije neizmjerno blago Božje milosti. A ključ od te riznice stavio je Spasitelj u ruke svojih svećenika. I sada, jasno je svakom djetetu, da u toj kasi Božjoj neće biti ništa manje blaga, ako ti je otključa nevrijedan i grešan svećenik. Nego će ga biti isto toliko, kao da ti je otvorio najsvetiji sluga Božji.

A evo i druge usporedbe. Dva čovjeka siju na jednoj njivi iz ruke posve isto, vrlo dobro sjeme. Samo, jedan ima čiste ruke, a drugi veoma prljave. Zar ne, sjeme će jednako niknuti i donijeti

jednak rod iz one prljave ruke, kao i iz one čiste. — Eto, tako je i kod svetih sakramenata. Možda je ona ruka, koja ti u svetoj pričesti pruža Tijelo Kristovo, vrlo grešna. Ali, ne boj se! Ti primaš isto Tijelo Isusovo, kao da ti ga je pružila najsvetija ruka.

Naposljetku, evo šta kaže sveti župnik Ivan Vianney. Kad se lijeva vino u flašu, glavna je stvar, da je vino dobro, a ne pita se, od čega je lijevak: je li od zlata ili srebra ili stakla ili možda od najjeftinije plastične mase. Jer vino neće biti ništa bolje, ako je lijevak od suhoga zlata, nego će biti isto tako dobro, ako ga lijevaš kroz lijevak od stakla ili drveta. — Isto je tako kod sakramenata. Svećenik je samo lijevak, kroz koji dolazi Božja milost u tvoju dušu.

Zato se svaki od nas mora od svega srca zahvaliti Spasitelju, što je iz ljubavi prema nama odredio, da se milost Božja može uliti u našu dušu i kroz grešni lijevak. I treba poštivati sve Isusove svećenike bez razlike, jer svaki je od njih ruka Isusova, koja nam dijeli Božju milost u svetim sakramentima. A treba i moliti često dragog Boga, da te ruke budu što svetije na diku svete Crkve i ponos svih kršćana.

44

KRISTOVI REGRUTI

Željeznička postaja u jednom našem većem mjestu. Toga dana bila je prilična gužva na toj postaji, jer je velika skupina regruta odlazila u vojsku. Ispratili su ih roditelji, braća i prijatelji. A bio je među njima i mjesni župnik, koji se sa svakim regrutom srdačno pozdravio. On je prije nekoliko dana priredio u crkvi i malu svečanost za te regrute. Bila je zajednička sveta pričest, a iza toga im je uputio nekoliko riječi, u ime Božje, kako će se vladati kao vojnici, daleko od roditeljskog doma.

Iza desetak dana bila je u toj istoj župi Krizma, ili kako se u zagrebačkoj nadbiskupiji kaže: Firma. Zato je župnik odmah prve nedjelje iza odlaska regruta govorio vjernicima o tom svetom sakramentu. Počeo je baš s tim regrutima. Gledajući te nove vojnike, rekao je svećenik, ja sam se i nehotice sjetio sakramenta svete Potvrde, jer u tom sakramentu svaki kršćanin postaje regrut Isusov. Evo, šta nas o tome uči Bog.

Sveto pismo veli, da je »*ljudski život na zemlji neprekidna borba*«.[1] I zaista, čovjek se mora bez prestanka boriti s naopakim strastima svoga tijela, s varavim zamkama ovoga svijeta i lukavim napastima vraga paklenoga, koji »*obilazi okolo poput lava i traži koga da proždre*«.[2] I samo onaj koji pobijedi u toj životnoj borbi, spasit će se, jer evo šta veli Sin Božji: »*Pobjedniku dat ću da sjedne sa mnom na mome prijestolju*«.[3]

Zato sveti Pavao apostol ovako opominje svoga učenika Timoteja: »*Sine moj, ojačaj u milosti! Bori se kao dobar vojnik Kristov!*«[4] A svim kršćanima dovikuje: »*Ohrabrite se u Gospodinu! Stavite na sebe sve oružje Božje! Obucite oklop pravde, uzmite štit vjere i kacigu spasenja! Pripašite mač Duha, a to je riječ Božja!*«[5]

A gdje nam Bog daje to svoje oružje? I što je glavno: gdje nam ulijeva u srce snagu, da se možemo hrabro boriti sa svim neprijateljima svoga spasenja? Vojnici zemaljskih kraljeva dobivaju puške u svojim kasarnama. A vojnici Krista Kralja u sakramentu svete Potvrde. Ali pošto mi toga ne vidimo svojim tjelesnim očima, uzet ćemo jednu usporedbu.

Neki francuski vojnik bio je u prošlom ratu smrtno ranjen. Našli su ga još živa i prevezli u ambulantu. Kad je to čula njegova majka, odmah je odletila tamo sa svojim mlađim sinom. Ali ranjenik je već bio mrtav. Mati ga je mrtva prekrižila i poljubila roneći gorke suze.

Naposljetku se umirila i predala u volju Božju. Onda je odlučno uzela za ruke mlađeg sina, dječaka od svojih 16 godina i odvela ga u kut ambulante. U tom je kutu još stajala puška njezina pokojnog sina, njegova vojnička kaciga i kožni pojas s municijom. Mati je dohvatila pušku i predala je u ruke mlađemu sinu. Zatim mu je stavila na glavu kacigu i opasala ga onim kožnatim pojasom. Onda mu je odriješito rekla: »Sada je, sinko, na tebi red, da se hrabro boriš za našu domovinu i francuski narod!«

Sličan prizor odigrava se i u sakramentu svete Potvrde, makar mi toga tjelesnim očima ne vidimo. Tu sveta Majka Crkva proglasuje kršćanina Kristovim vojnikom i — polaganjem biskupovih ruku — daje mu u ruke ono oružje svetog Pavla: Oklop pravde, štit vjere, kacigu spasenja i mač Duha Svetoga. A Duh Sveti, u isto vrijeme, ulijeva mu u srce milost jakosti, da se može do konca života hrabro boriti za svoje vječno spasenje. O toj borbi, kako smo čuli, ovisi sve: naša vječna sreća, ili ne dao Bog, vječna propast.

Stoga se isplati, završio je župnik, da svaki dan u večer ispitamo svoju savjest, kako smo se toga dana borili. I ako nađemo, da smo u toj borbi popustili, treba ponovno obećati Spasitelju, da ćemo uz njegovu pomoć, novim snagama nastaviti borbu za svoje vječno spasenje. A Bog nas neće ostaviti! On će nas, kako veli prorok: opasati snagom i uvježbati naše ruke za borbu. On će nam biti štit i tvrđava u boju![6] I jednom, ako Bog da, uvest će nas trijumfalno kao pobjednike u vječnu slavu na nebesima.

45

BIJELA KOŠULJICA

Gospođa Amalija brižno pazi na red i čistoću u svome stanu. Ali posebnu, možemo reći izvanrednu brigu vodi o svojim haljinama. Tako, na primjer, kadgod se vrati i s najkraćeg putovanja, odmah skida sa sebe i vadi iz putnih kovčega sve haljine. Brižno ih protrese i objesi kraj otvorena prozora, da iz njih, kako ona veli »izvjetri svaka duha željezničkog dima i autobusnog benzina«. Još isti dan, ili najkasnije sutradan, stavi preda se nekoliko bočica s raznim tekućinama: jednu za vunu, drugu za pamučne tkanine, treću za svilu... Onda pomno pregleda svaki komad svoje toalete. Pa ako opazi i najmanju mrlju odmah je pažljivo otire kojom tekućinom iz onih bočica, sve dotle dok mrlje ne bi posve nestale. Na koncu svaki komad najpomnije složi i objesi u ormare. I teško onome koji bi se usudio golom rukom dodirnuti njezine haljine! — Zato mi je njezin muž često puta rekao, da su haljine njegovoj ženi pravo božanstvo kojeg se smrtni čovjek ne smije dotaknuti.

Ovakovih i sličnih Amalija, ženskih a i muških, ima sva sila. A, na koncu konca, svi mi pazimo na čistoću svoga odijela, tko više tko manje, jer se stidimo doći među ljude zamazani. Stoga nećemo ovdje ni jednom riječi koriti gospođu Amaliju, nego ćemo samo reći: da se mnogi kršćani, među koje ubrajam i sama sebe, moraju duboko zastiditi pred svim tim Amalijama. Evo zašto.

Kod svakog krštenja daje svećenik onome, koji je bio kršten, bijelu košuljicu. Ta je košuljica slika ili simbol one božanske bjeline, kojom zablista svaka duša u svetom krštenju. Tu bjelinu krštene duše zove Spasitelj »vjenčanom haljinom«, jer se u svetom krštenju nastani sam Bog u našu dušu, da se s njom najintimnije sjedini kao božanski zaručnik sa svojom zaručnicom. I uči nas Spasitelj u svetom evanđelju, da Bog nikoga neće primiti u nebo, koji mu dođe »*neobučen u — tu — vjenčanu haljinu*«.[1] Zato svećenik

ovako govori krštenome, kad mu pruža onu košuljicu: »Primi bijelu haljinu, i ponesi je neokaljanu pred sud Gospodina našega Isusa Krista, da imaš život vječni«.

Kineski se katolici ne šale s tom bijelom košuljicom, nego je brižno čuvaju do konca života, kako nas izvješćuje misionar Le Turdu. Pa kad im se približi zadnji čas, dadnu im u ruke tu haljinicu, da s njom u rukama umru i budu pokopani. Time Kinezi izrazuju svoju vruću želju, da kroz cijeli život sačuvaju neokaljanu krsnu čistoću, i tako stupe pred Vječnoga Suca.

Mi toga ne činimo. A to nije ni potrebno, jer, na koncu konca, ta krsna košuljica nije ništa drugo, do komad bijelog platna. Ali zato se moramo još pomnije brinuti, da onu »vjenčanu haljinu« Božje milosti, koju smo primili u svetom krštenju, čuvamo čistu od ljage svakoga grijeha, jer bez toga se, kako smo čuli, ne možemo spasiti.

Stoga budimo mudri! Kako mi ljudi brižno čuvamo svoje zemaljsko odijelo, vidjeli smo kod gospođe Amalije. Pa ako se toliko brinemo za ovo odijelo, koje se tako brzo dere i propada, koliko se više moramo brinuti za ono blistavo, božansko odijelo krsne milosti!

Zato svaki dan — još pomnije od gospođe Amalije — pregledajmo tu božansku odjeću naše duše, da nije po njoj pala zarazna prašina ovoga svijeta, i da je nije uprljao kakav grijeh. Pa čim to opazimo, nastojmo da kojom suzom iskrenog pokajanja, još isti dan, operemo tu mrlju. A ako je mrlja veća, nosimo svoju »vjenčanu haljinu« u božansku čistionicu, koju je milosrdni Spasitelj uredio u svojoj Crkvi, a to je ispovjedaonica. Tu će je Spasitelj, po svome svećeniku, brižno oprati i očistiti u svojoj krvi da opet zablista krsnom bjelinom. Zato veli Sveto pismo: »*Blago onima, koji peru svoje haljine u krvi Jaganjčevoj!*«[2]

Tako ćemo zaslužiti, da nas jednom pozove Bog na ono vječno pirovanje u slavi nebeskoj, što ga prorok novog zavjeta ovako opisuje u knjizi Otkrivenja: »*I vidjeh veliko mnoštvo, kojega nitko nije mogao izbrojiti, iz svakog naroda i plemena i jezika, gdje stoje pred — Božjim — prijestoljem, obučeni u bijele haljine*«. *I kad je prorok, diveći se tome bezbrojnom mnoštvu, upitao: »Tko su ovi? dobio je odgovor: To su oni, koji opraše i obijeliše svoje haljine u Jaganjčevoj krvi!*«[3]

46

NAŠI MOTELI

Na svim modernim autoputovima nalaze se, u razmaku od 100 do 200 kilometara, postaje, takozvani moteli. Tu se putnici mogu zaustaviti, nešto pojesti i popiti, uzeti benzin, popraviti kvarove na autu... I tako odmoreni nastavljaju put.

Eto, tako je to na zemaljskim cestama. A Sveto pismo često puta veli, da i ljudski život nije ništa drugo nego putovanje od rođenja od smrti. Tako, na primjer, kaže naš božanski Spasitelj: »*Široka je cesta, koja vodi u propast, a uzak je put, koji vodi u život*« *vječni.*[1] A i naša crkvena pjesma veli: »Na putu života križ čeka nas ljut!«

Zato je i Spasitelj na tom našem životnom putu podigao svoje božanske motele, da se u njima odmorimo i okrijepimo njegovom milošću, i tako okrijepljeni nastavimo put prema nebu. To su sveti sakramenti. Te svoje nebeske motele postavio je Krist na najistaknutijim točkama i raskrsnicama našega životnog puta. Mi ćemo ih ovdje ukratko pogledati.

Prvi svoj motel podigao je Spasitelj odmah na početku ljudskoga života, a to je sakramenat svetog Krštenja. Na toj prvoj postaji čisti on dušu našu od svakoga grijeha, oblači nas u božanske haljine posvetne milosti i sije nam u srce klice vjere, ufanja i ljubavi. I tako kršćanin, opremljen svim milostima Božjima, počinje svoj životni put.

Preskočimo sada cijeli taj put i pogledajmo odmah posljednju, najsudbonosniju točku toga putovanja, a to je smrt. Naš božanski Spasitelj veli: »*O kako su uska vrata, koja vode u život*« vječni.[2] A čovjek se u času smrti nalazi baš pred tim tajanstvenim vratima, gdje pada definitivna odluka o njegovoj vječnoj sudbini. Pa ako ikada, u taj čas mu je potrebna izvanredna pomoć Božja. Stoga je milosrdni Spasitelj na toj zadnjoj točki, baš pred tim sudbonosnim

vratima, podigao posljednji motel svoga milosrđa. To je sakramenat svetog Pomazanja, u kojem daje kršćaninu puno milosti i snage, da sretno zakorači kroz ta uska vrata u život vječni.

A između te prve i zadnje točke našeg životnog puta, između svetog Krštenja i Pomazanja, postavio je Krist na glavnim raskrsnicama ljudskog života svoje ostale nebeske motele. Da ih samo u nekoliko riječi spomenemo.

Po prilici sedam godina iza rođenja dolazi čovjek do razuma. U njegovoj duši budi se savjest, dijete počinje raspoznavati, šta je dobro, a šta zlo. I može vrlo lako sagriješiti, »*jer je mišljenje čovječjeg srca sklono na zlo od njegove mladosti*«.[3] A svaki je grijeh bolna rana na našoj duši. Zato je milosrdni Spasitelj baš na tom raskršću ljudskog života podigao svoj posebni motel, ili ako hoćete ambulantu, u kojoj možemo naći lijeka svojoj ranjenoj duši. To je sakramenat svete Ispovijedi ili Pokore. I tim je ambulantama upravo načičkao cijeli naš životni put jer svaka je ispovjedaonica Božji lazaret, u kojem Spasitelj poput milosrdnog Samaritanca liječi našu dušu, izranjenu raznim grijesima.

A pošto je sotona uzduž cijelog našeg životnog puta postavio svoje paklene busije i »*kao ričući lav traži koga da proždre*«[4] Spasitelj je podigao na tom putu jedan svoj izvanredni motel, ili ako hoćete svoju vojničku postaju. Tu nam utiskuje u dušu obilježje svojih vojnika, i daje nam u ruke, kako veli sveti Pavao apostol »*štit vjere, kacigu spasenja i mač Duha*« Svetoga,[5] da se možemo junački boriti proti sotoni i svim neprijateljima svoga spasenja. To je sakramenat svete Potvrde.

Ali nije dosta samo oružje! Na dugom putovanju potrebna je i hrana. Zato je Spasitelj na tom putu podigao čudesne šatore novoga zavjeta, u kojima nam dijeli nebesku hranu, da ne klonemo na tom putu u život vječni. To je presveti Oltarski Sakramenat. I ovim je nebeskim šatorima načičkao cijeli naš životni put, jer svaka je crkva, svaki oltar, svaki ciborij — Božji šator, u kojem nas Spasitelj krijepi svojim presvetim Tijelom.

A sada evo jedne od najvažnijih raskrsnica na tom životnom putu. To je onaj čas, kada mladić i djevojka stupaju u brak i osnivaju novu obitelj. O tom koraku ovisi često puta sretna i nesretna budućnost čovjeka. Zato je Spasitelj na tom važnom raskršću uredio posebnu postaju, iskićenu zelenilom i mirtom. To je sveti sakramenat Ženidbe, u kojem mladenci primaju puno Božje milosti, da mogu kao djeca Božja vršiti svoje bračne i obiteljske dužno-

sti, i strpljivo nositi križeve, kojih ima dosta u svakom braku i obitelji.

Eto, dakle, to su ti blagoslovljeni moteli Kristovi. A pred svakim od njih stoje njegovi svećenici, i poput Božjih zvučnika pozivaju umorne putnike, da se svrate i okrijepe. Ali ne samo pred motelima, nego uzduž cijelog puta postavio je Spasitelj te svoje žive zvučnike, da nam preko njih pokazuje pravi smjer u nebo, i upozori na opasne okuke i pogibeljne nizbrdice. A da ti njegovi zvučnici uvijek pravilno funkcioniraju, uredio je Krist samo za njih jedan svoj blistavi motel, u kojem oprema svoje svećenike izvanrednim milostima, da budu dorasli svojoj uzvišenoj i veoma odgovornoj službi. To je sakramenat svetog reda.

A sada samo još jedno pitanje. Šta bi vi rekli za jednog putnika, koji bi jurio tisuće i desetke tisuća kilometara, a ne bi htio da se svrati ni u jedan motel kraj puta da se malo odmori i okrijepi? Svi bi rekli, da je taj putnik manijak koji će na koncu iznemoći i svršiti negdje u provaliji.

Mi nećemo biti tako ludi, nego ćemo se često svraćati u te Kristove nebeske motele, da se odmorimo i okrijepimo na njegovom presvetom Srcu, u kojem je »izvor života i svetosti«. Tako okrijepljeni lako ćemo nastaviti mukotrpni put, i ako Bog da, sretno prispjeti do svoga Oca nebeskoga u vječno blaženstvo.

Naposljetku, evo odlomka iz divne pjesme našeg pokojnog svećenika i pjesnika Izidora Poljaka († 1924). U toj pjesmi opisuje on ljudski život kao mučno i teško putovanje prema nebu. I on sam ide tim putem, obučen u bijeli misnički plašt. I držeći u rukama zlatni ciborij s presvetim Hostijama ovako pjeva:

... A prašnim je cestama vrvio,
Ko da se otisnu pčelinji roj,
Trčeći, žureć se, hramajuć,
Beskrajnog mnoštva
Nepregledni broj! —
Kud ćete braćo i sestrice, kud? —
U Božji, rekoše, idemo grad,
Gdje Otac nam spremio stanove,
I radost je vječna i neznan jad! —
A mnogi je putnik zaostao,
Uz jecanje teško i plač ljut.
Vrućina ga suha umori,

Noge mu izrani dalek put.
I gledo je suznih očiju,
Gdje izmiče u dalj sretniji drug...
O sestrice, brate, ne plači! —
Otvorio ja sam ciborij zlat,
Pa svakome dadoh Hostiju,
Ko pahulju snježnu,
Gospodnji dar,
I svaki u srcu oćuti
Novog života ognjeni žar.
I pođoše opet na daleki put,
Uz kliktanje radosno, veseli poj,
Korakom čvrstim i sigurnim,
K Ocu i sreći beskrajnoj!

47

KRUH NA BOŽJOJ VAGI

Župnik je i ove subote na večer, kao obično, otišao u crkvu, da otvori kasicu svetog Ante, u koju se skupljaju milodari za siromahe. U kasici nađe kuvertu, i u kuverti 50 tisuća dinara s ovim pisamcem: »Ovo prilažem za siromahe, da se oni mole Bogu za mene«. Bez potpisa. A da se možda po rukopisu ne bi doznalo, tko to daruje, pisamce je bilo napisano štampanim slovima.

Župnik je to sutradan oglasio u crkvi, i među ostalim rekao: Ovaj dobrotvor siromaha dobro je razumio one riječi Isusove: »*Kad daješ milostinju, nemoj trubiti pred sobom, kako to čine licemjeri, da ih slave ljudi. Zaista vam kažem: već su primili svoju plaću! A ti, kad dijeliš milostinju, neka ti ne zna ljevica, što čini tvoja desnica, da bude tvoja milostinja u tajnosti. I Otac tvoj, koji vidi u tajnosti, naplatit će ti*«.[1]

A da se ove Isusove riječi duboko usijeku u pamet vjernicima, župnik je — prema svome običaju — odmah nastavio s divnom ruskom pričom o bogatašu, koji je baš umro i stoji pred sudom Božjim.

Taj bogataš, veli priča, po ljudsku govoreći, učinio je mnogo dobrih djela u svom životu. Tako je, na primjer, sagradio u svom rodnom mjestu veliki dom za napuštenu siročad. Ali nije njemu bilo do siročadi, nego je to učinio samo zato, da se na pročelju te zgrade koči mramorna ploča ispisana zlatnim slovima: »Ovaj dom podiže svojim novcem pobožni rab Božji N. za našu najmanju braću u Hristu«.

Novine su, naravski, odmah rastrubile njegovo ime po cijeloj Rusiji hvaleći »velikog dobrotvora ruskog naroda!« Kad je to čovo vidio, naskoro podiže u glavnom gradu gubernije prekrasan konvikt za siromašne đake — »da se naša draga mladež ima gdje

okupljati i odgajati«, kako je to pisalo na mramornoj ploči, uzidanoj nad vratima konvikta. — Malo zatim sagradio je i veliki dom za nemoćne starce, »da u miru proživc jesenje dane svoga života«. Ali niti je njemu bilo što do »naše drage mladeži« ni do »nemoćnih staraca«, nego je opet sve to učinio radi mramornih ploča s njegovim imenom, i da novine dalje trube »o velikom meceni ruskog naroda!«

I eto, sada stoji taj mecena na sudu Božjem i čeka presudu. — Anđeli donesoše Božju vagu i staviše na jednu stranu njegove grijehe. Tih grijeha bilo je toliko, da se ta strana vage spustila sve do zemlje. Onda su anđeli počeli donositi njegova dobra djela. Najprije donesoše onaj veliki dom za napuštenu siročad...

Bogataš se zadovoljno smijuljio, misleći da će ta golema zgrada kao od šale prevagnuti sve njegove grijehe. Ali grdno se prevario! Kad su anđeli stavili tu zgradurinu na Božju vagu, pokazalo se, da ona nema nikakve težine pred licem Božjim, jer vaga se nije skoro ni pomakla. Međutim, jedan je anđeo upro prstom u mramornu ploču s njegovim imenom i uzviknuo jakim glasom: »Ova mramorna ploča bila je tvoja plaća!« — Isto je tako bilo s konviktom i staračkim domom. Vaga se jedva spustila za koji milimetar. A anđeo je i kod tih zgrada vikao iste riječi: »S ovom mramornom pločom primio si svoju plaću!«

Gledajući to, bogataš je očajno uzdahnuo: »Propao sam! Gotovo je!« — Na koncu donesoše anđeli jedan kruh, na kojem je pisalo zlatnim slovima »Hrista radi«. Naime, jednog je dana pokucao na njegova vrata neki siromah i umolio ga, da mu štogod udijeli »Hrista radi!« Bogataš mu je donio jedan kruh i rekao: »Evo ti Hrista radi«. Dakle dao je taj kruh iz ljubavi prema Kristu, a ne zato da ga ljudi vide i pohvale. — Ali bogataš se nije ni osvrnuo na taj kruh misleći: kad nisu one zgradurine mogle prevagnuti, kako bi prevagnuo ovaj kruh!

Međutim, dogodilo se čudo! Kad anđeli staviše onaj kruh na vagu Božju, odjednom je ona strana vage, na kojoj su bila njegova dobra djela, prevagnula sve njegove grijehe i spustila se duboko prema zemlji. — Čovjek je bio spasen!

Ovom pričom, završio je župnik, htio je ruski narod pokazati koliku snagu ima milostinja pred licem Božjim. »*Kao što voda trne vatru*, veli Sveto pismo, *tako milostinja gasi grijehe!*«[2] Ali samo onda, ako je dijelimo iz ljubavi prema Bogu i Kristu, a ne zato, da nas ljudi vide i pohvale.

48

NE ZNAJU, DA SU SLIJEPI

Glasoviti rimski filozof Seneka piše o svojoj ženi Arpanti, da je ona jedne noći, nenadano, bez ikakvih bolova, potpuno oslijepila. Kad se probudila, bila je već zora, ali za nju je bio mrkli mrak. Stoga se okrene na drugu stranu i nastavi spavati. Kad se opet probudila, čula je, kako ljudi prolaze ulicom i razgovaraju. Dakle već je dan, a u njezinoj sobi nije se ništa vidjelo. Zato ustane i odgrne zastor s prozora, da uniđe svjetlo. Ali svjetlo nije ulazilo.

Pa šta je to danas! začudi se žena, i ode u drugu sobu, onda u treću, četvrtu... ali svuda mrak! Da koncu se sjeti i uzvikne s potpunim uvjerenjem: »Pa to je danas sunce zakasnilo!«

Ona je bila uvjerena, piše Seneka, da je nestalo svjetlosti, da je sunce zakasnilo, da su joj sobe potamnile, i sve moguće! Samo je nismo mogli uvjeriti, da je ona slijepa.

Međutim, ima među nama dosta takovih slijepaca, koji ne znaju i ne vjeruju, da su slijepi. Spomenut ćemo dva, tri. Jedan moj dobar prijatelj — umro je, pokoj mu duši! — bio je kršćanin katolik, praktičan vjernik. Ali imao je veliku manu, volio se opiti. Kad god se pružila prigoda, on se nije napio, nego upravo nalokao. To je bilo općenito poznato.

Jednog dana sjedimo ja i on uz fildžan crne kave. I povede se razgovor baš o piću. Među ostalim spomenem ja savjet svetog Augustina, da je za one koji vole popiti, najbolje potpuno se odreći svakog pića. Nikad ni kapi alkohola! Onda oprezno dodam, misleći, da je on svjestan svoje mane: »Ti bi najbolje učinio, da nikad ne zakoračiš u gostionicu, i nikad ne dotakneš čašice!« On je to mirno slušao, jer je inače bio tih i krotak čovjek. A onda me začuđeno pogleda i reče: »Pa nisam ja valjda pijanac!« Ja odmah skrenem razgovor na drugu temu, videći da razgovaram sa slijepcem, koji ne vidi ono, što svi oko njega vide.

Ili, uzmimo drugog slijepca. — Ona je kršćanka, ide u crkvu, moli se Bogu, prima svete sakramente. Ali ima, štono se kaže, dug jezik i voli ogovarati. Čim opazi kakvu pogrešku na drugom, odmah to digne na veliko zvono. I svima oko nje bilo je dobro poznato, da ona voli, štono se kaže, tračati. — Jednog dana sjedi ona u društvu drugih žena. I povede se razgovor o ispovijedi, jer je bila korizma.

— Ja sam se već ispovijedila, poče ona. A misnik me pita, jesam li ogovarala...

— To i mene uvijek pita... i mene... i mene! zagrajaše žene.

— A ja sam mu rekla, nastavi ona s najvećim uvjerenjem, da se nikad ne bavim takvim poslom. Imam ja dosta i svojih briga, pa mi ne ostaje vremena za tračanje! Uostalom, neka svatko mete ispod svojih vrata.

Žene su se na ove riječi samo zgledale, a jedna se diskretno, ali ironično nasmiješila.

Evo opet slijepca, koji ne vidi ono, što svi oko njega vide. A takvih slijepaca ima vrlo mnogo. Prorok Izaija piše o Židovima svoga vremena, da je to »*narod koji ima oči, a ipak je slijep!*«[1] Međutim ne trebamo gledati na druge, jer svi smo mi više manje slijepi, pa često puta ne vidimo ni svojih najvećih pogrešaka, ili kako kaže Spasitelj, ne opažamo »*grede u svom oku*«.[2] A ta je sljepoća najopasnija stvar. Jer kako ću se ja pokajati za svoje grijehe, kako ću se popraviti, ako uopće ne vidim svojih grijeha?

Zato je potrebno svaki dan pomno ispitati svoju savjest. Ali prije toga ispitivanja treba ponizno moliti Spasitelja i zavapiti mu s onim slijepcem u evanđelju: Gospodine, daj mi »*da progledam!*«[3]

49

NATEGNUTA GITARA

Sveti Anto Pustinjak ostavio je svijet i povukao se u egipatsku pustinju, da ondje u molitvi i radu služi jedino Bogu. Za njim pođoše mnogi mladići i muževi. I doskora skupi se oko Ante velika četa pravih pustinjaka-redovnika.

Jednog dana prođe kraj njihove pustinjačke kolonije svirač s gitarom u ruci. Išao je na pir, da svojom svirkom zabavlja goste. Kad se približio njihovim spiljama, ugleda te redovnike-pustinjake, kako se na jednoj ledini veselo zabavljaju. Jedni su se skupili oko opata Ante, a on im je nešto tako šaljivo pripovijedao, da su pucali od smijeha. Drugi su se igrali po ledini kuglama, a treći su u zboru pjevušili...

Kad je to svirač vidio, veoma se začudi i stade kao ukopan, promatrajući te vesele pustinjake. To je opazio sveti Anto, pa ga upita, čemu se toliko čudi. »Ma... ma... ja nisam znao, odgovori svirač, da se i vi pustinjaci znadete tako lijepo zabavljati. Ja sam mislio, da se vi samo molite Bogu i pletete košare, koje se prodaju u Aleksandriji«.

Nato ga svetac zamoli, da mu da svoju gitaru. On mu je dade. Onda Anto poče zatezati žice na gitari, jednu za drugom, i to sve jače i jače... Kad je to svirač vidio, naglo skoči i otme mu gitaru govoreći: »Nemoj toliko natezati! Popucat će mi sve žice!«

Tada ga Anto pouči: »Eto vidiš, moj sinko! I čovjek je kao ta gitara. Ako previše nategneš njegove sile, ako ga pretovariš poslovima i molitvom, klonut će. Njegovi će živci popucat kao žice na toj gitari. Zato se čovjek mora također odmarati i pošteno zabaviti, da onda može novim silama nastaviti svoj rad i molitvu«.

Ovim riječima sveti Ante ne treba ništa dodavati, jer su posve jasne. Bog je tako stvorio čovjeka, da ne može bez prestanka raditi i moliti. To bi ga upropastilo. Zato mu je potreban odmor u poštenoj razonodi i zabavi.

Taj naš odmor i zabave posvetio je sam Spasitelj, kad je s Blaženom Gospom i svojim apostolima došao na svadbu u Kani Galilejskoj. Nisu oni došli na taj pir, da poste i plaču i recitiraju 150 psalama Davidovih. Spasitelj je naravski, na početku pira, u ime svih gostiju, zamolio Oca nebeskog, da blagoslovi njihovo jelo i svatovsko veselje. A onda su jeli i pili, pjevali svatovske pjesme i nazdravljali. Svirači su svirali, a mladež je sigurno i poigrala, kako to biva na svakom piru.

Možda će sada koja kćerka ili sin uskliknuti: »Eto vidiš, mama! Ne brani Bog zabave, osobito mladeži!« Točno, tako je! Ali, mladiću, djevojko, stavi ruku na srce i reci nam: Bi li Spasitelj sa svojom Majkom došao na jednu današnju igranku, gdje se vrte parovi plešući tango, step, tvist... ili kako se već zovu ti moderni plesovi koji se jedva mogu igrati bez grijeha? — Bi li on sa svojim apostolima došao u naše kinematografe, gdje se često i često puta prikazuju nečedni i bestidni prizori? — Bi li otišao na koju našu plažu, punu sablazni i golotinje, da se ondje zabavi i odmori?

Na ova pitanja svaki kršćanin mora odgovoriti: Eeee! Ne bi Spasitelj tamo ni zavirio! Ili, ako bi došao, morao bi doći s korbačem u ruci, da napravi red među ljudima, osobito među svojim vjernicima.

Dakle, stvar je potpuno jasna. Bog dopušta i posvećuje odmor i zabavu. Ali i kod zabave moramo uvijek imati na pameti riječi svetog Pavla: »*Ili jeli ili pili ili što drugo radili, sve činite na slavu Božju!*«[1] Dakle, mi moramo i svojim odmorom slaviti Boga. Zato naše zabave moraju biti uvijek takove, da na njih možemo mirne duše pozvati Spasitelja i njegovu presvetu Majku. Onda će nam i naše zabave biti na vječno spasenje.

50

NJEZINA DVA LICA

Neki naš svećenik napisao knjižicu, koja je vrlo dobro primljena i od vjernika i od svećenika. I jedna, njemu dobro poznata djevojka, otišla u knjižaru, da kupi tu knjižicu, ali knjiga je već bila rasprodana. Stoga posjeti pisca i zamoli ga, da joj barem posudi knjigu za nekoliko dana. Pisac joj drage volje pokloni jedan primjerak.

Djevojka je odmah ondje pred njim malo prolistala knjigu. A na jednoj stranici te knjige bila je naslikana mrtvačka lubanja. Kad je djevojka ugledala tu sliku, odmah je sklopila knjigu i uzviknula: »Uh! Neću ja toga čitati!« Stavila knjigu na stol i odmaglila.

Ovdje sada usput spominjem, da sam ovom članku najprije dao ovakav naslov »Dva lica smrti«. Ali sam onda pomislio, da bi se možda koji čitatelj, poput one djevojke, mogao prestrašiti toga naslova, jer se u njemu spominje smrt, pa ne bi uopće pročitao ovih redaka. Zato sam stavio gornji naslov, da čitatelj ne zna, čija su ta dva lica, pa da zagazi u štivo.

Dakle, dva lica smrti! Prvo njezino lice, od kojeg se ona djevojka toliko prestrašila, dobro je poznato svakome od nas, i ne treba o njemu puno govoriti. Samo ćemo natuknuti jednu stvar: da je smrt apsolutni gospodar svakog stvorenja ovdje na zemlji. Od nje nitko živ ne može uteći, niti se pred njom u kakvu rupu sakriti. Osim toga, smrt je najokrutniji vladar ovdje na zemlji. Ona bez milosrđa trga malo dijete iz majčina naručaja, i ostaje potpuno hladna na očajne suze i vapaje materinskog srca. I obratno! Otima djeci oca hranitelja, i sva vriska ucviljene djece ne može je ganuti, da im povrati svoj plijen. Nje se ništa ne tiče, tko će tu siročad othraniti i na noge podići.

Zato se smrt s pravom slika kao ljudski kostur s iscerenim licem, bez srca, bez očiju, bez ušiju, jer ona je zaista slijepa i gluha za sve naše vapaje i suze.

Ali se slika potpuno mijenja, ako na smrt pogledamo očima svete vjere. Evo, na primjer, šta čitamo u životopisu svetog Karla Boromejskog, nadbiskupa u Milanu († 1584). On je svaki dan barem kratko vrijeme razmatrao o smrti, držeći se one opomene Duha Svetoga: »*U svim svojim djelima sjeti se svoga svršetka, pa nećeš dovijeka sagriješiti*«.[1]

Stoga je zamolio poznatog slikara, da mu izradi sliku smrti, koju bi objesio u svojoj spavaonici. Htio je, da mu ta slika bude uvijek pred očima. Slikar prihvati narudžbu, pa iza nekoliko dana donese skicu slike. Naravski, smrt je bila skicirana kao suhi ljudski kostur s onom strašnom kosom u ruci, kojom bez milosrđa kosi ljude kao travu u polju.

Kad je sveti biskup ugledao tu skicu, odmah je uzviknuo: »Ali, čovječe Božji, ne tako, ne tako! Nego vi meni naslikajte smrt kao svijetlog anđela Božjeg, koji sa zlatnim ključem u ruci silazi s neba, da nam otvori vrata vječnog života, i odnese na svojim rukama u naručaj Oca nebeskog. Tako vi meni naslikajte smrt!«

Svaki vjerni kršćanin, kad čuje ove riječi svetoga biskupa, mora se s njim složiti i priznati: »Točno, tako je!« Jer Krist je svojim slavnim uskrsnućem pobijedio ne samo svoju, nego i našu smrt. Zato Crkva ovako pjeva na uskrsnu svetkovinu: »Uistinu je dostojno i pravedno, pravo i spasonosno, da Tebe Gospodine na današnji dan svečanije slavimo. Jer Krist je svojom smrću uništio našu smrt, i svojim uskrsnućem obnovio naš život!« Dakle, za nas kršćane nije smrt svršetak nego istom početak vječnog i blaženog života. Doduše, mi moramo umrijeti, kao što je i Krist umro. I nas će jednom položiti u grob, kao što su i njega položili. Ali i kod nas, kao i kod Krista, zadnju riječ neće imati smrt, nego život vječni, jer evo šta veli Sveto pismo: »*Onaj koji je Isusa uskrisio, i nas će s Isusom uskrisiti*«.[2]

Zato sveti Pavao zove Spasitelja »*prvorođencem od mrtvih*«, jer Krist je prvi uskrsnuo, a mi ćemo svi za njim.[3] A na drugom mjestu ide Pavao još dalje, pa se ovako ruga tome apsolutnom gospodaru svih stvorenja ovdje na zemlji: »*O smrti, gdje je pobjeda tvoja? O smrti, gdje je žalac Tvoj?*«[4] Toga je žalca za nas kršćane nestalo, jer ga je Krist svojim slavnim uskrsnućem za uvijek izvukao iz naših srdaca!

KAZALO

SVEZAK I

SVEZAK II

IZ BOŽJE RIZNICE, knjigu monsinjora Ivana Vlašića pregledao je dijecezanski cenzor i dao svoj »Nihil obstat«. Nadbiskupski duhovni stol u Zagrebu podijelio je »Imprimatur« pod brojem 1541/ /1967. Potpisao Generalni vikar mons. Franjo Kuharić.

Tisk: Učne delavnice, Ljubljana, Bežigrad 8

godine. Do godine 1925. obavljao je pastoralnu službu kao kapelan i župnik. Nakon toga je postavljen za bilježnika kod Biskupskog ordinarijata u Banjaluci. Tu je nekoliko godina bio generalni vikar, a umirovljen je 1955. godine. Šest godina nakon toga preselio se stalno u Zagreb gdje je i sada zaposlen kod časnih sestara Predragocjene krvi, u Tuškancu broj 56.

Monsinjor Vlašić je cijeli život neumorno propovijedao. A Gospodin ga je, čini se, za taj trud i nagradio krepkim zdravljem te može i sada, u dubokoj starosti, bez poteškoća propovijedati svake nedjelje.

Neposredno prije drugog svjetskog rata izdao je dvije knjižice pod naslovom: »Iz života — staro i novo«. U tim je knjižicama sabrao svoje članke što ih je kroz nekoliko godina pisao u sarajevskom Katoličkom tjedniku.

Knjiga »Iz Božje riznice« dar je našoj mladoj generaciji prigodom 80-godišnjice njegova uzornog i plodnog svećeničkog života.

Yves Ivonides

